
Vergaderjaar 2011–2012

00 000

Nr. 0

TOELICHTING OP DE BELASTINGUITGAVEN
20 september 2011

Inhoud	Blz.
Horizontale Toelichting	3
Verticale Toelichting	47
Toelichting op de belastingontvangsten	175
Toelichting op de belastinguitgaven	183

1 Horizontale Toelichting

Horizontale Toelichting 2011–2016 (internetbijlage)

In deze bijlage wordt per begroting (of begrotingsfonds dan wel aanvullende post) een toelichting gegeven op het verloop van de uitgaven en niet-belastingontvangsten vanaf 2011 tot en met 2016.

De totalen per begroting zijn exclusief de bedragen die onder de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) vallen; deze uitgaven worden separaat gepresenteerd.

De cijfers van de afzonderlijke begrotingen luiden in miljoenen euro's in constante prijzen van het jaar 2011. Via aanvullende posten voor loon- en prijsbijstelling wordt een reservering opgenomen voor toekomstige loon- en prijsstijgingen.

Horizontale Toelichting

De Koning

I De Koning bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	40,0	39,5	39,5	39,4	39,4	39,4
totaal niet-belastingontvangsten	0,8					
1 Uitkering leden Koninklijk Huis Uitgaven	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2
2 Functionele uitgaven van de Koning Uitgaven	26,7	26,7	26,7	26,7	26,7	26,7
Ontvangsten	0,8					
3 Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen Uitgaven	6,1	5,6	5,6	5,5	5,5	5,5

Een deel van de taakstelling uit het regeerakkoord wordt toebedeeld aan het Kabinet der Koningin. Dit is terug te zien in de daling van de uitgaven op artikel 3 *Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen*.

Staten-Generaal

IIA Staten-Generaal bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	144,1	141,9	133,8	131,9	130,9	130,1
totaal niet-belastingontvangsten	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	2,5
1 Wetgeving en controle Eerste Kamer Uitgaven	11,3	11,3	11,1	10,9	10,8	10,8
Ontvangsten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2 Uitgaven tbv van (oud) leden Tweede Kamer en leden EP Uitgaven	31,8	34,1	33,0	32,6	32,4	32,4
Ontvangsten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
3 Wetgeving en controle Tweede Kamer Uitgaven	97,9	94,0	87,3	85,9	85,2	84,4
Ontvangsten	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,3
4 Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer Uitgaven	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4
Ontvangsten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10 Nominaal en onvoorzien Uitgaven	1,5	1,0	0,9	1,1	1,1	1,0

De hogere uitgaven voor *Wetgeving en controle Tweede Kamer* in 2011–2012 worden verklaard door het feit dat middelen voor ICT-uitgaven die in 2009 niet tot besteding zijn gekomen, zijn doorgeschoven naar 2011 en 2012.

Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten

IIB Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	123,0	111,4	107,2	106,3	104,1	103,7
totaal niet-belastingontvangsten	5,8	5,2	5,4	5,4	5,3	5,2
1 Raad van State						
Uitgaven	63,9	56,0	54,0	53,5	52,2	52,0
Ontvangsten	2,4	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0
2 Algemene Rekenkamer						
Uitgaven	30,0	29,1	28,3	28,0	27,5	27,4
Ontvangsten	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
3 De Nationale Ombudsman						
Uitgaven	17,0	15,7	14,8	14,6	14,4	14,3
Ontvangsten	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
4 Kanselarij der Nederlandse Orden						
Uitgaven	3,7	3,5	3,3	3,4	3,3	3,3
Ontvangsten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6 Kabinet van de Gouverneur van Aruba						
Uitgaven	2,1	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7
Ontvangsten	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
7 Kabinet van de Gouverneur van Curaçao						
Uitgaven	2,9	2,8	2,7	2,7	2,6	2,6
Ontvangsten	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
8 Kabinet van de Gouverneur van Sint Maarten						
Uitgaven	2,3	1,9	1,8	1,7	1,7	1,6
Ontvangsten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
10 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	1,0	0,6	0,5	0,7	0,6	0,6

De hogere uitgaven in 2011 voor de *Raad van State* hangen voornamelijk samen met het aantal HBV-zaken (Hoger Beroep Vreemdelingen). Deze zijn voor 2012 en verder lager geraamd. Verder zijn in 2011 nog incidentele middelen beschikbaar voor de verbouwing van de *Raad van State*.

De uitgaven voor alle Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten nemen af als gevolg van de taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's uit het regeerakkoord.

Horizontale Toelichting

Algemene Zaken

III Algemene Zaken bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	69,1	60,3	61,0	59,8	61,1	60,7
totaal niet-belastingontvangsten	6,2	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
1 Bevorderen eenheid regeringsbeleid						
Uitgaven	65,6	56,8	57,6	56,4	57,7	57,3
Ontvangsten	3,8	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
4 Kabinet der Koningin						
Uitgaven	2,4	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3
Ontvangsten	2,4	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3
5 Commissie van Toezicht Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten						
Uitgaven	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1

Op artikel 1 *Bevorderen eenheid regeringsbeleid* fluctueren de uitgaven voornamelijk vanwege bijdragen aan Dienst Publiek en Communicatie van andere departementen. De forse daling in uitgaven van 2011 naar 2012 is het gevolg van het aflopende budget voor de Coördinatie algemeen regeringsbeleid in kader van het vorige Coalitieakkoord. Daarnaast nemen de uitgaven op de artikelen *Bevorderen eenheid regeringsbeleid* en *Kabinet der Koningin* af als gevolg van de taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's uit het regeerakkoord.

Koninkrijksrelaties

IV Koninkrijksrelaties bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	446,2	428,1	277,5	256,6	256,6	237,6
totaal niet-belastingontvangsten	64,1	33,4	32,9	32,2	31,8	31,8
1 Waarborgfunctie						
Uitgaven	61,7	63,7	63,7	61,6	61,6	61,6
Ontvangsten	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9
2 Bevordering autonomie Koninkrijks- partners						
Uitgaven	382,3	362,8	212,4	193,5	193,5	174,4
Ontvangsten	59,2	28,5	28,0	27,4	26,9	26,9
3 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	2,2	1,7	1,4	1,5	1,5	1,5

In 2011 en 2012 zijn de uitgaven in het kader van de *bevordering autonomie Koninkrijkspartners* hoger dan in latere jaren. Dit hangt samen met de verantwoording van de aflossing van en rente over de door Nederland overgenomen restantschuld, welke een piek in beide jaren kent en daarna (tot 2030) geleidelijk afloopt. Bovendien worden na transitiedatum (10 oktober) de middelen voor samenwerking afgebouwd.

Horizontale Toelichting

De hogere ontvangsten in 2011 op dit artikel zijn grotendeels het gevolg van de overheveling van middelen ten behoeve van de betalingsachterstanden van de daartoe gecreëerde reservering bij de Bank Nederlandse Antillen (BNA), naar de begroting Koninkrijksrelaties, welke als ontvangst worden geboekt.

Buitenlandse Zaken

V Buitenlandse Zaken bedragen in miljoenen euro's		2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven		6 479,9	7 340,0	7 505,8	7 905,3	8 119,8	8 119,8
totaal niet-belastingontvangsten		609,7	620,3	631,2	642,3	653,7	653,7
3	Europese samenwerking						
	Uitgaven		7 340,0	7 505,8	7 905,3	8 119,8	8 119,8
	Ontvangsten		620,3	631,2	642,3	653,7	653,7
23	Versterkte Europese samenwerking						
	Uitgaven	6 479,9					
	Ontvangsten	609,7					

Relatie begroting Buitenlandse Zaken en de Homogene groep internationale samenwerking (HGIS)

Er zijn twee soorten uitgaven op de begroting van Buitenlandse Zaken: HGIS en niet-HGIS. Niet-HGIS uitgaven zijn de afdrachten aan de Europese Unie. HGIS-uitgaven zijn alle andere buitenlanduitgaven. De HGIS-uitgaven worden elders toegelicht; hier wordt alleen ontwikkeling van de EU-afdrachten weergegeven.

De meerjarige ontwikkeling van het artikel *Europese samenwerking* wordt bepaald door de doorwerking van de jaarlijkse nominale groei van de EU-begroting in de Nederlandse afdrachten aan de EU. Tevens wordt de meerjarige ontwikkeling bepaald door maatregel D4 van het regeerakkoord.

Horizontale Toelichting

Veiligheid en Justitie

VI Veiligheid en Justitie bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	11 507,5	11 380,8	11 184,8	10 959,7	10 810,2	10 776,7
totaal niet-belastingontvangsten	1 599,6	1 350,6	1 560,4	1 556,4	1 520,3	1 532,3
11 Nederlandse rechtsorde Uitgaven	16,0					
12 Rechtspleging en rechtsbijstand Uitgaven	1 521,7	1 569,5	1 482,1	1 387,1	1 394,7	1 403,6
Ontvangsten	244,3	302,9	465,7	465,7	465,7	465,7
13 Rechtshandhaving, criminaliteits- en terrorismebestrijding Uitgaven	3 087,7	3 070,2	3 043,4	2 998,5	2 950,5	2 944,6
Ontvangsten	938,1	1 042,0	1 089,4	1 085,4	1 049,3	1 061,3
14 Jeugd Uitgaven	909,0	889,8	874,6	857,7	850,0	849,2
Ontvangsten	12,2	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
15 Vreemdelingen Uitgaven						
Ontvangsten						
17 Internationale rechtsorde Uitgaven	1,7					
21 Contraterrorisme- en nationaal veiligheidsbeleid Uitgaven	68,7	55,4	57,5	57,0	56,6	56,6
23 Veiligheidsregio's en politie Uitgaven	5 526,6	5 466,0	5 432,7	5 361,7	5 265,0	5 231,1
Ontvangsten	403,0	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5
25 Veiligheid en bestuur Uitgaven	48,2	33,9	24,5	24,3	24,1	24,1
29 Inspectie openbare orde en veiligheid Uitgaven	5,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,7
91 Algemeen Uitgaven	248,9	257,8	244,7	240,8	238,2	237,4
Ontvangsten	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
92 Nominaal en onvoorzien Uitgaven	70,5	30,5	17,6	24,9	23,4	22,3
93 Geheim Uitgaven	3,0	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1

De totale uitgaven voor Veiligheid en Justitie laten een daling zien vanaf 2011. Deze daling in 2011 wordt in belangrijke mate bepaald door de maatregelen en taakstellingen uit het regeerakkoord. Het verloop van de ontvangstenreeks bestaat uit de eenmalige ontvangsten van 400 mln. bij de politie in 2011 (zie artikel 23), waardoor er een daling in 2012 te zien is. De stijging in 2013 wordt verklaard door de invoering van het wetsvoorstel kostendekkende griffierechten, hogere Pluk Ze-ontvangsten en hogere ontvangsten bij de Boeten en Transacties.

Horizontale Toelichting

Artikel 11 Nederlandse rechtsorde

Vanaf 2012 zijn de uitgaven die voorheen op artikel 11 stonden als gevolg van de nieuwe opzet van Verantwoord Begroten op het apparaatsartikel (artikel 91) overgeboekt.

Artikel 12 Rechtspleging en Rechtsbijstand

Vanaf 2013 is een daling te zien van de uitgaven in verband met de invoering van de maatregel uit het regeerakkoord wetsvoorstel kostendekkende griffierechten. Daarnaast zijn er bij regeerakkoord besparingen ingeboekt bij de Rechtsbijstand die ingaan vanaf 2014.

De ontvangsten stijgen eveneens als gevolg van de invoering van de wet kostendekkende griffierechten per 1 juli 2012.

Artikel 13 Rechtshandhaving, criminaliteits- en terrorismebestrijding

Op dit artikel is een lichte daling zichtbaar bij de uitgaven. Deze is grotendeels het gevolg van de P&M taakstelling uit het regeerakkoord. De ontvangsten op artikel 13 stijgen vanaf 2012 als gevolg van de tariefsverhogingen bij de boeten en transacties. Daarna zullen de ontvangsten naar verwachting weer iets dalen als gevolg van gedragseffecten. Daarnaast stijgen als gevolg van het regeerakkoord de ontvangsten bij Pluk Ze.

Artikel 14 Jeugd

De lichte daling is deels een gevolg van de verwerking van de P&M taakstelling uit het regeerakkoord. Daarnaast laat het Prognosemodel Justitiële Keten een daling zien van de capaciteitsbehoefte bij de jeugdbescherming door een verkorting van de begeleidingsduur (door de invoering van de Deltamethodiek) en een afname van de verblijfsduur.

Artikel 15 Vreemdelingen

Dit artikel is overgeheveld naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Artikel 17 Internationale Rechtsorde

Vanaf 2012 zijn de uitgaven die voorheen op artikel 17 stonden als gevolg van de nieuwe opzet van Verantwoord Begroten naar het apparaatsartikel geboekt.

Artikel 23 Veiligheidsregio's en politie

De uitgaven voor de *veiligheidsregio's en de politie* dalen per saldo. Dit is enerzijds het gevolg van het pakket ombuigingen in verband met de kredietcrisis en de intertemporele compensatie ten laste van de jaren 2013 tot en met 2016 in verband met de CAO Politie 2008–2010. Hierover zijn in het najaar 2009 afspraken gemaakt tussen de toenmalige minister van BZK en het dagelijks bestuur van het Korpsbeheerdersberaad. Anderzijds wordt de daling veroorzaakt door de ombuigingsmaatregelen die zijn getroffen op grond van het regeerakkoord.

De ontvangsten in 2011 vloeien voort uit de omzetting van een deel van het eigen vermogen van de politiekorpsen in vreemd vermogen. Dat resulteert in een ontvangst voor de begroting van Veiligheid en Justitie van 400 mln. Dit bedrag wordt in een tijdvak van tien jaren weer ter beschikking aan de politie gesteld.

Artikel 25 Veiligheid en Bestuur

De daling van de uitgaven kan worden verklaard uit het aflopen van de incidentele intensiveringen die zijn gedaan uit hoofde van het maatschappelijke innovatieprogramma veiligheid.

Horizontale Toelichting

Artikel 92 Nominaal en Onvoorzien

De uitgaven op dit artikel bestaat enerzijds uit een aantal nog door te verdelen taakstellingen (respectievelijk de taakstelling ten behoeve van zorg en restproblematiek) en anderzijds uit de nog niet doorverdeelde prijsbijstelling 2011. Aangezien deze taakstellingen pas vanaf 2012 ingaan is een daling zichtbaar van 2011 naar 2012.

Binnenlandse Zaken

VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	5 293,1	4 808,8	4 858,4	4 399,5	4 326,3	4 353,2
totaal niet-belastingontvangsten	973,6	665,6	664,5	1 611,2	2 123,7	1 549,7
21 Nationaal crisis- en veiligheidsbeleid Uitgaven						
23 Veiligheidsregio's en Politie Uitgaven						
Ontvangsten						
25 Veiligheid en Bestuur Uitgaven						
Ontvangsten						
27 Algemene Inlichtingen en Veiligheid Uitgaven	196,6					
Ontvangsten	1,2					
29 IOOV Uitgaven						
31 Bestuur en Democratie Uitgaven	81,9					
Ontvangsten	198,1					
33 Dienstverlenende en innovatieve overheid Uitgaven	83,5					
Ontvangsten	9,0					
35 Arbeidszaken overheid Uitgaven	60,9					
Ontvangsten	0,8					
37 Kwaliteit Rijksdienst Uitgaven	118,5					
Ontvangsten	4,6					
39 Algemeen Uitgaven	230,8					
Ontvangsten	60,8					
41 Nominaal en onvoorzien Uitgaven	43,1					

Horizontale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
43 VUT-fonds						
Uitgaven	190,0					
Ontvangsten	13,4					
44 Bouwen, steden en wijken						
Uitgaven	9,3					
45 Duurzame kwaliteit						
Uitgaven	90,6					
Ontvangsten	0,1					
46 Keuzemogelijkheden en betaalbaarheid woningmarkt						
Uitgaven	2 843,3					
Ontvangsten	550,4					
47 Integratie niet-westerse migranten						
Uitgaven	371,7					
Ontvangsten	131,9					
48 Kennis en ordening wonen, wijken en integratie						
Uitgaven	13,0					
49 Rijkshuisvesting						
Uitgaven	56,4					
Ontvangsten	0,7					
50 Immigratie en Asiel						
Uitgaven	904,2					
Ontvangsten	2,4					
1 Openbaar bestuur en democratie						
Uitgaven		22,8	22,1	24,4	24,2	24,0
Ontvangsten		22,0	49,5	24,9	22,0	22,0
2 Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst						
Uitgaven		200,3	198,4	197,8	195,4	195,2
Ontvangsten		1,2	8,2	12,7	12,7	12,7
3 Woningmarkt						
Uitgaven		2 786,7	2 714,2	2 797,1	2 861,3	2 891,7
Ontvangsten		556,1	552,7	1 310,6	1 310,2	1 293,7
4 Woonomgeving en bouw						
Uitgaven		44,0	41,8	38,7	33,1	33,0
Ontvangsten		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
5 Integratie en maatschappelijke samenhang						
Uitgaven		251,2	187,8	94,5	88,0	87,9
Ontvangsten		32,4	4,4	4,4	4,4	4,4
6 Dienstverlenende en innovatieve overheid						
Uitgaven		125,2	104,7	111,4	92,0	89,3
Ontvangsten		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
7 Arbeidszaken overheid						
Uitgaven		47,2	45,8	43,3	38,3	41,2
Ontvangsten		0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
8 Kwaliteit Rijksdienst						
Uitgaven		29,0	26,5	25,4	24,9	24,8
Ontvangsten		2,6	2,6	2,6	2,6	2,6

Horizontale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
9 Uitvoering Rijkshuisvesting						
Uitgaven		58,1	58,4	57,8	58,0	57,6
Ontvangsten		2,6	0,4	0,4	0,4	0,4
10 Vreemdelingen						
Uitgaven		793,1	763,8	731,8	637,4	636,3
Ontvangsten		0,5				
11 Centraal Apparaat						
Uitgaven		305,0	285,6	264,5	254,4	252,9
Ontvangsten		32,2	29,9	29,9	29,9	29,9
12 Algemeen						
Uitgaven		14,1	4,4	2,2	3,5	3,8
13 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven		32,3	24,8	10,6	15,8	15,6
14 VUT-fonds						
Uitgaven		100,0	380,0			
Ontvangsten		14,6	15,4	224,3	740,1	182,7

De structuur en artikelindeling van de begroting Binnenlandse Zaken wordt met ingang van 2012 veranderd als gevolg van «Verantwoord Begroten» en de integratie van delen van de voormalige begrotingen van VROM, WWI en Justitie. Dit heeft tot gevolg dat de uitgaven van 2011 in deze horizontale toelichting niet altijd vergelijkbaar zijn met de daaropvolgende jaren. De artikelen 21, 23, 25 en 29 zijn bij incidentele supplettoire begroting 2011 overgeheveld naar de begroting van Veiligheid en Justitie (VI).

De hogere ontvangsten in 2011 voor *Bestuur en Democratie* in vergelijking met de ontvangsten voor *Openbaar bestuur en democratie* in 2012 en verder, houden verband met de in 2008 afgesloten bestuursakkoorden met de provincies. In 2008 is afgesproken dat het merendeel van de provincies een bijdrage aan de kabinetsdoelstellingen leveren via de ontvangstenkant van de begroting van BZK. 2011 is het laatste jaar dat bijgedragen wordt.

Bij de huurtoeslag is sprake van tegenvallers in 2011 en 2012. Deze tegenvallers voor *Woningmarkt* worden intertemporeel gedekt met enerzijds het versnellen van de al in de begroting 2011 opgenomen bezuiniging op de huurtoeslag (de invulling hiervan is voorgehangen bij het parlement) en anderzijds door te schuiven met budgettaire ruimte in andere jaren. De hogere ontvangsten voor *Woningmarkt* vanaf 2014 wordt veroorzaakt door de maatregel uit het regeerakkoord waarbij verhuurders, die meer dan 10 woningen verhuren, bijdragen aan de huurtoeslag middels een jaarlijkse heffing.

De daling in het budget voor *Woonomgeving en bouw* wordt veroorzaakt door een afloop in 2012 van de tijdelijke stimuleringsregeling energiebesparende voorzieningen en een uitfasering van innovatieregelingen gebouwde omgeving in de periode 2012–2015.

De inburgeringsbudgetten, verantwoord onder *Integratie en maatschappelijke samenhang*, worden afgebouwd. Vanaf 1 januari 2013 zullen migranten zelf voor hun inburgering (financieel) verantwoordelijk worden.

Horizontale Toelichting

Om inburgering mogelijk te maken voor deze groep wordt een sociaal leenstelsel in het leven geroepen.

De uitgaven voor *Dienstverlenende en innovatieve overheid* zijn in 2012 hoger dan in 2013, onder andere doordat er voor 2012 16 mln. aan uitgaven geraamd staan voor de ORRA (Online Raadpleegbare Reisdocumenten Administratie). Vanaf 2013 staan daar geen uitgaven meer voor geraamd.

De lagere uitgaven wat betreft de *Kwaliteit Rijksdienst* vanaf 2012 worden voornamelijk verklaard door de extra middelen die tijdelijk aan de begroting waren toegevoegd voor projecten in het kader van het Programma Vernieuwing Rijksdienst.

De uitgaven voor *Vreemdelingen* dalen tot en met 2015. Dit kabinet heeft maatregelen genomen om onder meer asiel- en migratieprocedures te versnellen en om fraude tegen te gaan. Dit zal naar verwachting een daling van de instroom tot gevolg hebben en een korter verblijf in de opvang voor hen die hun toevlucht in Nederland zoeken. Het lagere aantal procedures en de kortere opvangduur brengen minder kosten met zich mee.

De liquiditeitsbehoefte en de uitgaven en ontvangsten van het *VUT-fonds* zijn afhankelijk van het moment dat, naar verwachting, gebruik wordt gemaakt van de regeling Flexibel Pensioen en Uittreden (FPU). De uitgaven en ontvangsten fluctueren met het verwachte gebruik. Dit resulteert in hogere uitgaven (aanspraak op de lening door het VUT-fonds) in 2012 en 2013 en hogere ontvangsten vanaf 2014 (aflossing van de lening door het VUT-fonds).

Vanwege de taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's uit het regeerakkoord nemen de uitgaven aan het *Centraal Apparaat* de komende jaren af.

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	34 058,0	33 625,5	33 975,8	33 875,2	33 502,8	33 689,3
totaal niet-belastingontvangsten	1 210,9	1 197,6	1 267,4	1 345,3	1 415,7	1 499,5
1 Primair onderwijs						
Uitgaven	9 620,3	9 635,9	9 451,9	9 249,1	9 090,9	9 029,8
Ontvangsten	5,1	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
3 Voortgezet onderwijs						
Uitgaven	6 956,2	6 934,0	7 014,8	7 062,1	7 095,3	7 141,4
Ontvangsten	5,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
4 Beroepsonderwijs en volwassenen- educatie						
Uitgaven	3 503,6	3 468,9	3 514,3	3 463,7	3 343,1	3 328,2
Ontvangsten	7,5					
5 Technocentra						
Uitgaven	0,0					

Horizontale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
6 Hoger beroepsonderwijs						
Uitgaven	2 511,5	2 498,0	2 474,2	2 515,0	2 519,7	2 562,2
Ontvangsten	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
7 Wetenschappelijk onderwijs						
Uitgaven	3 874,8	3 836,4	3 850,7	3 894,6	3 903,5	3 940,8
Ontvangsten	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8 Internationaal onderwijsbeleid						
Uitgaven	18,8	15,8	15,7	16,0	15,5	15,5
Ontvangsten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
9 Arbeidsmarkt en personeelsbeleid						
Uitgaven	292,1	426,4	498,2	527,8	576,0	725,6
Ontvangsten						
11 Studiefinanciering						
Uitgaven	4 188,1	3 746,9	4 231,8	4 333,1	4 342,5	4 383,9
Ontvangsten	697,4	755,4	828,0	899,2	970,4	1 044,5
12 Tegemoetkoming studiekosten						
Uitgaven	139,5	129,6	129,6	130,0	131,7	134,2
Ontvangsten	14,2	13,8	13,6	13,5	13,3	13,3
13 Lesgelden						
Uitgaven	6,6	6,8	6,9	6,9	7,3	7,4
Ontvangsten	220,2	225,5	230,1	229,9	236,2	238,9
14 Cultuur						
Uitgaven	916,1	890,0	841,3	790,0	735,1	735,0
Ontvangsten	24,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
15 Media						
Uitgaven	905,4	916,0	862,7	823,3	719,5	730,0
Ontvangsten	210,0	197,5	190,5	197,5	190,5	197,5
16 Onderzoek en wetenschappen						
Uitgaven	912,2	893,3	867,6	860,7	810,0	809,0
Ontvangsten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
17 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven						
Ontvangsten						
18 Ministerie algemeen						
Uitgaven	123,0					
Ontvangsten	0,6					
19 Inspecties						
Uitgaven	64,3					
20 Adviesraden						
Uitgaven	6,7					
24 Kinderopvang						
Uitgaven						
Ontvangsten						
25 Emancipatie						
Uitgaven	18,5	16,6	17,3	17,5	17,8	17,8
91 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven					13,5	- 56,4

Horizontale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
92 Apparaat kerndepartement						
Uitgaven		143,9	134,4	121,6	118,8	122,0
Ontvangsten		0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
93 Inspecties						
Uitgaven		60,9	58,6	57,8	57,0	57,0
94 Adviesraden						
Uitgaven		6,0	5,7	5,7	5,7	5,7

Het kabinet ontziet het onderwijs bij zijn maatregelen voor gezonde overheidsfinanciën. Op cultuur en media wordt in het regeerakkoord ongeveer 0,4 mld. omgebogen. Bij de onderwijsartikelen volgen de uitgaven de ontwikkelingen van leerlingen- en studentenaantallen.

De ontvangsten vertonen van 2011 op 2012 een kleine daling, maar lopen vanaf 2012 licht op met ongeveer 0,3 mld. Het verloop van de ontvangsten is hoofdzakelijk te verklaren door een toename van de ontvangsten op de studiefinanciering. Hieronder worden de budgettaire ontwikkelingen die naast de regeerakkoordmaatregelen plaatsvinden per artikel besproken.

De uitgavenontwikkeling in de verschillende onderwijssectoren wordt in grote mate bepaald door de ontwikkeling van de leerlingaantallen. Voor de sectoren *Primair onderwijs* en *Beroepsonderwijs volwasseneducatie (BVE)* geldt dat het aantal leerlingen de komende jaren daalt, waardoor de uitgaven de komende jaren in grote lijn afnemen. Bij het *Voortgezet Onderwijs* nemen de leerlingenaantallen toe, dit resulteert in hogere uitgaven.

Bij het *Hoger beroepsonderwijs* en het *wetenschappelijk onderwijs* is sprake van een toename van de studentenaantallen. Om die reden stijgen de uitgaven bij beide sectoren over de jaren heen.

De uitgaven op het artikel *Arbeidsmarkt en personeelsbeleid* nemen toe door de oploop in de middelen die beschikbaar zijn voor het actieplan «LeerKracht van Nederland» en «Leraar 2020».

De uitgaven voor de *Studiefinanciering* nemen over de gehele periode toe (met uitzondering van 2012). Het toenemend aantal studenten in het hoger onderwijs werkt door in de uitgaven voor de studiefinanciering. Daarnaast doen studenten gemiddeld een steeds groter beroep op studieleningen. De ontvangsten bij de studiefinanciering stijgen door hogere renteontvangsten als gevolg van de toename in het leenvolume. De toename in de ontvangsten bij *Lesgelden* is het gevolg van indexatie van het lesgeldbedrag.

De artikelen *Cultuur* en *Media* laten een daling zien van ongeveer 0,4 mld. Bij zowel *Cultuur* als *Media* wordt deze daling voornamelijk verklaard door de maatregelen die het kabinet neemt in deze sectoren.

Bij de uitgaven voor *Onderzoek en wetenschappen* is over de periode 2011–2016 een geleidelijke daling te zien als gevolg van het aflopen van FES-projecten.

Horizontale Toelichting

In het kader van «Verantwoord Begroten» heeft OCW een nieuw artikel gemaakt voor alle apparaatskosten (art 92). In 2012 zal dit nieuwe artikel, tegelijkertijd met de hernummerde artikelen voor *Nominaal en Onvoorzien, Inspecties en Adviesraden* in gebruik worden genomen. De afname op de uitgaven aan apparaatskosten, *Apparaat Kerndepartement*, wordt vrijwel geheel verklaard door taakstellingen op personele en materiële kosten waarbij voor latere jaren grotere besparingen zijn voorzien. Ook de afname in het budget voor de *Inspecties en Adviesraden* wordt veroorzaakt door taakstellingen.

Nationale Schuld

IXA Nationale Schuld (Transactiebasis) bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	18 049,1	15 636,7	20 036,3	25 310,8	27 298,7	25 619,9
totaal niet-belastingontvangsten	2 089,3	2 185,0	1 974,7	4 219,4	3 465,2	3 641,0
1 Financiering staatsschuld						
Uitgaven	10 445,8	10 979,2	12 416,3	13 784,2	14 807,7	15 711,5
Ontvangsten	149,0	118,2	238,5	712,0	1 050,9	933,0
2 Kasbeheer						
Uitgaven	8 203,4	4 657,5	7 619,9	11 526,7	12 491,0	9 908,4
Ontvangsten	1 940,3	2 066,8	1 736,2	3 507,4	2 414,4	2 708,0
3 Nominaal						
Uitgaven						

Het artikel *Financiering Staatsschuld* heeft betrekking op de extern gefinancierde staatsschuld. De uitgaven bestaan uit de rentelasten van zowel de vaste als de vlottende schuld. Voor de komende jaren wordt een stijging van de staatsschuld verwacht. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de oploop van het tekort, waardoor ook de rentelasten over het tekort hoger zijn. De ontvangsten bestaan uit de renteopbrengsten over het positieve schatkistsaldo en uit het saldo van opbrengsten en kosten van renteswaps. De ontvangsten fluctueren onder meer als gevolg van afgesloten swaps en aanpassingen in de rekenrente.

De uitgaven bestaan enerzijds uit de rentevergoeding over de saldi die in de schatkist worden aangehouden door baten-lastendiensten, RWT's (Rechtspersoon met een Wettelijke Taak) en sociale fondsen. Anderzijds bestaan de uitgaven uit verstrekte leningen aan baten-lastendiensten en RWT's en, in sommige jaren, uit een afname van het rekening-couranttegoed van deze instellingen of van de sociale fondsen. Dit artikel fluctueert met name als gevolg van wisselend leengedrag.

Horizontale Toelichting

Financiën

IXB Financiën bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	9 647,6	10 612,1	9 932,2	9 375,9	9 160,7	8 922,0
totaal niet-belastingontvangsten	12 285,1	9 689,8	4 936,2	4 663,6	4 643,8	4 245,0
1 Belastingen						
Uitgaven	3 521,3	3 543,4	3 397,5	3 258,3	3 216,3	3 190,5
Ontvangsten	1 160,6	1 069,7	1 074,7	1 074,7	1 074,7	1 074,7
2 Financiële Markten						
Uitgaven	90,3	64,2	60,5	59,8	59,2	59,1
Ontvangsten	487,0	242,7	184,8	184,8	7,7	7,7
3 Financiële activiteiten Publiek-Private sector						
Uitgaven	3 400,1	2 377,7	1 899,2	1 633,2	1 463,2	1 249,2
Ontvangsten	10 192,2	7 891,1	3 157,5	2 344,0	2 091,9	1 971,5
4 Internationale Financiële Betrekkingen						
Uitgaven	2 194,5	1 091,0	1 090,2	915,2	915,2	915,2
Ontvangsten	101,7	174,7	218,7	303,7	591,7	913,7
5 Exportkredietverzekeringen en Investeringsgaranties						
Uitgaven	154,6	133,1	133,1	153,1	153,1	153,1
Ontvangsten	104,0	104,6	94,0	69,8	69,8	69,8
6 BTW-Compensatiefonds						
Uitgaven		3 123,9	3 077,9	3 077,9	3 077,5	3 077,5
7 Beheer materiële activa						
Uitgaven	106,0	88,1	86,9	91,3	90,6	90,6
Ontvangsten	214,4	179,9	177,5	176,6	176,1	176,1
8 Financieel-economisch beleid van de overheid						
Uitgaven	22,9					
Ontvangsten	5,9					
9 Algemeen						
Uitgaven	154,6					
Ontvangsten	19,2					
10 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	3,3	3,4	2,9	3,0	3,1	3,1
Ontvangsten				479,0	600,0	
21 Centraal Apparaat						
Uitgaven		187,2	183,9	184,0	182,4	183,7
Ontvangsten		27,1	29,0	31,1	32,0	31,7

Door de taakstelling uit het regeerakkoord nemen de uitgaven over het algemeen af, dit verklaart ook het grootste deel van de afname in uitgaven op artikel 1 *Belastingen* en 21 *Centraal Apparaatsartikel*. De hogere uitgaven in 2012 hangen samen met het toevoegen van het BTW-Compensatiefonds aan begroting IXB. In 2011 hebben ING en Aegon (delen van) hun lening van de staat terugbetaald, inclusief een *fee* voor het vervroegd terugbetalen. Dit verklaart de hogere ontvangsten in 2011.

Horizontale Toelichting

De Garantieregeling Bancaire Leningen loopt in 2011 af. Er worden dan geen nieuwe leningen meer afgegeven, maar er vloeien wel nog ontvangsten binnen van in het verleden afgegeven leningen. Dit verklaart de afloop in de ontvangsten op artikel 2 *Financiële Markten*. De afloop in de uitgaven op artikel 2 hangt samen met het doorverdelen van de taakstelling naar de ZBO's DNB en AFM.

De aflopende uitgaven en ontvangsten bij artikel 3 *Financiële Activiteiten Publiek-Private Sector* hangen samen met het aflopen van de ING Illiquid Assets Back-Up Facility (IABF). De ontvangsten (de omvang van de portefeuille) en de uitgaven (de vordering van ING op de Staat) nemen beiden af. Dit komt enerzijds door aflossingen van huizenbezitters op de hypotheken: hierdoor neemt de omvang van de portefeuille en daarmee ontvangsten af. Anderzijds komt dit doordat aflossingen van de Staat op de vordering van ING ervoor zorgen dat de totale omvang van de lening daalt: hierdoor dalen de uitgaven aan de lening. De omvang van de uitgaven en ontvangsten worden beïnvloed door de euro-dollar koers en daarom regelmatig bijgesteld.

De uitgaven op artikel 4 *Internationale Financiële Betrekkingen* tot en met 2012 worden voornamelijk veroorzaakt door een lening aan Giekenland. Vanaf 2013 worden de uitgaven voornamelijk veroorzaakt door kapitaalstorting in het European Stability Mechanism. De ontvangsten nemen toe vanwege de aflossing van de lening aan Griekenland.

De ontvangsten van artikel 5 *Exportkredietenverzekeringen en Investeringsgaranties* lopen af omdat de verwachting is dat de recuperatieontvangsten in de komende jaren zullen afnemen.

De uitgavenraming voor artikel 6 *BTW-compensatiefonds* start in 2012, omdat het BTW-compensatiefonds tot en met 2011 een aparte begroting kent. De omvang van het fonds wordt geraamd op basis van voorlopige realisaties in jaar t, die vervolgens plat worden doorgetrokken. Het jaar 2012 toont een incidentele uitschieter die verband houdt met de opheffing van het Fonds Economische Structuurversterking (FES). De in het FES gereserveerde BTW-middelen (à 47,7 mln. euro) voor projecten uit de Nota Ruimte, zijn in één keer aan het BTW-compensatiefonds toegevoegd. Mogelijk zal niet de volledige aanspraak in 2012 worden geëffectueerd. De middelen zullen dan beschikbaar blijven ter compensatie in latere jaren.

De ontvangsten van artikel 7 *Beheer Materiële Activa* zijn incidenteel hoger in 2011 omdat er meer verkopen zijn gerealiseerd dan was geraamd. De uitgaven laten een dalende trend zien omdat vanaf dit artikel een deel van de taakstelling uit het regeerakkoord wordt doorverdeeld naar de baten-lastendiensten Rijksvastgoed- en Ontwikkelbedrijf (RVOB) en Domein Roerende Zaken (DRZ).

Artikel 8 *Financieel-economisch Beleid van de Overheid* en 9 *Algemeen* vervallen met ingang van 2012 omdat hier enkel apparaatsuitgaven opstonden. Deze zijn nu overgeheveld naar artikel 21 *Centraal Apparaats-artikel*.

Artikel 10 *Nominaal en Onvoorzien* bevat nog een stelpost voor de kredietcrisis. Hier staan de veronderstelde ontvangsten van de financiële interventies geraamd.

Horizontale Toelichting

Artikel 21 (artikel 8 in de ontwerpbegroting) is het nieuw gecreëerde *Centraal Apparaatsartikel*. De uitgaven op dit artikel nemen af vanwege de taakstelling uit het regeerakkoord.

Defensie

X Defensie bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	8 039,0	7 655,0	7 517,7	7 568,8	7 492,6	7 484,2
totaal niet-belastingontvangsten	498,2	339,7	321,4	335,9	295,2	253,4
20 Uitvoeren crisisbeheersingsoperaties						
Uitgaven		6,8	6,8	6,8	6,8	6,8
Ontvangsten		4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
21 Commando Zeestrijdkrachten						
Uitgaven	591,7	567,2	561,8	536,5	532,9	548,0
Ontvangsten	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6
22 Commando Landstrijdkrachten						
Uitgaven	1 299,2	1 218,6	1 139,1	1 057,6	1 022,4	1 019,9
Ontvangsten	15,8	15,8	15,8	15,8	15,8	15,8
23 Commando Luchstrijdkrachten						
Uitgaven	702,1	654,2	626,5	596,0	594,7	610,1
Ontvangsten	9,2	9,2	9,2	9,2	9,2	9,2
24 Koninklijke marechaussee						
Uitgaven	401,1	372,1	356,5	351,6	348,4	345,8
Ontvangsten	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7
25 Defensie Materieelorganisatie						
Uitgaven	2 142,0	1 966,5	1 884,2	1 981,0	1 993,2	2 101,3
Ontvangsten	279,7	231,3	179,3	209,7	176,9	141,6
26 Commando Dienstencentra						
Uitgaven	1 120,0	1 038,9	1 022,0	906,0	889,7	895,4
Ontvangsten	164,5	53,8	85,5	69,7	61,8	55,3
70 Geheime uitgaven						
Uitgaven	2,2	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3
80 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	66,1	146,9	275,5	511,1	490,7	358,4
90 Algemeen						
Uitgaven	1 714,5	202,6	196,9	203,7	199,5	196,2
Ontvangsten	10,8	0,3	1,9	1,9	1,9	1,9
91 Centraal apparaat						
Uitgaven		1 476,0	1 443,1	1 413,2	1 409,2	1 397,0
Ontvangsten		6,6	6,9	6,9	6,9	6,9

Het meerjarige verloop van de totale uitgaven wordt hoofdzakelijk verklaard door de taakstellingen uit het regeerakkoord. Het betreft hier de taakstellingen A1 (Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's), A8 (Politieonderwijs) en A16 (Doelmatige inzetbaarheid Defensie en minder JSF's). De concrete invulling van deze taakstellingen is met de Kamer gecommuniceerd via de beleidsbrief Defensie (kamerstuk 2010–2011, 32 733 X, nr. 1).

Horizontale Toelichting

Het meerjarige verloop van de totale niet-belastingontvangsten wordt verklaard door twee onderliggende ontwikkelingen. Allereerst de uitfasering van de verkoopopbrengsten taakstelling van het vorige kabinet. Hierdoor nemen de verkoopopbrengsten van zowel materieel als terreinen vanaf 2011 af. Ten tweede is er een tegengestelde ontwikkeling als gevolg van de maatregelen uit de Defensie beleidsvisie. Vanaf 2014 zijn extra verkoopopbrengsten aan de begroting van Defensie toegevoegd. Het gaat dan om opbrengsten van de verkoop van overtollig geworden wapensystemen.

Hieronder zullen per artikel de belangrijkste ontwikkelingen worden besproken. Gegeven de grote hoeveelheid maatregelen uit de beleidsbrief Defensie, worden per artikel enkel de maatregelen met de grootste impact op het desbetreffende artikel genoemd. In de begroting zelf is een uitputtende opsomming van de effecten van alle maatregelen op alle artikelen opgenomen.

Op het artikel van het *Commando Zeestrijdkrachten* (art. 21) worden de teruglopende uitgaven met name verklaard door de maatregelen op het gebied van opleidingen, vermindering van bestuur en het verminderen van de mijnenbestrijdingscapaciteit.

Bij het *Commando Landstrijdkrachten* (art. 22) lopen de uitgaven terug als gevolg van ingrepen in het materieellogistieke proces, het bestuur en het opleidingsveld, hervorming van de gezondheidszorg, het poolen van operationele wielvoertuigen en de afstoting van de tanks.

De afname van de uitgaven bij het *Commando Luchtstrijdkrachten* (art. 23) wordt vooral verklaard door vermindering van het bestuur, normering van de infrastructuur, reductie van jachtvliegtuigen en vermindering van het aantal cougars.

Het uitgavenbudget van de *Koninklijke Marechaussee* (art. 24) daalt met name als gevolg van de ingrepen bij de informatievoorziening, het opleidingsveld en het bestuur.

Achter de ontwikkeling van de uitgaven op het artikel *Defensie Materieel-organisatie* (art. 25) gaan twee effecten schuil. Het budget voor materiële exploitatie wordt vanaf 2012 structureel verhoogd om interne problematiek op te lossen. Het investeringsbudget wordt in 2012 en 2013 juist verlaagd om te kunnen voldoen aan de taakstellingen uit het regeerakkoord en om de oplossing van de zojuist genoemde interne problematiek te financieren. Wanneer vanaf 2014 de maatregelen uit de beleidsbrief Defensie hun structurele opbrengst naderen, lopen tegelijkertijd de investeringsbudgetten op.

Aan de ontvangstenkant is vanaf 2011 de eerder besproken daling van de verkopen als gevolg van het uitfaseren van de verkooptaakstelling van het vorige kabinet zichtbaar. Uit de stijging van de opbrengsten in 2014 blijkt de doorwerking van de maatregelen uit de beleidsbrief Defensie, te weten de verkoop van overtollig geworden wapensystemen.

Op het artikel *Commando Dienstencentra* (art. 26) dalen de uitgaven over de jaren als gevolg van maatregelen in het personeelslogistieke domein, op het terrein van de informatievoorziening en in het opleidingsveld. Ook de normering van infrastructuur en de vermindering van het bestuur dragen bij aan de aflopende uitgavenreeks.

Horizontale Toelichting

De *Geheime uitgaven* (art. 70) stijgen vanaf 2012 structureel als gevolg van een versterking van de eigenstandige informatiepositie van Defensie.

De stand op het artikel *Nominaal en onvoorzien* (art. 80) betreft het restsaldo van de nog niet uitgedeelde meerjarige loon- en prijsbijstelling, een reservering voor de reorganisatie en een risicoreservering. De uitgaven lopen tot en met 2014 op daar de verwachting is dat de reorganisatiekosten de eerste jaren zullen stijgen. Vanaf 2015 nemen de kosten en risico's af en daalt de uitgavenreeks weer.

De uitgaven op het artikel *Algemeen* (art. 90) dalen in 2012 als gevolg van het overbrengen van de apparaatskosten van bestuursstaf en MIVD naar artikel 91. Het budget dat nog resteert is o.a. dat van wetenschappelijk onderzoek, bijdragen aan de NAVO en verschillende subsidies. In de jaren vanaf 2012 blijft dat budget stabiel.

Het nieuwe artikel *Centraal Apparaat* (art. 91) toont de apparaatskosten van de bestuursstaf en de MIVD. Dit artikel is opgericht volgens de richtlijnen van «Verantwoord begroten». De meerjarige daling van de uitgaven weerspiegelt met name de doorwerking van de maatregel gericht op het verminderen van de bestuurlijke drukte.

Infrastructuur & Milieu

XII Infrastructuur en Milieu bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	11 119,6	10 682,8	10 432,0	10 540,8	9 401,5	10 025,4
totaal niet-belastingontvangsten	67,3	57,3	759,4	759,4	738,3	715,7
31 Integraal waterbeleid						
Uitgaven	56,7	37,7	37,0	37,0	37,0	36,9
Ontvangsten	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
32 Het bereiken van optimale veiligheid in of als gevolg van mobiliteit						
Uitgaven	59,1	26,8	21,3	20,1	18,0	17,9
Ontvangsten	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
33 Veiligheid gericht op de beheersing van veiligheidsrisico's						
Uitgaven	57,1	8,3	7,4	7,4	7,4	7,4
34 Betrouwbare netwerken en acceptabele reistijd realiseren						
Uitgaven	88,7	58,7	48,2	33,1	17,4	14,6
Ontvangsten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
35 Mainport en logistiek						
Uitgaven	39,6	21,6	16,8	15,9	13,7	15,0
Ontvangsten	2,1	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
36 Bewerken, waarborgen en verbeteren van kwaliteit leefomgeving						
Uitgaven	62,2	61,1	35,3	44,2	39,9	10,2
Ontvangsten	43,7	43,5	45,7	45,7	24,6	2,1
37 Weer, klimaat, seismologie ruimtevaart						
Uitgaven	43,4	41,0	43,9	48,8	41,5	39,7

Horizontale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
38 Inspecties I&M						
Uitgaven		145,3	129,8	124,9	118,5	117,9
Ontvangsten		0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
39 Bijdragen aan het Infracfonds en BDU						
Uitgaven	9 585,6	9 383,4	9 364,2	9 637,7	8 446,4	9 100,2
40 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven						
41 Ondersteuning functioneren Verkeer en Waterstaat						
Uitgaven	227,1	34,2	27,1	26,5	24,4	24,3
Ontvangsten	6,3	2,8	2,7	2,7	2,7	2,7
51 Optimalisering van de ruimtelijke afweging						
Uitgaven	48,8	46,9	37,2	31,4	29,2	29,0
Ontvangsten	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
52 Realisatie Nationaal Ruimtelijk Beleid						
Uitgaven	93,6	68,3	45,9	29,5	18,4	5,5
Ontvangsten	7,1					
53 Klimaatverandering en luchtkwaliteit						
Uitgaven	76,3	74,5	72,7	30,7	24,3	16,2
Ontvangsten			700,0	700,0	700,0	700,0
54 Duurzaam produceren						
Uitgaven	133,2	110,2	46,3	16,8	15,5	15,3
56 Verminderen van risico's van stoffen, straling en GGO's						
Uitgaven	84,6	40,3	14,6	16,0	40,8	70,5
57 Versterken van het internationale milieubeleid						
Uitgaven	1,9	41,5	33,3	29,0	28,7	28,7
59 Handhaving en toezicht						
Uitgaven	65,6					
Ontvangsten	0,9					
60 Leefomgevingskwaliteit						
Uitgaven	95,3	90,5	97,0	77,8	183,7	189,5
61 Algemeen						
Uitgaven	301,2	- 0,2				
Ontvangsten	1,0					
62 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven						
98 Apparaatsuitgaven I&M						
Uitgaven		396,2	361,1	321,5	300,0	293,7
Ontvangsten		1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
99 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	- 0,3	- 3,5	- 7,0	- 7,4	- 3,1	- 7,2

De kosten die Infrastructuur en Milieu maakt bij het ontwikkelen van beleid worden gefinancierd vanuit begrotingshoofdstuk XII. De aan de uitvoering gerelateerde beleidsdoelstellingen van Infrastructuur en Milieu zijn in de begroting van het Infrastructuurfonds (IF) opgenomen. De

Horizontale Toelichting

uitgaven die daar worden geraamd, worden in de horizontale toelichting van dit fonds zelf toegelicht.

De totale begrote uitgaven voor de artikelen 31 *Integraal waterbeleid*, 32 *Het bereiken van optimale veiligheid in of als gevolg van mobiliteit* en 33 *Veiligheid gericht op de beheersing van veiligheidsrisico's* nemen af ten opzichte van 2011. Dit wordt veroorzaakt door het overboeken van de apparaatuitgaven naar het centraal apparaatartikel 98. Op artikelen 32 en 33 is daarnaast de (in de tijd oplopende) subsidietaakstelling deels op deze artikelen ingevuld.

In de begroting 2011 was reeds voorzien dat het budget op het artikel 34 *Betrouwbare netwerken en acceptabele reistijd realiseren* geleidelijk afneemt. Een verdere afname ten opzichte van 2011 wordt veroorzaakt door het overboeken van de apparaatuitgaven naar het centraal apparaatartikel 98. Daarnaast is een subsidietaakstelling oplopend tot 15 mln. ingeboekt. Daartegenover staat een intensivering vanuit het IF van cumulatief 38 mln. in de jaren 2011–2015 voor de in 2010 gevormde projectdirectie Beter Benutten.

De ontvangsten en uitgaven op het artikel 35 *Mainport en logistiek* nemen ten opzichte van de vorige begroting af door het overboeken van de innovatiemiddelen voor het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium van Infrastructuur en Milieu naar de begroting van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Daarnaast is ook hier een afname door het overboeken van deze uitgaven naar het centraal apparaatartikel 98.

De sterke afloop van het budget en de ontvangsten op het artikel 36 *Bewerken, waarborgen en verbeteren van kwaliteit leefomgeving* vanaf 2011 hebben te maken met het programma Geluidsisolatie Schiphol. De investeringen voor dit project worden grotendeels afgerond in 2012. Daarnaast wordt een deel van de subsidietaakstelling ingevuld op dit artikel.

Per 1 januari 2012 gaat de voormalige Inspectie VenW en de VROM Inspectie samen verder als de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). De middelen van de voormalige Inspectie VenW en VROM Inspectie zijn overgeboekt naar het nieuwe artikel 38 *Inspecties I&M* waar de middelen van de Inspectie Leefomgeving en Transport worden verantwoord.

Artikel 39 *Bijdragen aan het Infracfonds en de BDU* bestaat uit respectievelijk 7,4 en 2,0 mld. voor het IF en de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU) in 2012.

De BDU loopt geleidelijk af tot ca. 1,7 mld. in 2016 door de oplopende taakstellingen uit het regeerakkoord. Er zijn extra middelen aan de BDU toegevoegd voor diverse projecten, onder andere voor de N62 Sloe- en Tractaatweg, Maastricht en containertransferia.

De bijdrage aan het *Infracfonds* van de begroting van Infrastructuur en Milieu kent een onregelmatiger verloop over de jaren. De ramingen zijn afhankelijk van het (voorspoedig) verloop van (aanleg)projecten op het gebied van infrastructuur en water. De projecten die voorheen uit het FES werden gefinancierd worden nu geraamd op dit artikel. Dit zorgt vooral in de jaren 2011–2014 voor hogere uitgaven. In 2016 zijn via een kasschuif vanuit latere jaren extra middelen beschikbaar voor afspraken uit het Bestuursakkoord Water.

Horizontale Toelichting

Het grootste deel van artikel 41 *Ondersteuning Verkeer en Waterstaat* wordt vanaf 2012 verantwoord op het centraal apparaatartikel 98. De overgebleven uitgaven zijn met name voor het Kennis Instituut voor Mobiliteit (KIM) en het regeringsvliegtuig.

Het budget op artikel 51 *Optimalisering van de ruimtelijke afweging* neemt geleidelijk af, omdat de ontwikkelingsuitgaven ten behoeve van geo-informatiesystemen afnemen.

Het budget op het artikel 52 *Realisatie Nationaal Ruimtelijk Beleid* neemt af doordat de projecten Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit, Nota Ruimtebudget en Nieuwe Sleutelprojecten aflopen.

In 2011 tot en met 2013 zijn op het artikel 53 *Klimaatverandering en luchtkwaliteit* meer middelen beschikbaar dan in latere jaren, omdat er in die jaren budget beschikbaar is voor het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

Op het artikel 54 *Duurzaam produceren* stopt, conform het regeerakkoord, de bijdrage van het Rijk aan het Afvalfonds. Dit verklaart de grote afloop na 2013.

Op het artikel 56 *Risicobeleid* fluctueert het budget in de loop der jaren. Dit heeft meerdere oorzaken. Ten eerste zijn middelen voor het programma Externe Veiligheid (2011–2014) overgeboekt naar provincies. Ten tweede is door het versnellen van de sanering van asbestwegen geld van 2013–2015 naar voren gehaald (2010 en 2011).

Door een wijziging in de artikelstructuur worden de uitgaven voor Agentschap NL en RIVM vanaf 2012 op het artikel 57 *Versterken van het internationaal milieubeleid* verantwoord. Dit verklaart het verschil tussen 2011 en 2012. De daling van budget in 2013 en verder wordt verklaard door de lagere bijdrage aan Agentschap NL.

Op artikel 59 *Handhaving en Toezicht* wordt het budget voor de VROM-Inspectie verantwoord. Dit budget is voor de jaren 2012 en verder overgeheveld naar artikel 38 *Inspecties I&M*, omdat per 1 januari 2012 de VROM-Inspectie samen met de VenW-Inspectie verder gaan als Inspectie Leefomgeving en Transport. Op het nieuwe artikel 38 worden de middelen van de ILT verantwoord.

Op het artikel 60 *Leefomgevingskwaliteit* is een afname te zien tot en met 2014. Dit wordt verklaard doordat de middelen voor bodemsanering zijn gedecentraliseerd naar gemeenten en provincies. Deze decentralisatie-uitkering loopt tot 2014. Voor de periode daarna staan deze middelen nog op de begroting van IenM.

De uitgaven van artikel 61 *Algemeen* worden voortaan verantwoord op het centraal apparaatartikel 98. In het kader van «Verantwoord Begroten» is artikel 98 *Apparaatsuitgaven I&M* in het leven geroepen. De budgetten lopen in de tijd af vanwege de olopende P&M taakstelling uit het regeerakkoord.

Economische Zaken, Landbouw & Innovatie

XIII Economische Zaken, Landbouw en Innovatie bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	5 873,7	5 174,1	4 920,8	4 591,5	4 457,2	4 292,8
totaal niet-belastingontvangsten	12 513,5	12 920,8	11 649,8	10 131,4	9 838,9	9 726,8
1 Goed functionerende economie en markten Nederland en Europa						
Uitgaven	89,0					
Ontvangsten	43,2					
2 Een sterk innovatievermogen						
Uitgaven	830,7					
Ontvangsten	52,5					
3 Een concurrerend ondernemingsklimaat						
Uitgaven	559,1					
Ontvangsten	134,1					
4 Doelmatige en duurzame energiehuishouding						
Uitgaven	1 217,6					
Ontvangsten	11 749,9					
5 Internationale economische betrekkingen						
Uitgaven	6,7					
8 Economische analyses en prognoses						
Uitgaven	13,6					
Ontvangsten	1,6					
9 Voorzien in maatschappelijke behoefte aan statistieken						
Uitgaven	190,2					
10 Elektronische communicatie en post						
Uitgaven	100,3					
Ontvangsten	26,4					
11 Goed functionerende economie en markten						
Uitgaven		229,5	211,9	192,7	187,7	185,2
Ontvangsten		55,2	31,3	31,3	31,3	31,3
12 Een sterk innovatievermogen						
Uitgaven		803,6	683,2	580,7	470,0	373,4
Ontvangsten		45,2	43,8	46,4	51,9	52,9
13 Een excellent ondernemingsklimaat						
Uitgaven		241,9	339,0	281,4	270,7	261,3
Ontvangsten		105,8	101,8	75,5	74,1	62,0
14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening						
Uitgaven		1 306,3	1 280,4	1 427,7	1 613,0	1 611,2
Ontvangsten		12 249,9	10 994,9	9 544,9	9 244,9	9 158,9
15 Een sterke internationale concurrentiepositie						
Uitgaven						

Horizontale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
16 Een concurrerende, duurzame en veilige agro-, visserij- en voedselketen						
Uitgaven		555,8	495,5	443,1	428,9	427,8
Ontvangsten		336,9	336,9	331,8	330,3	330,3
17 Groen onderwijs van hoge kwaliteit						
Uitgaven		779,7	773,8	768,3	756,2	752,4
Ontvangsten		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
18 Natuur, regio en ruimte						
Uitgaven		837,8	740,5	526,2	383,8	339,7
Ontvangsten		112,2	126,1	86,4	91,4	76,3
21 Algemeen						
Uitgaven	106,2					
Ontvangsten	2,3					
22 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	- 5,7					
31 Duurzaam ondernemen						
Uitgaven	334,4					
Ontvangsten	33,7					
32 Agrarische ruimte						
Uitgaven	50,9					
Ontvangsten	42,2					
33 Natuur						
Uitgaven	538,0					
Ontvangsten	40,2					
34 Landschap en Recreatie						
Uitgaven	255,0					
Ontvangsten	17,7					
35 Voedselkwaliteit en diergezondheid						
Uitgaven	79,6					
Ontvangsten	4,3					
36 Kennis en Innovatie						
Uitgaven	984,8					
Ontvangsten	11,6					
37 Bodem, water en reconstructie in zandgebieden						
Uitgaven	118,5					
Ontvangsten	35,7					
38 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	0,0					
39 Algemeen						
Uitgaven	404,6					
Ontvangsten	318,2					
40 Apparaat						
Uitgaven		428,2	405,2	380,3	355,8	350,6
Ontvangsten		15,5	15,0	15,0	15,0	15,0
41 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven		- 8,8	- 8,8	- 8,8	- 8,8	- 8,8

De structuur en artikelindeling van de begroting wordt met ingang van 2012 veranderd als gevolg van de integratie van delen van de voormalige begrotingen van EZ en LNV. Dit heeft tot gevolg dat de uitgaven van 2011

Horizontale Toelichting

in deze horizontale toelichting niet altijd vergelijkbaar zijn met de daaropvolgende jaren. In de Incidentele Suppletoire Begroting (TK 32 609 XIII, nr. 1) zijn de begrotingen van de voormalige ministeries van EZ en LNV samengebracht tot één begrotingshoofdstuk. In de begroting van EL&I is een was/wordt-tabel opgenomen die de aansluiting geeft tussen de oude begrotingsindeling en de nieuwe indeling. De horizontale toelichting hieronder beschrijft het verloop van uitgaven 2012–2016 met betrekking tot de nieuwe begrotingsartikelen 11 t/m 18, 40 en 41.

De uitgaven op artikel 11 hebben met name betrekking op financiering van het CBS, OPTA en Agentschap Telecom. Het dalend verloop van de uitgaven wordt veroorzaakt door invulling van de taakstelling op personeel en materieel. De ontvangsten op het artikel *Goed functionerende economie en markten* vloeien voornamelijk voort uit boetes die door de toezichthouders van EZ (de Consumentenautoriteit, de NMa, OPTA en Agentschap Telecom) als sanctie voor overtredingen van de Mededingingswet, de Telecommunicatiewet en de Wet handhaving consumentenbescherming worden opgelegd. De raming van ontvangsten daalt na 2012 als gevolg van het aflopen van de boeteontvangsten uit hoofde van de bouwfraudezaken.

De uitgaven op het artikel *Een sterk innovatievermogen* nemen vanaf 2012 af door de taakstelling op subsidies en het aflopen van projecten die voorheen uit het FES werden gefinancierd.

Per 2013 worden de taken van de Kamers van Koophandel ondergebracht in Ondernemerspleinen waar ondernemers voor dienstverlening vanuit de overheid terecht kunnen. Hierbij worden de heffingen van de Kamers van Koophandel vervangen door begrotingsfinanciering. Dit leidt tot hogere bedragen op het artikel *Een excellent ondernemingsklimaat* vanaf 2013. Daarnaast kent de uitgavenreeks een dalend verloop vanwege aflopende programma's en aflopende regelingen zoals het Besluit Regionale Investeringsprojecten (BSRI) en de tijdelijke Garantie Ondernemingsfinanciering (GO). In 2012 en 2013 zijn de ontvangsten op artikel 13 hoger dan in andere jaren vanwege de tijdelijke Garantie Ondernemingsfinanciering (GO), omdat in dat jaar veel ontvangsten uit kostendekkende premies worden verwacht. De ontvangsten dalen na 2012 vanwege minder ontvangsten uit GO-premies, omdat uitstaande garanties in omvang afnemen.

De uitgaven voor MEP (Milieukwaliteit Energieproductie) loopt vanaf 2012 af, omdat de bestaande MEP-beschikkingen aflopen. Uitgaven aan SDE (Stimulering Duurzame Energieproductie) welke omgevormd wordt tot een SDE+-regeling lopen op.

De totale ontvangsten op artikel 14 *Een doelmatige en duurzame energievoorziening* worden voornamelijk bepaald door het saldo van de aardgasbaten. De daling van de geraamde kasinkomsten aan aardgasbaten in 2012 is het resultaat van bijgestelde ramingen voor de periode 2012–2016 als gevolg van de nieuwe Macro-Economische Verkenning (MEV) van het CPB, waarin verwacht wordt dat zowel het verwachte productievolume als de verwachte olieprijs in 2012 en 2013 hoger uit zal vallen.

Op artikel 14 worden ook de veilingopbrengsten van CO₂-rechten (ca 55 mln. per jaar) tot en met 2012 geraamd.

Horizontale Toelichting

Artikel 15, *Een sterke internationale concurrentiepositie*, bestaat geheel uit HGIS-uitgaven. Voor een toelichting op deze uitgaven zie de horizontale toelichting op HGIS-uitgaven.

Op het artikel *Een concurrerende, duurzame en veilige agro-, visserij en voedselketen* dalen de uitgaven vanaf 2012 voornamelijk als gevolg van de aflopende investeringsregelingen duurzame stallen en luchtwassers en door invulling van de taakstelling op personeel en materieel. Verder dalen de uitgaven onder meer in verband met het teruglopen van de uitgaven in het kader van de glastuinbouwregelingen Marktintroductie Energie Innovatie (MEI), Investeringsregeling Energie (IRE) en het programma Luchtkwaliteit en het aflopen (2014) van de vergoedingsregeling verruiming VAMIL en de regeling Tegemoetkoming premie brede weersverzekering.

De ontvangsten bestaan uit EU-afdrachten met betrekking tot landbouwheffingen.

Het budget van het artikel *Groen onderwijs van hoge kwaliteit* is bestemd voor onderwijs en de toepassing van kennis in het groene domein. Het budget is bedoeld voor financiering van lager, hoger en wetenschappelijk agrarisch onderwijs. Ook worden verschillende «groene» kennis- en innovatieprojecten gefinancierd. De oorzaak van de daling in uitgaven is het aflopen van projecten en het invullen van de subsidietaakstelling.

Op het artikel *Natuur, regio en ruimte* staan de uitgaven met betrekking tot het investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en regionaal economisch beleid. De daling in de meerjarcijfers houdt met name verband met de ombuigingen op het natuurbeleid aangekondigd in het regeerakkoord. Een kleiner deel heeft te maken met het feit dat het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) tot en met 2013 loopt. De ontvangsten nemen af na 2013, omdat bijdragen van andere departementen betrekking hebben op de ILG-periode tot en met 2013. Wat resteert vanaf 2014 is de landinrichtingsrente en ontvangsten uit verkoop van gronden.

De daling van de uitgaven op het artikel *Apparaat* zijn met name het gevolg van de taakstelling op personeel en materieel.

Bij Voorjaarsnota 2011 is abusievelijk te veel prijsbijstelling tranche 2011 aan departementen toegedeeld. Voor EL&I betreft dit een reeks van 9 mln. structureel vanaf 2012.

Horizontale Toelichting

Sociale Zekerheid en Werkgelegenheid

XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	30 804,8	31 065,3	31 397,5	31 678,4	32 166,4	32 633,5
totaal niet-belastingontvangsten	2 275,9	1 847,5	1 707,7	1 634,8	1 655,6	1 675,5
41 Inkomensbeleid Uitgaven	1,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
42 Arbeidsparticipatie Uitgaven	32,8	1,1	0,7	0,8	0,8	0,8
Ontvangsten	17,2					
43 Arbeidsverhoudingen Uitgaven	17,2	4,2	4,3	4,3	4,3	4,3
Ontvangsten	1,7	21,9	27,3	26,8	25,6	29,6
44 Gezond en veilig werken Uitgaven	63,4	18,1	18,9	18,4	17,4	17,4
Ontvangsten	9,3	10,0	13,2	13,2	13,6	13,6
45 Pensioenbeleid Uitgaven	3,0	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9
46 Inkomensbescherming met activering Uitgaven	7 609,6	6 936,0	7 298,1	7 179,6	7 333,2	7 438,2
Ontvangsten	15,4					
47 Aan het werk: Bemiddeling en Re-integratie Uitgaven	2 224,5	1 466,1	3 591,7	3 203,4	2 969,2	2 961,2
Ontvangsten	506,9	270,9	126,9	53,2	53,2	53,2
48 Sociale werkvoorziening Uitgaven	2 369,3	2 404,1				
Ontvangsten	505,6					
49 Overige inkomensbescherming Uitgaven	679,7	623,7	608,4	631,0	630,2	626,8
50 Tegemoetkoming specifieke kosten Uitgaven	5 275,1	5 512,9	5 377,5	5 333,8	5 343,0	5 356,7
Ontvangsten	169,4	142,3	115,3	102,3	94,3	88,3
51 Rijksbijdragen sociale fondsen Uitgaven	9 123,1	10 788,7	11 610,8	12 383,4	12 900,0	13 166,9
Ontvangsten	1,2					
52 Kinderopvang Uitgaven	3 210,0	2 961,1	2 781,8	2 826,7	2 906,6	3 006,6
Ontvangsten	1 026,2	1 399,0	1 421,6	1 435,9	1 465,4	1 487,4
96 Apparaat Uitgaven		235,9	226,8	209,3	192,8	190,4
Ontvangsten		5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
97 Aflopende regelingen Uitgaven	0,1	2,6				
Ontvangsten	15,0					
98 Algemeen Uitgaven	193,3	37,7	37,5	37,1	37,0	37,0
Ontvangsten	7,9	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0

Horizontale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
99 Nominaal en onvoorzien Uitgaven	1,7	61,9	- 160,5	- 151,0	- 169,7	- 174,5

In alle artikelen is de overheveling van apparaatsbudget naar het centrale apparaatsartikel (artikel 96) verwerkt. Hierdoor ontstaat bij veel van de artikelen een terugloop in de uitgaven in 2012. Dit is met name goed zichtbaar op de artikelen *Arbeidsverhoudingen*, *Gezond en veilig werken* en *Algemeen*.

De oplopende uitgaven op het artikel *Inkomensbescherming met activering* worden veroorzaakt door stijgende uitgaven aan met name de bijstand, veroorzaakt door een doorwerking van een verslechterende conjunctuur.

De uitgaven op het artikel *Re-integratie* laten een fluctuerend beeld zien. Allereerst een daling in 2012 als gevolg van de korting op het re-integratiebudget. Vervolgens lopen de uitgaven in 2013 op doordat het budget voor de sociale werkplaatsen (WSW) wordt overgeboekt naar het participatiebudget (als onderdeel van maatregel F3 uit het regeerakkoord). Dit verklaart tevens de tot nul gereduceerde uitgaven op het artikel *Sociale Werkvoorziening* in 2013.

Door stijging van onder meer de rijksbijdrage vermogenstekort ouderdomsfonds zit er een oploop in het budget op het artikel *Rijksbijdragen Sociale Fondsen*.

Vanwege maatregelen uit het regeerakkoord is er in de eerste jaren een daling zichtbaar in het budget op het artikel *Kinderopvang*. Als gevolg van nieuwe ramingen over onder andere deelnameontwikkeling en het aantal afgenomen uren, vertonen de uitgaven vanaf 2014 weer een stijgende lijn.

Het artikel *Apparaat* is nieuw vanaf 2012. Wegens bezuinigingen op apparaatsbudget vertonen de uitgaven een dalend verloop.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	18 375,0	17 558,2	16 963,4	17 215,2	16 917,3	17 192,9
totaal niet-belastingontvangsten	131,5	45,8	50,3	43,3	106,3	106,2
41 Volksgezondheid						
Uitgaven	687,5	638,0	604,9	579,0	567,8	570,0
Ontvangsten	11,1	9,7	9,7	9,8	9,8	9,7
42 Gezondheidszorg						
Uitgaven	8 534,3	8 089,1	7 596,3	7 865,8	7 571,3	7 803,6
Ontvangsten	93,4	18,7	23,2	16,0	16,0	16,0
43 Langdurige Zorg						
Uitgaven	6 313,6	6 308,5	6 226,8	6 287,8	6 403,6	6 527,3
Ontvangsten	0,1					
44 Maatschappelijke Ondersteuning						
Uitgaven	190,0	216,2	206,8	196,4	190,3	190,1
45 Jeugdzorg						
Uitgaven	1 864,3	1 494,0	1 520,5	1 521,6	1 430,9	1 364,8
Ontvangsten	6,1	1,6	1,6	1,6	64,6	64,6
46 Sport						
Uitgaven	116,2	131,4	135,4	134,2	124,3	124,3
Ontvangsten	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
47 Oorlogsgetroffenen en herinnering WO II						
Uitgaven	363,3	343,5	325,9	308,6	292,6	277,5
98 Algemeen						
Uitgaven	352,5	392,6	386,6	380,4	377,0	372,9
Ontvangsten	14,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9
99 Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	- 46,7	- 55,2	- 39,8	- 58,6	- 40,5	- 37,6
Ontvangsten	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

De totale uitgaven op de begroting van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vertonen een dalende lijn. Dit is hoofdzakelijk veroorzaakt door een daling in begrotingsuitgaven op het artikel Gezondheidszorg en het artikel Jeugdzorg.

Artikel 41 *Volksgezondheid* vertoont een daling met name als gevolg van de invulling van de taakstelling regeer- en gedoogakkoord en de subsidie-taakstelling.

Artikel 42 *Gezondheidszorg* laat een daling zien en dan met name van 2010 op 2011. Dit is het gevolg van een daling van de zorgtoeslag door de inwerkingtreding van maatregelen uit het regeer- en gedoogakkoord (bevrozen doelgroep zorgtoeslag en vermogenstoets zorgtoeslag). Ook komt een gedeelte van de daling voort uit de invulling van de subsidie-taakstelling

Horizontale Toelichting

Artikel 43 *Langdurige Zorg* laat een beperkte terugloop zien als gevolg van de invulling van de taakstelling regeer- en gedoogakkoord, inclusief subsidietaakstelling.

Artikel 45 *Jeugd* laat een daling zien van 2010 op 2011. Dit is het gevolg van de subsidietaakstelling en de overheveling van de brede doeluitkering voor Centra Jeugd en Gezin Gesloten Jeugdzorg naar het gemeentefonds.

Artikel 47 *Oorlogsgetroffenen en Herinnering WO II* vertoont een structurele daling ten gevolge van een afname van het aantal uitkeringsgerechtigden.

Gemeentefonds

B Gemeentefonds bedragen in miljoenen euro's		2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven		18 573,0	18 334,1	18 297,7	18 192,8	17 799,8	17 906,5
totaal niet-belastingontvangsten							
1	Gemeentefonds Uitgaven	18 573,0	18 334,1	18 297,7	18 192,8	17 799,8	17 906,5

De ontwikkeling van het gemeentefonds wordt bepaald door de accres-systematiek («trap op-trap af») en toevoegingen en onttrekkingen in verband met taakwijzigingen. De daling in de uitgaven in de periode 2010–2015 wordt voor een groot deel verklaard door maatregelen uit het regeerakkoord (bijvoorbeeld de maatregelen *A28c Verminderen politieke ambtsdragers* en *A29 Opzetten Regionale omgevingsdiensten*) en doordat tijdelijke of incidentele middelen voor extra taken aflopen.

Provinciefonds

C Provinciefonds bedragen in miljoenen euro's		2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven		1 218,2	1 116,5	1 131,2	1 117,3	958,4	946,0
totaal niet-belastingontvangsten							
1	Provinciefonds Uitgaven	1 218,2	1 116,5	1 131,2	1 117,3	958,4	946,0

De ontwikkeling van het provinciefonds wordt bepaald door de accessystematiek («trap op-trap af») en toevoegingen en onttrekkingen in verband met taakwijzigingen. De daling in 2015 wordt voornamelijk veroorzaakt door het aflopen van de decentralisatie-uitkeringen Bodemsanering en Stedelijke vernieuwing.

Infrastructuurfonds

A Infrastructuurfonds bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	8 249,8	7 986,7	8 112,8	8 432,1	7 374,1	8 389,1
totaal niet-belastingontvangsten	7 895,0	7 986,7	8 112,8	8 432,1	7 374,1	8 389,1
11 Hoofdwatersystemen						
Uitgaven	1 085,3	617,8	563,2	604,0	586,0	691,5
Ontvangsten	127,8	16,6	5,2	2,6	3,2	25,2
12 Hoofdwegennet						
Uitgaven	2 590,4	2 457,6	2 692,3	3 201,0	2 175,3	3 439,1
Ontvangsten	112,6	232,1	263,6	205,8	107,3	506,0
13 Railwegen						
Uitgaven	2 433,7	2 445,7	2 568,5	2 391,9	2 575,7	2 399,8
Ontvangsten	43,7	93,1	174,1	186,5	346,5	346,5
14 Regionaal, lokale infra						
Uitgaven	311,9	329,3	268,3	329,9	169,5	248,6
15 Hoofdvaarwegennet						
Uitgaven	764,4	843,7	908,1	884,1	871,1	775,4
Ontvangsten	48,4	68,7	29,7	22,2	3,0	
16 Megaprojecten niet-Verkeer en Vervoer						
Uitgaven	637,5	861,2	838,3	765,7	747,0	593,6
Ontvangsten		80,2	88,0	139,6	195,4	155,8
17 Megaprojecten Verkeer en Vervoer						
Uitgaven	121,1	10,0	2,2			
Ontvangsten	2,5					
18 Overige uitgaven en ontvangsten						
Uitgaven	305,7	421,5	271,9	255,5	249,5	241,0
Ontvangsten	5,4	119,6				
19 Bijdrage andere begrotingen Rijk						
Ontvangsten	7 554,7	7 376,3	7 552,2	7 875,4	6 718,7	7 355,7

De aan de uitvoering gerelateerde beleidsdoelstellingen van Infrastructuur en Milieu (I&M) zijn in de begroting van het Infrastructuurfonds (IF) opgenomen. Het IF wordt gevoed vanuit de begroting van I&M (7,4 mld. in 2012). Daarnaast zijn er bijdragen van met name decentrale overheden (0,6 mld. in 2012).

De lagere uitgaven en ontvangsten vanaf 2012 op het artikel *11 Hoofdwatersystemen* hangen primair samen met de aanwijzing van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) als Groot Project. De ontvangsten en uitgaven zullen vanaf 2012 worden verantwoord op artikel *16 Megaprojecten niet-Verkeer en vervoer*. Daarnaast zijn de budgetten voor de Kaderrichtlijn Water verlaagd als gevolg van de taakstelling uit het regeerakkoord.

In artikel *12 Hoofdwegennet* zijn de uitgaven in 2014 en 2016 hoger vanwege pieken in het budget voor planstudies voor tracébesluit, onder andere voor het project A1/A6/A9 Schiphol-Amsterdam-Almere. In 2015

Horizontale Toelichting

zijn de uitgaven lager omdat er in dat jaar vrijwel geen uitgaven zijn voor projecten die eerder uit het FES werden gefinancierd.

Op het artikel *13 Railwegen* zijn zowel aanleg-, als onderhoud- en vervangingsbudgetten opgenomen. In de jaren 2012 en 2013 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor beheer in instandhouding spoor via kasschuiven binnen het Infrafonds. Daarnaast zijn er verschillende taakstellingen ingeboekt, waaronder taakstellende ontvangsten in 2015 en verdere jaren.

Het budget voor *14 Regionale en lokale infrastructuur* fluctueert, omdat het uitgaven (subsidies) betreft voor grote infrastructuurprojecten die door andere overheden worden aangelegd. De fluctuatie in de bedragen wordt met name veroorzaakt door het overhevelen van projectenbudgetten, conform het geplande uitvoeringsritme, naar artikel *12 Hoofdwegennet*.

In artikel *15 Hoofdvaarwegennet* worden fluctuaties in de uitgaven voornamelijk bepaald door het verloop van de aanlegprojecten Maasroute en de Zuid-Willemsvaart. Deze zitten momenteel in de realisatiefase. Een deel van de uitgaven die in 2011 waren begroot zijn via een kasschuif naar de jaren 2013–2016 verschoven. Ook de ontvangsten hebben met deze projecten te maken.

De ontvangsten en uitgaven in artikel *16 Megaprojecten niet-Verkeer en Vervoer* zijn toegenomen ten opzichte van de begroting 2011 doordat het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) als Groot Project is aangemerkt en voortaan in dit artikel wordt verantwoord. De hiervoor beschikbare middelen zijn afkomstig van artikel *11 Hoofdwatersystemen*. Om de uitgaven in lijn te brengen met de planning van de waterschappen is er in het voorjaar geschoven met de budgetten binnen de kabinetsperiode, vooral van het jaar 2011 naar 2013 (circa 200 mln.). Verder worden tot en met 2015 de verschillende projecten voor Ruimte voor de Rivier gerealiseerd.

Op artikel *17 Megaprojecten Verkeer en Vervoer* staan alleen nog uitgaven geraamd voor het project Betuweroute in het kader van de Elektro-Magnetische Compatibiliteit (EMC) problematiek. Hiervoor is een deel van de risicoreservering uit artikel *13* ingezet, conform de 26ste voortgangsrapportage (kamerstukken II 2009–2010, 22 026, nr. 314).

Bij *18 Overige uitgaven en ontvangsten* worden vanaf 2012 de kosten van Rijkswaterstaat die niet aan een netwerk (bv. hoofdwegennet, hoofdwatersystemen) te koppelen zijn verantwoord. Daarnaast worden de hogere uitgaven en ontvangsten in 2011 en 2012 bepaald door de afloop van schatkistleningen aan ProRail.

Het artikel *19 Ontvangsten andere begrotingen Rijk* betreft de voeding van het Infrastructuurfonds vanuit de begroting van Infrastructuur en Milieu. De ramingen zijn onder andere afhankelijk van het verloop van de (aanleg)projecten. De oplopende taakstellingen uit het regeerakkoord zorgen voor lagere budgetten in latere jaren. In 2015 is de ontvangst fors lager omdat er in dat jaar lagere budgetten nodig zijn voor projecten die eerder uit het FES werden gefinancierd (bv. Noordvleugel en Programma Hoogfrequent Spoor).

Horizontale Toelichting

Diergezondheidsfonds

F Diergezondheidsfonds bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	22,0	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7
totaal niet-belastingontvangsten	9,1	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7
1 Bewaking en bestrijding van dierziekten						
Uitgaven	22,0	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7
Ontvangsten	9,1	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7

Op de begroting van het Diergezondheidsfonds (DGF) worden meerjarig de reguliere uitgaven voor *bewaking en bestrijding van dierziekten* opgenomen. Dekking vindt plaats door bijdragen van de sector, de EU en het Rijk. Het positief eindsaldo 2010 van 12,9 mln. is in 2011 aan het Diergezondheidsfonds toegevoegd.

BTW-compensatiefonds

G BTW-compensatiefonds bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	3 025,8					
totaal niet-belastingontvangsten						
1 BTW-compensatiefonds Uitgaven	3 025,8					

Vanaf 2012 kent het BTW Compensatiefonds geen eigen begroting meer. Het BTW-Compensatiefonds wordt per 2012 overgeboekt naar de begroting van Financiën (IXB).

Accres Gemeentefonds/provinciefonds

Accres Gemeentefonds bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven			143,9	548,8	641,0	1 201,9
totaal niet-belastingontvangsten						
1 Accres gemeentefonds Uitgaven			143,9	548,8	641,0	1 201,9

Horizontale Toelichting

Accres Provinciefonds bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven			11,6	44,9	52,3	98,4
totaal niet-belastingontvangsten						
1 Accres provinciefonds Uitgaven			11,6	44,9	52,3	98,4

Het *accres van het gemeentefonds en het provinciefonds* wordt berekend door de mutatie van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven als groeivoet te nemen over de grondslag, gevormd door gemeente- respectievelijk provinciefonds. De stijging van accresen wordt veroorzaakt door een stijging van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven.

Bijlage 9 van de Miljoenennota geeft de onderbouwing van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven, en daarmee van de jaarlijkse accresontwikkeling, weer.

Waddenfonds

H Waddenfonds bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	81,9					
totaal niet-belastingontvangsten	0,9					
1 Waddenfonds Uitgaven	81,9					
Ontvangsten	0,9					

Het Waddenfonds wordt per 1 januari 2012 gedecentraliseerd naar de Waddenprovincies Groningen, Fryslan en Noord-Holland. De decentralisatie van het Waddenfonds is nader uitgewerkt in het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds. Hierin staat dat de besteding van de middelen uit het voormalige Waddenfonds een autonome taak van de Waddenprovincies wordt en de huidige verdeling van besteding van middelen aan ecologie (50%) en economie (50%) hierbij gehandhaafd blijft. Het voornemen van decentralisatie stond al in het regeerakkoord.

BES-fonds

I BES-fonds bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9
totaal niet-belastingontvangsten						
1 BES-fonds Uitgaven	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9

Horizontale Toelichting

De vrije uitkering uit het BES-fonds vormt samen met de eilandelijke inkomsten (lokale belastingen) de vrij beschikbare middelen voor de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Deze middelen stellen de eilanden in Caribisch Nederland in staat hun autonome taken naar behoren te vervullen. Het budget is bij Miljoenennota 2010 gereserveerd en bij Voorjaarsnota geïndexeerd naar prijspeil 2011.

Prijsbijstelling

Prijsbijstelling bedragen in miljoenen euro's		2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven			635,7	1 335,4	2 078,3	2 749,7	3 656,6
totaal niet-belastingontvangsten							
1	Rijksbegroting in enge zin Uitgaven		591,9	1 252,3	1 956,4	2 584,6	3 442,9
2	SZA Uitgaven		20,9	37,0	51,8	69,5	91,0
3	ZORG Uitgaven		22,6	45,6	69,2	94,3	121,2
4	Niet-relevant Uitgaven		0,4	0,6	0,9	1,2	1,5

Op de aanvullende post *Prijsbijstelling* worden de middelen gereserveerd die worden gebruikt om de prijsgevoelige uitgaven op de diverse begrotingen te compenseren voor de prijsontwikkeling. Deze compensatie wordt jaarlijks van de Aanvullende Post overgeboekt naar de departementale begrotingen. Op de Aanvullende Post wordt de prijsbijstelling voor de komende vijf jaar gereserveerd, hetgeen de oploop verklaart in bovenstaande reeks.

Arbeidsvoorwaarden

Arbeidsvoorwaarden bedragen in miljoenen euro's		2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven			1 456,9	3 048,7	4 663,7	6 199,6	7 551,2
totaal niet-belastingontvangsten							
1	arbeidsvoorwaardenruimte ijklijn RB-eng Uitgaven		1 285,5	2 723,6	4 178,8	5 555,2	6 743,7
2	arbeidsvoorwaardenruimte ijklijn SZ Uitgaven		135,4	254,3	372,3	489,3	612,2
3	arbeidsvoorwaardenruimte ijklijn Z Uitgaven		33,2	65,2	104,2	144,0	181,5
4	indexering rijksbijdragen Uitgaven		2,8	5,6	8,5	11,1	13,8

Horizontale Toelichting

Op de aanvullende post *Arbeidsvoorwaarden* worden de middelen gereserveerd die nodig zijn om de loongevoelige uitgaven op de *Rijksbegroting, Sociale Zekerheid en Zorg* op het uitgavenpeil van het desbetreffende jaar te brengen. De oploop in de cijfers ontstaat doordat jaarlijks een structurele reservering wordt opgenomen teneinde de begrotingsuitgaven (zoals deze op de afzonderlijke begrotingen zijn opgenomen) van constante naar lopende prijzen te brengen.

Koppeling Uitkering

Koppeling Uitkeringen bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven		113,8	354,2	582,5	837,2	1 111,3
totaal niet-belastingontvangsten		2,7	6,2	10,5	14,3	3,6
46 Inkomensbescherming met activering Uitgaven		61,2	216,0	369,2	527,5	676,2
47 Re-integratie Uitgaven		3,4	8,3	11,4	14,6	17,4
48 Sociale werkvoorziening Ontvangsten						
49 Overige inkomensbescherming Uitgaven		7,7	21,6	37,5	52,0	66,6
50 Tegemoetkoming specifieke kosten Uitgaven		41,4	108,3	164,3	243,1	351,2
Ontvangsten		2,7	6,2	10,5	14,3	3,6

Op de aanvullende post *Koppeling Uitkeringen* worden de uitgaven voor de indexering van de begrotingsgefinancierde sociale-zekerheidsuitgaven geraamd. De mutaties in uitgaven op de artikelen komen tot stand door aanpassingen van de WKA (Wet koppeling met afwijkingmogelijkheden)-index en door grondslageffecten bij de uitkeringen en programma-uitgaven. Aanpassing van de WKA-index vindt plaats op basis van CPB-cijfers over de contractloonontwikkeling. De uitgaven betreffen jaarlijkse tranches, dit verklaart de oploop op de verschillende artikelen.

Indexering WSF

Indexering WSF bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven		7,0	87,1	169,6	252,2	333,8
totaal niet-belastingontvangsten						
2 Indexering Studiefinanciering relevant Uitgaven			8,2	16,4	24,1	33,0
3 Indexering Studiefinanciering niet relevant Uitgaven		2,8	70,4	141,0	212,0	280,9
4 Indexering Lesgeld Uitgaven		4,2	8,4	12,2	16,1	19,9

Indexering WSF

Op de aanvullende post Indexering WSF wordt de prijsbijstelling over de uitgaven voor de studiefinanciering, WTOS en lesgeld gereserveerd. Gedurende een begrotingsjaar wordt de indexering van de uitgaven voor de studiefinanciering aangepast aan de macro-economische ontwikkelingen. Als gevolg van de tranchegewijze opbouw ontstaat in de tijd een oplopend uitgavenniveau. Onder *Studiefinanciering relevant* vallen de kaderrelevante uitgaven voor de studiefinanciering (rentebetalingen, omzettingen van lening naar gift) en de uitgaven voor de WTOS, onder *Studiefinanciering niet-relevant* vallen de niet-kaderrelevante uitgaven voor de studiefinanciering (leningen), onder *Lesgeld* vallen de lesgeld van scholieren.

Horizontale Toelichting

Homogene Groep Internationale Samenwerking

Homogene Groep Internationale Samenwerking bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal uitgaven	5 487,4	5 181,0	5 004,3	5 378,2	5 649,6	5 557,4
Totaal niet-belastingontvangsten	149,7	141,7	149,5	144,4	133,2	133,2
5. Buitenlandse Zaken						
Uitgaven	4 364,1	4 383,6	4 420,7	4 644,2	4 841,2	4 873,0
Ontvangsten	127,6	120,2	126,0	130,0	130,0	130,0
Artikel 1: Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten						
Uitgaven		100,6	98,0	95,1	94,1	94,1
Artikel 2: Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur						
Uitgaven		786,8	809,2	866,6	857,5	857,3
Ontvangsten		1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Artikel 3: Europese samenwerking						
Uitgaven		186,7	190,8	165,9	165,9	165,9
Artikel 4: Meer welvaart en minder armoede						
Uitgaven		881,1	981,7	1 048,9	1 192,4	1 315,0
Ontvangsten		20,1	24,2	28,1	28,1	28,1
Artikel 5: toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling						
Uitgaven		1 088,1	1 062,9	1 068,0	1 052,3	1 052,3
Artikel 6: Duurzaam water- en milieubeheer						
Uitgaven		430,6	459,3	500,2	499,4	499,1
Artikel 7: Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van persoonsverkeer						
Uitgaven		25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Ontvangsten		39,4	41,3	41,3	41,3	41,3
Artikel 8: Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland						
Uitgaven		81,9	66,5	57,7	55,2	55,2
Ontvangsten		0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Artikel 10: Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven		63,5	25,7	120,6	178,7	130,9
Artikel 11: Algemeen						
Uitgaven		739,2	701,5	696,0	720,7	678,1
Ontvangsten		58,6	58,6	58,6	58,6	58,6
Artikel 21: Versterkte intern rechtsorde en eerbiediging mensenrechten						
Uitgaven	125,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Horizontale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Artikel 22: Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur						
Uitgaven	747,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ontvangsten	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Artikel 23: Versterkte Europese samenwerking						
Uitgaven	185,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ontvangsten	0,1					
Artikel 24: Meer welvaart en minder armoede						
Uitgaven	644,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ontvangsten	20,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Artikel 25: Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling						
Uitgaven	1 344,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Artikel 26: Beter beschermd en verbeterd milieu						
Uitgaven	418,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Artikel 27: Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van personenverkeer						
Uitgaven	27,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ontvangsten	39,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Artikel 28: Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland						
Uitgaven	67,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ontvangsten	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Artikel 29: Geheim						
Uitgaven	0,1					
Artikel 30: Nominaal en onvoorzien						
Uitgaven	34,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Artikel 31: Algemeen						
Uitgaven	768,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ontvangsten	65,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Veiligheid en Justitie						
Uitgaven	41,3	26,9	37,9	36,7	41,7	39,8
7. Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties						
Uitgaven	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
8. Onderwijs, Cultuur en Wetenschap						
Uitgaven	72,5	68,5	67,4	67,1	67,1	67,1
9B. Financiën						
Uitgaven	339,8	161,0	35,7	262,1	355,4	235,8
Ontvangsten	8,9	8,3	7,8	3,7		
10. Defensie						
Uitgaven	340,2	211,3	212,6	210,9	209,2	209,2
Ontvangsten	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
11. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer						
Uitgaven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

Horizontale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
12. Infrastructuur en Milieu Uitgaven	114,3	123,1	52,7	20,0	19,8	19,5
13. Economische Zaken, Landbouw en Innovatie Uitgaven	205,7	198,6	170,2	130,7	109,1	107,1
Ontvangsten	11,8	11,8	14,3	9,3	1,8	1,8
14. Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Uitgaven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
15. Sociale Zaken en Werkgelegenheid Uitgaven	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
16. Volksgezondheid, Welzijn en Sport Uitgaven	8,3	6,7	5,9	5,2	4,8	4,8

De *Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS)* is een aparte budgettaire constructie, waarin de uitgaven aan Internationale Samenwerking van de verschillende departementen worden gebundeld. Het uitgavenniveau van de HGIS wordt aangepast voor macro-economische ontwikkelingen. Het ODA-deel van het HGIS budget is gekoppeld aan het bruto nationaal product, en bedraagt in 2011 0,753 procent BNP en vanaf 2012 0,7 procent BNP. Het non-ODA deel van de HGIS kent een vaste omvang, dat wordt gecorrigeerd voor prijsveranderingen.

Het merendeel van de HGIS-uitgaven wordt via de begroting van *Buitenlandse Zaken* verantwoord. Daarom wordt het verloop van de HGIS-uitgaven van die begroting per artikel toegelicht. Voor de overige begrotingen wordt de toelichting per departement gepresenteerd.

De oploep van de uitgaven voor *Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur* wordt verklaard door de beleidskeuzes die zijn gemaakt in de Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking. Enerzijds wordt er geïntensiveerd in het prioritaire thema veiligheid, en anderzijds wordt er bezuinigd op de thema's goed bestuur en noodhulp. Per saldo is er op het totaal van het artikel sprake van een toename van uitgaven over de jaren.

Het patroon op het artikel *Meer welvaart, eerlijkere verdeling en minder armoede* komt met name doordat op dit artikel de verandering van het ODA-budget als gevolg van wijzigingen in het BNP zijn verwerkt. De middelen worden vanaf dit artikel vervolgens uitgedeeld naar de andere beleidsartikelen.

Om invulling te geven aan de verlaging van het ODA-budget van 0,8% BNP naar 0,7% BNP, worden op het artikel *Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling* de uitgaven voor onderwijs en kennis, HIV/AIDS en het maatschappelijk middenveld verlaagd. Dit zijn de niet-prioritaire thema's zoals aangekondigd in de Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking.

Op het artikel *Duurzaam water en milieubeheer* wordt de oplopende reeks verklaard door de intensivering binnen het ODA-budget die het kabinet doet op het gebied van aan efficiënt waterbeheer. Het budget voor milieu

Horizontale Toelichting

en klimaat neemt daarentegen af, omdat dit geen prioriteit is in het ontwikkelingssamenwerkingbeleid. Per saldo is er echter sprake van een toename in het budget.

De uitgaven op het artikel *Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland* lopen af als gevolg van de bezuinigingen uit het regeerakkoord. Enerzijds wordt het budget op dit artikel verlaagd vanwege de verlaging van het ODA-budget, en anderzijds vanwege de korting op de vrijwillige bijdrages aan internationale organisaties.

De HGIS kent een eigen systematiek voor loon- en prijsbijstellingen, de HGIS-indexering. De post *Nominaal en onvoorzien* wordt gebruikt als reservering om toekomstige stijgingen van lonen en prijzen op te vangen. Aangezien lonen en prijzen jaar op jaar stijgen, kent de reeks een oploop. In 2011 zijn de meeste middelen al toebedeeld aan HGIS-artikelen op de diverse begrotingen.

Op de *Financiën*-begroting staan de betalingen aan onder meer het internationaal ontwikkelingsfonds (IDA). Deze betalingen zijn niet elk jaar gelijk, maar afhankelijk van jaarlijks te maken afspraken over de hoogte en het kaspatroon van de afdracht. Daardoor laten de HGIS-uitgaven van Financiën een ongelijkmatig beeld zien.

Tot en met 2011 is het budget op de begroting van *Defensie* opgehoogd voor de inzet in Afghanistan in het kader van de misse ISAF III en de Nederlandse redeployment van deze missie.

De budgetten voor het Clean Development Mechanism (begroting *I&M*) en voor Joint Implementation (begroting *EL&I*) fluctueren enigszins, omdat de uitvoering van projecten niet op elk moment gegarandeerd is. Na 2012 lopen klimaatprogramma's CDM en JI af en zullen in 2013 vooralsnog de laatste betalingen worden gedaan. Voor 2014 staan geen uitgaven meer begroot voor deze instrumenten.

Horizontale Toelichting

Aanvullende Post Algemeen

Algemeen bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
totaal uitgaven	- 919,5	4,8	67,3	299,1	408,6	375,1
totaal niet-belastingontvangsten						
2 Uitvoeringskosten fiscale wetsvoorstellen Uitgaven	5,5	7,8	11,1	11,3	11,3	11,4
4 Eindejaarsmarge Uitgaven	- 994,1	- 43,7	- 65,6			
55 Diversen Uitgaven	68,7	0,1	81,3	247,3	269,8	183,3
64 CA 4: Sociale samenhang Uitgaven						
81 RA A: Zorg Uitgaven					75,9	157,9
82 RA B: Veiligheid Uitgaven		40,5	30,4	30,4	30,4	
83 RA C: Immigratie en integratie Uitgaven			10,1	10,1	10,1	10,1
84 RA D: Infrastructuur Uitgaven						
85 RA E: Kwaliteit onderwijs Uitgaven					11,1	11,2
86 RA F: Natuur en leefomgeving Uitgaven						
87 RA: diversen Uitgaven	0,4	0,1	0,0	0,0	0,0	1,2

Op de Aanvullende Post Algemeen staan middelen waarvan op het moment van reservering de definitieve aanwending nog niet expliciet kan worden aangegeven. Daarnaast staan op de aanvullende post taakstellingen geparkeerd die uiteindelijk door de diverse begrotingen ingevuld worden (bijvoorbeeld de ramingstechnische veronderstelling in=uit bij de eindejaarsmarge).

Op artikel 2 staan middelen gereserveerd voor *Uitvoeringskosten fiscale wetsvoorstellen*.

De negatieve omvang van de raming op het artikel *Eindejaarsmarge* wordt bepaald door de ramingstechnische veronderstelling in=uit. Er wordt verondersteld dat er aan het einde van het jaar voldoende onderuitputting is, om de uitdeling van de eindejaarsmarge te compenseren.

De uitgaven op de post *Diversen* betreffen diverse reserveringen waarvan de definitieve aanwending nog onduidelijk is. Het betreft ondermeer reserveringen ten behoeve van mogelijke (toekomstige) financiële

Horizontale Toelichting

correcties vanuit de EU, mogelijke tegenvallers bij de hogesnelheidslijn, stelselwijziging orgaandonatie en de Regionale uitvoeringsdiensten (RUD's).

Op de artikelen 81 tot en met 87 staan de intensiveringsmiddelen uit het regeerakkoord geparkeerd die nog niet zijn overgeboekt naar de verschillende begrotingen. Over de nog niet uitgekeerde middelen zal volgend jaar besluitvorming plaatsvinden. Op basis van die besluitvorming zullen dan ook de resterende middelen worden overgeheveld naar de verschillende begrotingen.

2 Verticale Toelichting

De Verticale Toelichting bevat een cijfermatig overzicht voor alle begrotingen van budgettaire veranderingen die zich hebben voorgedaan sinds de Ontwerpbegroting 2011. Er wordt per begroting een cijfermatig overzicht gepresenteerd, gevolgd door een toelichting op de voornaamste veranderingen. Voor een meer gedetailleerde toelichting op de veranderingen wordt verwezen naar de afzonderlijke begrotingen.

De Verticale Toelichting onderscheidt drie categorieën mutaties:

1. mee- en tegenvallers;
2. beleidsmatige mutaties;
3. technische mutaties.

Alle overboekingen, desalderingen, statistische correcties en mutaties die niet tot een ijklijn behoren, zijn in de laatste categorie «technische mutaties» geclusterd. Overigens hebben sommige overboekingen en desalderingen wél een beleidsmatig karakter. Dit komt tot uitdrukking in de toelichtingen. Ingeval samenhangende mutaties in meerdere categorieën voorkomen, worden deze eenmaal toegelicht.

De totalen per begroting worden in eerste instantie gepresenteerd exclusief de bedragen die onder de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) vallen. Door middel van een aansluitregel wordt het deel van de begroting dat onder HGIS valt, zichtbaar gemaakt. De veranderingen die optreden binnen het HGIS-deel van de begroting worden gepresenteerd en toegelicht in de verticale toelichting van alle HGIS-uitgaven. De laatste regel geeft per begroting de totaalstand inclusief HGIS.

De ondergrens is afhankelijk van de omvang van de begroting en verschilt voor de verschillende categorieën mutaties. De post diversen bevat de mutaties die onder de ondergrens vallen en wordt in beginsel alleen toegelicht indien zich bijzonderheden voordoen.

Verticale Toelichting

I DE KONING: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	39,2	39,1	39,1	39,1	39,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	0,8	0,4	0,4	0,4	0,4	39,4
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	40	39,5	39,5	39,4	39,4	39,4
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	40	39,5	39,5	39,4	39,4	39,4

I DE KONING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	0	0	0	0	0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,8	0	0	0	0	
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	0,8	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	0,8	0	0	0	0	0
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	0,8	0	0	0	0	0

Diversen – Beleidsmatige mutaties uitgaven

De diversenenpost bij de uitgaven bestaat uit de verdeling van de nominale bijstelling (jaren 2011 e.v.) en incidentele hogere uitgaven in 2011 in verband met de website en het jaaroverzicht van het Koninklijk huis.

Diversen – Beleidsmatige mutaties niet-belastingontvangsten

De diversenenpost bij de niet-belastingontvangsten bevat de afrekening van de einddeclaratie over 2010 met de Dienst van het Koninklijk huis.

Verticale Toelichting

IIA STATEN-GENERAAL: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	137,3	138,7	133,7	133,7	133,7	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	0	0	- 3	- 5	- 6	
Diversen	4,8	1,2	1,2	1,4	1,4	
	4,8	1,2	- 1,8	- 3,6	- 4,6	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	2	2	1,9	1,9	1,9	
	2	2	1,9	1,9	1,9	
Extrapolatie						130,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	6,8	3,2	0,1	- 1,7	- 2,7	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	144,1	141,9	133,8	131,9	130,9	130,1
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	144,1	141,9	133,8	131,9	130,9	130,1

IIA STATEN-GENERAAL: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
Extrapolatie						2,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	3	3	3	3	3	2,5
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	3	3	3	3	3	2,5

Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

Dit betreft maatregel A1 uit het RA.

Diversen – beleidsmatige mutaties uitgaven

Deze post betreft meerdere mutaties, waaronder verwachte meeruitgaven vanwege hogere fractiekosten in verband met vervroegde verkiezingen (2,1 mln.), beheerskosten Staten-Generaal Digitaal (0,3 mln.) en de invoering van de Rijkspas (0,4 mln.).

Verticale Toelichting

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	116	108	107,5	107,6	107,6	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	0	0	- 3	- 4	- 6	
Diversen	6	3,2	2,6	2,6	2,4	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Extrapolatie	1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	7	3,4	- 0,3	- 1,3	- 3,5	103,7
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	123	111,4	107,2	106,3	104,1	103,7
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	123	111,4	107,2	106,3	104,1	103,7

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	3,7	3,7	3,8	3,8	3,8	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	2	1,4	1,4	1,4	1,4	
Extrapolatie	2	1,4	1,4	1,4	1,4	
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	2,1	1,5	1,5	1,5	1,5	5,2
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	5,8	5,2	5,4	5,4	5,3	5,2
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	5,8	5,2	5,4	5,4	5,3	5,2

Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

Dit betreft maatregel A1 uit het RA.

Diversen – beleidsmatige mutaties uitgaven

Deze post betreft meerdere mutaties, waaronder toename van het aantal reguliere zaken en asielzaken hoger beroep vreemdelingen (2,2 mln.) een uitbreiding van de organisatie van het Kabinet Gouverneur Aruba (0,4 mln.) en de verwerking van diverse kasschuiven.

Verticale Toelichting

III ALGEMENE ZAKEN: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	68,6	61,8	61,4	61,1	61,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	2,8	0,1	0,1	- 0,9	- 0,9	
	2,8	0,1	0,1	- 0,9	- 0,9	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 2,3	- 1,6	- 0,4	- 0,5	0,8	
	- 2,3	- 1,6	- 0,4	- 0,5	0,8	
Extrapolatie						60,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	0,5	- 1,5	- 0,3	- 1,3	- 0,1	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	69,1	60,3	61	59,8	61,1	60,7
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	69,1	60,3	61	59,8	61,1	60,7

III ALGEMENE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	6,2	6,1	6,1	6,1	6,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,4	0	0	0	0	
	0,4	0	0	0	0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 0,4	0,6	0,6	0,6	0,6	
	- 0,4	0,6	0,6	0,6	0,6	
Extrapolatie						6,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	0	0,6	0,6	0,6	0,6	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	6,2	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	6,2	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7

Diversen – Beleidsmatige mutaties uitgaven

De kasschuiven van 2010 naar 2011 voor de projecten 1Logo en Overheid Nieuwe Stijl (ONS) zorgen samen met het toevoegen van de eindejaarsmarge voor incidenteel hogere uitgaven in 2011. De lagere uitgaven in de jaren 2014 en 2015 zijn het gevolg van de taakstelling uit het RA.

Verticale Toelichting

IV KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN
bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	134,1	125,2	88,7	88,7	88,7	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diverse projecten koninkrijksrelaties	6,2	0	0	0	0	
Pensioenfonds Caribisch Nederland	14,4	-7	-5	-2,4	0	
Samenwerkingsmiddelen	0	14,7	0	0	0	
Schuldsanering Antillen rente	52,3	45,9	37,7	32,5	28	
Schuldsanering Aruba	9,6	0	0	0	0	
Diversen	3,9	0,5	0,7	-0,2	-0,2	
	86,4	54,1	33,4	29,9	27,8	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Betalingsachterstanden	30	0	0	0	0	
Diversen	0,1	0,4	0,1	-1	-1	
Niet tot een ijklijn behorend						
Schuldsanering Antillen aflossing	195,6	248,6	155,3	138,9	141,2	
	225,7	249	155,4	137,9	140,2	
Extrapolatie						237,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	312,1	303	188,7	167,9	167,9	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	446,2	428,1	277,5	256,6	256,6	237,6
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	446,2	428,1	277,5	256,6	256,6	237,6

IV KONINKRIJKSRELATIES: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN
bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	8,5	8,4	8,3	8,2	8,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Renteontvangsten lopende inschrijving	25,6	25	24,6	24	23,7	
Diversen	0	0	0	0	0	
	25,6	25	24,6	24	23,7	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Betalingsachterstanden	30	0	0	0	0	
	30	0	0	0	0	
Extrapolatie						31,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	55,6	25	24,6	24	23,7	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	64,1	33,4	32,9	32,2	31,8	31,8
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	64,1	33,4	32,9	32,2	31,8	31,8

Verticale Toelichting

Diverse projecten koninkrijksrelaties

De eindejaarsmarge 2010 wordt deels aangewend om diverse projecten op de eilanden te realiseren. Het betreft hier onder meer de aanleg van een zeekabel tussen de Bovenwindse Eilanden en de berging van het in 2009 voor de kust van Bonaire neergestorte vliegtuig.

Pensioenfonds Caribisch Nederland

De aanvulling van het Pensioenfonds Caribisch Nederland bij Miljoenennota 2011 is onvoldoende gebleken. Om hier alsnog in voorzien wordt middels deze kasschuif ruimte in 2011 gecreëerd.

Samenwerkingsmiddelen

De middelen voor samenwerking zijn in 2010 niet volledig tot besteding gekomen. Voorzien wordt dat deze in 2012 alsnog benodigd zijn. Derhalve worden deze doorgeschoven.

Schuldsanering Antillen rente

De uitgaven aan rente en aflossing over de vordering op Curaçao en St. Maarten worden in verband met de afronding schuldsanering per 10 oktober 2010, tot 2030 verantwoord via een bijdrageconstructie van dit begrotingshoofdstuk (Koninkrijksrelaties) aan het hoofdstuk van de Nationale Schuld (IX A).

Schuldsanering Aruba

In het kader van de Arubadeal is afgesproken de schuld van Aruba aan Nederland te saneren. De beschikbare middelen kunnen tot en met 2012 worden gebruikt. In 2010 zijn niet alle middelen tot besteding gekomen, deze worden doorgeschoven naar 2011.

Betalingsachterstanden

De eilanden kunnen geen nieuwe aanvragen voor het saneren van betalingsachterstanden meer indienen. De binnengekomen aanvragen worden nog dit jaar beoordeeld. Ten behoeve hiervan worden middelen overgeheveld van de hiertoe gecreëerde reservering bij de Bank Nederlandse Antillen naar de begroting, hetgeen tot zowel een ontvangsten- als een uitgavenmutatie leidt.

Schuldsanering Antillen aflossing

Per 10 oktober 2010 is de schuldsanering van de Nederlandse Antillen voltooid. De aflossing van en rente over de door Nederland overgenomen restantschuld wordt afgehandeld via dit begrotingshoofdstuk (Koninkrijksrelaties). Deze uitgaven worden tot 2030 verantwoord via een bijdrageconstructie van dit begrotingshoofdstuk aan het begrotingshoofdstuk Nationale Schuld (IX A).

Renteontvangsten lopende inschrijving

St. Maarten en Curaçao maken gebruik maken van de lopende inschrijving. Via deze faciliteit kan (tot een vastgesteld plafond) tegen Nederlands tarief geleend worden op de kapitaalmarkt. Nederland

Verticale Toelichting

ontvangt hiervoor rente van de eilanden, die hierbij worden geboekt. Een gedeelte hiervan (1 mln.) wordt structureel beschikbaar gehouden op de begroting Koninkrijksrelaties als buffer om wisselkoersrisico's op te kunnen vangen.

Betalingsachterstanden

De loketten voor het saneren van betalingsachterstanden zijn inmiddels gesloten. De binnengekomen aanvragen worden nog dit jaar beoordeeld. Ten behoeve hiervan worden middelen overgeheveld van de hiertoe gecreëerde reservering bij de Bank Nederlandse Antillen naar de begroting, wat tot zowel een ontvangsten- als een uitgavenmutatie leidt.

Verticale Toelichting

V BUITENLANDSE ZAKEN: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	6 830,9	7 271,6	7 366,9	8 727,6	8 901,6	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
EU-afdrachten	- 351	68,5	138,9	177,7	218,2	
RA EU-afdrachten	0	0	0	- 1 000	- 1 000	
Diversen	0	0	0	0	0	
Extrapolatie	- 351	68,5	138,9	- 822,3	- 781,8	8 119,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 351	68,5	138,9	- 822,3	- 781,8	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	6 479,9	7 340	7 505,8	7 905,3	8 119,8	8 119,8
Totaal Internationale Samenwerking	4 364,1	4 383,6	4 420,7	4 644,2	4 841,2	4 873
Stand Miljoenennota 2012	10 884	11 723,6	11 926,5	12 549,4	12 961	12 992,8

V BUITENLANDSE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	609,7	620,3	631,2	642,3	653,7	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0	0	0	0	0	
Extrapolatie	0	0	0	0	0	653,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	0	0	0	0	0	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	609,7	620,3	631,2	642,3	653,7	653,7
Totaal Internationale Samenwerking	127,6	120,2	126	130	130	130
Stand Miljoenennota 2012	737,2	740,5	757,3	772,3	783,6	783,6

Relatie begroting Buitenlandse Zaken en de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS)

Er zijn twee soorten uitgaven op de begroting van Buitenlandse Zaken: HGIS en niet-HGIS. Niet-HGIS uitgaven zijn de afdrachten aan de Europese Unie. HGIS-uitgaven zijn alle andere buitenlanduitgaven. De HGIS-uitgaven staan op diverse begrotingen en worden elders toegelicht; hier wordt alleen ontwikkeling van de EU-afdrachten belicht.

EU-afdrachten

Op basis van de meest recente macro-economische ontwikkelingen is de raming voor de EU-afdrachten omhoog bijgesteld. In 2011 doet zich een incidentele meevaller voor die wordt veroorzaakt door met name het overschot van de begroting 2010 dat is ontstaan door onderuitputting.

RA: EU-afdrachten

Dit betreft maatregel D4 uit het RA.

Verticale Toelichting

VI VEILIGHEID EN JUSTITIE: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	5 956,0	5 930,5	5 914,8	5 886,6	5 889	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Beperken instroom en verkorten doorlooptijden	0	- 20	- 30	- 50	- 50	
Correctie kostendekkende griffierechten	0	0	- 62	- 62	- 62	
Dekking kosten SBF-regeling en 2e carrière	38,7	0	0	0	0	
Griffierechten	0	0	- 15	- 15	- 15	
Intensivering politie	300	320	340	360	370	
Kasschuif tbv herberekening ODA-toerekening	- 15,4	0	0	0	0	
Negatieve eindejaarsmarge Najaarsnota 2010	- 20,7	0	0	0	0	
Pluk Ze (investerings)	10	15	20	20	20	
Pmj straf jeugdbescherming	- 19	- 17,4	- 17,4	- 17,4	- 17,4	
Rechtsbijstand	0	0	0	- 50	- 50	
Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	0	0	- 62	- 119	- 175	
Taakstelling tbv restproblematiek	0	- 22,2	- 22,6	- 22,4	- 22,9	
Taakstelling tbv zorg	0	- 15,2	- 15	0	0	
Veiligheid op straat: veel voorkomende criminaliteit en wijkgebonden criminaliteit	20,5	20,5	20,9	20,5	20,4	
Verdubbeling gepakte criminele organisaties	14,6	14,8	14,7	15,1	15,2	
Verhogen leges regulier	0	0	- 10	- 10	- 30	
Diversen	69,6	58,6	54,3	31,5	20	
	398,3	354,1	215,9	101,3	23,3	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Herverkaveling (van J&G)	87,5	86,5	86,5	86,6	86,4	
Herverkaveling Bureaus Jeugdzorg voogdij en OTS (van J&G)	330	308,6	295,3	281,9	280,3	
Herverkaveling BZK	4 530,6	4 440,9	4 399,1	4 344,8	4 278	
Loonbijstelling tranche 2011	63,8	63,8	63,4	61,9	61,3	
PMJ stijging raad voor de rechtspraak	25	88	88	88	88	
Prijsbijstelling tranche	67	64,9	63,3	62,1	61,2	
Diversen	49,2	43,5	58,5	46,6	42,7	
Extrapolatie	5 153,1	5 096,2	5 054,1	4 971,9	4 897,9	10 776,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	5 551,5	5 450,3	5 270	5 073,1	4 921,1	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	11 507,5	11 380,8	11 184,8	10 959,7	10 810,2	10 776,7
Totaal Internationale Samenwerking	41,3	26,9	37,9	36,7	41,7	39,8
Stand Miljoenennota 2012	11 548,8	11 407,7	11 222,7	10 996,4	10 851,9	10 816,5

Verticale Toelichting

VI VEILIGHEID EN JUSTITIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	1 137,3	1 254,5	1 292,6	1 275,6	1 219,5	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Correctie kostendekkende griffierechten	0	0	- 62	- 62	- 62	
Dekking kosten SBF-regeling en 2e carrière	30,4	0	0	0	0	
Griffierechten	0	0	225	225	225	
Pluk Ze	0	5	10	20	40	
Diversen	0	10	10	13	13	
	30,4	15	183	196	216	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Herverkaveling BZK	400,8	0,8	0,5	0,5	0,5	
PMJ stijging raad voor de rechtspraak	25	88	88	88	88	
Diversen	6,2	- 7,7	- 3,7	- 3,7	- 3,7	
	432,0	81,1	84,8	84,8	84,8	
Extrapolatie						1 532,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	462,3	96,1	267,8	280,8	300,8	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	1 599,6	1 350,6	1 560,4	1 556,4	1 520,3	1 532,3
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	1 599,6	1 350,6	1 560,4	1 556,4	1 520,3	1 532,3

Beperken instroom en verkorten doorlooptijden

Dit betreft maatregel C3 uit het RA.

Correctie kostendekkende griffierechten

De oorspronkelijke maatregel uit het RA (A7) ging uit van compensatie aan minder- en onvermogens via de rechtsbijstand. In het nu uitgewerkte stelsel is compensatie via de tarieven verwerkt. Dit leidt tot zowel een verlaging van de geraamde ontvangsten (compensatie zit reeds in de tarieven) als een verlaging van de geraamde uitgaven (niet meer via de rechtsbijstand).

Dekking kosten SBF-regeling en 2e carrière

Bij Dienst Justitiële Inrichtingen zijn er extra uitgaven voor een meer dan geraamd gebruik van de regelingen Sociaal Bezwarende Functies en 2e carrière. Deze worden grotendeels gefinancierd door de incidentele terugvordering van de minder dan geraamde output bij DJI (zie ook ontvangstenkant).

Griffierechten

Dit betreft maatregel A7 uit het RA.

Intensivering politie

Dit betreft maatregel B1 uit het RA.

Verticale Toelichting

Kasschuif tbv herberekening ODA toerekening

De toerekening van de kosten van de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit de DAC-landen is door een lagere instroom, lager uitgevallen dan geraamd. De eerder beschikbare gestelde middelen zijn overgeboekt naar het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

Negatieve eindejaarsmarge Najaarsnota 2010

Bij Najaarsnota 2010 leek de VenJ begroting een overschrijding te gaan realiseren. Daarom is toen een intertemporele schuif ingezet. Dit is de tegenboeking daarvan.

Pluk Ze (investeringen)

Dit betreft maatregel A12 uit het RA. Deze uitgaven betreffen de intensiveringen die nodig zijn om de totale extra opbrengsten te kunnen realiseren.

Prognosemodel Justitiële Keten: straf jeugdbescherming

Op basis van de ramingen van het Prognosemodel Justitiële Keten wordt een overschot verwacht bij de jeugdbescherming enerzijds door de invoering van de Deltamethodiek, anderzijds door een afname van de verblijfsduur.

Rechtsbijstand

Dit betreft maatregel A4 uit het RA.

Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

Dit betreft maatregel A1 uit het RA.

Taakstelling ten behoeve van restproblematiek

Door tegenvallers binnen het kader RBG-eng en een hogere accresontwikkeling is een aanvullende taakstelling noodzakelijk. Deze taakstelling wordt proportioneel verdeeld over de begrotingen. Deze mutatie betreft het aandeel van VenJ in de taakstelling.

Taakstelling ten behoeve van zorg

De tegenvallers in de zorg kunnen voor de jaren 2012 en 2013 niet binnen het Budgettair Kader Zorg worden gedekt. Voor het redresseren van de ontstane problematiek is een aanvullende taakstelling noodzakelijk. Deze taakstelling wordt proportioneel verdeeld over de kaders RBG-eng en SZA. Deze mutatie betreft het aandeel van VenJ in de taakstelling.

Veiligheid op straat: veel voorkomende criminaliteit en wijkgebonden criminaliteit

Deze maatregel is onderdeel van de intensiveringsreeks voor de justitiële keten en betreft maatregel B2 uit het RA.

Verticale Toelichting

Verdubbeling gepakte criminele organisaties

Deze maatregel is onderdeel van de intensiveringsreeks voor de justitiële keten en betreft maatregel B2 uit het RA.

Verhogen leges regulier

Dit betreft maatregel C2 uit het RA.

Diversen – beleidsmatige mutaties

Deze post is grotendeels een saldo van de maatregelen behorende tot de intensiveringsreeks voor de justitiële keten (maatregel B2 uit het RA) en een aantal andere RA maatregelen zoals minder groepstaakstraffen (A6) en het toespitsen van hoger beroep en cassatie (A5). Ten slotte behoort tot deze post ook het saldo van alle Prognosemodel Justitiële Keten gerelateerde mee- en tegenvallers.

Herverkaveling (van Jeugd en Gezin)

Dit betreft de overboeking van middelen van de begroting Jeugd en Gezin naar de begroting van VenJ.

Herverkaveling Bureaus Jeugdzorg, voogdij en Onder Toezicht Stelling (van Jeugd en Gezin)

Dit betreft de overboeking van middelen van de begroting Jeugd en Gezin naar de begroting van VenJ.

Herverkaveling BZK

Dit betreft het saldo van de overboekingen van middelen van de begroting van BZK naar de begroting van VenJ alsmede overboekingen van middelen van de begroting van VenJ naar de begroting van BZK.

Prognosemodel Justitiële Keten: stijging Raad voor de Rechtspraak

Het PMJ model verwacht een toename van de instroom van het aantal zaken bij de Raad voor de Rechtspraak. Deze hogere instroom wordt gefinancierd door het vervroegen van een half jaar van de RA maatregel kostendekkende griffierechten.

Diversen – technische mutaties

Deze post wordt voor een groot gedeelte veroorzaakt door resterende mutaties die horen bij de herverkaveling van de begroting van Jeugd en Gezin naar de begroting van VenJ en door de doorverdeling van de uitgekeerde prijsbijstelling van vorig jaar.

Correctie kostendekkende griffierechten

De oorspronkelijke maatregel uit het RA (A7) ging uit van compensatie aan minder- en onvermogens via de rechtsbijstand. In het nu uitgewerkte stelsel is compensatie via de tarieven verwerkt. Dit leidt tot zowel een verlaging van de geraamde ontvangsten (compensatie zit reeds in de tarieven) als een verlaging van de geraamde uitgaven (niet meer via de rechtsbijstand).

Verticale Toelichting

Dekking kosten SBF regeling en 2e carrière

Bij Dienst Justitiële Inrichtingen zijn er extra uitgaven voor de meer dan geraamde uitgaven voor regelingen Sociaal Bezwarende Functies en 2e carrière. Deze worden grotendeels gefinancierd door de incidentele terugvordering van de minder dan geraamde output bij DJI. Deze extra ontvangsten is de terugvordering van de beschikbaar gestelde middelen aan het moederdepartement.

Griffierechten

Dit betreft maatregel A7 uit het RA.

Pluk Ze

Dit betreft maatregel A12 uit het RA.

Herverkaveling BZK

Dit betreft de overboeking van middelen van de begroting van BZK naar de begroting van VenJ.

Prognosemodel Justitiële Keten: stijging Raad voor de Rechtspraak

Het PMJ model verwacht een toename van de instroom bij de Raad voor de Rechtspraak. Vanaf dat jaar zullen de griffierechten kostendekkend zijn waardoor extra uitgaven volledig gefinancierd worden door de extra ontvangsten.

Verticale Toelichting

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	6 125,2	6 252	5 867,6	5 750,2	5 750,6	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Huurtoeslag	84,2	82,5	80,7	76,5	84,9	
Diversen	12	0	0	0	0	
	96,2	82,5	80,7	76,5	84,9	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Asieltoerekening	83,5	37,1	24,2	21,3	8,4	
Huurtoeslag kasschuif	80	12,7	- 51,8	- 21,8	13,2	
Intensivering Immigratie en Asiel	40,4	70,6	88,8	88,9	44,3	
Intensivering veiligheid	12	16	16	16	15	
Kosten evenementen	0	- 30	- 30	- 30	- 30	
Montfransgelden	0	- 41	- 41	- 41	- 41	
Nationale politie	0	0	- 30	- 50	- 80	
Politieonderwijs	0	0	0	0	- 60	
Politietoezichthouder	0	- 10	- 20	- 30	- 30	
Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	0	0	- 25	- 66	- 91	
Diversen	12	- 7,6	- 2	- 9,7	- 26,8	
	227,9	47,8	- 70,8	- 122,3	- 277,9	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Correctie huurtoeslag	0	54	33,6	49,4	40,1	
Naar V&J in verband met departementale herindeling	- 5 319,9	- 5 235,8	- 5 181,2	- 5 110,6	- 5 025,4	
Nationale Hypotheekgarantie	50	0	0	0	0	
Uitvoering inburgering 2012	0	- 36,7	0	0	0	
Van V&J in verband met departementale herindeling	793,2	775,4	763,4	754,3	746,7	
Van VROM in verband met departementale herindeling	103,6	97,2	81,6	64,4	54,8	
Van WWI in verband met departementale herindeling	3 139,2	3 022,9	2 929,6	2 871,5	2 897,5	
Diversen	82,6	44,3	48,7	60,9	50	
Niet tot een ijklijn behorend						
Liquiditeitsbehoefte VUT-fonds	- 10	- 300	300	0	0	
Diversen	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	
	- 1 156,1	- 1 573,5	- 1 019,1	- 1 304,9	- 1 231,1	
Extrapolatie						4 353,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 832,1	- 1 443,2	- 1 009,2	- 1 350,8	- 1 424,2	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	5 293,1	4 808,8	4 858,4	4 399,5	4 326,3	4 353,2
Totaal Internationale Samenwerking	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Stand Miljoenennota 2012	5 293,6	4 809,3	4 858,9	4 399,9	4 326,8	4 353,7

Verticale Toelichting

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	612,6	44,1	77,8	416,7	772,1	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Huurtoeslag	123,8	82,5	80,7	76,5	84,9	
Minder terugvorderingen inburgeringstrajecten	- 31	0	0	0	0	
	92,8	82,5	80,7	76,5	84,9	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Vertraging terugvordering inburgeringstrajecten	100	0	0	0	0	
VUT-fonds (rente)	13,1	16,2	22,7	36,2	34,5	
Diversen	- 0,7	0,5	- 7,3	- 11,9	- 14,4	
	112,4	16,7	15,4	24,3	20,1	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Correctie huurtoeslag	0	54	33,6	49,4	40,1	
Naar V&J in verband met departementale herindeling	- 400,8	- 0,8	- 0,5	- 0,5	- 0,5	
Nationale Hypotheekgarantie	50	0	0	0	0	
Van VROM in verband met departementale herindeling	32,3	32,2	29,9	29,9	29,9	
Van WWI in verband met departementale herindeling	433,5	448,5	439,3	425,6	426,1	
Diversen	50,3	0,5	7	11,5	11,5	
Niet tot een ijklijn behorend						
Liquiditeitsbehoefte VUT-fonds	0	0	0	- 150	10	
Van WWI in verband met departementale herindeling	3,5	4	4	764	764	
VUT-fonds (rente)	- 13,1	- 16,2	- 22,7	- 36,2	- 34,5	
Diversen	0	0	0	0	0	
	155,7	522,2	490,6	1 093,7	1 246,6	
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	360,9	621,5	586,7	1 194,5	1 351,6	1 549,7
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	973,6	665,6	664,5	1 611,2	2 123,7	1 549,7
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	973,6	665,6	664,5	1 611,2	2 123,7	1 549,7

Huurtoeslag

De hogere huurtoeslag uitgaven zijn grotendeels een gevolg van de nieuwe wijze van verantwoorden door de Belastingdienst. In de administratie van de Belastingdienst werden in het verleden een aantal uitgaven en ontvangsten met elkaar gesaldeerd. Met het vervallen van deze saldering stijgen zowel de uitgaven als de ontvangsten.

Diversen – mee- en tegenvallers

Deze post bestaat met name uit de afrekening Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN). Voor 2005–2006 is de afrekening in 2010 niet geheel tot betaling gekomen. Het restant is in 2011 beschikbaar gesteld voor verdere afwikkeling.

Verticale Toelichting

Asieltoerekening

De kosten van eerstejaarsopvang van asielzoekers uit ontwikkelingslanden worden volgens internationale afspraken toegerekend aan ODA. De toerekening zal in de loop van het begrotingsjaar worden vastgesteld op basis van de relevante variabelen. Definitieve afrekening vindt plaats in jaar t+1 bij Voorjaarsnota, waarbij alle relevante realisatiegegevens van voorafgaand jaar meegenomen worden. De hogere asieltoerekening leidt tot herprioritering binnen het Ontwikkelingssamenwerkingbudget.

Huurtoeslag kasschuif

Bij de huurtoeslag is sprake van tegenvallers in 2011 en 2012. Deze worden intertemporeel gedekt met enerzijds het versnellen van de al in de begroting 2011 opgenomen bezuiniging op de huurtoeslag (de invulling hiervan is voorgehangen) en anderzijds door te schuiven met budgettaire ruimte in andere jaren

Intensivering Immigratie en Asiel

Dit betreft de intensiveringen C uit het RA. Hiermee kunnen maatregelen worden getroffen op het gebied van immigratie, onder regie van de minister van Immigratie en Asiel. Met deze maatregelen worden de kosten van de vreemdelingenketen beperkt. De maatregelen hebben tevens een dempende werking op de instroom van asielzoekers tot gevolg. Daarnaast leidt de vertraging van een project van de programmadirectie IDMI tot een aanpassing van de geplande investeringsreeks.

Intensivering Veiligheid

Dit betreft de intensivering B2 uit het RA. Hiermee kan de AIVD onder meer de beschikbare dataopslag- en analysecapaciteit aanpassen aan de huidige eisen. Daarnaast wordt het kaspatroon aangepast aan de financieringsbehoefte.

Kosten evenementen

Dit betreft maatregel A3 uit het RA. Deze maatregel is met de departementale herindeling overgeboekt naar de begroting van VenJ.

Montfransgelden

Dit betreft maatregel A15 uit het RA. Deze maatregel is met de departementale herindeling overgeboekt van de begroting van BZK naar de begroting van VenJ.

Nationale Politie

Dit betreft maatregel A3 uit het RA. Deze maatregel is met de departementale herindeling overgeboekt naar de begroting van VenJ.

Politieonderwijs

Dit betreft maatregel A8 uit het RA. Deze maatregel is met de departementale herindeling overgeboekt naar de begroting van VenJ.

Verticale Toelichting

Politietoezichthouder

Dit betreft maatregel A14 uit het RA. Deze maatregel is met de departementale herindeling overgeboekt naar de begroting van VenJ.

Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

Dit betreft maatregel A1 uit het RA.

Diversen – beleidsmatige mutaties

Deze post betreft meerdere mutaties, waaronder het voortzetten van de aanpak van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak (4,5 mln.), de inhaalslag voor de wijkenaanpak in de 40+-gemeenten voor niet gerealiseerde voornemens in 2010 (3,9 mln.).

Correctie Huurtoeslag

De mutatie betreft een correctie op de eerder verwerkte mutatie desaldering Huurtoeslag zodat de standen in de begroting weer aansluiten op de Ramingsnota Huurtoeslag.

Naar VenJ in verband met departementale herindeling

Dit betreft de overboeking van middelen van de begroting van BZK naar de begroting van VenJ.

Nationale Hypotheekgarantie

Bij deze mutatie wordt 50 mln. gestort in de (nieuwe) reserve voor de NHG. Per 1 januari 2011 staan de gemeenten niet langer achterborg voor nieuwe NHG borgstellingen, waardoor het Rijk voor deze garanties 100% borg staat i.p.v. 50%. Ter compensatie heeft het Rijk van het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) 50 mln. ontvangen (zie ontvangsten) als reserve voor het financiële risico op de NHG.

Uitvoering inburgering 2012

Vanaf 2010 zijn de middelen voor de uitvoeringskosten van de Wet inburgering ondergebracht in de algemene uitkering van het Gemeentefonds. Voor de uitkering in 2012 is hiertoe 37 mln. overgeheveld naar het Gemeentefonds.

Van VenJ in verband met departementale herindeling

Dit betreft de overboeking van middelen van de begroting van VenJ naar de begroting van BZK.

Van VROM in verband met departementale herindeling

Dit betreft de overboeking van middelen van de begroting van VROM naar de begroting van BZK.

Van WWI in verband met departementale herindeling

Dit betreft de overboeking van middelen van de begroting van WWI naar de begroting van BZK.

Verticale Toelichting

Liquiditeitsbehoefte VUT-fonds

Op grond van nadere analyses blijkt dat steeds meer mensen besluiten later gebruik te maken van de regeling Flexibel Pensioen en Uittreden (FPU). Als gevolg hiervan wijzigt de leenbehoefte van het VUT-fonds.

Diversen – niet tot een ijklijn behorend

Dit betreft grotendeels de overboeking van middelen van de begroting van WWI naar de begroting van BZK.

Huurtoeslag

De hogere huurtoeslagontvangsten komt voornamelijk door een aanpassing van de administratie van de Belastingdienst. In de administratie van de Belastingdienst werden in het verleden een aantal uitgaven en ontvangsten met elkaar gesaldeerd. Met het vervallen van deze saldering stijgen zowel de uitgaven als de ontvangsten. Daarnaast is sprake van een versnelling van de invordering door de Belastingdienst met hogere ontvangsten tot gevolg

Minder terugvorderingen inburgeringstrajecten

Gemeenten hebben in het verleden meer geld als voorschot ontvangen voor inburgeringstrajecten, dan waarop zij recht hadden. Op basis van verantwoordingsinformatie van gemeenten over het aantal gerealiseerde inburgeringstrajecten is de vaststelling definitief. De terugontvangsten vallen lager uit dan aanvankelijk verwacht. Gemeenten hebben meer inburgeringstrajecten afgewikkeld dan destijds voorzien.

Vertraging terugvordering inburgeringstrajecten

Gemeenten hebben in het verleden meer geld als voorschot ontvangen voor inburgeringstrajecten, dan waarop zij recht hadden. De afrekening in 2010 is met een jaar vertraagd omdat de verantwoordingsinformatie later dan gepland is binnengekomen. De bijbehorende terugontvangsten van 100 mln. zijn om die reden niet in 2010 gerealiseerd, maar doorgeschoven naar 2011.

VUT-fonds (rente)

De rentelasten zijn door het kabinet onder het kader geplaatst. Deze mutatie, samen met de afboeking bij de technische mutaties, is de verwerking hiervan.

Correctie Huurtoeslag

De mutatie betreft een correctie op de eerder verwerkte mutatie desaldering Huurtoeslag zodat de standen in de begroting weer aansluiten op de Ramingsnota Huurtoeslag.

Naar VenJ in verband met departementale herindeling

Dit betreft de overboeking van ontvangsten van de begroting van BZK naar de begroting van VenJ.

Verticale Toelichting

Nationale Hypotheekgarantie

Bij deze mutatie wordt 50 mln. gestort in de (nieuwe) reserve voor de NHG. Per 1 januari 2011 staan de gemeenten niet langer achterborg voor nieuwe NHG borgstellingen, waardoor het Rijk voor deze garanties 100% borg staat i.p.v. 50%. Ter compensatie heeft het Rijk van het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) 50 mln. ontvangen (zie ontvangsten) als reserve voor het financiële risico op de NHG.

Van VROM in verband met departementale herindeling

Dit betreft de overboeking van ontvangsten van de begroting van VROM naar de begroting van BZK.

Van WWI in verband met departementale herindeling

Dit betreft de overboeking van ontvangsten van de begroting van WWI naar de begroting van BZK.

Liquiditeitsbehoefte VUT-fonds

Op grond van nadere analyses blijkt dat steeds meer mensen besluiten later gebruik te maken van de regeling Flexibel Pensioen en Uittreden (FPU). Als gevolg hiervan wijzigt de leenbehoefte van het VUT-fonds.

Van WWI in verband met departementale herindeling

Dit betreft de overboeking van (de niet-kaderrelevante) ontvangsten van de begroting van WWI naar de begroting van BZK.

VUT-fonds (rente)

De rentelasten zijn door het kabinet onder het kader geplaatst. Deze mutatie, samen met de afboeking bij de technische mutaties, is de verwerking hiervan.

Verticale Toelichting

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP: UITGAVEN
bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	36 707,6	36 760,6	36 822,6	36 964	37 114	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Leerlingen volume referentieraming 2011	38,6	130,1	205	232,6	266,2	
Ramingsbijstelling studiefinanciering	- 156,2	- 75,8	- 20	19,4	79,2	
Diversen	0	0	0	0	0	
	- 117,6	54,3	185	252	345,4	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Aanpassing kasritme RA intensivering intensiteit onderwijs	0	- 50	40	10	0	
Aanpassing RA-maatregel langstudeerders	0	308	- 8	- 13	- 23	
Aanpassing RA-maatregel passend onderwijs	0	50	200	100	0	
Aanpassing uitgavenpatroon FES-bijdrage	47	- 9,2	- 9,2	2,9	3,2	
Doorverdelen eindejaarsmarge	- 129,4	0	0	0	0	
Eindejaarsmarge	141,6	0	0	0	0	
Fes beelden voor de toekomst	- 26,1	- 2,1	- 9,4	- 6,6	0	
Gedeeltelijk uitkeren RA-enveloppe prestatiebeloning	0	0	0	0	120	
Intensiveringen RA 2010 hoogbejaafden	0	20	30	30	30	
Intensiveringen RA 2010 innovatie en onderzoek	0	90	90	90	90	
Intensiveringen RA 2010 kwaliteitsimpuls / ramingsrisico	0	70	180	220	270	
Intensiveringen RA 2010 MBO kwaliteitsverbetering	0	0	150	150	150	
Intensiveringen RA 2010 meer schakelklassen en summercourse	0	40	50	50	50	
Intensiveringen RA 2010 plusvoorzieningen en wijk scholen	0	30	30	30	30	
Intensiveringen RA 2010 prestatiebeloning obv leerwinst	0	10	20	40	80	
Intensiveringen RA 2010 professionalisering onderwijsperson	0	100	150	150	150	
Intensiveringen RA 2010 uitbreiding doelgroepVVE	0	30	50	50	50	
Intensiveringen RA 2010 verhogen intensiteit onderwijs	0	50	130	210	230	
Intensiveringen RA 2010 versterken centrale en uniforme toe	0	70	70	80	80	
Intertemporele compensatie loonbijstelling tranche 2011 deel vo	56	- 56	0	0	0	
Intertemporele compensatie OV-jaarkaart	420	- 450	- 50	0	0	
Inzet prijsbijstelling ter dekking passend onderwijs & langstudeerders	- 120	- 120	- 62	0	0	
Inzet RA-enveloppe kwaliteitsimpuls / ramingsrisico	0	- 70	- 180	- 220	- 270	
Inzet RA-enveloppe prestatiebeloning tbv aanpassing RA	0	0	0	0	- 120	
RA aanpassingen kinderopvangtoeslag	0	- 110	- 150	- 180	- 200	
RA cultuursubsidies	- 30	- 50	- 100	- 150	- 200	

Verticale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
RA efficiency onderzoek en innovatie	0	-90	-90	-90	-90	
RA HO geen OV-jaarkaart langstudeerders	0	0	-10	-10	-30	
RA HO langstudeerders efficiency-korting instellingen	0	-190	-170	-160	-140	
RA HO langstudeerders gedrags-effect	0	0	-30	-60	-90	
RA HO langstudeerders verhoging collegegeld met 3 000 euro	0	-180	-170	-150	-140	
RA MBO invoeren leeftijdsgrens 30 jr voor bekostiging	0	0	-80	-110	-170	
RA MBO vereenvoudiging kwalificatiestructuur	0	0	-30	-50	-140	
RA PO budgettering passend onderwijs	0	-50	-300	-300	-300	
RA PO gewichtenregeling	0	-10	-30	-40	-50	
RA taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	0	0	-27	-72	-100	
RA taakstelling subsidies	0	-140	-140	-140	-130	
RA takenpakket publieke omroep	0	0	-50	-100	-200	
RA VO efficiencykorting lesmateriaal	0	0	0	-30	-30	
RA VO vereenvoudigen bekostigingsmodel, tegengaan studie vertraging	0	0	-50	-60	-60	
RA VO verminderen aantal profielen havo/vwo	0	0	0	-20	-50	
Ramingsbijstelling studiefinanciering	0	-50,4	-46,4	-45,3	-44,7	
Diversen	67,8	30	15,7	-23,2	-39,6	
	426,9	-729,7	-586,3	-817,2	-1 284,1	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
ILO overige sectoren actieplan leerkracht van Nederland	0	60,5	59,3	58,9	58,4	
ISB: overgang kinderopvang naar SZW	-2 939,5	-2 585,7	-2 509,9	-2 503,7	-2 560	
ISB: overgang TNO naar EL&I (basissubsidie)	-116,4	-109,4	-104,1	-95,3	-89,9	
ISB: overgang TNO naar EL&I (doelsubsidies)	-71	-66	-61,6	-61,5	-61,5	
Loonbijstelling tranche 2011	131	128,6	126	125	123,7	
Prijsbijstelling tranche 2011	178,2	176,4	174,5	173,6	171,5	
Diversen	11,4	2,2	20,5	33,8	43	
Niet tot een ijklijn behorend						
RA HO invoeren sociaal leenstelsel masterfase	0	-15	-50	-50	-50	
RA HO langstudeerders extra collegegeld (3 000 euro)	0	30	60	60	60	
Ramingsbijstelling studiefinanciering	-154,8	-85,1	-159,5	-258,3	-342,5	
Diversen	2,3	3,9	-0,7	-6,2	-25,1	
	-2 958,8	-2 459,6	-2 445,5	-2 523,7	-2 672,4	33 688,8
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	-2 649,6	-3 135,1	-2 846,8	-3 088,8	-3 611,1	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	34 058	33 625,5	33 975,8	33 875,2	33 502,8	33 688,8
Totaal Internationale Samenwerking	72,5	68,5	67,4	67,1	67,1	67,1
Stand Miljoenennota 2012	34 130,5	33 694	34 043,2	33 942,3	33 570	33 755,9

Verticale Toelichting

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	2 135,8	2 208,2	2 236,9	2 317,1	2 369,8	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Ramingsbijstelling studiefinanciering	50,3	49,8	53,8	50,5	50,5	
Diversen	3,8	0,3	0,5	0	0,4	
	54,1	50,1	54,3	50,5	50,9	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Afboeken FES	- 138,8	- 121	- 86,5	- 59,7	- 0,4	
Diversen	0	0	0	- 5,8	- 5,8	
	- 138,8	- 121	- 86,5	- 65,5	- 6,2	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
ISB: overgang kinderopvang naar SZW	- 164,7	- 209,7	- 184,7	- 189,7	- 204,7	
ISB: overgang TNO naar EL&I (doelsubsidies)	- 71	- 66	- 61,6	- 61,5	- 61,5	
Diversen	23,7	- 4,5	- 11,5	- 4,5	- 11,5	
Niet tot een ijklijn behorend						
ISB: overgang kinderopvang naar SZW	- 692	- 712	- 739	- 770	- 801,4	
Ramingsbijstelling studiefinanciering	44,8	52,4	59,5	68,9	80,2	
Diversen	19	0	0	0	0	
	- 840,2	- 939,8	- 937,3	- 956,8	- 998,9	
Extrapolatie						1 498,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 924,9	- 1 010,6	- 969,5	- 971,8	- 954,2	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	1 210,9	1 197,6	1 267,4	1 345,3	1 415,7	1 498,2
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	1 210,9	1 197,6	1 267,4	1 345,3	1 415,7	1 498,2

Leerlingen volume referentieraming 2011

In de verschillende onderwijssectoren is het aantal leerlingen en studenten per saldo hoger uitgevallen dan waarmee in de vorige begroting rekening was gehouden. De grootste opwaartse mutaties hebben zich voorgedaan het in het VO en het MBO. In het VO is de gemiddelde verblijfsduur iets gestegen. In het MBO hangt de geraamde stijging vooral samen met het meerjarig verwerkte substitutie-effect tussen BOL en BBL. In het HBO doet zich in 2011 overigens een kleine daling voor.

Ramingsbijstelling studiefinanciering – mee- en tegenvallers

De raming van de uitgaven voor studiefinanciering vertoont tot en met 2013 per saldo een meevaller, daarna worden per saldo tegenvallers geraamd. De ramingsbijstelling is het gevolg van een aantal ontwikkelingen. Bij de omzetting van prestatiebeurs in gift worden op grond van de actuele inzichten in het omzettingsritme de eerste jaren meevallers verwacht, die vanaf 2015 omslaan in tegenvallers. Bij de aanvullende beurs is er een lager gebruik dan eerder werd geraamd. Daarnaast zijn de

Verticale Toelichting

renteontvangsten hoger dan eerder geraamd. Dit leidt tot een structurele meevaller. Bij de uitgaven voor de OV-studentenkaart doen zich tegenvallers voor.

Aanpassing kasritme RA intensivering intensiteit onderwijs

Het kasritme van de RA middelen voor verhogen intensiteit (hoger) onderwijs wordt geoptimaliseerd.

Aanpassing RA-maatregel langstudeerders + Aanpassing RA-maatregel passend onderwijs

De Tweede Kamer is op 13 april jl. per brief geïnformeerd over de fasering van de RA-maatregelen passend onderwijs en langstudeerders (verhoging collegegeld en efficiencykorting op instellingen) (32 618 VIII, nr. 32). In de brief zijn de budgettaire gevolgen van deze fasering en de bijbehorende dekking opgenomen. Zowel de budgettaire gevolgen als de dekking zijn in het voorjaar verwerkt.

Aanpassing uitgavenpatroon FES-bijdrage

De belegde ruimte van het FES op het gebied van Verkeer en Vervoer, Ruimtelijke Ordening, Milieu en Duurzaamheid en Kennis en Innovatie is uitgekeerd aan departementale begrotingen.

Doorverdelen eindejaarsmarge + eindejaarsmarge

In 2010 zijn diverse budgetten niet volledig tot besteding gekomen. Deze middelen gaan via de eindejaarsmarge over naar 2011. De middelen worden doorverdeeld via het verdeelartikel naar verschillende artikelen op de begroting.

FES beelden voor de toekomst

Het FES-project beelden voor de toekomst is stopgezet. Hierover is de Kamer reeds geïnformeerd bij Najaarsnota 2010. Deze mutaties betreffen de meerjarige doorwerking hiervan.

Gedeeltelijk uitkeren RA-enveloppe prestatiebeloning

De RA-enveloppe prestatiebeloning is gedeeltelijk uitgekeerd. Dit betreft intensiveringsmaatregel E4 uit het RA. Deze middelen zijn ingezet ter dekking van de fasering van de RA-maatregelen langstudeerders en passend onderwijs.

Intensiveringen RA 2010 hoogbegaafden

Dit betreft intensiveringsmaatregel E5 uit het RA.

Intensiveringen RA 2010 innovatie en onderzoek

Dit betreft intensiveringsmaatregel E12 uit het RA.

Intensiveringen RA 2010 kwaliteitsimpuls / ramingsrisico

Dit betreft intensiveringsmaatregel E11 uit het RA.

Verticale Toelichting

Intensiveringen RA 2010 MBO kwaliteitsverbetering

Dit betreft intensiveringsmaatregel E9 uit het RA.

Intensiveringen RA 2010 meer schakelklassen en summercourses

Dit betreft intensiveringsmaatregel E7 uit het RA.

Intensiveringen RA 2010 plusvoorzieningen en wijk scholen

Dit betreft intensiveringsmaatregel E8 uit het RA.

Intensiveringen RA 2010 prestatiebeloning obv leerwinst

Dit betreft het nog niet uitgekeerde deel van intensiveringsmaatregel E4 uit het RA.

Intensiveringen RA 2010 professionalisering onderwijspersoneel

Dit betreft intensiveringsmaatregel E3 uit het RA.

Intensiveringen RA 2010 uitbreiding doelgroep VVE

Dit betreft intensiveringsmaatregel E1 uit het RA.

Intensiveringen RA 2010 verhogen intensiteit onderwijs

Dit betreft intensiveringsmaatregel E10 uit het RA.

Intensiveringen RA 2010 versterken centrale en uniforme toetsing

Dit betreft het nog niet uitgekeerde deel van intensiveringsmaatregel E2 uit het RA.

Intertemporele compensatie loonbijstelling tranche 2011 deel VO

De loonbijstelling 2011 is gedeeltelijk uitgekeerd. Hierdoor is voor de arbeidsvoorwaarden in het VO een liquiditeitsprobleem ontstaan. Ter dekking hiervan wordt de raming van 2011 verhoogd, ten laste van 2012, in de veronderstelling dat in 2012 dekking kan plaatsvinden uit de loonbijstelling 2012. In het geval dat die loonbijstelling niet beschikbaar komt, zal in 2012 alternatieve dekking worden aangebracht.

Intertemporele compensatie OV-jaarkaart

Bij Najaarsnota 2010 is besloten om een deel van de verplichtingen voor de OV-jaarkaart van 2011 reeds in 2010 te voldoen. Om die reden is de betalingsverplichting voor 2011 nu met hetzelfde bedrag verlaagd. Daarnaast is dit jaar besloten om een deel van de verplichtingen voor de OV-jaarkaart voor 2012 en 2013 vooruit te betalen.

Inzet prijsbijstelling ter dekking passend onderwijs & langstudeerders

De prijsbijstelling tranche 2011 is gedeeltelijk ingezet ter dekking van de fasering van de RA-maatregelen langstudeerders en passend onderwijs.

Verticale Toelichting

Inzet RA-enveloppe kwaliteitsimpuls / ramingsrisico

De enveloppe kwaliteitsimpuls / ramingsrisico (maatregel E11 uit het RA) is ingezet ter dekking van de gestegen leerlingen- en studentenaantallen.

Inzet RA-enveloppe prestatiebeloning tbv aanpassing RA

Een deel van de enveloppemiddelen voor prestatiebeloning (intensive-ringsmaatregel E4 uit het regeerakkoord) zijn ingezet ter dekking van de fasering van de RA-maatregelen langstudeerders en passend onderwijs.

RA aanpassingen kinderopvangtoeslag

Dit betreft maatregel F5 uit het RA.

RA cultuursubsidies

Dit betreft maatregel B5 uit het RA.

RA efficiency onderzoek en innovatie

Dit betreft maatregel G13 uit het RA.

RA HO geen OV-jaarkaart langstudeerders

Dit betreft maatregel G9 uit het RA.

RA HO langstudeerders efficiencykorting instellingen

Dit betreft maatregel G12b uit het RA.

RA HO langstudeerders gedragseffect

Dit betreft maatregel G12c uit het RA.

RA HO langstudeerders verhoging collegegeld met 3 000 euro

Dit betreft maatregel G12a uit het RA.

RA mbo invoeren leeftijdsgrens 30 jr voor bekostiging

Dit betreft maatregel G7 uit het RA.

RA mbo vereenvoudiging kwalificatiestructuur

Dit betreft maatregel G6 uit het RA.

RA PO budgettering passend onderwijs

Dit betreft maatregel G3 uit het RA.

RA PO gewichtenregeling

Dit betreft maatregel G2 uit het RA.

Verticale Toelichting

RA taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

Dit betreft maatregel A1 uit het RA.

RA taakstelling subsidies

Dit betreft maatregel B6 uit het RA.

RA takenpakket publieke omroep

Dit betreft maatregel A31 uit het RA.

RA VO efficiencykorting lesmateriaal

Dit betreft maatregel G8 uit het RA.

RA VO vereenvoudigen bekostigingsmodel, tegengaan studievertraging

Dit betreft maatregel G5 uit het RA.

RA VO verminderen aantal profielen havo/vwo

Dit betreft maatregel G4 uit het RA.

Ramingsbijstelling studiefinanciering – beleidsmatige mutaties

Op basis van realisatiecijfers wordt bij de studiefinanciering een structurele meevaller verwacht. Deze verwachte meevaller wordt ingezet om het grootste deel van de taakstelling in te vullen die voortkomt uit tegenvallers in de zorg in 2012 en 2013 en uit een structurele tegenvaller door een hogere accresontwikkeling bij het Gemeentefonds/ Provinciefonds. Deze taakstellingen zijn verdeeld over de begrotingen.

Diversen – beleidsmatige mutaties

Onder deze post valt onder andere de inzet van de eindejaarsmarge, waarvan het grootste deel overlopende verplichtingen zoals declaraties in het MBO voor ESF subsidies, VSV-convenanten en regeling kenniswerkers. Daarnaast vallen onder deze post de RA-maatregelen G1, G11 en A28a. Tevens bevat deze post de verlaging van het budget voor de maatschappelijke stage en de inzet van een deel van de RA-intensiveringsmiddelen voor centrale en uniforme toetsing en een reservering voor de vernieuwing van de studiefinancieringssystemen van de Dienst Uitvoeringsorganisatie Onderwijs (DUO).

ILO overige sectoren actieplan LeerKracht van Nederland

Dit betreft een overboeking van middelen voor de incidentele loonontwikkeling naar de begroting van OCW ten behoeve van de verdere uitvoering van het actieplan LeerKracht van Nederland.

ISB: overgang kinderopvang naar SZW

Dit betreft de overboekingen bij ISB van middelen voor kinderopvang naar de begroting van SZW.

Verticale Toelichting

ISB: overgang TNO naar EL&I (basissubsidie)

Dit betreft de overboekingen bij ISB van middelen voor de basissubsidie van TNO inclusief het bijbehorende aandeel in de taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's (RA-maatregel A1) naar de begroting van EL&I.

ISB: overgang TNO naar EL&I (doelsubsidies)

Dit betreft de overboekingen bij ISB van middelen voor de doelsubsidies van TNO naar de begroting van EL&I.

Loonbijstelling tranche 2011

De loonbijstelling tranche 2011 is toegevoegd aan de begroting van OCW.

Prijsbijstelling tranche 2011

De prijsbijstelling tranche 2011 is toegevoegd aan de begroting van OCW.

RA HO invoeren sociaal leenstelsel masterfase

Dit betreft maatregel B11 uit het RA.

RA HO langstudeerders extra collegegeld (3 000 euro)

Dit betreft maatregel G12a uit het RA.

Ramingsbijstelling studiefinanciering – technische mutaties

De groei in de leningen studiefinanciering is minder groot dan eerder geraamd. Aangezien dit leningen betreft, zijn deze niet relevant voor het uitgavenkader RBG-eng. Daarnaast wordt er structureel minder aanvullende beurs als prestatiebeurs toegekend. Ook dit is een niet-kaderrelevante uitgave.

Diversen – technische mutaties

Deze diversenpost bevat onder andere de RA-maatregel G9 «geen OV jaarkaart langstudeerders». Deze maatregel valt vanwege de gehanteerde ondergrens voor technische mutaties van 50 mln. in de diversenpost.

Ramingsbijstelling studiefinanciering – mee- en tegenvallers niet-belastingontvangsten

De ramingen voor renteontvangsten en ontvangsten op kortlopende vorderingen zijn naar boven bijgesteld. Daarnaast zijn er structureel meer ontvangsten vanwege hogere uitgaven aan WTOS VO18+.

Afboeken FES

In het RA is afgesproken dat de belegde ruimte wordt overgeheveld naar het Infrastructuurfonds, resp. de departementale begrotingen. Dit betekent dat de FES-begroting voor de jaren 2011 en volgende is leeggeboekt. Tegelijkertijd zijn de FES-bijdragen aan de ontvangstenkant van de corresponderende vakbegroting tot nul teruggebracht; deze mutatie is hiervan het gevolg. De betreffende projecten worden voortaan

Verticale Toelichting

uitsluitend via de desbetreffende departementale begrotingen verantwoord, en vinden gewoon doorgang.

ISB: overgang kinderopvang naar SZW

Dit betreft de overboekingen bij ISB van de geraamde ontvangsten uit hoofde van te veel bevoorschotte toeslagen kinderopvang naar de begroting van SZW.

ISB: overgang TNO naar EL&I (doelsubsidies)

Dit betreft de overboekingen bij ISB van middelen voor de doelsubsidies van TNO naar de begroting van EL&I.

ISB: overgang kinderopvang naar SZW

Dit betreft de overboekingen bij ISB van middelen voor kinderopvang naar de begroting van SZW.

Ramingsbijstelling studiefinanciering – technische mutaties niet-belastingontvangsten

De raming voor de ontvangsten van de hoofdsom van leningen (niet-kaderrelevant) zijn naar boven bijgesteld. Er wordt meer afgelost dan eerder geraamd.

Verticale Toelichting

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIONBASIS): UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	15 570	18 068,4	22 668,8	24 922	26 425,2	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Rentelasten kasbeheer	- 32,4	- 29,3	28,3	33,9	36,7	
Wijziging geldmarktberoep en rente	- 883,3	- 815,3	- 310,8	- 376,9	- 415,7	
Wijziging kapitaalmarktberoep en rente	- 64,9	- 391,9	- 826,1	- 464,2	165,3	
Diversen	0	0,4	1,5	3,4	6,2	
	- 980,6	- 1 236,1	- 1 107,1	- 803,8	- 207,5	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Nader saldo Regeerakkoord	12,4	24	22,7	27,8	35,2	
Regeerakkoord omlabeling	11 219,3	12 095	13 643,8	15 040,5	15 946,8	
Saldo Regeerakkoord	- 8,8	- 70,1	- 251,7	- 598,3	- 1 089,7	
Diversen	0	0	0	0	0	
	11 222,9	12 048,9	13 414,8	14 470	14 892,3	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,5	- 5,5	- 5,2	- 5,2	- 5,2	
Niet tot een ijklijn behorend						
Leningen kasbeheer	848,4	763,1	482	468,5	438,3	
Mutatie RA	182,8	51,5	- 1 370,7	244,4	1 950,1	
Mutaties rekening courant	4 954,3	217,9	1 965,6	3 679,4	2 647,6	
Ontmantelen AOW-spaarfonds	- 1 939,6	- 2 140,8	- 2 368	- 2 623,9	- 2 895,5	
RA omlabeling	- 11 219,3	- 12 095	- 13 643,8	- 15 040,5	- 15 946,8	
Rentelasten kasbeheer	72	36,2	0	0	0	
Wijziging geldmarktberoep en rente	- 58,9	- 72	0	0	0	
Diversen	- 3,2	0	0	0	0	
	- 7 163	- 13 244,6	- 14 940,1	- 13 277,3	- 13 811,5	
Extrapolatie						25 619,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	3 079,2	- 2 431,7	- 2 632,6	388,8	873,5	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	18 649,1	15 636,7	20 036,3	25 310,8	27 298,7	25 619,9
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	18 649,1	15 636,7	20 036,3	25 310,8	27 298,7	25 619,9

Verticale Toelichting

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIONEBASIS): NIET-BELASTINGONTVANGSTEN
bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	1 604,4	1 634,4	2 010,4	3 933,2	3 058,5	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Rentebaten kasbeheer	37	22,7	40,3	56,1	69,2	
Wijziging kapitaalmarktberoep en rente	7,2	- 34,5	- 312,8	- 244,3	- 188	
Diversen	- 10	2,5	- 0,3	- 2,3	- 4,5	
	34,2	- 9,3	- 272,8	- 190,5	- 123,3	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Regeerakkoord omlabeling	18,5	45,6	425,8	830,7	1 114,8	
Rentebaten kasbeheer	33,1	44,2	34,5	29,7	25,4	
Diversen	0	0	0	0	0	
	51,6	89,8	460,3	860,4	1 140,2	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0,3	0	0	0	0	
Niet tot een ijklijn behorend						
Leningen kasbeheer	344,7	524,3	268,1	421,8	333,6	
Regeerakkoord omlabeling	- 18,5	- 45,6	- 425,8	- 830,7	- 1 114,8	
Rentebaten kasbeheer	0	- 60,2	- 90,2	2,1	88,3	
Wijziging geldmarktberoep en rente	60,2	29,7	32,1	18,4	15,6	
Diversen	12,5	21,9	- 7,4	4,8	67,1	
	399,2	470,1	- 223,2	- 383,6	- 610,2	
Extrapolatie						3 641
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	484,9	550,6	- 35,7	286,2	406,7	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	2 089,3	2 185	1 974,7	4 219,4	3 465,2	3 641
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	2 089,3	2 185	1 974,7	4 219,4	3 465,2	3 641

Rentelasten kasbeheer

De raming voor rentelasten kasbeheer is aangepast, als gevolg van een wijziging van de rekenrente en veranderingen bij de aangehouden middelen.

Wijziging geldmarktberoep en rente

De geraamde rentebaten en -lasten over de vlottende schuld worden bijgesteld als gevolg van aanpassing van de korte rekenrente en wijzigingen van het verwachte beroep op de geldmarkt welke zijn gewijzigd naar aanleiding van nieuwe inzichten in het tekort.

Wijziging kapitaalmarktberoep en rente

Gewijzigde inzichten in de ontwikkeling van het tekort alsmede de veronderstelde lange rente leiden tot aanpassingen in de rentebaten en rentelasten op de vaste schuld.

Verticale Toelichting

Saldo RA + nader saldo RA + mutatie RA

De maatregelen uit het RA leiden tot nieuwe standen voor de financiering van de staatsschuld.

RA omlabeling

Uit hoofde van het RA is de rente op de staatsschuld relevant geworden voor het kader RBG-eng. Deze mutatie betreft de technische verwerking hiervan.

Leningen kasbeheer

Gewijzigde inzichten in het leengedrag van RWT's (Rechtspersonen met een wettelijke taak) leiden tot een aanpassing van de voorziene uitgaven en ontvangsten leningen kasbeheer.

Mutaties rekening courant

De inleg van de sociale fondsen is gewijzigd als gevolg van (onder meer) mutaties in de premieontvangsten en de premiegefinancierde uitgaven. Hierdoor verandert ook de rentevergoeding over de inleg.

Ontmantelen AOW-spaarfonds

Tot 2011 maakte de post rentevergoedingen aan het AOW-spaarfonds deel uit van de totale rentelasten. Deze post is met ingang van 2011 verdwenen, omdat het AOW-spaarfonds is opgeheven (conform het advies van de studiegroep begrotingsruimte).

Rentebaten kasbeheer

De raming voor rentebaten kasbeheer zijn aangepast als gevolg van een wijziging van de rekenrente en een aanpassing van de verstrekte middelen.

Verticale Toelichting

IXB FINANCIEN: UITGAVEN
bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	9 179,9	7 221,1	6 099,5	5 536,1	5 364,1	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 3,8	0	0	0	0	
	- 3,8	0	0	0	0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Differentiëren heffings- en invorderingsrente met 1,5%	0	0	- 69	- 137	- 192	
EKV schadeuitkeringen	20	0	0	0	0	
Heffings- en invorderingsrente	- 45	- 39,5	- 40,2	- 41,3	- 42,3	
Herschikking heffings- en invorderingsrente taakstelling	0	0	31	- 68	- 29	
Kasschuif accoladebudget	- 32	32	0	0	0	
Kasschuif Belastingdienst	- 60	0	20	20	20	
Kasschuif detectiesystemen douane	- 20	15,7	4,3	0	0	
Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	0	0	- 46	- 93	- 139	
Uitvoeringskosten staatsdeelnames	15,5	0	0	0	0	
Diversen	37,5	- 1,4	- 1,8	8,3	9,2	
	- 84	6,8	- 101,7	- 311	- 373,1	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Herschikking heffings- en invorderingsrente taakstelling	0	0	14	140	140	
Diversen	31,4	40,3	38,3	37,7	35,9	
Niet tot een ijklijn behorend						
Back-up faciliteit ING	35	- 258	0	0	1	
Europees stabiliteitsmechanisme (ESM)	0	0	915,2	915,2	915,2	
Kapitaalstorting Tennet	300	300	0	0	0	
Lening Griekenland	486	178	- 111	0	0	
Opboeken BTW-compensatiefonds	0	3 123,5	3 077,5	3 077,5	3 077,5	
RFS	- 302	0	0	0	0	
Diversen	5,1	0,4	0,4	0,4	0	
Extrapolatie	555,5	3 384,2	3 934,4	4 170,8	4 169,6	8 922
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	467,7	3 391	3 832,7	3 859,8	3 796,6	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	9 647,6	10 612,1	9 932,2	9 395,9	9 160,7	8 922
Totaal Internationale Samenwerking	339,8	161	35,7	262,1	355,4	235,8
Stand Miljoenennota 2012	9 987,4	10 773,1	9 967,9	9 658	9 516,1	9 157,8

Verticale Toelichting

IXB FINANCIEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	6 270,8	6 280,7	6 356,8	6 935,7	6 718,8	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 1	0	0	0	0	
	- 1	0	0	0	0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Boetes	- 70	- 70	- 70	- 70	- 70	
Dividend staatsdeelnemingen	45	- 195	- 165	- 165	- 165	
Heffings- en invorderingsrente	50	0	0	0	0	
Winstafdracht DNB	218	0	0	0	0	
Diversen	2,1	38,9	34,9	34,9	28,9	
	245,1	- 226,1	- 200,1	- 200,1	- 206,1	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	6,5	8,4	10,2	12,3	13,3	
Niet tot een ijklijn behorend						
Aflossing en fee AEGON	2 250	- 375	0	0	0	
Aflossing en fee ING	3 000	4 500	- 333	- 333	- 334	
Aflossing lening DNB	89,5	3,7	0	0	0	
Aflossing lening Griekenland	0	0	- 515,5	- 1 482	- 1 268,4	
Back-up faciliteit ING	35	- 259	0	0	0	
Bijstelling stelpost	0	- 654	- 817	- 377	- 465	
Dividend financiële instellingen	200	419	394	0	0	
Renteontvangsten lening Griekenland	- 20,8	16,2	40,8	107,6	185,2	
Winstafdracht DNB	203	0	0	0	0	
Diversen	7,1	- 24,2	- 0,1	0	0	
	5 770,3	3 635,1	- 1 220,6	- 2 072,1	- 1 868,9	4 245
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	6 014,3	3 409,1	- 1 420,7	- 2 272,2	- 2 075	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	12 285,1	9 689,8	4 936,2	4 663,6	4 643,8	4 245
Totaal Internationale Samenwerking	8,9	8,3	7,8	3,7	0	0
Stand Miljoenennota 2012	12 294	9 698,1	4 944	4 667,3	4 643,8	4 245

Differentiëren heffings- en invorderingsrente

Dit betreft een onderdeel van maatregel J2 uit het RA.

EKV schadeuitkeringen

De raming van de schade-uitkeringen wordt met 20 mln. verhoogd in 2011. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door schade en aanzienlijke schadedreigingen.

Heffings- en invorderingsrente

De raming van de heffings- en invorderingsrente uitgaven is naar aanleiding van nieuwe realisaties naar beneden bijgesteld.

Verticale Toelichting

Herschikking heffings- en invorderingsrente taakstelling

Er heeft een herschikking van de RA-taakstelling op de Heffings- en Invorderingsrente plaatsgevonden. Dit gaat niet ten koste van de totale taakstelling op dit dossier.

Kasschuif accoladebudget

Een herschikking van het zgn. accoladebudget (dat bestemd is voor afbouw intensivering toezicht en ICT) biedt de Belastingdienst de kans om aanpassingen in de organisatie te faseren.

Kasschuif Belastingdienst

Enkele in 2011 voorziene uitgaven zullen, ten dele, niet worden gerealiseerd. Deze middelen worden doorgeschoven naar latere jaren. Het gaat o.a. om middelen in het kader van sociaal flankerend beleid en investering in huisvesting en ICT.

Kasschuif Detectiesysteem Douane

De kasschuif voor de detectiesystemen van de douane wordt uitgevoerd omdat de aanbesteding langer duurt dan verwacht en het tot overeenstemming komen met de diverse partners meer tijd in beslag neemt.

Taakstelling Rijk, Agentschappen en uitvoerende ZBO's

Dit betreft maatregel A1 uit het RA.

Uitvoeringskosten staatsdeelnemingen

Deze uitgaven vloeien voort uit in het verleden verkochte (gedeelten van) staatsdeelnemingen.

Diversen – beleidsmatige mutaties

Deze diversenpost bevat aan de uitgavenkant o.a. hogere zakelijke lasten en onderhouds- en beheerskosten voor het RVOB en hogere uitgaven aan het STAK. Hier staan aan de ontvangstenkant het doorbelasten van de kosten van het STAK en hogere verkopen en beheersontvangsten bij het RVOB tegenover.

Back-up faciliteit ING

Op basis van de realisaties van dit jaar en door een hogere rekenkoers (de waarde van één euro uitgedrukt in dollars) wordt de raming van de Illiquid Asset Back-up Faciliteit voor 2011 aangepast. Dit is een budgettair neutrale aanpassing (de ontvangsten zijn gelijk aan de uitgaven).

European stability mechanism (ESM)

Tijdens de Europese Raad van 24 en 25 maart 2011 is een akkoord bereikt over de opzet van het permanente noodmechanisme ESM dat als sluitstuk van de versterkte economische beleidscoördinatie in noodgevallen steun kan bieden aan lidstaten. Het ESM zal vanaf medio 2013 de opvolger zijn van de tijdelijke noodmechanismen EFSF en EFSM. Het gaat in het geval van het ESM voor Nederland om een kapitaalstorting van circa 915 mln. voor de periode van 2013 tot en met 2017 aangevuld

Verticale Toelichting

met een garantieverplichting van 35,5 mld. in 2013 vanaf het moment dat het ESM is opgezet.

Kapitaalstorting Tennet

Als landelijk netbeheerder heeft Tennet de wettelijke taak om ondermeer het landelijk hoogspanningsnet te onderhouden en daar waar nodig uit te breiden en te verzwaren. Voor het uitvoeren van de investeringsagenda in Nederland en om de huidige credit rating te behouden is een aanvulling van het eigen vermogen van Tennet noodzakelijk.

Lening Griekenland

De derde tranche van de lening aan Griekenland is niet, zoals gepland, in 2010 maar in 2011 uitgekeerd. Daarnaast is het betaallitme aangepast, de totale omvang van de lening aan Griekenland blijft 4,7 mrd. Tijdens de Eurotop van 21 juli j.l. is besloten dat de looptijd van de huidige bilaterale leningen substantieel wordt verlengd. Tevens wordt mogelijk het resterende deel van de bilaterale leningen aan Griekenland (ongeveer 25 miljard euro voor alle eurolanden gezamenlijk) uit het EFSF verstrekt. Over beide elementen lopen momenteel besprekingen in Brussel.

Opboeken BTW-compensatiefonds

Dit betreft de overboeking van het BTW-compensatiefonds naar de begroting van Financiën.

RFS (Royal Bank of Schotland, Fortis en Santander)

In de begroting stond 302 mln geraamd. Dit bedrag is het restant van de post «verrekening RFS», waarvoor in het kapitaalplan een bedrag was gereserveerd ter waarde van 740 mln. Aangezien de verrekening met RFS heeft plaatsgevonden en de Z-share voor 100% gekapitaliseerd is, worden de geraamde middelen niet meer uitgegeven. De 302 mln komt derhalve te vervallen.

Boetes

Naar aanleiding van de realisatie 2010 is de raming voor bestuurlijke boetes bijgesteld.

Dividend staatsdeelnemingen

In 2011 zijn door definitieve berekeningen van winstcijfers over 2010 de dividendontvangsten hoger bij meerdere deelnemingen. In 2012 zal Gasunie vanwege een afwaardering geen dividend (over het boekjaar 2011) uitkeren. Meerjarig wordt de dividendraming neerwaarts bijgesteld vanwege verslechterde algemene economische omstandigheden, alsmede door toegenomen risico's als gevolg van regelgeving (onder meer Basel III) met mogelijke consequenties voor de kapitaalbehoefte of investeringsagenda van de deelnemingen.

Heffings- en invorderingsrente

De ontvangstenraming 2011 wordt met 50 mln. verhoogd als gevolg van incidentele renteopbrengsten.

Verticale Toelichting

Winstafdracht DNB (beleidsmatige mutaties)

Deze mutatie wordt verklaard door dat in 2011 een hoger dan geraamd slotdividend over 2010 is uitgekeerd en de door DNB gerealiseerde verkoopresultaten in 2011 hoger zijn dan verwacht. Daarnaast wordt deze mutatie verklaard door een stijging van het monetair inkomen van DNB.

Aflossing en fee Aegon + aflossing en fee ING

Van het uitstaande kapitaal heeft Aegon in 2011 het restant van 1,5 mld. afgelost en ING 2 mld. Hierbij betaalden de instellingen de Staat een vergoeding (fee) voor terugbetaling ter waarde van resp. 750 mln. (Aegon) en 1 mld. (ING). Tevens is gebaseerd op de publieke uitspraken van ING, betreffende de voorgenomen terugbetaling van het resterende kapitaal, een ontvangst geraamd in 2012. Onder de voorwaarden voor aflossing ontvangt de Staat naast de hoofdsom (3 mld.) een fee ter waarde van 1,5 mld. De uiteindelijke keuze om al dan niet in 2012 af te lossen, is aan ING en hangt mede af van marktomstandigheden. ING behoudt haar contractuele rechten om de resterende securities te converteren naar aandelen. DNB dient ten allen tijden toestemming te verlenen aan een eventuele terugbetaling.

Bovengenoemde boekingen hebben gevolgen voor de in de begroting opgenomen stelpostreeks (2012–2015) voor opbrengsten uit financiële interventies. Met het materialiseren van de afbetalingen nu door Aegon en ING vinden er technische overboekingen plaats vanuit de stelpost naar het desbetreffende beleidsartikel.

Aflossing DNB

In 2010 heeft DNB een lening ontvangen van 93 mln. als voorfinanciering ten behoeve van het depositogarantiestelsel. Dit wordt in 2011 en 2012 terugbetaald.

Bijstelling stelpost

Bij aanvang van de kabinetsperiode is in de begroting van Financiën een meerjarige stelpostreeks opgenomen voor ontvangsten uit financiële interventies die destijds nog niet te ramen vielen. Met het zich concretiseren van ontvangsten vanuit ING en ABN Amro in 2012 en 2013, vinden er technische overboekingen plaats, met tevens een meerjarig effect, vanuit de technische stelpost naar het desbetreffende beleidsartikel.

Dividend financiële instellingen

ABN Amro heeft aangekondigd de Staat in 2011, 2012 en 2013 dividend uit te willen keren. Op basis van de uitkomsten van de stresstesten is hiervoor een dividendraming opgenomen. Omdat de raming gebaseerd is op stresstesten, zegt de hoogte van het opgenomen dividend nog niets over de toekomstige potentiële winsten/dividenden.

Renteontvangsten lening Griekenland

Tijdens de Eurotop van 11 maart j.l. is afgesproken dat de rente die Griekenland betaalt aangepast zal worden met 100 basispunten. Daarnaast is de raming aangepast voor de laatste renteraming van het CPB voor korte leningen. Mogelijk wordt het resterende deel van de bilaterale leningen aan Griekenland (ongeveer 25 mld. voor alle

Verticale Toelichting

eurolanden gezamenlijk) uit het EFSF verstrekt. Hierover zijn momenteel besprekingen in Brussel. Mogelijk moet de ontvangsten raming hiervoor nog worden aangepast.

Winstafdracht DNB (technische mutaties)

De winstraming voor DNB wordt voor 2011 opwaarts bijgesteld in het licht van de gerealiseerde winst in 2010. In 2011 is een deel van de winst door het CBS aangemerkt als vermogenswinst, wat niet relevant is voor het EMU-saldo.

Verticale Toelichting

X DEFENSIE: UITGAVEN
bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	8 167,2	8 003,9	7 996,8	8 034,4	8 016,4	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Doelmatige inzetbaarheid Defensie en minder JSF's	- 200	- 400	- 500	- 500	- 500	
Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	0	0	- 29	- 77	- 106	
Technische tegenboeking RA ombuigingen t.b.v. nadere uitwerking beleidsvisie	0	400	529	577	616	
<i>Spoor 1 Bestuur</i>						
Bestuur (minus 30%)	0	0	- 35,5	- 148,6	- 151	
<i>Spoor 2 Ondersteuning</i>						
Aanpassen vullingspercentage						
Gezondheidszorg	0	0	- 27,9	- 42,2	- 42,2	
Informatievoorziening	0	- 16	- 47,8	- 51,9	- 50,9	
Infrastructuur (normering)	0	0	- 18,5	- 28,2	- 38,9	
Materieellogistiek (onderhoudsbedrijven onder OPCO's)	0	- 3	- 89,2	- 63,7	- 66,3	
Opleidingsveld	0	- 48,5	- 108,5	- 117,3	- 119,6	
Poolen operationele wielvoertuigen / civiele voertuigen	0	- 6,6	- 26,6	- 40,6	- 67,8	
Personeelslogistiek	0	- 4,6	- 32,2	- 28,5	- 28,5	
<i>Spoor 3 Operationeel</i>						
Aanpassen capaciteiten CLAS	0	- 1,1	- 18,1	- 27,8	- 27,8	
Afschaffen Tanks	0	- 20,4	- 58,3	- 91,4	- 91,4	
Afstoten 17 Cougars	0	- 9,2	- 30,7	- 49,4	- 49,4	
Afstoten Bevoorradingsschip	0	- 2,9	- 10,8	- 16	- 16	
Duits Nederlands legerkorps	0	- 0,2	- 12,3	- 15,8	- 16	
Grondgebonden vuursteun	0	- 1	- 12,6	- 18,9	- 18,9	
OPV (van 4 naar 2)	0	- 3,2	- 10,7	- 15,4	- 15,4	
Reductie jachtvliegtuigen	0	- 10,3	- 30,2	- 41,4	- 41,4	
<i>Overig</i>						
Interne problematiek materiële exploitatie, incl. herstel voorraden	0	173	178	172	118	
Dip vrijval maatregelen	0	22,1	- 99,1	- 363,3	- 629,4	
Sluitreeks inclusief reparatie dip	0	- 359,4	- 165,5	206,4	600,1	
Risicovoorziening reorganisatie	0	- 50,1	244,7	307,9	253,4	
Doorwerking aanpassing ontvangsten maatregelen RA (bruto)	0	0	0	83,2	66,5	
Hogere uitgaven CDC	20	0	0	0	0	
Eindejaarsmarge	- 60	0	0	0	0	
Toevoeging exploitatie t.l.v. investeringen	75	0	0	0	0	
Inzet investeringen t.b.v. exploitatie	- 75	0	0	0	0	
Van BuZa bescherming ambassades door Kmar	16,1	0	0	0	0	
Aanpassing dollarkoers conform CEP	0	- 42	- 42	- 42	- 42	
Aanpassing brandstof conform CEP	0	42	45	45	45	
Ingediende moties n.a.v. notaoverleg beleidsbrief	0	13,7	25,4	41,9	41,9	
Dekking ingediende moties n.a.v. notaoverleg beleidsbrief	0	- 13,7	- 25,4	- 41,9	- 41,9	
Doorwerking lagere ontvangsten a.g.v. moties notaoverleg beleidsbrief	0	0	0	- 26,8	- 21,3	
Diversen	20,6	- 2,5	- 74,5	- 95,2	- 121,4	
	- 203,3	- 387,8	- 518,2	- 509,9	- 562,6	

Verticale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Prijsbijstelling	39,9	4,2	2,8	11,9	9,8	
Diversen	34,6	34,3	35,6	31,9	28,2	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	
Extrapolatie	75,2	39,2	39,1	44,5	38,6	7 484,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 128,2	- 348,9	- 479,1	- 465,7	- 523,8	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	8 039	7 655	7 517,7	7 568,8	7 492,6	7 484,2
Totaal Internationale Samenwerking	340,2	211,3	212,6	210,9	209,2	209,2
Stand Miljoenennota 2012	8 379,1	7 866,3	7 730,3	7 779,7	7 701,8	7 693,4

X DEFENSIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	455,9	334,6	316,2	274,4	244,8	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Aanpassing ontvangsten	20	0	0	0	0	
Eindejaarsmarge	19,6	0	0	0	0	
Verkoopopbrengsten nav maatregelen RA (bruto)	0	0	0	83,2	66,5	
Ingediende moties n.a.v. notaoverleg beleidsbrief	0	0	0	- 26,8	- 21,3	
Diversen	2,7	5,2	5,2	5,2	5,2	
Extrapolatie	42,3	5,2	5,2	61,6	50,4	253,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	42,3	5,2	5,2	61,5	50,4	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	498,2	339,7	321,4	335,9	295,2	253,4
Totaal Internationale Samenwerking	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Stand Miljoenennota 2012	499,6	341,1	322,8	337,3	296,6	254,8

Doelmatige inzetbaarheid Defensie en minder JSF's

Dit betreft de boeking van maatregel A16 uit het RA.

Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

Dit betreft de boeking van maatregel A1 uit het RA.

Technische tegenboeking RA ombuigingen t.b.v. uitwerking beleidsvisie

Uit de Defensie beleidsbrief blijkt een gedetailleerdere verdeling van de taakstelling RA dan in eerste instantie, bij bekendmaking van het RA, verwerkt was. Met deze technische correctieboeking is de eerdere boeking van het RA ongedaan gemaakt, om zo een gedetailleerdere boeking van de maatregelen mogelijk te maken. Deze maatregelen worden, voor zover zij een opbrengst van 15 mln. of meer kennen, hieronder toegelicht.

Verticale Toelichting

Spoor 1 Bestuur

Bestuur (minus 30%)

Met de beleidsbrief Defensie (Kamerstuk 2010–2011, 32 733 X, nr. 1) is de Kamer geïnformeerd over het ombuigingspakket bij Defensie. Dit betreft de boeking van de maatregel «Bestuur (min 30 procent)» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Spoor 2 Ondersteuning

Aanpassen vullingspercentage

Dit betreft de boeking van de maatregel «aanpassen vullingspercentage 2012» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Gezondheidszorg

Dit betreft de boeking van de maatregel «gezondheidszorg» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Informatievoorziening

Dit betreft de boeking van de maatregel «informatievoorziening» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Infrastructuur (normering)

Dit betreft de boeking van de maatregel «infrastructuur (normering)» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Materieellogistiek (onderhoudsbedrijven onder opco's)

Dit betreft de boeking van de maatregel «materieellogistiek (onderhoudsbedrijven onder opco's)» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Opleidingsveld

Dit betreft de boeking van de maatregel «opleidingsveld» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Poolen operationele wielvoertuigen / civiele voertuigen

Dit betreft de boeking van de maatregel «poolen operationele wielvoertuigen/ civiele voertuigen» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Personeelslogistiek

Dit betreft de boeking van de maatregel «personeelslogistiek» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Spoor 3 Operationeel

Aanpassen capaciteiten CLAS

Dit betreft de boeking van de maatregel «aanpassen capaciteiten CLAS» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Verticale Toelichting

Afschaffen Tanks

Dit betreft de boeking van de maatregel «afschaffen tanks» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Afstoten 17 Cougars

Dit betreft de boeking van de maatregel «afstoten zeventien cougars» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Afstoten Bevoorradingsschip

Dit betreft de boeking van de maatregel «afstoten bevoorradingsschip» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Duits Nederlands legerkorps

Dit betreft de boeking van de maatregel «Duits-Nederlands legerkorps» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Grondgebonden vuursteun

Dit betreft de boeking van de maatregel «grondgebonden vuursteun» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

OPV (van 4 naar 2)

Dit betreft de boeking van de maatregel «OPV (van vier naar twee)» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Reductie jachtvliegtuigen

Dit betreft de boeking van de maatregel «reductie jachtvliegtuigen (2 MOB)» zoals zichtbaar in Annex A van de Kamerbrief.

Overig

Interne problematiek materiële exploitatie, incl. herstel voorraden

Dit bedrag is toegevoegd aan de materiële exploitatie om bestaande problematiek, inclusief het herstel van voorraden, structureel op te lossen.

DIP vrijval maatregelen

Als gevolg van de maatregelen uit de Defensie beleidsbrief vallen investeringsgelden binnen het Defensie Investeringsplan (DIP) vrij. Deze zijn ingezet om de taakstellingen uit het RA en de bestaande exploitatieproblematiek op te lossen.

Sluitreeks inclusief reparatie DIP

Om de taakstellingen uit het RA en de bestaande problematiek op te lossen zijn vrijvallende investeringsgelden ingezet maar ook geplande investeringen geschrapt. In latere jaren, wanneer de maatregelen uit de Defensie beleidsbrief hun structurele opbrengst realiseren is er ruimte om het Defensie Investeringsplan (DIP) weer aan te vullen. Met deze mutatie wordt het DIP op het benodigde niveau gebracht.

Verticale Toelichting

Risicovoorziening reorganisatie

Deze reservering is bedoeld om het verwachte beroep op sociale regelingen, begeleiding en herscholing, als gevolg van de reorganisatie, op te kunnen vangen.

Doorwerking aanpassing ontvangsten maatregelen RA (bruto)

Als gevolg van de maatregelen uit de Defensie beleidsbrief zullen verschillende wapensystemen ter verkoop worden aangeboden. Over de verwachte bruto-opbrengst (dat wil zeggen voor aftrek van afstotingskosten) van deze materieelverkoop is met het Ministerie van Financiën een middelenafpraak gemaakt. De hogere ontvangsten zijn hiermee aan de uitgavenkant beschikbaar voor intensiveringen indien zich geen tegenvallers op de begroting voordoen.

Hogere uitgaven CDC

Naar aanleiding van een intern onderzoek naar het realisme van de ramingen van de exploitatiekosten zijn deze bij Voorjaarsnota opwaarts bijgesteld bij het Commando Diensten Centra (CDC).

Eindejaarsmarge

Defensie heeft haar budget in 2010 met 79,5 mln. overschreden. Deze overschrijding bestond voor 60 mln. uit overschrijdingen aan de uitgavenkant en voor een kleine 20 mln. uit ontvangstentegenvallers. De overschrijding 2010 is bij Voorjaarsnota, via de reguliere systematiek van de eindejaarsmarge, in mindering gebracht op het budget 2011. Aan de uitgavenkant worden de budgetten van de krijgsmachtsonderdelen en het Commando Diensten Centra (CDC) in totaal met 60 mln. verlaagd. Aan de ontvangstenkant wordt de raming met 19,6 mln. verhoogd (zie ontvangsten).

Toevoeging exploitatie t.l.v. investeringen

Om de verwachte ontwikkeling van de exploitatiekosten te kunnen accommoderen is bij Voorjaarsnota incidenteel 75 mln. toegevoegd aan de logistieke ondersteuning van de land- lucht- en zeestrijdkrachten. De structurele oplossing van deze exploitatieproblematiek, is zichtbaar onder de reeks «*Interne problematiek materiële exploitatie, incl. herstel voorraden*».

Inzet investeringen t.b.v. exploitatie

Om de incidentele toevoeging aan het budget voor materiële exploitatie te dekken, is het investeringsbudget in 2011 bij Voorjaarsnota verlaagd met 75 mln. Dit is budgettair mogelijk, daar in afwachting van de uitwerking van de maatregelen uit het RA een verplichtingenstop is afgekondigd, waardoor diverse projecten zijn vertraagd naar latere jaren en niet meer in 2011 tot betaling komen.

Van BuZa bescherming ambassades door Kmar

De Koninklijke Marechaussee (Kmar) zal ook in 2011 de beveiliging van ambassades verzorgen. Hiervoor levert het ministerie van Buitenlandse Zaken een bijdrage van 16,1 mln.

Verticale Toelichting

Aanpassing dollarkoers conform CEP

De gehanteerde dollarkoers in de begroting is aangepast aan de laatste raming uit het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Planbureau.

Aanpassing brandstof conform CEP

De gehanteerde olieprijs in de begroting is aangepast aan de laatste raming uit het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Planbureau.

Ingediende moties n.a.v. notaoverleg beleidsbrief

De door de Minister van Defensie ten uitvoer gebrachte moties n.a.v. het notaoverleg beleidsbrief brengen hogere exploitatiekosten met zich mee t.o.v. de oorspronkelijk Defensie beleidsbrief. Het gaat hier o.a. om de exploitatie van het aanhouden van vier OPV's ipv twee, het tijdelijk in de vaart houden van een bevoorradingschip en het aanhouden van vijf extra Cougar-helicopters.

Dekking ingediende moties n.a.v. notaoverleg beleidsbrief

De dekking van de hogere exploitatiekosten a.g.v. bovengenoemde moties, komt uit het nog beschikbare deel van de prijsbijstelling 2010 en 2011, het schrappen van dienstauto's en het schrappen van investeringen.

Doorwerking lagere ontvangsten a.g.v. moties notaoverleg beleidsbrief

Door het uitvoeren van bovengenoemde moties zal ook een deel van de verkoopopbrengsten zoals beoogd in de Defensie beleidsbrief niet worden gerealiseerd. Deze gedeerde opbrengst leidt tot lagere ontvangsten en wordt, conform de gemaakte middelenafpraak, ook in mindering gebracht aan de uitgavenkant van de begroting. Daarmee is dit bedrag niet langer beschikbaar voor intensiveringen en tegenvallers op de begroting.

Diversen

In deze post worden o.a. de maatregelen uit de Defensie beleidsbrief met een opbrengst kleiner dan 15 mln. samengenomen.

Aanpassing ontvangsten

Een aantal baten-lastendiensten hebben een eigen vermogen dat hoger is dan de afgesproken normering. Dit deel wordt afgeroomd waarmee de ontvangsten toenemen.

Eindejaarsmarge

Bepaalde verkopen die oorspronkelijk voor 2010 geraamd stonden, zijn in dat jaar niet gerealiseerd en vormden in 2010 een tegenvaller. De verwachting is dat deze verkopen in 2011 wel tot realisatie komen. De raming van verkoopopbrengsten is om die reden in 2011 met 19,6 mln. verhoogd. Het betreft 5 mln. aan roerende zaken als gevolg van doorgeschoven ontvangsten uit het NATO Sea Sparrow Project Office en 14 mln. aan onroerende zaken, te weten de afstoting van de Topografische Dienst

Verticale Toelichting

Emmen, Vliegbasis Twente, het stafgebouw van het opleidingscentrum van de Koninklijke Marechaussee in Apeldoorn en de Militair Geneeskundige Dienst in Ede.

Verkoopopbrengsten n.a.v. maatregelen RA (bruto)

Als gevolg van de maatregelen uit de Defensie beleidsbrief zullen verschillende wapensystemen ter verkoop worden aangeboden. De verwachte bruto-opbrengst (dat wil zeggen voor aftrek van afstotingskosten) van deze materieelverkoop is toegevoegd aan de ontvangstenkant van de begroting van Defensie.

Ingediende moties n.a.v. notaoverleg beleidsbrief

Door het uitvoeren van moties n.a.v. het notaoverleg beleidsbrief, zal een deel van de verkoopopbrengsten zoals beoogd in de oorspronkelijke beleidsbrief niet worden gerealiseerd. Dit leidt tot lagere ontvangsten in 2014 en 2015.

Verticale Toelichting

XII INFRASTRUCTUUR EN MILIEU: UITGAVEN
bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	9 070,2	9 300,9	8 638,3	8 732	8 911,7	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Aanpassing kasritme basispakket beheer en onderhoud hoofdwe- gennet	- 200	0	0	0	0	
Aanpassing voeding IF	- 20	- 80	- 100	- 260	- 810	
Afboeking FES	1 566,3	1 005,1	1 237,6	1 630,6	565,6	
Afvalfonds	0	- 25,6	25,6	0	0	
Boeking via BDU	- 19,4	- 30,6	- 34,5	- 19	- 36	
Containertransferia	5	15	11	0	0	
Conversie inspectie Verkeer en Waterstaat	0	- 83,7	- 73,8	- 71	- 66,6	
Conversie inspecties V&W en VROM	0	144,1	128,9	123,8	117,4	
Conversie VROM Inspectie	0	- 60,5	- 55,1	- 52,8	- 50,8	
Dekking bijdrage aan G3	0	0	0	0	- 23	
G3	0	0	0	0	23	
Intensivering infra	0	0	100	200	500	
Kasritme verschuiving van projecten voorheen FES	- 24,4	26,2	2	8,2	0	
Kasschuif bestuursakkoord water	- 254,3	- 24,2	231,6	30,4	16,4	
Kasschuif GIS	- 18,2	10,6	0	1,9	5,7	
Mobiliteitsaanpak Maastricht	0	0	0	0	20	
Mobiliteitsgerelateerde uitgaven N62 Sloe-en Tractaatweg	- 19,1	- 13,5	- 7	- 2	- 2	
Omlabeling	33	0	- 105	- 75	- 75	
Prijsbijstelling	- 1,7	4,5	- 18,8	- 7,8	22,4	
RA maatregel A1 -taakstelling rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	0	0	- 53	- 142	- 196	
RA maatregel A21 - aanbesteden ov grote steden	0	0	- 60	- 60	- 120	
RA maatregel B10 - korting BDU/expl. bijdrage regionaal OV	- 30	- 60	- 90	- 120	- 160	
RA maatregel B9 - taakstelling (incl.bezien takenpakket)	- 10	- 30	- 40	- 60	- 80	
Taakstelling tbv de restproble- matiek	0	- 21,8	- 21,1	- 21,4	- 18,9	
Taakstelling tbv de zorg	0	- 15	- 14,1	0	0	
Versnelling programma asbest- wegen	30	0	0	0	- 30	
Verwerking technische kasschuif tbv rijksbrede problematiek	100	- 250	- 75	75	150	
Zandmotor en quick wins binnen- havens	37,4	0	0	0	0	
Diversen	55,3	10,8	3,5	11,6	22,6	
	1 234,9	558,4	1 011,8	1 206,5	- 218,7	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Departementale herindeling	903,5	777,4	721,3	473,4	600,0	
Overheveling Waddenfonds naar Provinciefonds	- 33	- 28,9	- 36,8	- 38,7	- 40,5	
Prijsbijstelling hoofdstuk XII	28,8	39	34	29,8	30,8	
Prijsbijstelling IF	111,9	92,4	90,5	94,5	76,1	
Verwerking DBFM-contract	- 78	- 5,4	- 78,3	13,2	13,2	
Diversen	- 85,8	- 51,2	- 53,8	- 44,9	- 46,1	
Niet tot een ijklijn behorend						
Omlabeling	- 33	0	105	75	75	
	814,4	823,3	781,9	602,3	708,5	

Verticale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Extrapolatie						10 025,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	2 049,5	1 382	1 793,7	1 808,8	489,8	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	11 119,6	10 682,8	10 432	10 540,8	9 401,5	10 025,4
Totaal Internationale Samenwerking	114,3	123,1	52,7	20	19,8	19,5
Stand Miljoenennota 2012	11 233,9	10 805,9	10 484,7	10 560,8	9 421,2	10 044,9

XII INFRASTRUCTUUR EN MILIEU: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	99,8	94,6	88,3	86,3	93,3	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Afboeking fes	- 41,4	- 36,5	- 28	- 26	- 26	
Diversen	2,3	0	0	0	0	
	- 39,1	- 36,5	- 28	- 26	- 26	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	6,7	- 0,8	- 0,9	- 0,9	- 0,9	
Niet tot een ijklijn behorend						
Departementale herindeling	0	0	700	700	700	
Diversen	0	0	0	0	- 28,1	
	6,7	- 0,8	699,1	699,1	671	715,7
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 32,4	- 37,3	671,1	673,1	645	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	67,3	57,3	759,4	759,4	738,3	715,7
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	67,3	57,3	759,4	759,4	738,3	715,7

Aanpassing kasritme basispakket Beheer en Onderhoud hoofdwegennet

Om het kasritme van de staat te optimaliseren is een uitgave van 200 mln. ten behoeve van het basispakket Beheer en Onderhoud Hoofdwegennet die voorzien was voor 2011, al in 2010 bij Najaarsnota voldaan.

Aanpassing voeding IF

Naar aanleiding van maatregelen die voortvloeien uit het RA wordt de voeding van het IF aangepast.

Afboeking FES

In het RA is besloten de belegde ruimte in het Fonds Economische Structuurversterking (FES) van middelen op het gebied van Verkeer en Vervoer, Ruimtelijke Ordening, Milieu en Duurzaamheid en Kennis/Innovatie over te hevelen naar het Infrastructuurfonds respectievelijk de departementale begrotingen.

Verticale Toelichting

Afvalfonds

De laatste betaling van het Afvalfonds vindt plaats in 2013. De middelen stonden gereserveerd in 2012. Daarom vindt er een kasschuif plaats van 2012 naar 2013.

Boekingen via BDU

Dit betreft overboekingen vanuit het Infrastructuurfonds naar de brede doeluitkering op artikel 39 Hoofdstuk XII. Het betreft met name containertransferia aansluiting A13/N209 Doenkadeviaduct, ruimtelijke mobiliteitsaanpak Maastricht-N en de N62 Sloe-en tractaatweg.

Containertransferia

De middelen voor containertransferia, aansluiting A13/N209 Doenkadeviaduct worden vanuit artikel 12 Hoofdwegennet van het Infrastructuurfonds overgeboekt naar de brede doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU) op artikel 39 van Hoofdstuk XII.

Conversie inspectie Verkeer en Waterstaat

De middelen van de voormalige Inspectie V&W zijn overgeboekt naar het nieuwe begrotingsartikel 38 waar de middelen van de Inspectie Leefomgeving en Transport worden verantwoord.

Conversie inspecties V&W en VROM

Per 1 januari 2012 gaan de voormalige Inspectie V&W en VROM Inspectie samen verder als Inspectie Leefomgeving en Transport. De middelen van de voormalige Inspectie V&W en VROM Inspectie zijn overgeboekt naar het nieuwe begrotingsartikel 38 waar de middelen van de Inspectie Leefomgeving en Transport worden verantwoord.

Conversie VROM inspectie

De middelen van de voormalige VROM Inspectie zijn overgeboekt naar het nieuwe begrotingsartikel 38 waar de middelen van de Inspectie Leefomgeving en Transport worden verantwoord.

Dekking bijdrage aan G3

Onder de voorwaarde van realisatie van de aanbestedingen door de G3, is de minister van I&M de G3 vanaf 2015 met 23 mln. tegemoet gekomen (zie ook toelichting G3).

G3

Het regeerakkoord leidt tot een bezuiniging op verkeer en vervoer voor de drie stadsregio's Amsterdam, Rotterdam en Haaglanden (G3). De minister van I&M is over de invulling van de bezuiniging in overleg getreden met de G3. Uit verkenningen bleek dat het totaal aan besparingsmogelijkheden 23 mln. lager is dan de opgelegde bezuiniging. Daarom heeft de minister van I&M besloten om met ingang van 2015 de algemene BDU-korting voor de G3 met jaarlijks 23 mln. te verminderen. Hiervoor wordt als dekking de prijsbijstelling ingezet.

Verticale Toelichting

Intensivering infra

Het betreft het overhevelen van de intensiveringsenveloppe «Extra wegen en spoor» uit de aanvullende post. Via hoofdstuk XII worden de middelen toegevoegd aan het IF.

Kasritme verschuiving van projecten voorheen FES

Bij het leegboeken van het FES zijn de kasritmes geactualiseerd. De mutatie betreft het per saldo doorschuiven van middelen voor projecten van 2010 en 2011 naar latere jaren.

Kasschuif bestuursakkoord water

Er vindt een kasschuif plaats op het IF die het sluiten van het bestuursakkoord water mogelijk maakt. Zowel binnen deze kabinetsperiode als in de periode 2016–2028 is deze schuif intertemporeel budgettair neutraal.

Kasschuif GIS

Dit betreft een kasschuif die de begrotingsstand in lijn brengt met de prognose Geluidsisolatie Schiphol (GIS) zoals met de Tweede Kamer is gedeeld.

Mobiliteitsaanpak Maastricht

De gelden voor de ruimtelijke mobiliteitsaanpak Maastricht-N worden vanuit artikel 12 Hoofdwegennet van het Infrastructuurfonds overgeboekt naar de brede doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU) op artikel 39 van Hoofdstuk XII.

Mobiliteitsgerelateerde uitgaven

Het betreft hier een overboeking uit het IF voor de volgende projecten: campagne heel Nederland fietst; werkgroep Reizigers Omvang en Omvang Verkopen (WROOV); werkbudget projectdirectie Beter Benutten; dekking tekort op het Hoofdrailnet; OV Chipkaart; Onderzoek naar opbrengstneutraliteit van de OV chipkaart.

N62 sloe-en tractaatweg

De gelden voor de N62 Sloe-en tractaatweg worden vanuit artikel 12 Hoofdwegennet van het Infrastructuurfonds overgeboekt naar de brede doeluitkering Verkeer en Vervoer op artikel 39 van Hoofdstuk XII.

Omlabeling (zie tegenhanger bij niet-relevante mutaties)

Het budget dat in het kader van het Aanvullend Beleidsakkoord van het vorige kabinet naar voren is gehaald is binnen het uitgavenkader geplaatst. Het betreffen gelden uit de Motie van Geel voor de N57 Middelburg-Oosterscheldekering en de N18 bij Varsseveld.

Prijsbijstelling

Een deel van de via de Voorjaarsnota tijdelijk aan dit artikel toegevoegde prijsbijstelling is aangewend ter compensatie van verwachte tekorten en verschuivingen elders op de begroting van I&M.

Verticale Toelichting

RA maatregel A1 – Taakstelling rijk, agentschappen en uitvoerende zbo's

Dit betreft maatregel A1 uit het RA.

RA maatregel A21 – Aanbesteden OV grote steden

Dit betreft maatregel A21 uit het RA.

RA maatregel B10 – Korting BDU/exploitatatiebijdrage regionaal OV

Dit betreft maatregel B10 uit het RA.

RA maatregel B9 – Taakstelling (incl. bezien takenpakket KNMI)

Dit betreft maatregel B9 uit het RA.

Taakstelling tbv de restproblematiek

Door tegenvallers binnen het kader RBG-eng en een hogere accresontwikkeling is een aanvullende taakstelling noodzakelijk. Deze taakstelling wordt proportioneel verdeeld over de begrotingen. Deze mutatie betreft het aandeel van I&M in de taakstelling.

Taakstelling tbv de zorg

De tegenvallers in de zorg kunnen voor de jaren 2012 en 2013 niet binnen het Budgetair Kader Zorg worden gedekt. Voor het redresseren van de ontstane problematiek is een aanvullende taakstelling noodzakelijk. Deze taakstelling wordt proportioneel verdeeld over de kaders RBG-eng en SZA. Deze mutatie betreft het aandeel van I&M in de taakstelling.

Versnelling programma asbestwegen

Om aan te sluiten bij de recente planning van Dienst Landelijk Gebied voor het saneren van asbestwegen vindt er een kasschuif plaats van 30 mln. van 2015 naar 2011.

Verwerking technische kasschuif ten behoeve van de rijksbrede problematiek

Om het kasritme van de Staat te optimaliseren, heeft er bij Voorjaarsnota een kasschuif plaats gevonden. Het betreft diverse technische boekingen die via de begroting van I&M (XII) verlopen.

Zandmotor en quick wins binnenhavens

Bij het project Zandmotor en quick wins binnenhavens is in 2010 een onderuitputting ontstaan van respectievelijk 28,0 mln. en 9,3 mln. Dit bedrag wordt in 2011 weer aan de begroting van I&M toegevoegd.

Diversen – beleidsmatige mutaties

De grootste post binnen de beleidsmatige diversen post betreft de finale BTW-compensatie (11,0 mln.) ten behoeve van de Betuweroute en de HSL, welk eenmalig aan de begroting van I&M wordt toegevoegd. Andere wijzigingen betreft de toevoeging van eindejaarsmarge van hoofdstuk XII.

Verticale Toelichting

Departementale herindeling

Dit betreft de overboeking van middelen van de VROM begroting naar de begroting van I&M.

Overheveling Waddenfonds naar Provinciefonds

Het Waddenfonds wordt per 1 januari 2012 gedecentraliseerd naar het provincie. Dat betekent dat de Waddenprovincies Groningen, Friesland en Noord Holland voortaan zelf mogen beslissen hoe de middelen van het fonds worden besteed. Het voornemen van decentralisatie stond al in het regeerakkoord. Met deze overboeking worden de middelen van het Waddenfonds overgeheveld naar het Provinciefonds.

Prijsbijstelling hoofdstuk XII

Dit betreft de uitgekeerde prijsbijstelling voor hoofdstuk XII.

Prijsbijstelling IF

Dit betreft de uitgekeerde prijsbijstelling voor het IF.

Verwerking DBFM-contract A12

De uitgaven voor het traject A12 Lunetten-Veenendaal zijn conform de begrotingsregels voor PPS (Publiek Private Samenwerking) verdeeld over de jaren. Daarnaast zijn de beschikbare begrotingsbedragen in overeenstemming gebracht met het kasritme van het DBFM contract.

Diversen – technische mutaties

De grootste posten betreffen de overboeking van innovatiemiddelen NLR naar EL&I en de overboeking naar het gemeentefonds en het provinciefonds in het kader van het Regiospecifiek pakket Zuiderzeelijn (23,2 mln.).

Verticale Toelichting

XIII ECONOMISCHE ZAKEN, LANDBOUW EN INNOVATIE: UITGAVEN
bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	2 882,9	2 801,2	2 660,1	2 683,9	2 707,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Afwikkeling FES	147,3	135,9	133,3	127,3	99,1	
Apurement	139,9	0	0	0	0	
Borgstelling MKB-kredieten	29	0	0	0	0	
Compensatie FES projecten 2010	- 26,1	0	0	0	0	
Dekking onvermijdelijke uitgaven	- 38,1	- 53,7	- 54	- 76,2	- 8,3	
Eindejaarsmarge	65,8	0	0	0	0	
Innovatiefonds	0	20	30	40	45	
Inzet LPO voor taakstelling zorg en restproblematiek	0	16,7	15,5	8,6	8,3	
Kasschuif CCS	- 57	45	12	0	0	
Kasschuif MEP/SDE	- 58,3	- 65,1	- 54,8	- 27,8	- 8,8	
Kasschuif natuur (NJN 2010)	- 36,3	0	0	0	0	
Kernenergie	7,9	15,9	18,7	0	0	
Ondernemingsklimaatsubsidies	- 16,8	- 47	- 93,9	- 120,7	- 167,7	
Programmatische Aanpak Stikstof	5	39	39	37	0	
SDE	0	0	- 50	- 90	- 90	
SDE+	0	0	100	200	300	
Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	0	0	- 34	- 94	- 128	
Temporisatie Green Deal	- 31,9	- 12,6	7,5	17,4	14,6	
Themagerichte innovatiesubsidies	- 30	- 84	- 168	- 216	- 300	
Diversen	47,7	- 12,5	- 23,4	- 11,6	- 2,4	
	148,1	- 2,4	- 122,1	- 206	- 238,2	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
ISB	2 550,9	2 146,4	2 026,3	1 782,3	1 669,6	
Ondernemerspleinen	0	0	147	142	138	
Van OCW inzake TNO	116,5	109,5	104,3	95,5	90	
Diversen	175,5	119	105	93,5	90,5	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	- 0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	
Extrapolatie	2 842,7	2 375,2	2 382,8	2 113,6	1 988,4	3 201,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	2 990,9	2 372,9	2 260,7	1 907,6	1 750,1	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	5 873,7	5 174,1	4 920,8	4 591,5	4 457,2	3 201,5
Totaal Internationale Samenwerking	205,7	198,6	170,2	130,7	109,1	107,1
Stand Miljoenennota 2012	6 079,5	5 372,8	5 090,9	4 722,3	4 566,3	3 308,5

Verticale Toelichting

XIII ECONOMISCHE ZAKEN, LANDBOUW EN INNOVATIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	8 036,5	8 188,5	7 922,2	7 291,8	7 974,9	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Afboeken FES	- 487,4	- 398,4	- 353	- 113,8	- 9,5	
CO ₂ veilingopbrengsten	- 55	- 55	0	0	0	
Diversen	21,1	0,2	0,2	0,3	0,3	
	- 521,3	- 453,2	- 352,8	- 113,5	- 9,2	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
ISB	158,3	150,8	162,4	116,1	121,1	
Diversen	59,3	2,4	4,8	5,5	4	
Niet tot een ijklijn behorend						
Aardgasbaten	1 700	2 500	1 200	- 150	- 300	
Afboeken FES-afdracht	2 722,6	2 174,2	2 310,2	2 478,5	1 445,1	
CO ₂ veilingopbrengsten	55	55	0	0	0	
ISB	303	303	303	303	303	
SDE+	0	0	100	200	300	
Diversen	0	0	0	0	0	
	4 998,2	5 185,4	4 080,4	2 953,1	1 873,2	
Extrapolatie						9 716,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	4 477	4 732,3	3 727,6	2 839,6	1 864,1	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	12 513,5	12 920,8	11 649,8	10 131,4	9 838,9	9 716,9
Totaal Internationale Samenwerking	11,8	11,8	14,3	9,3	1,8	1,8
Stand Miljoenennota 2012	12 525,3	12 932,6	11 664,1	10 140,7	9 840,7	9 718,7

Afwikkeling FES

De belegde ruimte van het FES op het gebied van Verkeer en Vervoer, Ruimtelijke Ordening, Milieu en Duurzaamheid en Kennis en Innovatie is overgeheveld naar departementale begrotingen. Daarbij is bij een aantal projecten ook het kasritme aangepast.

Apurement

De uitgaven zijn in 2011 met bijna 140 mln. verhoogd. Hiervan is 80 mln. bestemd voor door de Europese Commissie reeds opgelegde correcties (o.a. subsidieregelingen «aardappelzetmeel» en «groenten en fruit» alsmede het perceelsregistratiesysteem). Een bedrag van 60 mln. wordt gereserveerd voor mogelijk toekomstige financiële correcties van de Europese Commissie. De middelen worden voor dit doel in een interne begrotingsreserve gestort.

Borgstelling MKB-kredieten (BMKB)

De hogere schadeuitgaven 2011 hangen samen met de crisis. Hierdoor zijn meer bedrijven in problemen gekomen en hebben banken meer verliesdeclaraties ingediend.

Compensatie FES projecten 2010

Dit betreft compensatie voor FES uitgaven 2010 die hoger waren dan oorspronkelijk geraamd.

Verticale Toelichting

Dekking onvermijdelijke uitgaven

Om onvermijdelijke hogere uitgaven te dekken heeft binnen de EL&I begroting een herprioritering van middelen plaatsgevonden. Het betreft met name de inzet van nog niet gecommiteerde voormalige FES middelen en middelen op de beleidsterreinen ondernemen, kennis en innovatie, energie en telecom.

Eindejaarsmarge

De eindejaarsmarge wordt ingezet voor overlopende verplichtingen uit het stimuleringspakket 2010. Het gaat hier dan onder andere om projecten rondom de kenniswerkers, high tech topprojecten, elektrische auto, investeringsregelingen duurzame stallen en luchtwassers.

Innovatiefonds

Voor de voeding van het innovatiefonds gedurende deze kabinetsperiode worden middelen uit de periode 2016–2023 naar de periode 2012–2015 geschoven.

Inzet LPO voor taakstelling zorg en restproblematiek

Voor het redresseren van de ontstane problematiek in de zorg en een hogere accresontwikkeling is een aanvullende taakstelling noodzakelijk. Deze taakstelling is proportioneel verdeeld over de kaders RBG-eng en Sociale Zaken en Arbeidsmarkt. Deze taakstelling wordt ingevuld door hiervoor grotendeels de prijsbijstelling 2010 en 2011 in te zetten.

Kasschuif Carbon, Capture and Storage (CCS)

In het kader van het programma Carbon, Capture and Storage (CCS) wordt voor het Road project budget naar latere jaren verschoven omdat uitgaven later tot betaling komen dan geraamd.

Kasschuif MEP/SDE

Omdat de voor de MEP/SDE beschikbare middelen later tot betaling komen dan geraamd, wordt het budget verschoven naar latere jaren. Dit wordt veroorzaakt doordat installaties later in gebruik worden genomen dan waar eerder bij het opstellen van de ramingen mee was gerekend.

Kasschuif natuur (NJN 2010)

Bij Najaarsnota 2010 is een aantal knelpunten op het terrein van natuur en landschap opgelost waaronder hogere uitvoeringskosten Programma Beheer, implementatiekosten van het nieuwe (provinciale) subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer en de kosten van de programma's Biodiversiteit en Leren voor Duurzame Ontwikkeling. De dekking heeft plaatsgevonden via een kasschuif vanuit 2011.

Kernenergie

In verband met de bouw van eventueel een nieuwe kerncentrale wordt er budget vrij gemaakt voor het vergunningverleningstraject in afwachting van de aanpassing van het Bijdrage Besluit Kernenergiewet 1981, waarna de kosten bij de vergunningaanvrager kunnen worden neergelegd.

Verticale Toelichting

Daarnaast is er budget nodig voor de uitbreiding van menskracht en voor middelen in verband met een aantal (verwachte) vergunningaanvragen, onder meer voor de vervanging hoge flux reactor in Petten, en voor de uitvoering van besluiten, die genomen zijn door het vorige kabinet zoals het langer openhouden van Borssele.

Ondernemingsklimaatsubsidies

Dit betreft een bezuinigingsmaatregel op subsidies uit het RA (B3).

Programmatische aanpak stikstof (PAS)

In het RA zijn middelen beschikbaar gesteld voor het programma aanpak stikstof (PAS). Vanuit de aanvullende post worden deze middelen overgeboekt naar de begroting EL&I.

SDE

zie SDE+

Stimulering Duurzame Energie+ (SDE+)

In het RA is vastgelegd dat de opwekking van duurzame energie stimulering verdient in de overgangsfase naar een concurrerende positie. Besloten is om daartoe de Stimuleringsregeling Duurzame Energie (SDE) om te vormen tot een SDE+ regeling, waarmee duurzame energieprojecten kunnen worden gestimuleerd. De financiering van de SDE+ vindt plaats door een opslag op de energierekening en in de toekomst mogelijk voor een deel uit een kolen- en gasbelasting voor grote stroomproducten. De raming voor deze heffing was reeds op de begroting opgenomen. De middelen worden nu conform de afspraken uit het Regeerakkoord van de aanvullende post van het Rijk beschikbaar gesteld, zodat de regeling opgesteld kan worden.

Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

Dit betreft de bezuinigingsmaatregel uit het RA voor oud-EZ met betrekking tot personeel en materieel (A1). Die van voormalig LNV is verwerkt op de oud-LNV begroting en overgeheveld met de incidentele suppletore begroting (zie mutatie ISB).

Temporisatie Green Deal

De mutatie betreft het doorschuiven van middelen samenhangend met energie-innovatie en energiebesparing, om in 2012 en verder invulling te kunnen geven aan onder meer het topsectorenbeleid. Hierover neemt het kabinet in het najaar een nader besluit. In 2011 wordt daarom geen subsidieregeling opengesteld.

Themagerichte innovatiesubsidies

Dit betreft een bezuinigingsmaatregel uit het RA (B2).

Verticale Toelichting

Diversen – beleidsmatige mutaties

Deze post bestaat grotendeels uit aanpassingen van kasramingen en herschikkingen tussen artikelen. Daarnaast is er in 2011 incidenteel 10 mln. vrijgemaakt voor de nieuwe Voedsel en warenautoriteit.

Incidentele suppletoire begroting (ISB)

Het betreft hier alle mutaties uit de ISB. Belangrijkste onderdeel hierin is het samenvoegen van de begrotingen van oud-LNV en van oud-EZ in een nieuwe begroting EL&I.

Ondernemerspleinen

Per 2013 wordt de verplichte jaarlijkse bijdrage voor de Kamer van Koophandel via de acceptgiro kaart voor ondernemers afgeschaft en wordt overgestapt op begrotingsfinanciering. Deze maatregel leidt tot lastenverlichting bij ondernemers en faciliteert de integratie van de Kamers tot een nieuwe organisatie waar ondernemers voor hun overheidsdienstverlening terecht kunnen («Ondernemerspleinen»). Hiermee wordt invulling gegeven aan de afspraak uit het RA dat ondernemers voor al hun overheidszaken terecht zullen kunnen bij één loket.

Van OCW inzake TNO

Conform het Regeerakkoord is de verantwoordelijkheid voor TNO ondergebracht bij het ministerie van EL&I.

Diversen – technische mutaties

Belangrijkste posten hierin betreffen de overheveling van budgetten behorende bij de grote technologische instituten zoals Marin en Deltares van I&M naar EL&I.

Afboeken FES + Afboeken FES afdracht

Met het RA is de belegde ruimte in het FES op het gebied van Verkeer en Vervoer, Ruimtelijke Ordening, Milieu en Duurzaamheid en Kennis en Innovatie overgeheveld naar het Infrastructuurfonds respectievelijk de departementale begrotingen.

CO₂ veilingopbrengsten

Het betreft een technische correctie waarmee de CO₂ veilingopbrengsten voor 2011 en 2012 conform de begrotingsregels buiten het rijksbegrotingskader geplaatst zijn.

Aardgasbaten

De aardgasbatenraming is opwaarts bijgesteld. De belangrijkste reden van de bijstelling is dat het CPB de olieprijs 2011 en 2012 naar boven heeft bijgesteld.

SDE +

Dit betreft een maatregel met betrekking tot het lastenkader uit het RA (13).

Verticale Toelichting

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: UITGAVEN
bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	25 880	26 943,3	27 903,8	28 609,7	29 131,2	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Afschaffen anticumulatiebatens	0	- 386,3	- 402,6	- 419,9	- 439	
BBZ uitgaven	60,1	35,7	26,3	26,3	26,3	
Bijstelling AHK in referentieminimumloon afbouwen	0	39	67,4	100	132,2	
Bijstelling anticumulatiebatens	- 28,1	0	0	0	0	
Kinderbijslag	34,5	31,4	30,1	36,8	39,7	
Kinderopvangtoeslag	170	253	309	345	376	
Kindgebonden budget	20,9	- 45,4	- 123,6	- 166,7	- 201,5	
Kleine bijstandsregelingen	- 26,5	- 45,3	- 33,7	- 17,6	- 6,5	
Nominale ontwikkeling	121,4	119,2	120,1	121,4	123,7	
Re-integratie Wajong	15	35	35	35	35	
Toeslagenwet	- 14,3	- 23	- 26,7	- 27,5	- 22,8	
Wajong	30,7	29,8	33,6	37,2	47,4	
WWB/WIJ	- 134,4	186,1	77,9	36	117	
Diversen	- 9,7	- 22,6	- 15	- 38,7	6,1	
	239,6	206,6	97,8	67,3	233,6	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	4,8	- 2,2	- 1,8	9	3	
Sociale zekerheid						
Aanpak fraude	0	- 50	- 90	- 140	- 180	
Aanpak fraude: invulling	0	21,3	- 2,9	47,1	87,1	
AHK in referentieminimumloon afbouwen	0	- 54	- 99	- 145	- 192	
AWIR effect kinderopvang	- 33,2	0	0	0	0	
Bekostiging Wajong	414	- 414	0	0	0	
Beperken nieuwe instroom WSW	0	0	0	- 30	- 100	
Beperken Wajong tot volledig en duurzaam arbeidsgeschikten	0	- 20	- 40	- 70	- 90	
Beperken Wajong: nWajong jaargang 2012 onder WWNV	0	0	0	- 35	- 38	
Beperken Wajong: uitstel naar 2013	0	20	20	30	20	
Geen AOW tegemoetkoming bovenop AIO bij onvolledige opbouw	0	- 20	- 20	- 20	- 20	
Gerichte bemiddeling	0	- 30	- 50	- 80	- 100	
Gerichte re-integratie en begeleiding ontschotte WWB, Wajong en WSW	0	- 200	- 290	- 42	- 490	
Gerichte re-integratie: aanpassing uitverdieneffect 2012	0	- 100	0	0	0	
Hardheidsclausule en wachtlijst WSW: dekking	0	- 8	- 23	- 22	- 21	
Hardheidsclausule gezinsbijsland en wachtlijst WSW	0	8	23	22	21	
Herstructureringsfaciliteit	0	0	60	120	60	
Herstructureringsfaciliteit: afschaffen stimuleringsregeling WSW	0	0	0	- 18	- 18	
Herstructureringsfaciliteit: dekking bijdrage SZW	0	- 10	- 30	- 32	- 8	
Herstructureringsfaciliteit: dekking via versnellen WSW	0	0	- 30	- 70	- 34	
Invulling taakstelling rijk etc	0	23,1	69,9	166,6	223,7	
Inzet loon- en prijsbijstelling	- 35,4	- 29	- 26,3	- 23,6	- 22,7	
Kinderopvang richten op bedoeld gebruik	0	0	- 70	- 70	- 70	

Verticale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kindgebonden budget niet indexeren	0	10	20	30	40	
Maatregelen WWB	0	- 50	- 100	- 100	- 100	
Niet indexeren uurprijs kinderopvang	0	0	- 60	- 60	- 60	
Omlabeling stimuleringspakket	78,2	0	0	0	0	
Overboeken participatiebudget van WSW budget	0	0	2 363,8	2 363,8	2 363,8	
Overboeken WSW budget naar participatiebudget	0	0	- 2 363,8	- 2 363,8	- 2 363,8	
Overdekking augustusbesluitvorming 2010	0	- 44	- 44	- 44	- 44	
Participatiebudget OCW	0	- 5	- 62,7	- 62,7	- 62,7	
Resttaakstelling UWV	0	0	0	0	- 31	
Taakstelling mev problematiek	0	0	- 234,5	- 234,5	- 234,5	
Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	0	0	- 80	- 209	- 288	
Taakstelling subsidies	0	0	- 10	- 10	- 20	
Taakstelling tbv zorg	0	- 97,6	- 100,4	0	0	
Technische wijziging toeslagverrekening	140	140	140	140	140	
Toeslagenwet volume	0	4,6	10,3	19,4	25,2	
Uitboeken taakstelling tbv zorg	0	97,6	100,4	0	0	
Uitstel invoering MKOB	- 444,5	0	0	0	0	
Verhoging kindgebonden budget	0	120	109	100	93	
Verlagen uitkering gedeeltelijk arbeidsongeschikten	3	50	37	- 50	- 100	
Verlaging kinderbijslag	0	- 90,6	- 120,3	- 119,9	- 119,5	
Wegsmelten bevroren w-deel en WSW	27,7	33,8	34,5	36,8	38,5	
WWNV: dekking uitvoeringskosten uit vrijval bij UWV	0	0	- 4	- 18	- 27	
WWNV: uitvoeringskosten tbv GF	0	0	4	18	27	
Diversen	- 37,6	61,5	35,2	2,5	- 25,9	
	117	- 634,5	- 925,6	- 1 342,3	- 1 717,8	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Invulling taakstelling rijk etc	0	0	- 6,4	- 24,5	- 35,1	
Diversen	6,8	29,8	28,3	16,5	16,3	
Sociale zekerheid						
Herstructureringsfaciliteit: dekking van H81 (loonbijstelling)	0	10	30	25	0	
Invulling taakstelling Rijk etc	0	0	6,4	24,5	35,1	
Loonbijstelling tranche 2011	61,8	52,8	50,8	47,2	45,2	
Overboeking UWV voorzieningen	32	12	12	12	12	
Overheveling van Jeugd & Gezin	4 484,2	4 273,3	4 215,8	4 174,2	4 180	
Overheveling van OCW	2 937,2	2 583,4	2 507,6	2 501,5	2 557,8	
Diversen	- 8,2	- 39,2	- 34	- 24	- 26	
Niet tot een ijklijn behorend						
BIKK AOW en ANW	10,3	- 73	- 74,6	- 79,8	- 85,1	
Omlabeling stimuleringspakket	- 78,2	0	0	0	0	
Ontmantelen AOW-spaarfonds	- 3 426	- 3 539,5	- 3 652,9	- 3 766,4	- 3 879,8	
Rijksbijdrage vermogenstekort ouderdomsfonds	75,1	- 1 232,1	1 225	1 418,3	1 673,3	
Uitstel invoering MKOB	488,5	0	0	0	0	
Diversen	5,3	8,1	13,5	19,3	25,8	
Extrapolatie	4 568,2	4 549,8	4 321,5	4 343,8	4 519,5	32 633,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	4 924,8	4 122	3 493,6	3 068,7	3 035,2	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	30 904,8	31 065,3	31 397,5	31 678,4	32 166,4	32 633,5
Totaal Internationale Samenwerking	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Stand Miljoenennota 2012	30 805,5	31 066	31 398,2	31 679,1	32 167,2	32 634,2

Verticale Toelichting

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	1 049,5	847,1	769,5	705,8	705,8	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Afschaffen anticumulatiebaten	0	- 537,5	- 546,2	- 556,2	- 568,3	
Bijstelling anticumulatiebaten	- 35,3	0	0	0	0	
Kindgebonden budget	6	- 40	- 72	- 89	- 97	
Nadere afrekening UWV (re-Wajong)	15,2	0	0	0	0	
Restituties BBZ	15,4	0	0	0	0	
Diversen	24	3	9	5	6	
	25,3	- 574,5	- 609,2	- 640,2	- 659,3	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	2,4	- 2	- 2	- 2	- 2	
Sociale zekerheid						
Participatiebudget OCW	0	- 5	- 62,7	- 62,7	- 62,7	
Technische wijziging toeslagverrekening	15	15	15	15	15	
Technische wijziging toeslagverrekening	125	125	125	125	125	
Diversen	10	3,6	12,3	11,7	23	
	152,4	136,6	87,6	87	98,3	
Technische mutaties						
Sociale zekerheid						
Overheveling van Jeugd en Gezin	161,3	182,3	187,3	191,3	191,3	
Overheveling van OCW	164,7	209,7	184,7	189,7	204,7	
Niet tot een ijklijn behorend						
Overheveling van OCW	692	712	739	770	801,4	
Werkgeversbijdrage kinderopvang	29,5	334,3	348,8	331,2	313,3	
Diversen	1,2	0	0	0	0	
Extrapolatie	1 048,7	1 438,3	1 459,8	1 482,2	1 510,7	1 675,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	1 226,4	1 000,4	938,2	929	949,7	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	2 275,9	1 847,5	1 707,7	1 634,8	1 655,6	1 675,5
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	2 275,9	1 847,5	1 707,7	1 634,8	1 655,6	1 675,5

Afschaffen anticumulatiebaten (zie ook ontvangsten)

De anticumulatiebaten zijn uitkeringen WAZ, WAO of Wajong van personen met een Wsw-dienstbetrekking die worden verrekend met de Wsw-salarissen. De anticumulatiebaten worden per 1 januari 2012 afgeschaft. Het gaat hier om een budgetneutrale boeking waarbij de uitkeringslasten Wajong en de WAO omlaag gaan en de ontvangsten WSW omlaag gaan.

BBZ uitgaven

In 2011 zijn nabetalingen aan gemeenten gedaan naar aanleiding van het beeld van de uitvoering (BVDU) 2010. Voor latere jaren betreft het een neutrale verschuiving tussen BUIG en BBZ veroorzaakt door de opsplitsing van de BBZ in een BUIG en een niet BUIG deel. Uit nieuwe

Verticale Toelichting

realisatiecijfers volgt een meevaller op het BUIG deel en een tegenvaller op het BBZ deel.

Bijstelling AHK in referentieminimumloon afbouwen

De maatregel uit het RA om de algemene heffingskorting in het referentieminimumloon af te bouwen, was ingeboekt op hoofdstuk 15, terwijl deze eigenlijk grotendeels ingeboekt had moeten worden op hoofdstuk 83 (waar de nominale ontwikkeling wordt geraamd). Met deze mutatie wordt de ingeboekte besparing teruggedraaid; tegelijkertijd is de besparing ingeboekt op hoofdstuk 83.

Bijstelling anticumulatiebaten (zie ook ontvangsten)

De anticumulatiebaten zijn lager vast gesteld dan eerder geraamd. Dit betekent dat zowel de Wsw-baten als de Wajong lasten naar beneden worden bijgesteld. Daarnaast worden op hoofdstuk 40 de WAO lasten naar beneden bijgesteld. Hierdoor gaat het op het totaal van het SZA kader om een neutrale bijstelling.

Kinderbijslag

De raming voor kinderbijslag is meerjarig naar boven bijgesteld op basis van nieuwe volumeramingen van de SVB.

Kinderopvangtoeslag

De raming voor de kinderopvangtoeslag is naar boven bijgesteld als gevolg van een ramingsbijstelling ten aanzien van een hogere deelnameontwikkeling (zowel dagopvang als buitenschoolse opvang), het aantal afgenomen uren en een aanpassing van gedragseffecten. Daarnaast werkt de uitvoeringstegenvaller uit 2010 structureel door in latere jaren en leidt de nieuwe bevolkingsraming van het CBS tot een stijging van de uitgaven.

Kindgebonden budget (zie ook ontvangsten)

De ramingen van het kindgebonden budget zijn bijgesteld n.a.v. recente inkomensgegevens van het CPB en realisatiegegevens van de Belastingdienst (deze waren ten tijde van het Regeerakkoord nog niet bekend). Doordat de inkomens stijgen terwijl de inkomensgrens t/m 2015 niet wordt geïndexeerd, krijgen minder huishoudens recht op kindgebonden budget. Dit leidt tot lagere uitgaven. Hierdoor daalt ook de bevoorschotting door de Belastingdienst, wat weer leidt tot lagere terugontvangsten.

Kleine bijstandsregelingen

De raming bij de kleinere bijstandsregelingen (IOAW, IOAZ, Bbz en WWIK) is verlaagd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat het aantal IOAW-uitkeringen (inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers) op basis van realisaties naar beneden is bijgesteld. Ook neemt de gemiddelde hoogte van de uitkering af. Op basis van werkloosheidscijfers van het CPB wordt op de langere termijn een hoger aantal IOAW-uitkeringen verwacht. Per saldo neemt het beroep op de kleine bijstand structureel af.

Verticale Toelichting

Nominale ontwikkeling

Dit is een overboeking van het begrotingshoofdstuk «koppeling uitkeringen» naar de begroting van SZW. Hiermee worden de begrotingsgefinancierde uitkeringen op prijspeil 2011 gebracht.

Re-integratie Wajong

Stijgende uitgaven bij de werkvoorzieningen (deze zijn niet gebudgetteerd) leiden tot een tegenvaller bij de re-integratie Wajong.

Toeslagenwet

De uitvoeringsinformatie laat voor 2011 een meevaller zien. Voor latere jaren is de meest recente volumeontwikkeling gevolgd.

Wajong

De uitstroom uit de Wajong blijkt iets lager uit te komen dan geraamd, vermoedelijk vanwege de crisis en een gebrek aan geschikte vacatures in de afgelopen jaren. Daarnaast is ook de instroom iets hoger dan geraamd. Dit kan te maken hebben met aanloopeffecten van de gewijzigde wet in 2010. Uit realisaties blijkt dat het aantal mensen dat nog instroomt in de oude wet in 2011 iets hoger is dan eerder werd verwacht.

WWB/WIJ

De raming van de WWB/WIJ is in 2011 gebaseerd op de afspraken uit het bestuursakkoord 2008 – 2011. De neerwaartse bijstelling in 2011 is een gevolg van lagere werkloosheidscijfers van het CPB. Vanaf 2012 gelden de afspraken uit het bestuursakkoord 2008 – 2011 niet langer en wordt voor de raming uitgegaan van de systematiek van voor 2007. Vanaf 2012 is er sprake van een opwaartse bijstelling. De mutatie is een saldo van bijstellingen als gevolg van de macro-economische doorwerking van het Regeerakkoord, lagere werkloosheidscijfers van het CPB en uitvoeringsgegevens.

Aanpak fraude

Conform het Regeerakkoord wordt fraude in de sociale zekerheid harder aangepakt. Bij een eerste overtreding wordt het genoten voordeel teruggevorderd en wordt een boete ter hoogte van het genoten voordeel opgelegd. Recidive leidt bij uitkeringsfraude tot uitsluiting van de betreffende uitkering voor vijf jaar (vanwege het vangnetkarakter is dit bij de bijstand drie maanden). Voor bedrijven leidt recidive tot hogere boetes en kan uiteindelijk tot invordering van een dwangsom of tot stillegging van het bedrijf worden overgegaan.

Aanpak fraude: invulling

Dit betreft de invulling van bovengenoemde fraudetaakstelling op hoofdstuk 15 (de rest wordt ingevuld op hoofdstuk 40).

AHK in referentieminimumloon afbouwen

Dit betreft maatregel F1 uit het RA.

Verticale Toelichting

AWIR effect kinderopvang

Het effect van de bezuiniging in 2012 heeft in december 2011 effect, omdat in de AWIR (Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen) is geregeld dat huishoudens de Kinderopvangtoeslag ontvangen in de maand voorafgaand aan de daadwerkelijke opvang.

Bekostiging Wajong

Van de bekostiging van de Wajong in 2012 is 269 mln. een jaar naar voren gehaald.

Beperken nieuwe instroom WSW

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Beperken Wajong tot volledig en duurzaam arbeidsongeschikten

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Beperken Wajong: nWajong jaargang 2012 onder WWNV

Wajongers die in 2012 in de nieuwe Wajong instromen zullen per 2014 onder de WWNV vallen.

Beperken Wajong: uitstel naar 2013

Als gevolg van het uitstel van de WWNV tot 2013 zal de Wajong één jaar later dan afgesproken in het RA worden beperkt tot volledig en duurzaam arbeidsongeschikt.

Geen AOW tegemoetkoming bovenop AIO bij onvolledige opbouw

Om stapeling van AOW-tegemoetkoming/MKOB en de bijstandsvoorziening Aanvullende inkomensvoorziening ouderen (Aio) te voorkomen wordt de MKOB voortaan opgenomen in de middelentoets van de bijstand.

Gerichte bemiddeling

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Gerichte re-integratie en begeleiding ontschotte WWB, Wajong en WSW

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Gerichte re-integratie: aanpassing uitverdieneffect 2012

Voor het jaar 2012 is in overeenstemming met CPB-inzichten het uitverdieneffect van de korting op het ontschot re-integratiebudget vanwege ingroei-effecten aangepast van 50% naar 25%.

Verticale Toelichting

Hardheidsclausule en wachtlijst Wsw: dekking

Binnen de begroting van SZW zijn extra middelen vrijgemaakt voor een hardheidsclausule in de huishoudinkomenstoets onder de WWB/WWNV en een wachtlijstmaatregel (extra compensatie voor extra herindicaties voor de wachtlijst Wsw).

Hardheidsclausule gezinsbijstand en wachtlijst Wsw

In het WWB-pakket is een versoepeling (hardheidsclausule) opgenomen van de huishoudinkomenstoets. Voor gezinnen met kinderen met een AWBZ-indicatie geldt geen huishoudtoets onder de WWB/WWNV. Daarnaast zijn extra middelen uitgetrokken voor extra herindicaties voor de wachtlijst Wsw.

Herstructureringsfaciliteit

Om de transitieperiode van de SW-sector te overbruggen, wordt een herstructureringsfaciliteit gecreëerd. Het doel van deze faciliteit is om de transformatie te ondersteunen richting een efficiëntere bedrijfsvoering van de sector.

Herstructureringsfaciliteit: afschaffen stimuleringsregeling Wsw

Per 2014 wordt de stimuleringsregeling Wsw afgeschaft. De vrijvallende middelen worden ingezet ter dekking van de herstructureringsfaciliteit Wsw.

Herstructureringsfaciliteit: dekking bijdrage SZW

Vanuit de SZW begroting wordt dekking geleverd voor de herstructureringsfaciliteit WSW. Een deel van de middelen op de aanvullende post loonbijstelling is ingezet ter dekking. Dit geldt ook voor een deel van de uitvoeringskosten dat bij UWV vrijvalt door de beperking van de Wajong.

Herstructureringsfaciliteit: dekking via versnellen Wsw

De maatregel «beperken nieuwe instroom Wsw» uit het RA wordt een jaar eerder ingevoerd (per 2013). De opbrengst hiervan wordt ingezet voor de herstructureringsfaciliteit Wsw.

Invulling taakstelling Rijk etc

Dit betreft de invulling van de taakstelling uit het RA voor zover deze betrekking heeft op het SZA kader.

Inzet loon- en prijsbijstelling

Een deel van de loon- en prijsbijstelling tranche 2011 wordt ingezet ter dekking van SZA problematiek.

Kinderopvang richten op bedoeld gebruik

Om onbedoeld gebruik van de kinderopvangtoeslag tegen te gaan, komen werkende ouders alleen nog in aanmerking voor een vergoeding voor de kosten van kinderopvang voor de uren die gerelateerd zijn aan arbeidsparticipatie.

Verticale Toelichting

Kindgebonden budget niet indexeren

De maatregel uit het RA om het kindgebonden budget niet te indexeren in de periode 2012–2015, was ingeboekt op hoofdstuk 15, terwijl deze eigenlijk ingeboekt had moeten worden op hoofdstuk 83 (waar de nominale ontwikkeling wordt geraamd). Met deze mutatie wordt de ingeboekte besparing teruggedraaid; tegelijkertijd is de besparing ingeboekt op hoofdstuk 83.

Loon- en prijsbijstelling

Dit betreft nog te verdelen loon- en prijsbijstelling.

Maatregelen WWB

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Niet indexeren uurprijs kinderopvang

In lijn met het RA wordt in de kinderopvangtoeslag de maximum uurprijs eenmalig niet geïndexeerd.

Nominale ontwikkeling

Dit betreft de loon- en prijsontwikkeling van genomen maatregelen.

Omlabeling stimuleringspakket (zie tegenhanger bij niet-relevante mutaties)

De uitgaven in het kader van het stimuleringspakket van het vorige kabinet zijn binnen het uitgavenkader geplaatst.

Overboeken participatiebudget van WSW budget

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Overboeken WSW budget naar participatiebudget

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Overdekking augustusbesluitvorming 2010

Dit betreft inzet van overdekking uit eerdere besluitvorming.

Participatiebudget ocw (zie ook ontvangsten)

In het MBO-actieplan is opgenomen dat de bijdrage van OCW aan het participatiebudget lager wordt. Dat wordt bij op de begroting van SZW zowel aan de ontvangsten- als aan de uitgavenkant verwerkt.

Resttaakstelling UWV

Dit betreft het deel van de taakstelling uit het RA dat door het UWV nog met concrete maatregelen moet worden ingevuld. Binnen een half jaar komt het UWV met nieuwe voorstellen.

Verticale Toelichting

Taakstelling MEV-problematiek

Bij de MEV heeft zich een macro tegenvaller voorgedaan binnen het SZA-kader. Om het kader te laten sluiten wordt in het voorjaar van 2012, op basis van deze problematiek, een taakstelling van circa 230 mln. per jaar vanaf 2013 belegd met andere maatregelen.

Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

Dit betreft maatregel A1 uit het RA.

Taakstelling subsidies

Dit betreft maatregel B11 uit het RA.

Taakstelling ten behoeve van de zorg

De tegenvallers in de zorg kunnen voor de jaren 2012 en 2013 niet binnen het budgettaire kader Zorg worden gedekt. Voor het redresseren van de ontstane problematiek is een aanvullende taakstelling noodzakelijk. Deze taakstelling wordt proportioneel verdeeld over de kaders RBG-eng en SZA. Deze mutatie betreft het aandeel van SZW in de taakstelling.

Technische wijziging toeslagverrekening (zie ook ontvangsten)

Met ingang van 2010 heeft de Belastingdienst een technische wijziging in de toeslagverrekening doorgevoerd. Deze wijziging is in de meerjarenraming verwerkt. De uitgaven aan kinderopvangtoeslag vallen daardoor 125 mln. hoger uit. De terugontvangsten zijn hierdoor eveneens 125 mln. hoger.

Toeslagenwet volume

Dit betreft de doorwerking van de regeerakkoordmaatregelen WBB op de Toeslagenwet.

Uitboeken taakstelling ten behoeve van de zorg

De taakstelling tbv de zorg is binnen het totaalbeeld van het SZA-kader opgelost.

Uitstel invoering MKOB (zie ook technische mutaties)

De Mogelijkheid Koopkrachttegemoetkoming Oudere Belastingplichtigen (MKOB) wordt per 1 juni 2011 ingevoerd in plaats van per 1 januari 2011. De raming wordt verlaagd met 444 mln. De MKOB vervangt de AOW-tegemoetkoming, die als gevolg van de vertraging langer doorloopt. De uitgaven aan de AOW-tegemoetkoming en daarmee ook de rijksbijdragen AOW-tegemoetkoming worden daarom met 488 mln. verhoogd. Per saldo kost de vertraagde invoering 44 mln.

Verhoging kindgebonden budget

De koopkracht van gezinnen met kinderen en een (beneden)modaal inkomen wordt ondersteund door een verschuiving van kinderbijslag naar het kindgebonden budget. Het bedrag van de kinderbijslag wordt verlaagd met een gemiddeld bedrag per kind van 35 euro, het eerste-kindbedrag in

Verticale Toelichting

het kindgebonden budget wordt met 50 euro verhoogd en het tweede-kindbedrag met 150 euro.

Verlagen uitkering gedeeltelijk arbeidsongeschikten

In het Regeerakkoord is opgenomen dat de bestaande Wajong-populatie wordt heringedeeld in «volledig en duurzaam» arbeidsongeschikt en «gedeeltelijk» arbeidsongeschikt, waarbij de uitkering voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten per 2014 wordt verlaagd van 75% naar 70% van het WML. In de eerste jaren zijn extra middelen uitgetrokken voor de herindeling van de bestaande populatie.

Verlaging kinderbijslag

De koopkracht van gezinnen met kinderen en een (beneden)modaal inkomen wordt ondersteund door een verschuiving van kinderbijslag naar het kindgebonden budget. Het bedrag van de kinderbijslag wordt verlaagd met een gemiddeld bedrag per kind van 35 euro, het eerste-kindbedrag in het kindgebonden budget wordt met 50 euro verhoogd en het tweede-kindbedrag met 150 euro.

Wegsmelten bevrozen W-deel en Wsw

Vorig jaar is besloten het Wsw-budget en het W-deel niet te indexeren. Een deel van deze besparing is verloren gegaan doordat in het RA is afgesproken de loonbijstelling 2011 (voor zover het de contractloonsstijging betreft) niet uit te keren. Dit besparingsverlies maakt deel uit van de totale problematiek waarvoor dekkende maatregelen zijn genomen.

WWNV: dekking uitvoeringskosten uit vrijval bij UWV

Als gevolg van de WWNV, vallen bij het UWV uitvoeringskosten vrij. Dit deel van de vrijval wordt ingezet als reservering voor de uitvoeringskosten WWNV (inclusief implementatie- en transitiekosten en uitvoeringskosten loondispensatie).

WWNV: uitvoeringskosten tbv GF

Voor de uitvoeringskosten WWNV (inclusief implementatie- en transitiekosten en uitvoeringskosten loondispensatie) reserveert het Rijk deze reeks tot na de Kamerbehandeling van de WWNV op het artikel nominaal en onvoorzien; na behandeling zal de reeks worden overgeheveld naar het GF.

Invulling taakstelling rijk etc

De apparaatstaakstelling was in het geheel geboekt op het SZA-kader. De taakstelling is nu verdeeld over verschillende beleidsartikelen, waarbij het nodig is dat een deel van de taakstelling is overgeheveld naar het kader RBG-eng.

Herstructureringsfaciliteit: dekking van H81 (loonbijstelling)

Vanuit de SZW begroting wordt dekking geleverd voor de herstructureringsfaciliteit WSW. Een deel van de middelen op de aanvullende post loonbijstelling is ingezet ter dekking.

Verticale Toelichting

Loonbijstelling tranche 2011

Dit betreft de uitkering van de loonbijstelling 2011 naar de begroting van SZW. Het betreft een vergoeding voor de sociale lasten van de werkgever en incidentele loonontwikkeling (ILO).

Overboeking UWV voorzieningen

De voorzieningen re-integratie Wajong waren ten onrechte ten laste van de WAO/WIA/WAZ geboekt op begrotingshoofdstuk 40. Met deze mutatie worden de middelen overgeheveld naar de re-integratie Wajong op begrotingshoofdstuk 15. De tegenhanger van deze mutatie is te vinden op begrotingshoofdstuk 40.

Overheveling van Jeugd en Gezin

Dit betreft de overboeking van middelen van de begroting van Jeugd en Gezin naar de begroting van SZW (zowel aan de uitgaven als de ontvangstenkant).

Overheveling van OCW

Dit betreft de overboeking van het budget voor kinderopvangtoeslag van de begroting van OCW naar de begroting van SZW.

BIKK AOW en Anw

De rijksbijdragen ter compensatie van de kosten van de heffingskortingen voor de sociale fondsen (AOW en Anw) zijn naar boven bijgesteld. Dit is het gevolg van de neerwaartse bijstelling van de totale omvang van de heffingskortingen in het CEP 2011 ten opzichte van de MEV 2010.

Ontmantelen AOW-spaarfonds

Deze mutatie betreft de ontmanteling van het AOW-spaarfonds.

Rijksbijdrage vermogenstekort Ouderdomsfonds

De premie-inkomsten van het Ouderdomsfonds zijn ten opzichte van de MEV 2011 met ongeveer 1 mld. verlaagd als gevolg van een extra afrekening tussen belasting- en premie-inkomsten over oude jaren. Hierdoor ontstaat een hoger exploitatietekort en is een grotere rijksbijdrage benodigd. Deze wordt echter verrekend met het vermogenoverschot eind 2010 van ruim 1 mld. waardoor de rijksbijdrage slechts marginaal toeneemt. Voor 2012 is de inkomstenraming opwaarts bijgesteld, waardoor het ouderdomsfonds een kleinere rijksbijdrage behoeft.

Overheveling van OCW (Sociale Zekerheid)

Dit betreft een overboeking van de terugontvangsten van de Belastingdienst van OCW naar SZW als gevolg van de besluitvorming in het RA.

Overheveling van OCW (Niet tot een ijklijn behorend)

Dit betreft een overboeking van de werkgeversbijdrage van OCW naar SZW als gevolg van de besluitvorming in het RA.

Verticale Toelichting

Werkgeversbijdrage kinderopvang

De werkgeversbijdrage kinderopvang is verhoogd van 0,34% naar 0,50%.
Dit zorgt voor hogere ontvangsten.

Verticale Toelichting

SOCIALE ZEKERHEID: UITGAVEN
bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011	63 018	64 838,7	66 725,9	69 104,2	71 534,8	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Afschaffen anticumulatiebaten	0	- 537,5	- 546,2	- 556,2	- 568,3	
ANW volume	- 19,1	- 25,2	- 23,1	- 19,3	- 11,9	
AOW volume	52,2	96,8	131,5	177,8	256	
BBZ uitgaven	60,1	35,7	26,3	26,3	26,3	
Bijstelling anticumulatiebaten	- 35,3	0	0	0	0	
Deeltijd WW	- 69,8	- 39,7	0	0	0	
IVA volume	103	175,2	221,3	272,4	327	
Kinderbijslag	34,5	31,4	30,1	36,8	39,7	
Kinderopvangtoeslag	170	253	309	345	376	
Kindgebonden budget	20,9	- 45,4	- 123,6	- 166,7	- 201,5	
Kleine bijstandsregelingen	- 26,5	- 45,3	- 33,7	- 17,6	- 6,5	
Nominale ontwikkeling	44,7	- 178	50,3	- 8,5	- 342,4	
Re-integratie arbeidsongeschiktheid	10	30	10	10	10	
Re-integratie Wajong	15	35	35	35	35	
Toeslagenwet	- 14,3	- 23	- 26,7	- 27,5	- 22,8	
Vangnet ZW prijs	54,4	54,4	54,8	55	55	
Vangnet ZW volume	103,1	102,9	102,7	102,7	102,7	
Wajong	30,7	29,8	33,6	37,2	47,4	
WAO	71	50,4	53,5	51,2	49,4	
WAZO	- 51	- 51,3	- 51,7	- 52,1	- 52,5	
WGA volume	- 21,7	- 90,2	- 80,4	- 85,2	- 106,9	
WW prijs	49,8	47,9	45,7	44,5	43,5	
WW uitvoeringskosten	0	2,4	28,7	62,3	86	
WW volume	- 122,3	- 82	293,4	834,8	1 103,6	
WWB/WIJ	- 134,4	186,1	77,9	36	117	
Diversen	- 58,4	- 44	- 23,4	- 50,3	9,5	
	266,6	- 30,6	595	1 143,6	1 371,3	
Beleidsmatige mutaties						
Sociale zekerheid						
Aanpak fraude	0	- 50	- 90	- 140	- 180	
Aanpak fraude: invulling	0	4,1	- 75,6	- 25,6	14,4	
Aanpassen ZW begrip	0	0	- 5	- 30	- 40	
Aanpassing verlaging AOW partnertoeslag	55	5	5	5	4	
AHK in referentieminimumloon afbouwen	0	- 60	- 110	- 160	- 210	
AOW vanaf pensioneringsdatum	0	- 70	- 70	- 70	- 70	
AWIR effect kinderopvang	- 33,2	0	0	0	0	
Bekostiging Wajong	414	- 414	0	0	0	
Beperken nieuwe instroom WSW	0	0	0	- 30	- 100	
Beperken Wajong tot volledig en duurzaam arbeidsongeschikten	0	- 20	- 40	- 70	- 90	
Beperken Wajong: nWajong jaargang 2012 onder WWNV	0	0	0	- 35	- 38	
Beperken Wajong: uitstel naar 2013	0	20	20	30	20	
Bijstelling uitverdieneffecten						
korting re-integratie WW	0	- 25	0	0	0	
Gerichte bemiddeling	0	- 30	- 50	- 80	- 100	
Gerichte re-integratie en begeleiding ontschotte WWB, Wajong en WSW	0	- 200	- 290	- 420	- 490	
Gerichte re-integratie WW (bruto korting 0,1)	0	- 50	- 50	- 50	- 50	
Gerichte re-integratie: aanpassing uitverdieneffect 2012	0	- 100	0	0	0	
Herstructureringsfaciliteit	0	0	60	120	60	

Verticale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Herstructureringsfaciliteit: dekking bijdrage SZW	0	- 10	- 30	- 32	- 8	
Herstructureringsfaciliteit: dekking via versnellen WSW	0	0	- 30	- 70	- 34	
Invulling taakstelling Rijk etc	0	0	7,3	19,1	57,4	
Inzet loon- en prijsbijstelling	- 35,4	- 29	- 26,3	- 23,6	- 22,7	
Kinderbijslag niet indexeren	0	0	- 22	- 56,4	- 66,8	
Kinderopvang richten op bedoeld gebruik	0	0	- 70	- 70	- 70	
Loonontwikkeling collectieve sector	- 60	- 60	- 60	- 60	- 60	
Maatregelen WWB	0	- 50	- 100	- 100	- 100	
Modernisering ziekwet	0	0	- 10	- 50	- 70	
Niet indexeren uurprijs kinderopvang	0	0	- 60	- 60	- 60	
Nominale ontwikkeling	3,5	- 3,5	- 9,8	- 31,7	- 50,5	
Omlabeling stimuleringspakket	298,2	39,8	0	0	0	
Overboeken participatiebudget van WSW budget	0	0	2 363,8	2 363,8	2 363,8	
Overboeken WSW budget naar participatiebudget	0	0	- 2 363,8	- 2 363,8	- 2 363,8	
Overdekking augustusbesluitvorming 2010	0	- 44	- 44	- 44	- 44	
Participatiebudget OCW	0	- 5	- 62,7	- 62,7	- 62,7	
Premiedifferentiatie ZW WGA	0	0	- 8	- 40	- 50	
Resttaakstelling UWV	0	0	0	0	- 31	
Taakstelling mev problematiek	0	0	- 234,5	- 234,5	- 234,5	
Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	0	0	- 80	- 209	- 288	
Taakstelling tbv zorg	0	- 97,6	- 100,4	0	0	
Technische wijziging toeslagverrekening	140	140	140	140	140	
Toeslagenwet volume	0	4,6	10,3	19,4	25,2	
Uitboeken taakstelling tbv zorg	0	97,6	100,4	0	0	
Uitstel invoering MKOB	44	0	0	0	0	
Verhoging kindgebonden budget	0	120	109	100	93	
Verlagen uitkering gedeeltelijk arbeidsongeschikten	3	50	37	- 50	- 100	
Verlaging kinderbijslag	0	- 90,6	- 120,3	- 119,9	- 119,5	
Vervallen anticumulatie ZW en WW	5,5	26,9	44,1	46	42	
Wegsmelten bevroren W-deel en WSW	27,7	33,8	34,5	36,8	38,5	
Wwv: dekking uitvoeringskosten uit vrijval bij UWV	0	0	- 4	- 18	- 27	
WWNV: uitvoeringskosten tbv GF	0	0	4	18	27	
Diversen	- 82,6	22,7	- 67,8	- 115,6	- 157,8	
	779,7	- 844,2	- 1 348,8	- 2 023,7	- 2 503	
Technische mutaties						
Sociale zekerheid						
Bruterings-effect	0	- 130,6	- 159,9	- 217,5	- 216,3	
Overboeken prijsbijstelling kinderopvang	19,6	34,2	46	59,2	76,1	
Overheveling loonbijstelling kinderopvang	13,1	49,8	103,1	149,7	200,4	
Overheveling van jeugd & gezin	4 484,2	4 313,2	4 341,5	4 385,1	4 474,9	
Overheveling van ocw	2 937,2	2 583,4	2 507,6	2 501,5	2 557,8	
Diversen	- 46,3	- 59,3	- 55,3	- 24,3	- 17,1	
	7 407,8	6 790,7	6 783	6 853,7	7 075,8	
Extrapolatie						80 025
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	8 454	5 915,8	6 029,3	5 973,7	5 944,2	
Stand Miljoenennota 2012	71 472	70 754,5	72 755,2	75 077,8	77 479	80 025

Verticale Toelichting

SOCIALE ZEKERHEID: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011	1 260,4	1 074,3	1 017,6	980,1	1 010	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Afschaffen anticumulatiebaten	0	- 537,5	- 546,2	- 556,2	- 568,3	
Bijstelling anticumulatiebaten	- 35,3	0	0	0	0	
Kindgebonden budget	6	- 40	- 72	- 89	- 97	
Nominale ontwikkeling	1,1	- 13,5	- 21,4	- 26,8	- 32,2	
Ufo ontvangsten	38,2	58,4	76	147	207,1	
Diversen	46,9	4,6	11,3	7,5	8,7	
	56,9	- 528	- 552,3	- 517,5	- 481,7	
Beleidsmatige mutaties						
Sociale zekerheid						
Participatiebudget OCW	0	- 5	- 62,7	- 62,7	- 62,7	
Technische wijziging toeslagverrekening	125	125	125	125	125	
Diversen	25	18,6	27,3	26,7	39,5	
	150	138,6	89,6	89	101,8	
Technische mutaties						
Sociale zekerheid						
Overheveling van Jeugd en Gezin	161,3	182,3	187,3	191,3	191,3	
Overheveling van OCW	164,7	209,7	184,7	189,7	204,7	
Diversen	0	2,7	6,2	10,5	14,3	
	326	394,7	378,2	391,5	410,3	
Extrapolatie						1 051,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	532,9	5,3	- 84,5	- 36,9	30,4	
Stand Miljoenennota 2012	1 793,3	1 079,6	933,1	943,2	1 040,3	1 051,1

Afschaffen anticumulatiebaten (zie ook ontvangsten)

De anticumulatiebaten zijn uitkeringen WAZ, WAO of Wajong van personen met een Wsw-dienstbetrekking die worden verrekend met de Wsw-salarissen. De anticumulatiebaten worden per 1 januari 2012 afgeschaft. Het gaat hier om een budgetneutrale boeking waarbij de uitkeringslasten Wajong en de WAO omlaag gaan en de ontvangsten WSW omlaag gaan.

ANW volume

De raming voor de Algemene Nabestaandenwet (ANW) is meerjarig naar beneden bijgesteld op basis van nieuwe volumeramingen van de SVB.

AOW volume

Naar aanleiding van nieuwe prognoses van het CBS met betrekking tot de levensverwachting zijn de volumes in de AOW opwaarts bijgesteld. Dit leidt tot een stijging van de AOW-uitgaven.

BBZ uitgaven

In 2011 zijn nabetalingen aan gemeenten gedaan naar aanleiding van het beeld van de uitvoering (BVDU) 2010. Voor latere jaren betreft het een neutrale verschuiving tussen BUIG en BBZ veroorzaakt door de

Verticale Toelichting

opsplitsing van de BBZ in een BUIG en een niet BUIG deel. Uit nieuwe realisatiecijfers volgt een meevaller op het BUIG deel en een tegenvaller op het BBZ deel.

Bijstelling anticumulatiebaten (zie ook ontvangsten)

Het gaat hier om een neutrale bijstelling. De anticumulatiebaten zijn lager vastgesteld dan eerder geraamd. Dit betekent dat zowel de Wsw-baten, de Wajong-lasten als WAO-lasten met hetzelfde bedrag naar beneden worden bijgesteld.

Deeltijd WW

Door minder gebruik dan verwacht, dalen de geraamde uitgaven aan de deeltijd-WW.

IVA volume

Als gevolg van een aanhoudende instroomstijging bij de IVA (Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten) in 2010, heeft een bijstelling van de geraamde instroom plaatsgevonden. Voor komende jaren wordt een lichte primaire instroomstijging IVA verwacht en een forst stijgende secundaire instroomstijging IVA, dat wil zeggen een doorstroom vanuit de WGA (Werkhervattingsregeling Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten).

Kinderbijslag

De raming voor kinderbijslag is meerjarig naar boven bijgesteld op basis van nieuwe volumeramingen van de SVB.

Kinderopvangtoeslag

De raming voor de kinderopvangtoeslag is naar boven bijgesteld als gevolg van een ramingsbijstelling ten aanzien van een hogere deelnameontwikkeling (zowel dagopvang als buitenschoolse opvang), het aantal afgenomen uren en een aanpassing van gedragseffecten. Daarnaast werkt de uitvoeringstegenvaller uit 2010 structureel door in latere jaren en leidt de nieuwe bevolkingsraming van het CBS tot een stijging van de uitgaven.

Kindgebonden budget (zie ook ontvangsten)

De ramingen van het kindgebonden budget zijn bijgesteld n.a.v. recente inkomensgegevens van het CPB en realisatiegegevens van de Belastingdienst (deze waren ten tijde van het RA nog niet bekend). Doordat de inkomens stijgen terwijl de inkomensgrens t/m 2015 niet wordt geïndexeerd, hebben minder huishoudens recht op kindgebonden budget. Dit leidt tot lagere uitgaven. Hierdoor daalt ook de bevoorschotting door de Belastingdienst, wat weer leidt tot lagere terugontvangsten.

Kleine bijstandsregelingen

De raming bij de kleinere bijstandsregelingen (IOAW, IOAZ, Bbz en WWIK) is verlaagd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat het aantal IOAW-uitkeringen (inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers) op basis van realisaties naar beneden is bijgesteld. Ook neemt de gemiddelde prijs af. Op basis van werkloosheidscijfers van het CPB wordt op de langere termijn een hoger aantal

Verticale Toelichting

IOAW-uitkeringen verwacht. Per saldo neemt het beroep op de kleine bijstand structureel af.

Nominale ontwikkeling

De mutatie betreft een aanpassing in de geraamde nominale ontwikkeling binnen het SZA-kader als gevolg van CPB-ramingen van loon- prijsontwikkeling en als gevolg van mutaties in uitgavenramingen binnen de Sociale Zekerheid.

Re-integratie Arbeidsongeschiktheid

Stijgende uitgaven bij de werkvoorzieningen (deze zijn niet gebudgetteerd) leiden tot een tegenvaller bij de re-integratie arbeidsongeschiktheid.

Re-integratie Wajong

Stijgende uitgaven als gevolg van de toegenomen inzet van jobcoaches bij de werkvoorzieningen (deze zijn niet gebudgetteerd) leiden tot een tegenvaller bij de re-integratie Wajong.

Toeslagenwet

De uitvoeringsinformatie laat voor 2011 een meevaller zien. Voor latere jaren is de meest recente volumeontwikkeling gevolgd.

Vangnet ZW prijs

De gemiddelde daguitkering bij de Ziektewet is verhoogd naar aanleiding van de realisatiegegevens van 2010.

Vangnet ZW volume

Bij de Ziektewet is naar aanleiding van uitvoeringsgegevens het volume naar boven bijgesteld. Dit komt onder meer doordat de groep einddienstverbanders is gestegen. Samen met de groep uitzendkrachten behelst deze groep ongeveer de helft van het ZW-volume.

Wajong

De uitstroom uit de Wajong blijkt iets lager uit te komen dan geraamd, vermoedelijk vanwege de crisis en een gebrek aan geschikte vacatures in de afgelopen jaren. Daarnaast is ook de instroom iets hoger dan geraamd. Dit kan te maken hebben met aanloopeffecten van de gewijzigde wet in 2010. Uit realisaties blijkt dat het aantal mensen dat nog instroomt in de oude wet in 2011 iets hoger is dan eerder werd verwacht.

WAO

Een mindere mate van herstel uit de WAO dan eerder geraamd zorgt voor meerjarig hogere uitgaven.

Verticale Toelichting

WAZO

Het betreft een bijstelling van de raming als gevolg van een lager dan verwacht aantal vrouwen met een zwangerschapsuitkering in 2010. Daarnaast is de gemiddelde uitkering lager dan eerder ingeschat.

WGA volume

De WGA instroom (Werkhervattingsregeling Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten) neemt de komende jaren verder toe dan bij de laatste ramingen werd verwacht. Daar staat tegenover dat veel meer WGA'ers doorstromen naar de IVA (Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten). Per saldo leidt dit tot een lager WGA volume.

WW prijs

Naar aanleiding van uitvoeringsinformatie is de WW-daguitkering naar boven bijgesteld.

WW uitvoeringskosten

In lijn met de bijstelling van de raming van het WW volume, worden de uitvoeringskosten van de WW aangepast.

WW volume

De ramingen van het CPB bevatten een nieuwe prognose van de werkloze beroepsbevolking. De raming van de WW is hierop aangepast.

WWB/WIJ

De raming van de WWB/WIJ is in 2011 gebaseerd op de afspraken uit het bestuursakkoord 2008 – 2011. De neerwaartse bijstelling in 2011 is een gevolg van lagere werkloosheidscijfers van het CPB. Vanaf 2012 gelden de afspraken uit het bestuursakkoord 2008 – 2011 niet langer en wordt voor de raming uitgegaan van de systematiek van voor 2007. Vanaf 2012 is er sprake van een opwaartse bijstelling. De mutatie is een saldo van bijstellingen als gevolg van de macro-economische doorwerking van het RA, lagere werkloosheidscijfers van het CPB en uitvoeringsgegevens.

Aanpak fraude

Conform het RA wordt fraude in de sociale zekerheid harder aangepakt. Bij een eerste overtreding wordt het genoten voordeel teruggevorderd en wordt een boete ter hoogte van het genoten voordeel opgelegd. Recidive leidt bij uitkeringsfraude tot uitsluiting van de betreffende uitkering voor vijf jaar (vanwege het vangnetkarakter is dit bij de bijstand drie maanden). Voor bedrijven leidt recidive tot hogere boetes en kan uiteindelijk tot invordering van een dwangsom of stillegging van het bedrijf worden overgegaan.

Aanpak fraude: invulling

Dit betreft de invulling van bovengenoemde fraudetaakstelling.

Verticale Toelichting

Aanpassen zw begrip

Eerder is aanpassing van het Ziektewet criterium na een jaar voorgesteld. Deze maatregel wordt verder aangescherpt.

Aanpassing verlaging AOW partnertoeslag

Naar aanleiding van behandeling in de Eerste Kamer is de verlaging van de AOW-partnertoeslag aangepast. Daarnaast is de inwerkingtreding uitgesteld van 1 januari naar 1 juli 2011, waardoor het besparingsverlies in 2011 55 mln. bedraagt.

AHK in referentieminimumloon afbouwen

Dit betreft maatregel F1 uit het RA.

AOW vanaf pensioneringsdatum

Dit betreft maatregel F11 uit het RA.

AWIR effect kinderopvang

Het effect van de bezuiniging in 2012 heeft in december 2011 effect, omdat in de AWIR (Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen) is geregeld dat huishoudens de Kinderopvangtoeslag ontvangen in de maand voorafgaand aan de daadwerkelijke opvang.

Bekostiging Wajong

Van de bekostiging van de Wajong in 2012 is 269 mln. een jaar naar voren gehaald.

Beperken nieuwe instroom WSW

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Beperken Wajong tot volledig en duurzaam arbeidsongeschikten

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Beperken Wajong: nWajongjaargang 2012 onder WWNV

Wajongers die in 2012 in de nieuwe Wajong instromen zullen per 2014 onder de WWNV vallen.

Beperken Wajong: uitstel naar 2013

Als gevolg van inwerkingtreding van de WWNV per 2013 zal de Wajong met ingang van 2013 worden beperkt tot volledig en duurzaam arbeidsongeschikt.

Bijstelling uitverdieneffecten korting re-integratie WW

Het uitverdieneffect naar de uitkeringslasten WW bij de RA-maatregel «gerichte re-integratie WW» kent overeenkomstig nieuwe CPB-inzichten een ander ingroeipad. Als gevolg hiervan valt in 2012 een bedrag van 25 mln. vrij.

Verticale Toelichting

Gerichte bemiddeling

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Gerichte re-integratie en begeleiding ontschotte WWB, Wajong en WSW

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Gerichte re-integratie WW (bruto korting 0,1)

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Gerichte re-integratie: aanpassing uitverdieneffect 2012

Voor het jaar 2012 wordt in overeenstemming met CPB-inzichten een uitverdieneffect van de korting op het ontschot re-integratiebudget voorzien van 25%.

Herstructureringsfaciliteit

Om de transitieperiode van de SW-sector te overbruggen, wordt een herstructureringsfaciliteit gecreëerd. Het doel van deze faciliteit is om de transformatie te ondersteunen richting een efficiëntere bedrijfsvoering van de sector.

Herstructureringsfaciliteit: dekking bijdrage SZW

Vanuit de SZW begroting wordt dekking geleverd voor de herstructureringsfaciliteit WSW. Een deel van de middelen op de aanvullende post loonbijstelling is ingezet ter dekking. Dit geldt ook voor een deel van de uitvoeringskosten dat bij UWV vrijvalt door de beperking van de Wajong.

Herstructureringsfaciliteit: dekking via versnellen Wsw

De maatregel «beperken nieuwe instroom Wsw» uit het RA wordt een jaar eerder ingevoerd (per 2013). De opbrengst hiervan wordt ingezet voor de herstructureringsfaciliteit Wsw.

Invulling taakstelling Rijk etc

Dit betreft de invulling van de taakstelling uit het RA voor zover deze betrekking heeft op het SZA kader.

Inzet loon- en prijsbijstelling

Een deel van de loon- en prijsbijstelling tranche 2011 wordt ingezet ter dekking van SZA problematiek.

Kinderbijslag niet indexeren

De kinderbijslag wordt vanaf 2013 tweemaal een half jaar niet geïndexeerd.

Verticale Toelichting

Kinderopvang richten op bedoeld gebruik

Om onbedoeld gebruik van de kinderopvangtoeslag tegen te gaan, komen werkende ouders alleen nog in aanmerking voor een vergoeding voor de kosten van kinderopvang voor de uren die gerelateerd zijn aan arbeidsparticipatie.

Loonontwikkeling collectieve sector

Dit betreft maatregel E1 uit het RA.

Maatregelen WWB

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Modernisering Ziektewet

Dit betreft een maatregel waarbij na één jaar ziekte het ziektebegrip dat nu gebaseerd is op «zijn arbeid», wordt aangescherpt tot «passende arbeid» (waarbij getoetst wordt of sprake is van een loonverlies van meer dan 35%).

Niet indexeren uurprijs kinderopvang

In lijn met het RA wordt in de kinderopvangtoeslag de maximum uurprijs eenmalig niet geïndexeerd.

Nominale ontwikkeling

Dit betreft de loon- en prijsontwikkeling van genomen maatregelen.

Omlabeling stimuleringspakket

De uitgaven in het kader van het stimuleringspakket van het vorige kabinet zijn binnen het uitgavenkader geplaatst.

Overboeken participatiebudget van WSW budget

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Overboeken WSW budget naar participatiebudget

Dit betreft een onderdeel van maatregel F3 uit het RA.

Overdekking augustusbesluitvorming 2010

Dit betreft inzet van overdekking uit eerdere besluitvorming.

Participatiebudget ocw (zie ook ontvangsten)

In het MBO-actieplan is opgenomen dat de bijdrage van OCW aan het participatiebudget lager wordt. Dat wordt bij op de begroting van SZW zowel aan de ontvangsten- als aan de uitgavenkant verwerkt.

Verticale Toelichting

Premiedifferentiatie ZW WGA

Per 2014 wordt premiedifferentiatie in de financiering voor het vangnet ZW en de vangnetlasten-WGA ingevoerd. Dit geeft werkgevers een extra prikkel om ziekteverzuim van vangnetters te beperken.

Resttaakstelling UWV

Dit betreft het deel van de taakstelling uit het RA dat door het UWV nog met concrete maatregelen moet worden ingevuld. Binnen een half jaar komt het UWV met nieuwe voorstellen.

Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

Dit betreft maatregel A1 uit het RA.

Taakstelling ten behoeve van de zorg

De tegenvallers in de zorg kunnen voor de jaren 2012 en 2013 niet binnen het budgettair kader Zorg worden gedekt. Voor het redresseren van de ontstane problematiek is een aanvullende taakstelling noodzakelijk. Deze taakstelling wordt proportioneel verdeeld over de kaders RBG-eng en SZA. Deze mutatie betreft het aandeel van SZW in de taakstelling.

Technische wijziging toeslagverrekening (zie ook ontvangsten)

Met ingang van 2010 heeft de Belastingdienst een technische wijziging in de toeslagverrekening doorgevoerd. Deze wijziging is in de meerjarenraming verwerkt. De uitgaven aan kinderopvangtoeslag vallen daardoor 125 mln. hoger uit. De terugontvangsten zijn hierdoor eveneens 125 mln. hoger.

Toeslagenwet volume

Dit betreft de doorwerking van de regeerakkoordmaatregelen WBB op de Toeslagenwet.

Uitboeken taakstelling ten behoeve van de zorg

De taakstelling tbv de zorg is binnen het totaalbeeld van het SZA-kader opgelost.

Uitstel invoering MKOB

De Mogelijkheid Koopkrachttegemoetkoming Oudere Belastingplichtigen (MKOB) wordt per 1 juni 2011 ingevoerd in plaats van per 1 januari 2011. De MKOB vervangt de AOW-tegemoetkoming, die als gevolg van de vertraging langer doorloopt. Per saldo kost de vertraagde invoering 44 mln.

Verhoging kindgebonden budget

De koopkracht van gezinnen met kinderen en een (beneden)modaal inkomen wordt ondersteund door een verschuiving van kinderbijslag naar het kindgebonden budget. Het bedrag van de kinderbijslag wordt verlaagd met een gemiddeld bedrag per kind van 35 euro, het eerste-kindbedrag in

Verticale Toelichting

het kindgebonden budget wordt met 50 euro verhoogd en het tweede-kindbedrag met 150 euro.

Verlagen uitkering gedeeltelijk arbeidsongeschikten

In het RA (maatregel F3) is opgenomen dat de bestaande Wajong-populatie wordt heringedeeld in «volledig en duurzaam» arbeidsongeschikt en «gedeeltelijk» arbeidsongeschikt, waarbij de uitkering voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten per 2014 wordt verlaagd van 75% naar 70% van het WML. In de eerste jaren zijn extra middelen uitgetrokken voor de herindeling van de bestaande populatie.

Verlaging kinderbijslag

De koopkracht van gezinnen met kinderen en een (beneden)modaal inkomen wordt ondersteund door een verschuiving van kinderbijslag naar het kindgebonden budget. Het bedrag van de kinderbijslag wordt verlaagd met een gemiddeld bedrag per kind van 35 euro, het eerste-kindbedrag in het kindgebonden budget wordt met 50 euro verhoogd en het tweede-kindbedrag met 150 euro.

Vervallen anticumulatie ZW en WW

De door het vorige kabinet voorgestelde anticumulatie tussen de WW en de Ziektewet kan in de Kamer niet langer rekenen op een meerderheid. De maatregel is om die reden komen te vervallen.

Wegsmelten bevrozen W-deel en Wsw

Vorig jaar is besloten het Wsw-budget en het W-deel niet te indexeren. Een deel van deze besparing is verloren gegaan doordat in het RA is afgesproken de loonbijstelling 2011 (voor zover het de contractloonsstijging betreft) niet uit te keren. Dit besparingsverlies maakt deel uit van de totale problematiek waarvoor dekkende maatregelen zijn genomen.

WWNV: dekking uitvoeringskosten uit vrijval bij uwv

Als gevolg van de WWNV (Wet Werken naar Vermogen), vallen bij het UWV uitvoeringskosten vrij. Een deel van deze vrijval wordt ingezet ter dekking van de hardheidsclausule/wachlijst en de herstructureringsfaciliteit WSW.

WWNV: uitvoeringskosten t.b.v. GF

Een deel van de uitvoeringskosten die vrijvallen bij het UWV worden, in het kader van WWNV, naar de gemeenten overgeheveld. De reeks wordt tot na de Kamerbehandeling van de WWNV op het artikel nominaal en onvoorzien gereserveerd; na behandeling zal de reeks worden overgeheveld naar het Gemeentefonds.

Bruteringseffect

Diverse uitkeringen zijn netto gekoppeld aan het netto minimum loon, maar kennen een ander bruto-netto traject dan het minimumloon. Wijzigingen in het bruto-netto traject van het minimumloon leiden tot aanpassing van het netto minimumloon. De uitkeringen die netto zijn gekoppeld worden evenredig aangepast, maar door het andere bruto-

Verticale Toelichting

netto traject kan de bruto uitkering een afwijkende ontwikkeling vertonen dan die van het bruto minimumloon. Het effect hiervan op de uitkeringslasten wordt het bruteringseffect genoemd.

Overboeken prijsbijstelling kinderopvang

Dit betreft een overheveling van de gereserveerde middelen prijsbijstelling kinderopvang van het uitgavenkader Rijksbegroting in enge zin naar het kader Sociale Zekerheid. Tot en met 2010 stond het budget voor kinderopvang op de begroting van OCW.

Overheveling loonbijstelling kinderopvang

Dit betreft een overheveling van de gereserveerde middelen loonbijstelling kinderopvang van het uitgavenkader Rijksbegroting in enge zin naar het kader Sociale Zekerheid. In het vorige kabinet stond het budget voor kinderopvang op de begroting van OCW.

Overheveling van Jeugd en Gezin (zie ook ontvangsten)

Dit betreft de overboeking van middelen van de begroting van Jeugd en Gezin naar de begroting van SZW.

Overheveling van OCW (zie ook ontvangsten)

Dit betreft de overboeking van het budget voor kinderopvangtoeslag van de begroting van OCW naar de begroting van SZW.

Nominale ontwikkeling

De mutatie betreft aanpassingen in de geraamde nominale ontwikkeling binnen het SZA-kader als gevolg van CPB-ramingen en als gevolg van mutaties in uitgavenramingen binnen de Sociale Zekerheid.

UFO ontvangsten

De ontvangsten UFO (Uitvoeringsfonds voor de Overheid) zijn de betalingen van overheidswerkgevers voor de WW van werkloze (ex-)ambtenaren. Met name door de bezuinigingen op het ambtenarenapparaat nemen deze ontvangsten de komende jaren fors toe.

Verticale Toelichting

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: UITGAVEN
bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	16 293,8	16 594,9	16 798,9	17 603,7	18 569,6	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Maatschappelijke Ondersteuning	0	12,4	23	5	0	
Herverdeling nominaal en onvoorzien	- 8,1	- 17,4	- 27,1	- 30	- 23,2	
Stelselwijziging orgaandonatie	- 21,5	- 5	0	0	0	
Taakstelling P&M budgetten	0	6,4	11,7	16,9	21	
Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	0	0	- 7	- 16	- 25	
Subsidietaakstelling	- 2	0,7	- 16,7	- 44,5	- 40,5	
Tegemoetkomingen programmagelden Wtcg	75,7	40	0	0	0	
Aanvulling stagefonds	0	74	74	74	74	
Diversen	74,3	24,6	- 28,2	- 23	- 39,2	
Zorg						
Inkomensafhankelijk maken van de WTCG	0	0	- 250	- 250	- 250	
Opleidingsfonds	0	- 15,6	6,9	8,7	0,2	
Tegemoetkomingen programmagelden WTCG	0	50	50	50	50	
Zorguitgaven Caribisch Nederland	22,5	15,2	15,2	14,5	14,1	
Diversen	- 7,6	- 18,5	- 10,6	- 10,7	- 10,7	
Kasschuif WTCG	0	- 45	45	0	0	
	133,3	121,8	- 113,8	- 205,1	- 229,3	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Gesloten jeugdzorg	241,8	235,5	237,6	238,8	240	
Huisartsenopleiding van r naar z onderbrengen	- 133,7	- 136,3	- 135,3	- 135,3	- 135,3	
Jeugdgezondheidszorg	213,4	210,5	210,5	210,5	210,5	
Loonbijstelling	36,8	35,3	35	34,5	33,6	
Overheveling brede doeluitkering CJG's gesloten jeugdzorg	0	- 359,2	- 359,2	- 359,2	- 359,2	
Aanvullende subsidies aanvullende korting tbv BKZ	0	- 25	- 50	- 50	- 50	
Begrotingspakket ict	0	- 30	- 30	- 30	- 30	
Preventief jeugdbeleid (centra voor J&G)	151,8	149,8	149,8	149,8	149,8	
Provinciaal gefinancierde jeugdzorg	1 194,5	1 207,7	1 237,8	1 237,9	1 146,9	
Subsidietaakstelling ijklijnmutatie	0	- 31,4	- 33,8	- 38,7	- 47,4	
Tegemoetkomingen-programmagelden wtcg	- 75,7	- 40	0	0	0	
Beheerskosten CAK tbv AWBZ	0	48,9	48,9	48,9	48,9	
Integrale kanker centra	0	30,7	30,7	30,7	30,7	
Overgangsrecht kosten ouderenregeling ambulancepersoneel	32	31	30	28	28	
Diversen	56,8	80,9	96,8	91,9	81,6	
Zorg						
Huisartsenopleiding	133,7	136,3	135,3	135,3	135,3	
Tegemoetkomingen-programmagelden wtcg	75,7	40	0	0	0	
Groeiruimte opleidingsfonds	0	24,6	56,8	88,9	137,3	
Middelen fonds ziekenhuis opleidingen	112	112	112	112	112	
Diversen	24,4	25,9	23	20,2	22,4	
Niet tot een ijklijn behorend						
Bevriezing doelgroep zorgoeslag	0	- 600	- 1 300	- 1 700	- 2 100	
Bijstelling BIKK	- 16,5	- 86,8	- 88,6	- 96	- 103,6	
Bijstelling rijksbijdrage 18-	0	- 45,7	48,3	- 7,5	- 47,2	
Bijstelling zorgtoeslag	- 99,7	- 264,7	- 7,5	- 24,2	- 75,5	

Verticale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Vermogenstoets zorgtoeslag	0	0	- 170	- 170	- 170	
Diversen	0,6	0,2	0,2	0,2	0,2	
Extrapolatie	1 947,9	841,6	278,3	- 183,3	- 1 423	17 192,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	2 081,3	963,4	164,5	- 388,5	- 1 652,3	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	18 375	17 558,2	16 963,4	17 215,2	16 917,3	17 192,9
Totaal Internationale Samenwerking	8,3	6,7	5,9	5,2	4,8	4,8
Stand Miljoenennota 2012	18 383,3	17 565	16 969,3	17 220,5	16 922,1	17 197,7

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	151,1	103,9	88,4	69,4	45,2	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Afwikkeling FES	- 48,2	- 52,3	- 34,8	- 22,6	- 4,5	
Diversen	- 4	- 8,2	- 5,9	- 6,1	0	
Zorg						
Opleidingsfonds (ter dekking rollators in het pakket)	20	0	0	0	0	
	- 32,2	- 60,5	- 40,7	- 28,7	- 4,5	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Ontvangsten	4,6	1,6	1,6	1,6	64,6	
Diversen	8	0,9	0,9	0,9	0,9	
Extrapolatie	12,6	2,5	2,5	2,5	65,5	106,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 19,6	- 58	- 38,1	- 26,1	61,1	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	131,5	45,8	50,3	43,3	106,3	106,2
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	131,5	45,8	50,3	43,3	106,3	106,2

Maatschappelijke ondersteuning

Deze mutatie betreft intensiveringsmaatregel H4 uit het regeerakkoord ten behoeve van de overheveling van begeleiding van de AWBZ naar de Wmo.

Herverdeling nominaal en onvoorzien

Deze post betreft eerder gereserveerde ruimte op verdeelartikel 99. De gereserveerde ruimte is voortgekomen uit eerdere beschikkingen binnen de begroting van VWS en is ingezet ter dekking van de uitvoeringsproblematiek binnen de begroting van VWS.

Stelselwijziging orgaandonatie

Eerder geraamde kasuitgaven voor een stelselwijziging orgaandonatie in 2011 en 2012 vallen, door het niet doorgaan van de stelselwijziging, vrij. De middelen worden geparkeerd op de Aanvullende Post, geoormerkt

Verticale Toelichting

voor dit onderwerp. Afhankelijk van de besluitvorming worden deze middelen ingezet voor verbetering van de organisatie van orgaandonatie in ziekenhuizen.

Subsidietaakstelling

Dit betreft maatregel B6 uit het RA op de begroting van VWS. Informatie over de nadere invulling van de subsidietaakstelling is te vinden in de subsidiebrief die naar de Tweede Kamer is verzonden (32 500-XVI, nr. 143).

Taakstelling P&M budgetten

Deze post betreft de invulling van de personeel en materieel taakstelling uit het RA. Deze maatregel (A1.b.) maakt onderdeel uit van hoofdstuk A van het RA: Kleinere Overheid.

Taakstelling Rijk, Agentschappen en uitvoerende ZBO's

Ook deze post betreft de invulling van een maatregel uit het RA (A1.a.) ten behoeve van hoofdstuk A: Kleinere Overheid.

Tegemoetkoming programmagelden WTCG

Deze post betreft de invulling van een overboeking over de ijklijnen vanuit de begroting van VWS ter bekostiging van de programmagelden van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten. Oorzaak van de mutatie is enerzijds overloop uit 2010 en daarnaast hogere uitgaven dan was voorzien. Daarom zijn binnen de Rijksbegroting in enge zin extra middelen beschikbaar gesteld. Deze middelen worden middels een ijklijnmutatie overgeheveld naar het WTCG-budget op het Budgettair Kader Zorg.

Aanvulling stagefonds

Invulling intensiveringsmaatregel A1 van het RA.

Diversen (Beleidsmatige mutaties Rijksbegroting in enge zin)

Deze post bevat onder andere prijsbijstelling voor kader Rijksbegroting in enge zin, de herijking van apparaatskostenbudget en de meerkosten van de CIZ instellingssubsidie (éénmalig in 2011).

Inkomensafhankelijk maken van de WTCG

Om de overschrijdingen van de WTCG aan te pakken en deze meer in lijn te brengen met het oorspronkelijk geraamde niveau van bestedingen voor deze regeling wordt de WTCG inkomensafhankelijk gemaakt met ingang van 1 januari 2013. Dit betreft zowel de lage als de hoge tegemoetkomingen.

Kasschuif WTCG

Door vertraging in de uitbetaling slaat een deel van de uitgaven neer in 2013.

Verticale Toelichting

Opleidingsfonds

Het tekort bij het opleidingsfonds in de jaren 2013 en 2014 wordt middels een intertemporele kasschuif gedekt ten laste van 2012.

Zorguitgaven Caribisch Nederland

In Caribisch Nederland zijn de zorguitgaven conform de verplichtingen die Nederland op 10 oktober 2010 is aangegaan aangepast.

Preventief jeugdbeleid, provinciaal gefinancierde jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg en gesloten jeugdzorg

Dit betreffen overboekingen van de voormalige begroting van Jeugd en Gezin naar de begroting van VWS voor het uitvoeren van jeugdbeleid.

Huisartsenopleiding

Deze post op de begroting van VWS betreft de overheveling van middelen voor de huisartsopleiding van de Rijksbegroting in enge zin naar het Budgettair Kader Zorg. Daarmee wordt voor huisartsen dezelfde lijn gevolgd als voor de medische vervolgopleidingen die ook onder het begrotingsgefinancierde deel van het Budgettair Kader Zorg vallen.

Loonbijstelling

Deze post betreft de toedeling van loonbijstelling voor VWS.

Overheveling Brede Doel Uitkering Centra voor Jeugd en Gezin naar het Gemeentefonds

In het bestuursakkoord rijk en gemeenten «Samen aan de slag» is afgesproken dat de middelen in het kader van de Tijdelijke regeling CJG met ingang van het jaar 2012 aan het Gemeentefonds worden toegevoegd en door middel van een decentralisatie-uitkering aan gemeenten ter beschikking worden gesteld.

Aanvullende subsidietaakstelling tbv BKZ en begrotingspakket ICT

De posten «subsidietaakstelling» betreffen de invulling van de taakstelling subsidies VWS uit het RA op de begroting van VWS ten behoeve van het BKZ.

Beheerskosten CAK

Het betreft een bijdrage aan de beheerskosten van het Centraal Administratie Kantoor (CAK) van het Budgettair Kader Zorg voor wat betreft de AWBZ.

Integrale kankercentra

Deze post betreft een overheveling van middelen bestemd voor integrale kankercentra van het Budgettair Kader Zorg naar de begroting van VWS.

Verticale Toelichting

Overgangsrecht kosten ouderenregeling ambulancepersoneel

Hier gaat het om een structurele overheveling van middelen gereserveerd op het Budgettair Kader Zorg voor de kosten van de ouderenregeling ambulancepersoneel (FLO) naar de begroting van VWS. Deze middelen werden in de afgelopen jaren voor de private en semi-publieke diensten vaak incidenteel overgeheveld, maar had nog geen structureel karakter. Thans worden de beschikbare middelen voor alle categorieën ambulancediensten via de begroting bekostigd.

Diversen (technische mutaties rijksbegroting in enge zin)

Deze post bevat onder andere overboekingen naar de begroting van I&M naar aanleiding van dienstverleningsovereenkomsten ICT, overboekingen naar V&J en OCW voor het uitvoeren van gezamenlijk beleid en overboekingen van Budgettair Kader Zorg voor bijvoorbeeld zwangerschap en geboorte en de veranderoperatie CIZ. Het betreffen overboekingen van een beperkte financiële omvang.

Groeirimte opleidingsfonds

Dit is de groeirimte die voor het opleidingsfonds gereserveerd stond op het Budgettair Kader Zorg en wordt overgeheveld naar de begroting van VWS, waar het wel onderdeel blijft van het Budgettair Kader Zorg. Dit omdat de het opleidingsfonds onder de begroting van VWS valt.

Middelen fonds ziekenhuis opleidingen

Dit betreft een overheveling van de middelen voor de opleiding van gespecialiseerde verpleegkundigen en medisch ondersteunend personeel. De binnen het Budgettair Kader Zorg gereserveerde middelen voor ziekenhuizen worden verlaagd met dit bedrag en deze middelen worden overgeheveld naar de begroting van VWS, waar zij wel onderdeel blijven van het Budgettair Kader Zorg. Daarmee wordt voor de ziekenhuis opleidingen dezelfde lijn gevolgd als voor de medische vervolgopleidingen die ook onder het begrotingsgefinancierde deel van het Budgettair Kader Zorg vallen.

Bevriezing doelgroep zorgtoeslag

Deze post betreft de invulling van maatregel F2 uit het RA.

Bijstelling BIKK

De rijksbijdrage BIKK (bijdrage in de kosten van kortingen) compenseert de premiederving bij onder andere de AWBZ, die is ontstaan door de grondslagverkleining voor de premieheffing. Deze grondslagverkleining is opgetreden na de invoering van het nieuwe belastingstelsel in 2001. De hoogte van de BIKK is afhankelijk van de mate waarin heffingskortingen leiden tot reductie van de premieontvangsten bij het Algemene Fonds Bijzondere Ziektekosten (AFBZ). Gedurende het begrotingsjaar is de raming voor de BIKK AWBZ bijgesteld op basis van de actuele ramingen (CEP en MEV) van het Centraal Planbureau.

Verticale Toelichting

Bijstelling rijksbijdrage 18-

Bijstelling van de rijksbijdrage Zorgverzekeringsfonds voor huishoudens met kinderen onder de 18 jaar in de Zvw.

Bijstelling zorgtoeslag

De zorgtoeslag dient als tegemoetkoming in de kosten van de nominale zorgpremie. Gedurende het begrotingsjaar is de raming voor de zorgtoeslag bijgesteld op basis van de actuele ramingen (CEP en MEV) van het CPB.

Afwikkeling FES

In het RA is afgesproken dat de belegde ruimte wordt overgeheveld naar het Infrastructuurfonds, resp. de departementale begrotingen. Dit betekent dat de FES-begroting voor de jaren 2011 en volgende is leeg geboekt. Tegelijkertijd zijn de FES-bijdragen aan de ontvangstenkant van de corresponderende vakbegroting tot 0 teruggebracht; deze mutatie is hiervan het gevolg. De betreffende projecten worden voortaan uitsluitend via de uitgavenkant van de begroting verantwoord, en vinden gewoon doorgang.

Verticale Toelichting

ZORG: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011	62 615	65 926	69 951	74 471	79 574	
Mutaties Startnota	235	605	730	393	- 1 632	
Stand Startnota	62 850	66 531	70 681	74 863	77 941	
Mee- en tegenvallers						
Zorg						
Actualisering zorguitgaven	1 073	1 013	1 246	1 376	1 675	
	1 073	1 013	1 246	1 376	1 675	
Beleidsmatige mutaties						
Verlaging eerdere korting ziekenhuizen	235	235	235	235	235	
Hoofdlijnenakkoord instellingen voor medisch specialistische zorg	0	- 265	- 265	- 265	- 265	
Verlaging eerdere tariefskorting medisch specialisten	42	42	42	42	42	
Kosten oneigenlijk gebruik SEH verhalen op patiënt	0	0	- 10	- 10	- 10	
Korting academische component	0	- 10	- 20	- 30	- 40	
Tariefmaatregel huisartsen	0	- 132	- 132	- 132	- 132	
Maatregel fysiotherapie	0	- 50	- 50	- 50	- 50	
Tariefmaatregel logopedie en verloskunde	0	- 10	- 10	- 10	- 10	
Farmaceutische hulp	- 42	- 42	- 57	- 57	- 57	
Ggz	0	- 396	- 396	- 396	- 396	
Afzien van pakketopname beweegkuur	0	- 69	- 30	- 19	- 9	
Pakketuitname dieetadvisering	0	- 42	- 42	- 42	- 42	
Pakketuitname maagzuurremmers	0	- 75	- 75	- 58	- 58	
Pakketuitname stoppen met roken	0	- 20	- 20	- 20	- 20	
Invoering darmkankerscreening	0	0	17	40	61	
Hulpmiddelen	20	20	20	20	20	
Taakstellende intensiveringsmiddelen	0	- 20	- 20	- 20	- 20	
Beperken doelgroep AWBZ	0	20	0	0	0	
Ramingsbijstelling kapitaallasten	0	34	52	31	16	
Niet doorgaan invoering minimale eigen betalingen AWBZ	0	80	80	80	80	
Persoonsgebonden budgetten	0	- 119	- 290	- 843	- 919	
Caribisch Nederland	23	15	15	15	14	
Tekort budget WTCG	0	50	50	50	50	
Inkomensafhankelijke WTCG	0	0	- 250	- 250	- 250	
Overig	- 53	- 153	- 344	- 243	- 234	
	225	- 906	- 1 500	- 1 933	- 1 993	
Technische mutaties						
Zorg						
Technische mutatie ggz	0	146	146	146	146	
Nominale ontwikkeling	117	306	121	93	- 1	
Huisartsenopleiding van kader R naar het BKZ	134	136	135	135	135	
Overig	15	- 39	- 74	- 70	- 61	
	265	549	329	304	219	
Extrapolatie						82 099
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	1 798	1 261	805	140	- 1 731	
Stand Miljoenennota 2012	64 413	67 187	70 756	74 611	77 842	82 099

Verticale Toelichting

ZORG: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011	3 184	3 464	3 608	3 765	3 936	
Mutaties Startnota	0	0	80	80	- 185	
Stand Startnota	3 184	3 464	3 688	3 845	3 751	
Mee- en tegenvallers						
Zorg						
Actualisering zorguitgaven	85	85	0	0	0	
Beleidsmatige mutaties	85	85	0	0	0	
Zorg						
Eigen bijdrage Zvw	0	146	146	146	146	
Ramingsbijstelling eigen bijdrage AWBZ	0	0	- 19	- 19	- 19	
Ramingsbijstelling eigen risico Zvw	- 33	- 54	- 20	- 20	- 22	
Diversen	20	0	0	0	0	
Extrapolatie	- 13	92	107	107	105	4 029
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	72	177	187	187	- 80	
Stand Miljoenennota 2012	3 256	3 641	3 795	3 952	3 856	4 029

Mutaties Startnota

De mutaties uit het RA en de nota van wijziging 2011 zijn reeds toegelicht in de Startnota die bij de start van het Kabinet Rutte is vastgesteld (Kamerstuk 32 500 XVI nr. 29).

Actualisering zorguitgaven

In de curatieve zorg zijn er ten opzicht van de ontwerpbegroting 2011 extra uitgaven aan onder andere de medisch specialisten (143 mln.), zelfstandige behandelcentra (138 mln.), ziekenhuizen (44 mln.) huisartsen (45 mln.), paramedische zorg (49 mln.), grensoverschrijdende zorg (41 mln.), multidisciplinaire zorgverlening (70 mln.), ziekenvervoer (26 mln.) en de geestelijke gezondheidszorg (255 mln.). Daarnaast zijn er meevallers bij de tandheelkunde (36 mln.) en de geneesmiddelen (jaarlijks wisselende bedragen rond de 100 mln.). Op het terrein van de care zijn overschrijdingen bij de persoonsgebonden budgetten (oplopend van ruim 100 mln. in 2012 tot ongeveer 900 mln. in 2015) en zorg in natura door AWBZ-instellingen (352 mln.). In deze cijfers is de overschrijding vanaf 2012 voor vrijgevestigd medisch specialisten in ZBC's en ziekenhuizen ruim 200 mln. lager dan in 2011. De reden hiervoor is dat vanaf 2012 het beheersmodel medisch specialisten in werking treedt op basis waarvan het afgesproken kader wordt gehandhaafd.

Verlaging eerdere korting ziekenhuizen

In de begroting 2011 is bij de ziekenhuizen een structurele overschrijding (op basis van voorlopige realisatie 2009) vermeld van 549 mln. Tegenover deze overschrijding is destijds een voorgenomen korting van gelijke omvang opgenomen. Op grond van recentere cijfers over 2009 is de structurele overschrijding vanaf 2009 en de korting vanaf 2011 neerwaarts bijgesteld.

Verticale Toelichting

Hoofdlijnenakkoord instellingen voor medisch specialistische zorg

Op 4 juli 2011 is een Bestuurlijk hoofdlijnenakkoord gesloten tussen de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ), Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU), Zorgverzekeraars Nederland (ZN), Zelfstandige Klinieken Nederland (ZKN) en VWS. In dit hoofdlijnenakkoord zijn onder andere afspraken gemaakt over een beheerste kostenontwikkeling van de medisch specialistische zorg van 2,5% vanaf 2012 aan de hand van basisjaar 2011 (exclusief loon- en prijsbijstelling). Onderdeel van de afspraken is ook het redresseren van de meerjarige doorwerking van de overschrijdingen 2010. Op grond van de voorlopige realisatie 2010 (stand juni 2011) zijn de overschrijdingen bij ziekenhuizen en zelfstandige behandelcentra toegenomen met circa 400 mln. Afgesproken is dat de instellingen en verzekeraars maatregelen nemen om hiervan 265 mln. op te lossen en zo binnen het afgesproken kader te blijven.

Verlaging eerdere tariefskorting medisch specialisten

De overschrijding bij de medisch specialisten (op basis van meer definitieve cijfers over 2009 dan ten tijde van de Miljoenennota 2011) is zoals gemeld in de 2^e supplettoire wet 2010 neerwaarts bijgesteld met 42 mln. Als gevolg van deze mutatie zijn de kortingsmaatregelen verlaagd met 42 mln.

Kosten oneigenlijk gebruik SEH verhalen op patiënt

In aanvulling op het beleid om het aantal zelfverwijzers op de poliklinieken en bij de spoedeisende hulpposten (SEH) te verminderen is het voornemen de kosten van oneigenlijk gebruik van zelfverwijzers op de SEH te verhalen bij de patiënt.

Korting academische component

Dit betreft een korting van de academische component.

Tariefmaatregel huisartsen

Het huisartsenkader wordt gekort voor de structurele overschrijdingen die toe te schrijven zijn aan de huisartsenzorg.

Maatregel fysiotherapie

De overschrijding bij de fysiotherapie wordt geredresseerd door het aantal behandelingen per aandoening voor eigen rekening extra te verhogen naar 20 (in plaats van 15). Dit is een aanscherping van de in het RA vastgelegde maatregel om per 1 januari 2012 de vergoeding vanaf de eerste 15 behandelingen (was 12 behandelingen) te laten ingaan.

Tariefmaatregel logopedie en verloskunde

De tarieven voor logopedie en verloskunde worden verlaagd. De tariefskorting bij logopedie is 6 mln. en bij verloskunde 4 mln.

Verticale Toelichting

Farmaceutische hulp

Als gevolg van het besluit van de NZa om de apothekerstarieven per 1 januari 2011 te verlagen, vallen de uitgaven voor geneesmiddelen structureel 42 mln. lager uit dan eerder geraamd. Daarnaast resulteert uitbreiding of wijziging van het aantal referentielanden op basis van de Wet Geneesmiddelenprijzen (WGP) naar verwachting in een besparing van 15 mln.

GGZ

In de curatieve Ggz worden maatregelen getroffen die ten op zichte van de Startnota in totaal 396 mln. opleveren. Zie ook de technische Ggz mutatie en de Ggz mutatie aan de ontvangstenkant.

Afzien van pakketopname beweegkuur

De beweegkuur wordt niet in het basispakket opgenomen. De daarvoor gereserveerde middelen worden ingezet binnen het BKZ.

Pakketuitname dieetadvisering

Dieetadvisering zal vanaf 2012 geen onderdeel meer uitmaken van het basispakket.

Pakketuitname maagzuurremmers

De maagzuurremmers zullen vanaf 2012 geen onderdeel meer uitmaken van het basispakket. Chronisch gebruik wordt van deze maatregel uitgezonderd.

Pakketuitname stoppen met roken

Ondersteuning bij stoppen met roken wordt vanaf 2012 uit het basispakket gehaald.

Invoering darmkankerscreening

Vanaf 2013 wordt darmkankerscreening ingevoerd.

Hulpmiddelen

Tijdens de begrotingsbehandeling VWS 2011 is de motie Agema c.s. (Kamerstuk 32 500 XVI nr. 53) aangenomen. De uitvoering van de motie maakt het uit het pakket halen van de rollators en andere loophulpmiddelen ongedaan.

Taakstellende intensiveringsmiddelen

Tijdens de begrotingsbehandeling VWS 2011 is de motie Agema c.s. (Kamerstuk 32 500 XVI nr. 53) aangenomen. Ter dekking van deze motie worden de taakstellende intensiveringsmiddelen uit het RA ingezet.

Verticale Toelichting

Beperken doelgroep AWBZ

De maatregel beperken doelgroep AWBZ uit het RA (H8) wordt met een jaar uitgesteld omdat er nog nadere uitwerking plaatsvindt (Kamerstuk 30 597 nr. 186).

Ramingsbijstelling kapitaallasten

Het invoeren van integrale tarieven die bestaan uit een vergoeding voor geleverde zorg en een normatieve huisvestingscomponent (NHC) voor de kapitaallasten leidt tot een beperkte stijging van de uitgaven in de eerste jaren. Hierbij is rekening gehouden met een ramingsbijstelling vanwege onder andere een lager bouwvolume en neerwaartse bijstelling van de rentecomponent in de NHC in lijn met de actuele ontwikkelingen in de markt.

Niet doorgaan invoering minimale eigen betalingen AWBZ

De maatregel minimale eigen bijdrage AWBZ betreft een besluit van het vorige kabinet. Het huidige kabinet heeft besloten van deze maatregel af te zien (Kamerstuk 30 597 nr. 186).

Persoonsgebonden budgetten

Om de groei van de PGB-regeling in lijn te brengen met de groei in de AWBZ wordt vanaf 1 januari 2012 de keuzemogelijkheid tot het PGB beperkt tot personen met een verblijfsindicatie. Hierdoor wordt de geraamde overschrijding in 2015 geredresseerd. Zie ook de PGB-brief (Kamerstuk 30 597 nr. 196).

Caribisch Nederland

In Caribisch Nederland zijn de zorguitgaven conform de verplichtingen die Nederland op 10 oktober 2010 is aangegaan aangepast

Tekort budget WTCG

Op basis van het huidige beleid wordt vanaf 2012 een structurele overschrijding van 50 mln. voorzien. De hogere uitgaven 2011 en deels 2012 vormen onderdeel van de ijklijnmutaties.

Inkomensafhankelijke WTCG

Om de overschrijdingen van de WTCG (Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten) te redresseren en de uitgaven voor de WTCG meer in lijn te brengen met het oorspronkelijk geraamde uitgavenniveau voor deze regeling wordt de WTCG in 2012 inkomensafhankelijk gemaakt om zo in 2013 effect te krijgen.

Technische mutatie GGZ

In de VWS-begroting 2011 en de Startnota is besloten tot een aantal maatregelen met betrekking tot de eigen bijdrage in de curatieve GGZ. Het deel dat betrekking heeft op de invoering van de eigen bijdrage in de tweedelijns GGZ wordt aan de ontvangstenkant geraamd en verantwoord. Dit leidt tot een technische mutatie van de uitgavenkant naar de ontvangstenkant.

Verticale Toelichting

Nominale ontwikkeling

De nominale ontwikkeling betreft de aanpassingen van de verwachte loon- en prijsontwikkeling voor de zorg. Deze verwachtingen worden tijdens het jaar aangepast op basis van de ramingen (CEP, MEV en MLT) van het Centraal Planbureau. Met de zorgwerkgevers wordt open en reëel overleg gevoerd over de ontwikkeling van lonen en prijzen in de zorgsector.

Huisartsenopleiding van kader R naar het BKZ

Deze mutatie betreft het overhevelen van de huisartsenopleiding van kader RBG-eng naar het BKZ. Daarmee wordt voor de huisartsenopleiding dezelfde lijn gevolgd als voor de medische vervolgoopleidingen die ook onder het begrotingsgefinancierde deel van het BKZ vallen.

Mutaties Startnota

De mutaties uit het RA en de nota van wijziging 2011 zijn reeds toegelicht in de Startnota die bij de start van het Kabinet Rutte is vastgesteld (Kamerstuk 32 500 XVI nr. 29).

Actualisering zorguitgaven

Dit betreft verwachte meevallers bij de eigen betalingen AWBZ.

Eigen bijdrage Zvw

In de curatieve Ggz is besloten tot een aantal maatregelen. Hiervan slaat 146 mln. neer bij de inkomsten Zvw in de vorm van eigen bijdragen tweedelijns Ggz (behandeling en verblijf).

Ramingsbijstelling eigen bijdrage AWBZ

Als gevolg van de voorgenomen overheveling van de geriatrische revalidatiezorg van de AWBZ naar de Zvw komt de eigen bijdrage zoals die in de AWBZ van toepassing is te vervallen.

Ramingsbijstelling eigen risico Zvw

De opbrengsten uit eigen risico zijn aangepast als gevolg van een herijking van het eigen risico model (minder opbrengsten), de overheveling van geriatrische revalidatiezorg naar de Zvw (hogere opbrengsten) en een technische correctie met betrekking tot het niet meer vergoeden van de anticonceptiva voor vrouwen ouder dan 21 jaar (minder opbrengsten).

Verticale Toelichting

B GEMEENTEFONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	18 110,9	17 820	17 862	17 797,9	17 640,6	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Bijzondere bijstand voor chronisch zieken en ouderen	0	90	90	90	90	
Decentralisatie begeleiding	0	47,6	32	0	0	
Integratie uitkeringen	0	0	0	45,9	0	
Normeren lokaal inkomensbeleid	0	- 40	- 40	- 40	- 40	
NUP	26,9	31,7	31,7	31,7	- 122	
Regionale omgevingsdiensten	0	- 50	- 80	- 100	- 100	
Selectieve en gerichte schuldhulpverlening	0	- 20	- 20	- 20	- 20	
Verminderen politieke ambtsdragers	0	0	0	0	- 110	
Wijziging betalingsverloop	245,3	0	0	0	0	
Diversen	1	0	0	0	0	
Zorg						
Diversen	0	0	0	0	0	
	273,2	59,3	13,7	7,6	- 302	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Algemene mutatie accres	0	41,4	53,5	65,6	86,3	
Centra Jeugd en Gezin	0	368,1	368,1	368,1	368,1	
Overboeken accres 2012	0	- 87,9	- 87,9	- 87,9	- 87,9	
Uitvoeringskosten inburgering	0	36,7	0	0	0	
Diversen	116	38,1	29,9	29	36,2	
Zorg						
Integratie uitkeringen	0	0	0	- 45,9	0	
WMO huishoudelijke hulp	72,9	72,9	72,9	72,9	72,9	
Diversen	0	- 14,5	- 14,5	- 14,5	- 14,5	
Extrapolatie	188,9	454,8	422	387,3	461,1	17 906,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	462,1	614,1	435,7	395	159,2	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	18 573	18 334,1	18 297,7	18 192,8	17 799,8	17 906,5
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	18 573	18 334,1	18 297,7	18 192,8	17 799,8	17 906,5

Bijzondere bijstand voor chronisch zieken

Om de cumulatie van inkomenseffecten te verzachten, stelt het kabinet 90 mln. beschikbaar voor koopkrachtondersteuning van bijvoorbeeld chronische zieken, gehandicapten en ouderen. Dit bedrag wordt ter beschikking gesteld aan gemeenten en toegevoegd aan het Gemeentefonds.

Decentralisatie begeleiding

Deze middelen zijn bedoeld om gemeenten te compenseren voor de (transitie)kosten die samenhangen met de decentralisatie van de functie begeleiding uit de AWBZ.

Verticale Toelichting

Integratie-uitkeringen – beleidsmatige mutaties Rijksbegroting in enge zin

Bij de extrapolatie van het Gemeentefonds in 2009 zijn enkele decentralisatie-uitkeringen op het Budgettair Kader Zorg (BKZ) geboekt, terwijl deze op het kader RBG-eng thuishoren. Daarom wordt het Gemeentefonds binnen het kader RBG-eng met 45,9 mln. opgehoogd en binnen het BKZ met 45,9 mln. verlaagd.

Normeren lokaal inkomensbeleid

Dit betreft maatregel F8 uit het RA.

NUP

In het bestuursafspraken 2011–2015 is met de VNG afgesproken dat de implementatie van het Nationaal Uitvoeringsprogramma E-overheid (NUP) wordt voorgefinancierd middels een kasschuif in het gemeentefonds.

Regionale omgevingsdiensten

Dit betreft maatregel A29 uit het RA.

Selectieve en gerichte schuldhulpverlening

Dit betreft maatregel F10 uit het RA.

Verminderen politieke ambtsdragers

Dit betreft maatregel A28c uit het RA.

Wijziging betalingsverloop

In 2010 is een gedeelte van het Gemeentefonds niet uitbetaald aan gemeenten. Dit is veroorzaakt doordat de verdeelmaatstaven niet allemaal in 2010 definitief konden worden vastgesteld, waardoor niet kon worden overgegaan tot betaling aan de gemeenten. Het resterende bedrag wordt in 2011 uitbetaald. Hiertoe wordt de begroting van het Gemeentefonds verhoogd.

Algemene mutatie accressen

Het algemeen aanvullend accres vindt zijn oorsprong in maatregelen uit het RA op het gebied van de Sociale Zekerheid. Tegenover ombuigingen die relevant zijn voor de NGRU (Wajong, WSW, reïntegratie WWB) staan namelijk hogere uitgaven aan de WWB (I-deel) die niet relevant zijn voor de NGRU. De ombuigingen leiden tot lagere accressen, maar de hogere uitgaven aan het I-deel van de WWB leiden niet tot hogere accressen. Het netto-effect van de ombuiging is verwerkt.

Centra Jeugd en Gezin

Met ingang van 1 januari 2012 vervalt de Brede Doeluitkering Centra voor Jeugd en Gezin. Conform de gemaakte afspraken in het Bestuursakkoord Rijk en gemeenten *Samen aan de slag* van 4 juni 2007 (30 800 B, nr. 17) worden deze middelen aan het Gemeentefonds toegevoegd.

Verticale Toelichting

Overboeken accres 2012

Conform het RA wordt de normeringssystematiek van het Gemeentefonds met ingang van 2012 weer in werking gesteld. Dit betreft de tranche 2012.

Uitvoeringskosten inburgering

Vanaf 2010 zijn de middelen voor de uitvoeringskosten van de Wet inburgering ondergebracht in de algemene uitkering van het Gemeentefonds. De uitkering in 2012 betreft hiervoor 36,7 mln.

Diversen – technische mutaties Rijksbegroting in enge zin

De post diversen bestaat voornamelijk uit een aantal overhevelingen van middelen van departementale begrotingen, die via het Gemeentefonds aan gemeenten worden uitgekeerd. Dit gaat bijvoorbeeld om Brede scholen (23 mln.), Nationaal Actieplan Sport en bewegen (10 mln.) en Pieken in de Delta (9 mln.).

Integratie-uitkeringen – technische mutaties Zorg

Bij de extrapolatie van het Gemeentefonds in 2009 zijn enkele decentralisatie-uitkeringen op het BKZ geboekt, terwijl deze op het kader RBG-eng thuishoren. Daarom wordt het Gemeentefonds binnen het kader RBG-eng met 45,9 mln. opgehoogd en binnen het BKZ met 45,9 mln. verlaagd.

WMO huishoudelijke hulp

Het WMO budget 2011 wordt verhoogd tot totaal 1 455,9 mln. zoals overeengekomen is in het Bestuursakkoord.

Diversen – technische mutaties Zorg

De eigen bijdrageregeling in de WMO is wettelijk opgedragen aan het Centraal Administratiekantoor (CAK). In verband met de omzetting van het CAK per 1-1-2012 naar een Zelfstandig Bestuursorgaan is het doelmatiger de betaling van de uitvoeringskosten te centraliseren. Daarom wordt 14,5 mln. uitgenomen uit het Gemeentefonds.

Verticale Toelichting

C PROVINCIEFONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	1 142,5	1 086	1 090	1 071,8	926,8	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 0,2	0	0	0	0	
	- 0,2	0	0	0	0	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Verminderen politieke ambtsdragers	0	0	0	0	- 10	
Diversen	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	- 10	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Algemene mutatie accres	0	3,4	4,4	5,6	7,1	
Nationale gebiedsontwikkelingen	2,3	2,3	6,8	8	0,8	
Overboeken accres 2012	0	- 6,7	- 6,7	- 6,7	- 6,7	
Pieken in de delta	19,7	0	0	0	0	
Regio specifiek pakket zuiderzeelijn	15,9	0	0	0	0	
Waddenfonds	33	28,9	36,8	38,7	40,5	
Diversen	5,1	2,7	- 0,1	- 0,1	0	
	76	30,6	41,2	45,5	41,7	
Extrapolatie						946
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	75,7	30,5	41,2	45,5	31,6	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	1 218,2	1 116,5	1 131,2	1 117,3	958,4	946
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	1 218,2	1 116,5	1 131,2	1 117,3	958,4	946

Verminderen politieke ambtsdragers

Dit betreft maatregel A28c uit het RA.

Algemene mutatie accres

Het algemeen aanvullend accres vindt zijn oorsprong in maatregelen uit het RA op het gebied van de Sociale Zekerheid. Tegenover ombuigingen die relevant zijn voor de NGRU (Wajong, WSW, reïntegratie WWB) staan namelijk hogere uitgaven aan de WWB (I-deel) die niet relevant zijn voor de NGRU. De ombuigingen leiden tot lagere accresen, maar de hogere uitgaven aan het I-deel van de WWB leiden niet tot hogere accresen. Het netto-effect van de ombuiging is verwerkt.

Nationale gebiedsontwikkelingen

Dit betreft de decentralisatie van middelen voor nationale gebiedsontwikkelingsprojecten (projecten in het kader van het subsidiebesluit Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK) en Nota Ruimte).

Overboeken accres 2012

Conform het RA wordt de normeringssystematiek van het Provinciefonds met ingang van 2012 weer in werking gesteld. Dit betreft de tranche 2012.

Verticale Toelichting

Pieken in de Delta

Voor het programma Pieken in de Delta waarbij bedrijven, kennisinstellingen en samenwerkingsverbanden subsidie kunnen krijgen bij projecten voor ontwikkeling en toepassing van hoogwaardige kennis, wordt in 2011 eenmalig 19,7 mln. toegevoegd aan het Provinciefonds. Deze middelen zijn afkomstig van de begroting van EL&I.

Regio Specifiek Pakket Zuiderzeelijn

In juni 2008 is het Convenant Regiospecifiek Pakket (RSP) Zuiderzeelijn ondertekend door voorheen Verkeer en Waterstaat, de Stuurgroep Zuiderzeelijn en de provincies Fryslân, Groningen, Drenthe en Flevoland. De gelden voor de RSP-onderdelen Ruimtelijk-economisch Programma en Concrete bereikbaarheidsprojecten worden uitgekeerd middels een decentralisatie-uitkering. Deze middelen worden overgeheveld van de begroting van I&M.

Waddenfonds

Het Waddenfonds wordt gedecentraliseerd. Hiervoor worden alle middelen in het huidige Waddenfonds overgedragen aan de Waddenprovincies via een decentralisatie-uitkering uit het Provinciefonds.

Verticale Toelichting

A INFRASTRUCTUURFONDS: UITGAVEN
bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	8 321,9	8 203,5	7 995,5	8 541,6	7 598,5	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
A12 Lunetten Veenendaal	- 45,6	- 23,8	- 28,7	- 2,6	- 2,5	
Aanbestedingscontracten	- 16,3	9,5	19,1	6,7	- 0,4	
Aanbestedingsmeevaller steenbekleding	- 37,3	- 9,9	0	- 3,5	- 3	
Aanleg spoor	103,7	- 36,5	62,8	34,6	34,6	
Aansluiting Nuth/Parkstad	77,7	11,2	24,1	- 50,2	- 13,6	
Beheer en instandhouding spoor	25,5	27,1	2,9	- 2,2	- 4,6	
Beheer en onderhoud problematiek	0	50	100	100	150	
Dekking beheer en onderhoud problematiek	0	- 50	- 100	- 100	- 150	
Diverse interne toedelingen over div artikelen	- 5,1	209,5	116,8	- 20	- 29	
Groot onderhoud maasroute	- 19	- 15	- 6	0	0	
Hogesnelheidslijn	37	0	0	0	0	
Kasschuif	- 142,7	127,8	- 135,8	- 155,1	- 169,7	
Kasschuif HWBP	30,1	- 150	- 51,1	94,7	218,9	
MIRT 2012 van planstudie naar realisatie	- 38,1	- 4,2	3,4	50,2	29,7	
Mobiliteitsaanpak	9,9	11,4	0	0	- 16,1	
Omlabeling stimuleringspakket	28	0	- 105	- 75	- 75	
Overheveling van BenO naar aanleg	22,2	18	8,1	2,3	2,1	
Planstudie spoor naar aanleg	- 104,2	- 0,6	- 66,7	- 33,4	- 31	
Planstudieprogramma	37,3	- 13,1	0	3,5	3	
Risicoreservering HSL zuid	- 35,4	4,7	0,4	0,6	0	
RSP projecten	- 0,5	- 55,6	15,1	19,5	- 46	
Toedelen voordelig saldo 2010	406,7	0	0	0	0	
Diversen	5,2	13,7	1,8	0,3	0,4	
	339,1	124,2	- 138,8	- 129,6	- 102,2	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
2e fase Maasvlakte	0	0	17	42	65	
Aanpassing kasritme basispakket beheer en onderhoud hoofdwegennet	- 200	0	0	0	0	
Benutting wegen	0	0	20	80	0	
Beter benutten spoor	0	0	0	0	36	
Bijdragen derden	- 8,9	13,7	66,5	4,7	- 33	
Bypass Nootdorp A12	0	0	30	1	0	
Diverse boekingen	- 42,7	- 58	80,7	- 32,4	- 45,1	
Holland Rijnlandroute A4-44	0	0	0	0	150	
Kasschuif bestuursakkoord water	- 254,3	- 24,2	231,6	30,4	16,4	
Ra maatregel A19 - breder toepassen PPS bij aanleg infrastructuur	0	0	- 10	- 30	- 50	
Ra maatregel A22 - niet invoeren kilometerheffing	0	- 40	- 40	- 40	- 300	
Ra maatregel A23 - hogere gebruiksvergoeding spoor	0	0	0	0	- 50	
Ra maatregel A24 - temporisering en versobering kaderrichtlijn water	- 20	- 20	- 20	- 40	- 50	
Ra maatregel A25 - ruimtelijke inpassing bovenwettelijk	0	- 20	- 30	- 50	- 50	
Ra maatregel A26 - vereenvoudiging omgevingsrecht	0	0	0	- 50	- 50	
Taakstellingen	- 1,3	- 15	- 56,6	- 121,6	- 158,7	
Tolopbrengsten	0	0	- 51	- 51	- 119	
Verdeling loon en prijsbijstelling	121,8	82,7	54,5	75	67,4	

Verticale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Verkenning stedelijke bereikbaarheid Almere	0	0	0	0	48	
Verwerking DBFM-contract A12	- 78	- 5,4	- 78,3	13,2	13,2	
Verwerking technische kasschuif tbv rijksbrede problematiek	100	- 250	- 75	75	150	
Zuidas A10	0	0	0	69	177	
Diversen	0,2	- 4,9	11,6	- 30	- 14,2	
Niet tot een ijklijn behorend Omlabeling stimuleringspakket	- 28	0	105	75	75	
Extrapolatie	- 411,2	- 341,1	256	20,3	- 122	8 389,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 72,1	- 216,8	117,3	- 109,4	- 224,3	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	8 249,8	7 986,7	8 112,8	8 432,1	7 374,1	8 389,1
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	8 249,8	7 986,7	8 112,8	8 432,1	7 374,1	8 389,1

Verticale Toelichting

A INFRASTRUCTUURFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	8 321,9	8 203,5	7 995,5	8 541,6	7 598,5	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Kasschuif	- 100	124,3	- 33,8	- 54,8	- 27,2	
Omlabeling stimuleringspakket	28	0	- 105	- 75	- 75	
Toedelen voordelig saldo 2010	51,9	0	0	0	0	
Diversen	4,3	0	0	0	0	
	- 15,8	124,3	- 138,8	- 129,8	- 102,2	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Aanpassing kasritme basispakket beheer en onderhoud hoofdwegenet	- 200	0	0	0	0	
Aanpassing voeding IF	- 20	- 80	- 100	- 260	- 810	
Bijdragen derden	- 8,9	13,7	66,5	4,7	- 33	
Diverse boekingen	- 42,7	- 58	80,7	- 32,4	- 45,1	
Intensivering van infrastructurele projecten	0	0	100	200	500	
Kasschuif bestuursakkoord water Ra maatregel A20 – verhoogde opbr. spoorsector en meer doelmatigheid	- 254,3	- 24,2	231,6	30,4	16,4	
Ra maatregel A28b – maatregelen waterschappen	0	0	0	50	100	
Taakstellingen	- 1,3	- 15	- 56,6	- 121,6	- 158,7	
Tolopbrengsten	0	0	- 51	- 51	- 119	
Verdeling loon en prijsbijstelling	121,8	82,7	54,5	75	67,4	
Verwerking DBFM-contract A12	- 78	- 5,4	- 78,3	13,2	13,2	
Verwerking technische kasschuif tbv rijksbrede problematiek	100	- 250	- 75	75	150	
Zandmotor en quick wins binnen- havens	37,4	0	0	0	0	
Diversen	- 37,2	- 4,9	- 21,4	- 38	- 38,2	
Niet tot een ijklijn behorend						
Omlabeling stimuleringspakket	- 28	0	105	75	75	
Toedelen voordelig saldo 2010	354,8	0	0	0	0	
	- 56,4	- 341,1	256	20,3	- 122	
Extrapolatie						8 389,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 72,1	- 216,8	117,3	- 109,4	- 224,3	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	8 249,8	7 986,7	8 112,8	8 432,1	7 374,1	8 389,1
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	8 249,8	7 986,7	8 112,8	8 432,1	7 374,1	8 389,1

A12 Lunetten Veenendaal

Dit betreft verlaging van het taakstellend budget voor de A12 Lunetten – Veenendaal. Het project is aanbesteed als DBFM-contract (Design, Build, Finance, Maintenance).

Aanbestedingscontracten

De kasbudgetten zijn in lijn gebracht met de aanbestedingscontracten van met name de aanbesteding van de Fries-Groningse kanalen, de renovatie en baggeren van de Volkeraksluizen en het Impuls op het Groot Onderhoud.

Verticale Toelichting

Aanbestedingsmeevaller steenbekleding

Het taakstellend budget voor het project steenbekleding Oosterschelde en Westerschelde kan in verband met een aanbestedingsmeevaller worden verlaagd. Daarnaast zijn kasschuiven binnen dit artikelonderdeel doorgevoerd ten behoeve van de financiering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en de verkenning Afsluitdijk.

Aanleg spoor

Vanuit het planstudiebudget spoor worden middelen ingezet voor tekorten bij de realisatie van sporen in Arnhem en Den Haag Centraal Station 2011/2012. Daarnaast wordt een deel van het aanlegbudget vrijgemaakt voor beheer en instandhouding spoor, met name voor de projecten Brandweerkorps Kijfhoek, evaluatie MER Betuweroute en A15 Zettingen (onderdeel van de Betuweroute).

Aansluiting Nuth/Parkstad

In eerste instantie was het beeld dat de aansluiting Nuth/Parkstad via artikel 14 Regionale lokale infrastructuur zou verlopen. Echter dit project zal op artikel 12 Hoofdwegennet worden verantwoord. Deze mutatie heeft met name hierop betrekking. Tegelijkertijd is er met een kasschuif aangesloten bij de geprogrammeerde voortgang.

Beheer en instandhouding spoor

Een deel van het aanlegbudget wordt vrijgemaakt voor beheer en instandhouding (BenI) spoor, met name voor de projecten Brandweerkorps Kijfhoek, evaluatie MER Betuweroute en A15 Zettingen. Daarnaast wordt een aanbestedingsmeevaller ingezet voor herstelplan spoor. Tot slot wordt het aangepaste kasritme op InfraProvider door lagere marktrente aangewend voor kasproblematiek BenI.

Beheer en onderhoud problematiek

Dit betreft de toevoeging van budget (totaal 1,5 mld.) voor beheer en onderhoud (BenO) als onderdeel van de totale BenO-problematiek van 4,1 mld. In het verleden was het budget voor BenO structureel lager dan benodigd en werd het budget aangevuld vanuit de onderuitputting op andere budgetten. Deze situatie is met deze toevoeging grotendeels rechtgezet.

Dekking beheer en onderhoud problematiek

Een deel (1,5 mld.) van het aanleg- en planstudiebudget dat nog niet concreet belegd was met juridische, bestuurlijke of andere verplichtingen wordt vrijgemaakt als onderdeel van de dekking van de problematiek bij beheer en onderhoud van (vaar)wegen en hoofdwatersystemen.

Diverse interne toedelingen over diverse artikelen

Dit betreft de verwerking van Infrastructuurfonds brede kasschuiven ten gunste van de kasproblematiek Beheer en Instandhouding (BenI) spoor.

Verticale Toelichting

Groot onderhoud Maasroute

De overheveling in 2011–2013 betreft een bijdrage van het Impuls Groot Onderhoud aan de Maasroute. Het taakstellend budget is met 40 mln. verhoogd, vanwege het meenemen van enkele geplande onderhoudswerkzaamheden in het aanleg contract van de Maasroute.

Hogesnelheidslijn

Het betreft de overheveling uit de risicoreservering HSL Zuid / Betuwe-route ten gunste van de Elektro-Magnetische Compatibiliteit (EMC) problematiek, conform de 26ste voortgangsrapportage (Kamerstukken II 2009–2010, 22 026, nr. 314).

Kasschuif (ook ontvangsten)

Met deze kasschuif wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de actuele inzichten in de programmering. De kasschuif is tot en met 2020 budgettair neutraal. Het grootste deel van deze kasschuiven wordt veroorzaakt door het pas op een later moment binnenkrijgen van ontvangsten derden voor met name de projecten N33 Assen Zuid, A4 Burgerveen-Leiden, A4/A9 Badhoevedorp en de A4 Dinteloord-Bergen op Zoom.

Kasschuif HWBP

Middels deze kasschuif worden de beschikbare budgetten voor Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) in lijn gebracht met de actuele uitvoeringsplanning van de waterschappen.

Mirt 2012 van planstudie naar realisatie

Het betreft hier overboekingen voor de projecten die van de planstudie naar de realisatiefase zijn overgegaan, zoals A4 Delft-Schiedam, A12 Zoetermeer-Zoetermeer centrum, A50 Ewijk-Valburg, en de A2 Passage Maastricht. Daarnaast zijn voor de planstudieprojecten A9 Alkmaar-uitgeest en A13/16/20 Rotterdam realisatiekosten gemaakt. Met een kasschuif is aangesloten bij de geplande voortgang.

Mobiliteitsaanpak

Dit betreft een correctieboeking van onderdeel 12.01 naar 12.02 met betrekking tot de verantwoording van de zogeheten Mobiliteitsaanpak (MA)-pakketten. De MA-pakketten moeten worden verantwoord als onderdeel van verkeersmanagement.

Omlabeling stimuleringspakket (zie tegenhanger bij niet-relevante mutaties)

Het budget dat in het kader van het Aanvullend Beleidsakkoord van het vorige kabinet naar voren is gehaald is binnen het uitgavenkader geplaatst. Het betreffen gelden uit de Motie van Geel voor de N57 Middelburg-Oosterscheldekering en de N18 bij Varsseveld.

Verticale Toelichting

Overheveling van BenO naar aanleg

Deze mutatie betreft met name de overheveling van onderhoudsgelden voor het project Maasroute fase 2, naar het realisatieprogramma aanleg vaarwegen. Dit in verband met het meenemen van enkele geplande onderhoudswerkzaamheden in het aanleg contract van de Maasroute.

Planstudie spoor naar aanleg

Vanuit het planstudiebudget spoor worden middelen ingezet voor tekorten bij de realisatie van sporen in Arnhem en Den Haag Centraal Station 2011/2012. Daarnaast worden planstudiemiddelen ingezet voor tekorten bij de realisatie van sporen in Arnhem en Den Haag Centraal Station 2011/2012.

Planstudieprogramma

Het taakstellend budget voor het project steenbekleding Oosterschelde en Westerschelde kan in verband met een aanbestedingsmeevaller worden verlaagd. De gelden worden ingezet binnen het waterdomein.

Risicoreservering HSL zuid

Het betreft de verlaging van de risicoreservering HSL Zuid / Betuweroute ten gunste van de Elektro-Magnetische Compatibiliteit (EMC) problematiek, conform de 26ste voortgangsrapportage (Kamerstukken II 2009–2010, 22 026, nr. 314).

RSP projecten

Deze mutatie bestaat uit twee delen. Ten eerste wordt artikel 12 Hoofdwegenplanstudieprogramma verhoogd vanuit artikel 14 in verband met de Regionale Sleutelprojecten (RSP), zoals A7 en N33 bij Assen, welke hier verantwoord zullen worden.

Toedelen voordelig saldo 2010

In 2010 was er een voordelig saldo of het Infrastructuurfonds. Het bedrag komt ten gunste c.q. ten laste van het artikel waarop dit ontstaan is.

2e fase Maasvlakte

Uit de op de aanvullende post gereserveerde middelen voor extra wegen en spoor worden nu in lijn met de structuurvisie infrastructuur en ruimte middelen toegevoegd voor 2e fase maasvlakte.

Aanpassing kasritme basispakket beheer en onderhoud hoofdwegenplanstudieprogramma

Om het kasritme van de staat te optimaliseren is een uitgave van 200 mln. ten behoeve van het basispakket Beheer en Onderhoud Hoofdwegenplanstudieprogramma die voorzien was voor 2011, al in 2010 bij najaarsnota voldaan.

Benutting wegen

Uit de op de aanvullende post gereserveerde middelen voor extra wegen en spoor worden nu in lijn met de structuurvisie infrastructuur en ruimte gelden opgevraagd voor Benutting wegen.

Verticale Toelichting

Beter benutten spoor

Uit de op de aanvullende post gereserveerde middelen voor extra wegen en spoor worden nu in lijn met de structuurvisie infrastructuur en ruimte middelen toegevoegd voor beter benutten spoor.

Bijdragen derden

Dit bestaat uit de verwerking van bijdragen van derden op de verschillende aanlegprojecten. Anderzijds betreft dit het afboeken van de tolopbrengsten op het project A27 Lunetten-Hooipolder (153 mln.); dit project bestaat uit het verbreden van bestaande infrastructuur en komt dus niet in aanmerking voor tolfianciering. Door aanpassingen binnen het project kan het taakstellende budget worden verlaagd. Deze verlaging wordt benut voor het afboeken van de tolfianciering op dit project.

Bypass Nootdorp A12

Uit de op de aanvullende post gereserveerde middelen voor extra wegen en spoor worden nu in lijn met de structuurvisie infrastructuur en ruimte middelen toegevoegd voor A12 Bypass Nootdorp.

Diverse boekingen

Dit betreft diverse overhevelingen naar hoofdstuk XII I&M naar zowel artikel 34 «Betrouwbaar netwerk» en artikel 39.02 «BDU». Deze overhevelingen betreffen met name projectdirectie Beter Benutten, Campagne Heel Nederland Fietst, Netwerk Spoor en WROOV.

Holland Rijnlandroute A4-44

Uit de op de aanvullende post gereserveerde middelen voor extra wegen en spoor worden nu in lijn met de structuurvisie infrastructuur en ruimte middelen toegevoegd voor A4-44 Holland-Rijnlandroute.

Kasschuif bestuursakkoord water

Er vindt een kasschuif plaats op het Infrastructuurfonds die het sluiten van het bestuursakkoord water mogelijk maakt. Zowel binnen deze kabinetsperiode als daarna is deze schuif intertemporeel budgettair neutraal.

RA maatregel A19 – Breder toepassen pps bij aanleg infrastructuur

Dit betreft maatregel A19 uit het RA.

RA maatregel A22 – Niet invoeren kilometerheffing

Dit betreft maatregel A22 uit het RA.

RA maatregel A23 – Hogere gebruiksvergoeding spoor

Dit betreft maatregel A23 uit het RA.

RA maatregel A24 – Temporisering en versobering kaderrichtlijn water

Dit betreft maatregel A24 uit het RA.

Verticale Toelichting

RA maatregel A25 – Ruimtelijke inpassing bovenwettelijk

Dit betreft maatregel A25 uit het RA.

RA maatregel A26 – Vereenvoudiging omgevingsrecht

Dit betreft maatregel A26 uit het RA.

Taakstellingen

Dit betreft de toedeling van de taakstelling «Rijk, Agentschappen en uitvoerende ZBO's uit het Kabinet Rutte» en de toedeling van de taakstellingen «bedrijfsvoering» en «augustusbrief 2010» van het kabinet Balkende IV.

Tolopbrengsten

Ten behoeve van de financiële dekking van het aanlegprogramma uit de Nota Mobiliteit is destijds afgesproken dat 1 mld. gefinancierd zou worden door middel van tolopbrengsten bij een aantal Infrastructuurprojecten. In het RA is opgenomen dat alleen de aanleg van additionele infrastructuur, zoals supersnelwegen, gefinancierd kan worden door tolheffing. Het gewone wegennet komt niet in aanmerking voor tolheffing. Dit betekent dat de ingeboekte tolinkomsten als dekking van het Infrastructuurfonds deels niet zullen worden gegenereerd. De resterende tolinkomsten (cumulatief 507 mln. t/m 2019) worden hierom afgeboekt.

Verdeling loon en prijsbijstelling

Het betreft de verdeling van de loon en prijsbijstelling.

Verkenning stedelijke bereikbaarheid Almere

Uit de op de aanvullende post gereserveerde middelen voor extra wegen en spoor worden nu in lijn met de structuurvisie infrastructuur en ruimte middelen toegevoegd voor Verkenning Stedelijke Bereikbaarheid Almere (VSBA).

Verwerking DBFM-contract A12

De uitgaven voor het traject A12 Lunetten-Veenendaal zijn conform de begrotingsregels voor PPS (Publiek Private Samenwerking) uitgesmeerd over de jaren. Daarnaast zijn de beschikbare begrotingsbedragen in overeenstemming gebracht met het kasritme van het DBFM contract.

Verwerking technische kasschuif ten behoeve van de rijksbrede problematiek

Om het kasritme van de Staat te optimaliseren, vindt er bij Voorjaarsnota een kasschuif plaats. Het betreft diverse technische boekingen die via de begroting van I&M (XII) verlopen.

Zandmotor en Quick Wins Binnenhavens

Bij het project Zandmotor en quick wins binnenhavens is in 2010 een onderuitputting van respectievelijk 28 mln. en 9 mln. ontstaan. Dit is in 2011 weer toegevoegd.

Verticale Toelichting

Zuidas A10

Uit de op de aanvullende post gereserveerde middelen voor extra wegen en spoor worden nu in lijn met de structuurvisie infrastructuur en ruimte middelen toegevoegd voor de A10 Zuidas.

Verticale Toelichting

F DIERGEZONDHEIDSFONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Toevoeging eindsaldo 2010	12,9	0	0	0	0	
Diversen	0	0,6	0,6	0,6	0,6	
	12,9	0,6	0,6	0,6	0,6	
Extrapolatie						9,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	12,9	0,6	0,6	0,6	0,6	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	22	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	22	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7

F DIERGEZONDHEIDSFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	0	0,6	0,6	0,6	0,6	
	0	0,6	0,6	0,6	0,6	
Extrapolatie						9,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	0	0,6	0,6	0,6	0,6	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	9,1	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	9,1	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7

Toevoeging eindsaldo 2010

Het positief eindsaldo 2010 wordt in 2011 aan het Diergezondheidsfonds toegevoegd.

Verticale Toelichting

G BTW-COMPENSATIEFONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	2 844,2	2 894,7	2 896,4	2 896,4	2 896,4	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Nota ruimte: afdracht						
BTW-compensatie	0	47,7	0	0	0	
Afboeking BTW Compensatiefonds	0	- 3 123,5	- 3 077,5	- 3 077,5	- 3 077,5	
Voorlopige realisatie	196,7	196,7	196,7	196,7	196,7	
Diversen	- 15,1	- 15,5	- 15,5	- 15,5	- 15,5	
	181,6	- 2 894,6	- 2 896,3	- 2 896,3	- 2 896,3	
Extrapolatie						0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	181,6	- 2 894,7	- 2 896,4	- 2 896,4	- 2 896,4	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	3 025,8	0	0	0	0	0
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	3 025,8	0	0	0	0	0

Nota Ruimte: afdracht BTW-compensatie

In het FES was 47,7 mln. gereserveerd voor BTW-compensatie over projecten uit de Nota Ruimte. Bij het opheffen van het FES zijn deze middelen vrijgevallen en direct aan het fonds toegevoegd.

Afboeking BTW Compensatiefonds

Dit betreft de overboeking van het BTW-Compensatiefonds naar de begroting van Financiën.

Voorlopige realisatie

De jaarbeschikkingen over 2010, de ingediende voorschotverzoeken over 2011 en de uitbetaalde BTW-bedragen in de eerste helft van het jaar 2011 zijn aanleiding om het BTW-compensatiefonds met circa 197 mln. te verhogen.

Diversen

De raming van het BCF is structureel verlaagd met 15,5 mln. Deze verlaging houdt verband met het inwerkingtreden van de Wet Veiligheidsregio's per 1 oktober 2010. De aan veiligheidsregio's opgedragen taken komen sinds die datum niet langer via de deelnemende gemeente in aanmerking voor BTW-compensatie – voor de brandweer geldt de compensatie vooralsnog nog wel. Het nadelige effect dat hierdoor voor de regio's ontstaat, bedraagt op jaarbasis circa 15,5 mln. Een kwart van dit bedrag is reeds bij Najaarsnota 2010 toegevoegd aan de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, die het bedrag via een brede doeluitkering ten goede laat komen aan de Veiligheidsregio's. Afsproken is dit bedrag bij Voorjaarsnota 2011 structureel over te hevelen naar de (nieuwe) begroting van VenJ.

Verticale Toelichting

ACCRES GEMEENTEFONDS/PROVINCIEFONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011	0	359,2	924,4	1 603,9	2 411,5	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Accres Gemeentefonds	0	- 419,8	- 798,1	- 1 021,1	- 1 675,1	
Accres Provinciefonds	0	- 34	- 65,3	- 83,7	- 137,8	
Algemene aanvullende mutatie	0	44,8	57,9	71,2	93,4	
	0	- 409,1	- 805,6	- 1 033,6	- 1 719,5	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Naar Gemeentefonds: accres 2012	0	87,9	87,9	87,9	87,9	
Naar Gemeentefonds: accres 2012	0	6,7	6,7	6,7	6,7	
Algemeen aanvullende mutatie	0	- 44,8	- 57,9	- 71,2	- 93,4	
	0	49,8	36,7	23,4	1,2	
Extrapolatie						1 300,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	0	- 359,2	- 768,9	- 1 010,2	- 1 718,2	
Stand Miljoenennota 2012	0	0	155,5	593,7	693,3	1 300,3

Accessen

Voor de jaren 2012–2014 hebben zich relevante mutaties voorgedaan in de begroting van het accres GF/PF. Mutaties zijn ontstaan als gevolg van de doorwerking van de startnota van het kabinet en van macro-economische ontwikkelingen.

Algemene aanvullende mutatie

De algemene aanvullende mutatie vindt haar oorsprong in maatregelen uit het RA op het gebied van de Sociale Zekerheid. Tegenover ombuigingen die relevant zijn voor de netto gecorrigeerde rijksuitgaven (NGRU) (Wajong, WSW, re-integratie WWB) staan namelijk hogere uitgaven aan de WWB (I-deel) die niet relevant zijn voor de NGRU. De ombuigingen leiden dus tot lagere accessen, maar de hogere uitgaven aan het I-deel van de WWB leiden niet tot hogere accessen. Voor deze asymmetrie hebben de fondsbeheerders besloten te corrigeren. Het netto-effect van de ombuiging is verwerkt. bij Voorjaarsnota is dit bedrag overgeboekt naar het Gemeente- respectievelijk het Provinciefonds.

Verticale Toelichting

H WADDENFONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	80,5	40,5	37,6	39,3	41	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Leegboeking ivm overgang naar Provinciefonds	- 33	- 28,9	- 36,8	- 38,7	- 40,5	
Diversen	34,4	- 11,6	- 0,8	- 0,6	- 0,5	
Extrapolatie	1,4	- 40,5	- 37,6	- 39,3	- 41	0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	1,4	- 40,5	- 37,6	- 39,3	- 41	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	81,9	0	0	0	0	0
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	81,9	0	0	0	0	0

H WADDENFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	33,9	33,9	37,6	39,3	41	
Technische mutaties						
Niet tot een ijklijn behorend						
Leegboeking ivm overgang naar Provinciefonds	- 33	- 28,9	- 36,8	- 38,7	- 40,5	
Diversen	0	- 5	- 0,8	- 0,6	- 0,5	
Extrapolatie	- 33	- 33,9	- 37,6	- 39,3	- 41	0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 33	- 33,9	- 37,6	- 39,3	- 41	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	0,9	0	0	0	0	0
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	0,9	0	0	0	0	0

Leegboeken in verband met overgang naar Provinciefonds (uitgaven en ontvangsten)

Het Waddenfonds wordt per 1 januari 2012 gedecentraliseerd naar het provincie. Dat betekent dat de Waddenprovincies Groningen, Friesland en Noord-Holland voortaan zelf mogen beslissen hoe de middelen van het fonds worden besteed. Het voornemen tot decentralisatie staat in het RA.

Verticale Toelichting

I BES-FONDS: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's					
	2011	2012	2013	2014	2015
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	21,3	21,3	21,3	21,3	21,3
Beleidsmatige mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Technische mutaties					
Rijksbegroting in enge zin					
Diversen	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6
Stand Miljoenennota 2011 (subtotaal)	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2011	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9

Diversen

De diversenpost bestaat uit de indexatie van het BES-fonds naar prijspeil 2011 (Accres à 0,7 mln.) alsmede een overheveling (2,7 mln.) van de begroting van VWS ten behoeve van uitgaven door de BES eilanden aan zorgpremies die bij de eerdere verdeling niet waren meegenomen.

Verticale Toelichting

PRIJSBIJSTELLING: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	500,6	1 354,5	1 889,5	2 550	3 141,6	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Nominale ontwikkeling	- 59	- 442,4	- 431,3	- 439,1	- 449,4	
Nominale ontwikkeling MLT	122,2	225,5	357,1	444,7	509,3	
Sociale zekerheid						
Nominale ontwikkeling	- 2,9	- 9,6	- 13,4	- 20,6	- 29,5	
Diversen	0,8	1,3	2,1	2,3	2	
Zorg						
Nominale ontwikkeling	2,5	14,5	20,5	28	37,5	
Diversen	1,9	4,2	7	8,4	8,7	
	65,5	- 206,5	- 58	23,7	78,6	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Overboeken prijsbijstelling						
kinderopvang	- 19,6	- 34,2	- 46	- 59,2	- 76,1	
Uitkeren tranche 2011	- 536,9	- 479,9	- 464,6	- 464,6	- 440,5	
Diversen	18	18	18	18	18	
Sociale zekerheid						
Overboeken prijsbijstelling						
kinderopvang	19,6	34,2	46	59,2	76,1	
Diversen	- 27,1	- 23,6	- 21,9	- 20,4	- 19,8	
Zorg						
Diversen	- 19,6	- 25	- 25,4	- 25,7	- 25,7	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	- 0,7	- 1,8	- 2,2	- 2,7	- 2,5	
Extrapolatie	- 566,3	- 512,3	- 496,1	- 495,4	- 470,5	3 656,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 500,6	- 718,8	- 554,1	- 471,7	- 392	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	0	635,7	1 335,4	2 078,3	2 749,7	3 656,6
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	0	635,7	1 335,4	2 078,3	2 749,7	3 656,6

Nominale ontwikkeling

De prijsbijstelling wordt berekend door de grondslag (de prijsgevoelige gedeelten van de departementale begrotingen) te vermenigvuldigen met de betreffende prijsontwikkeling. De prijsontwikkeling wordt geactualiseerd op basis van de ramingen van het Centraal Planbureau; dit is de nominale ontwikkeling.

Uitkeren tranche 2011

De prijsbijstelling tranche 2011 is overgeboekt naar de departementale begrotingen.

Overboeken prijsbijstelling kinderopvang

Dit betreft een overheveling van de gereserveerde prijsbijstelling kinderopvang van het kader RBG-eng naar het kader SZA. Onder het kabinet Balkenende IV stond het budget voor kinderopvang op de begroting van OCW.

Verticale Toelichting

ARBEIDSVOORWAARDEN: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	1 059	2 515,2	3 982,6	5 797,2	7 706,1	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Nominale ontwikkeling	91,3	155,3	327,4	198	- 105,9	
Sociale zekerheid						
Nominale ontwikkeling	20,9	8,9	- 13,7	- 77	- 175,2	
Zorg						
Nominale ontwikkeling	2,2	19,1	24,9	40,1	56,4	
Diversen	0	- 4,5	- 1,2	- 5	- 10,3	
	114,4	178,8	337,4	156,1	- 235	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Loonontwikkeling collectieve sector	- 720	- 740	- 760	- 790	- 800	
Sociale zekerheid						
Loonontwikkeling collectieve sector	- 60	- 60	- 60	- 60	- 60	
Zorg						
Diversen	- 10	- 10	- 10	- 10	- 10	
	- 790	- 810	- 830	- 860	- 870	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Ilo actieplan leerkracht	0	- 60,5	- 59,3	- 58,9	- 58,4	
Loonbijstelling tranche 2011	- 310,7	- 306,4	- 303,8	- 300,5	- 299,1	
Overheveling loonbijstelling kinderopvang	- 13,1	- 49,8	- 103,1	- 149,7	- 200,4	
Diversen	0	17	17	17	17	
Sociale Zekerheid						
Loonbijstelling tranche 2011	- 61,8	- 52,8	- 50,8	- 47,2	- 45,2	
Nominale ontwikkeling	0	- 10	- 30	- 25	0	
Overheveling loonbijstelling kinderopvang	13,1	49,8	103,1	149,7	200,4	
Zorg						
Diversen	- 8,8	- 11,8	- 11,8	- 12,1	- 12,2	
Niet tot een ijklijn behorend						
Diversen	- 2,1	- 2,6	- 2,6	- 3,1	- 3,7	
	- 383,4	- 427,1	- 441,3	- 429,8	- 401,6	
Extrapolatie						7 551,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 1 059	- 1 058,3	- 933,9	- 1 133,5	- 1 506,5	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	0	1 456,9	3 048,7	4 663,7	6 199,6	7 551,2
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	0	1 456,9	3 048,7	4 663,7	6 199,6	7 551,2

Nominale ontwikkeling

Als gevolg van nieuwe inzichten op basis van ramingen van het Centraal Planbureau in de ontwikkeling van de lonen en de sociale werkgeverslasten is de uitgavenraming voor de loonbijstelling bijgesteld.

Loonontwikkeling collectieve sector

Dit betreft maatregel E1 uit het RA.

Verticale Toelichting

ILO Actieplan LeerKracht

Dit betreft een overboeking van middelen voor de incidentele loonontwikkeling naar de begroting van OCW ten behoeve van de verdere uitvoering van het actieplan LeerKracht van Nederland.

Loonbijstelling tranche 2011

De loonbijstelling tranche 2011 is overgeboekt naar de departementale begrotingen.

Overheveling loonbijstelling kinderopvang

Dit betreft een overheveling van de gereserveerde loonbijstelling kinderopvang van het kader RBG-eng zin naar het kader SZA. In het vorige kabinet stond het budget voor kinderopvang op de begroting van OCW.

Verticale Toelichting

KOPPELING UITKERINGEN: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	124,3	299	512,5	789,5	1 093,2	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Bijstelling AHK in referentieminimumloon afbouwen	0	- 36,8	- 75,1	- 112,7	- 150	
Nominale ontwikkeling	- 124,4	- 160,6	- 130,7	- 142,2	- 221,3	
Diversen	0,1	2,2	8,7	7,6	7,4	
	- 124,3	- 195,2	- 197,1	- 247,3	- 363,9	
Beleidsmatige mutaties						
Sociale zekerheid						
Kinderbijslag niet indexeren	0	0	- 22	- 56,4	- 66,8	
Kindgebonden budget niet indexeren	0	- 10	- 20	- 30	- 40	
Diversen	0	- 1,5	- 2,6	- 3,7	- 5,7	
	0	- 11,5	- 44,6	- 90,4	- 112,5	
Technische mutaties						
Sociale zekerheid						
Bruteringseffect	0	15,4	- 36,8	- 73,7	- 64,6	
Overheveling van Jeugd & Gezin	0	40	125,7	211	294,9	
Diversen	0	- 3,1	- 5,5	- 6,7	- 10	
	0	21,5	83,4	130,6	220,3	1 111,3
Extrapolatie						
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 124,3	- 185,2	- 158,3	- 207	- 256	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	0	113,8	354,2	582,5	837,2	1 111,3
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	0	113,8	354,2	582,5	837,2	1 111,3

Verticale Toelichting

KOPPELING UITKERINGEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	6,9	17,3	31,1	48,7	66,9	
Mee- en tegenvallers						
Sociale zekerheid						
Nominale ontwikkeling	0,1	- 18,7	- 33,2	- 50,8	- 70,6	
Diversen	- 6,9	1,4	2	2,1	2,2	
	- 6,8	- 17,3	- 31,2	- 48,7	- 68,4	
Beleidsmatige mutaties						
Sociale zekerheid						
Diversen	0	0	0	0	1,5	
	0	0	0	0	1,5	
Technische mutaties						
Sociale zekerheid						
Diversen	0	2,7	6,2	10,5	14,3	
	0	2,7	6,2	10,5	14,3	
Extrapolatie						3,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 6,9	- 14,6	- 24,9	- 38,2	- 52,6	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	0	2,7	6,2	10,5	14,3	3,6
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	0	2,7	6,2	10,5	14,3	3,62

Bijstelling AHK in referentieminimumloon afbouwen

De maatregel uit het RA om de algemene heffingskorting in het referentieminimumloon af te bouwen, was ingeboekt op hoofdstuk 15, terwijl deze eigenlijk grotendeels ingeboekt had moeten worden op hoofdstuk 83. Met deze mutatie wordt de besparing geboekt; tegelijkertijd is de besparing ingeboekt op hoofdstuk 15 teruggedraaid.

Nominale ontwikkeling

De mutatie betreft een aanpassing in de geraamde nominale ontwikkeling binnen het SZA-kader als gevolg van CPB-ramingen van loon- prijsontwikkeling en als gevolg van mutaties in uitgavenramingen binnen de Sociale Zekerheid.

Kinderbijslag niet indexeren

De kinderbijslag wordt vanaf 2013 tweemaal een half jaar niet geïndexeerd.

Kindgebonden budget nominaal

De maatregel uit het RA om het kindgebonden budget niet te indexeren in de periode 2012–2015, was ingeboekt op hoofdstuk 15, terwijl deze eigenlijk ingeboekt had moeten worden op hoofdstuk 83. Met deze mutatie wordt de besparing geboekt; tegelijkertijd is de besparing ingeboekt op hoofdstuk 15 teruggedraaid.

Verticale Toelichting

Bruterings-effect

Diverse uitkeringen zijn netto gekoppeld aan het netto minimumloon, maar kennen een ander bruto-netto traject dan het minimumloon. Wijzigingen in het bruto-netto traject van het minimumloon leiden tot aanpassing van het netto minimumloon. De uitkeringen die netto zijn gekoppeld worden evenredig aangepast, maar door het andere bruto-netto traject kan de bruto uitkering een afwijkende ontwikkeling vertonen dan die van het bruto minimumloon. Het effect hiervan op de uitkeringslasten wordt het bruterings-effect genoemd.

Overheveling van Jeugd & Gezin

Dit betreft de overboeking bij RA van middelen van de Nominale Bijstelling AKW (hoofdstuk 91) naar hoofdstuk 83.

Verticale Toelichting

INDEXERING WSF: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	6,2	13,8	76	146,9	218,7	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 0,7	- 1,7	- 1,5	- 2,7	- 4,4	
	- 0,7	- 1,7	- 1,5	- 2,7	- 4,4	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	- 4,2	- 4,4	- 4,4	- 4,4	- 4,4	
Niet tot een ijklijn behorend						
Nominale ontwikkeling	0,1	0,4	16,9	29,4	41,8	
Diversen	- 1,3	- 1	0,1	0,4	0,6	
	- 5,4	- 5	12,6	25,4	38	
Extrapolatie						333,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 6,2	- 6,8	11,1	22,7	33,6	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	0	7	87,1	169,6	252,2	333,8
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	0	7	87,1	169,6	252,2	333,8

INDEXERING WSF: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	0	0	0	0	0	
Extrapolatie						0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	0	0	0	0	0	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	0	0	0	0	0	0
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	0	0	0	0	0	0

Nominale ontwikkeling

De nominale ontwikkeling van de indexering studiefinanciering geeft de prijsontwikkeling aan van de uit te keren studiefinanciering, de bedragen voor de WTOS (wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten) en de lesgelden. Deze nominale ontwikkeling wordt geactualiseerd op basis van het CEP 2011 en de MEV 2012 van het CPB.

Verticale Toelichting

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: UITGAVEN						
bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011	6 029	6 200,8	6 141	6 358,4	6 566,2	
Mee- en tegenvallers						
Rijksbegroting in enge zin						
Bnp aanpassing	- 107,4	- 98,5	- 103,1	- 128,7	- 125,7	
Diversen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
	- 107,2	- 98,3	- 102,9	- 128,5	- 125,5	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Armoedevermindering	56,8	- 17,3	- 13,9	- 12,6	4,1	
Asieltoerekening	- 83,5	- 37,1	- 24,2	- 21,3	- 8,4	
Beperken instroom en verkorten doorlooptijden	0	10	10	20	20	
Beveiliging ambassades (naar Defensie)	- 16,1	0	0	0	0	
Effectief armoedebeleid	0	- 108,5	- 148,4	- 435,3	- 430,5	
Eindejaarsmarge HGIS opboeken	68,1	43,7	65,6	0	0	
Gelijke rechten en kansen voor vrouwen	0	17,7	20,6	20,6	20,7	
Hiv/Aids	- 59,4	0	0	0	0	
Humanitaire hulpverlening	25,4	- 15,9	- 36,4	- 42,2	- 40,1	
Kasschuif multilaterale banken en fondsen	- 50	16,7	16,7	16,7	0	
Kasschuif non-ODA	0	0	- 90	0	90	
Kasschuif ODA	0	- 28	- 132	50	110	
Milieu en Water	- 28,6	68,6	89	164,2	166,3	
Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	80,9	0	0	0	0	
Ondernemingsklimaatsubsidies	- 3,2	- 9	- 18,1	- 23,3	- 32,3	
Onderwijs en kennis	- 106,6	- 253,2	- 292,1	- 314,5	- 325,5	
Participatie civil society	66,5	0	0	0	0	
Private sector ontwikkeling	0	- 36,2	- 1,6	31,3	11,2	
Private sector ontwikkeling en toegenomen voedselzekerheid	0	82,3	124,3	246,9	270,2	
Ramingsbijstelling Clean Development Mechanism	0	0	- 65	0	0	
Ramingsbijstelling HGIS non-ODA	0	0	0	- 40	- 40	
Ramingsbijstelling Joint Implementation	0	0	- 23,5	0	0	
RA: HIS vrijwillige opdrachten internationale organisaties	- 10	- 10	- 30	- 40	- 50	
RA: OS gemiddeld op 0,7% bnp	- 340	- 840	- 660	- 690	- 750	
RA: taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	0	0	- 18	- 48	- 67	
RA: toerekening conform ODA-criteria	- 60	- 60	- 60	- 60	- 60	
Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten	0	- 40,2	- 30,6	3,3	6,9	
Toegenomen voedselzekerheid	0	136,7	162,3	164,3	164,3	
Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	- 7,3	74,9	98,8	162	158,4	
Versterking van het maatschappelijk middenveld	0	60,2	17,4	11,6	15,5	
Diversen	32,7	23,5	- 1,8	- 17,2	- 27	
	- 434,3	- 921,1	- 1 040,9	- 853,5	- 793,2	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0	0	7,1	2,1	2,1	
Extrapolatie	0	0	7,1	2,1	2,1	5 358,4

Verticale Toelichting

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 541,7	- 1 019,8	- 1 136,7	- 980,2	- 916,6	
Stand Miljoenennota 2012	5 487,4	5 181,0	5 004,3	5 378,2	5 649,6	5 358,4

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN bedragen in miljoenen euro's

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011	140,3	132,4	133,4	133,2	122	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	9,4	9,3	9,1	9,1	9,1	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	0	0	7,1	2,1	2,1	
Extrapolatie	0	0	7,1	2,1	2,1	133,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	9,4	9,3	16,2	11,2	11,2	
Stand Miljoenennota 2012	149,7	141,7	149,5	144,4	133,2	133,2

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is een aparte budgettaire constructie waarin de uitgaven aan Internationale Samenwerking van de verschillende departementen worden gebundeld. Het uitgavenniveau van de HGIS wordt aangepast voor macro-economische ontwikkelingen. Het ODA-deel van het HGIS budget is gekoppeld aan het bruto nationaal product (bnp) en wordt gecorrigeerd voor veranderingen van het bnp. Het non-ODA deel van de HGIS wordt gecorrigeerd voor prijsveranderingen. Het merendeel van de HGIS-uitgaven wordt via de begroting van Buitenlandse Zaken verantwoord.

Bnp aanpassing

Als gevolg van macro-economische ontwikkelingen is de omvang van de HGIS bijgesteld.

Armoedevermindering

De mutatie in 2011 wordt veroorzaakt door een verlaging van het budget voor algemene macrosteun. Daarnaast daalt het budget vanwege het terugdraaien van de in de Incidentele Supplettoire Begroting (ISB) opgenomen kasschuif op middelenaanvulling voor multilaterale banken, aanpassing van het Wereldbank partnership programma en het aanpassen van de eerder opgenomen korting op kennisinstellingen bij OC&W. Ten slotte worden ook, vanwege het gebruikelijke verdeelkarakter, mutaties op dit artikel verwerkt gerelateerd aan lagere bnp cijfers voor 2011, waardoor het ODA budget afneemt.

Verticale Toelichting

Asieltoerekening

De kosten van eerstejaarsopvang van asielzoekers uit ontwikkelingslanden worden volgens internationale afspraken toegerekend aan ODA. De toerekening zal in de loop van het begrotingsjaar worden vastgesteld op basis van de relevante variabelen. Definitieve afrekening vindt plaats in jaar t+1 bij Voorjaarsnota, waarbij alle relevante realisatiegegevens van voorafgaand jaar meegenomen worden. De hogere asieltoerekening leidt tot herprioritering binnen het ontwikkelingssamenwerkingbudget. Het bedrag in 2011 bestaat voor een deel (41,2 mln.) uit een hogere toerekening voor 2011. Het restant (42,3 mln.) is de naheffing uit 2010.

Beperken instroom en verkorten doorlooptijden

Dit betreft maatregel C3 uit het RA.

Beveiliging ambassades (naar Defensie)

Overheveling van budget naar Defensie in verband met de investering van de persoonsbeveiliging op ambassades in hoog-risico landen aan de Koninklijke Marechaussee.

Effectief armoedebeleid

De afname van het budget wordt o.a. veroorzaakt door bezuinigingen op algemene begrotingssteun en de bijdrage aan UNDP. Deze bezuiniging is onderdeel van de maatregelen die in de Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking zijn opgenomen.

Effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie

Deze mutatie betreft een correctie om het artikel op de juiste stand te brengen.

Eindejaarsmarge HGIS opboeken

De onderuitputting in 2010 is via de eindejaarsmarge doorgeschoven naar 2011. Vervolgens wordt deze verspreid over meerdere jaren uitgedeeld aan de HGIS-departementen.

Europees Ontwikkelingsfonds

In de Nota van Wijziging werd dit subartikel met circa 20 mln. verlaagd als gevolg van de proportionele verdeling van de ODA-korting van 400 mln. (conform RA) over de verschillende artikelen van de begroting Buitenlandse Zaken. In de Basisbrief Ontwikkelingssamenwerking is besloten het Europees Ontwikkelingsfonds niet te korten.

Gelijke rechten en kansen voor vrouwen

Zoals in de Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking aangekondigd krijgt het thema gelijke rechten en kansen voor vrouwen («gender») speciale aandacht binnen het OS-beleid, en om die reden wordt er geïntensiveerd.

Verticale Toelichting

HIV/Aids

De verlaging van het budget op HIV/Aids komt uit verschillende programma's. De bijdragen aan GFATM, UNFPA, UNAIDS en WHO worden verlaagd. Ook wordt het budget van de bilaterale landenprogramma's verlaagd. Hier staat tegenover dat bij de behandeling van de Basisbrief Ontwikkelingssamenwerking voor HIV/Aids twee amendementen zijn aangenomen waardoor het budget op dit onderdeel verhoogd wordt. Het betreft de amendementen Dijkhoff/Irrgang (nr. 22) en Ferrier/Dijkhoff (nr. 55). Per saldo is er sprake van een verlaging.

Humanitaire hulpverlening

Zoals uit de Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking volgt hoort humanitaire hulpverlening niet bij de prioriteiten binnen het OS-beleid, en om die reden wordt hierop bezuinigd.

Kasschuif multilaterale banken en fondsen

In de Basisbrief Ontwikkelingssamenwerking is vastgesteld dat er een kasschuif ter grootte van 50 mln. plaatsvindt van de betalingen aan de Wereldbank/IDA.

Kasschuif non-ODA

Er vindt een kasschuif plaats van non-ODA middelen van 2013 naar 2015 om het kasritme beter aan te laten sluiten bij het uitgavenpatroon.

Kasschuif ODA

Er vindt een kasschuif plaats van ODA middelen door onder andere een aanpassing van het ritme van betalingen aan de Wereldbank/IDA.

Milieu en Water

In de Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking is aangekondigd dat effectief waterbeheer een van de speerpunten is binnen het OS-beleid, en om die reden wordt er geïntensiveerd. Daarentegen wordt op het thema milieu en klimaat bezuinigd.

Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden

Conform de Basisbrief Ontwikkelingssamenwerking wordt Ondernemingsklimaat voor wat betreft ODA uitgezonderd van kortingen en is een intensivering voorzien ten behoeve van private sectorontwikkeling en voedselzekerheid. De keuze voor deze prioritaire thema's weerspiegelt de verschuiving van sociale naar economische sectoren. Deelterreinen waar intensivering op relatief korte termijn en met inzet van Nederlandse kennis en kunde resultaten kan bieden zijn: uitbreiding van publiek private partnerschappen, zoals het Initiatief Duurzame Handel, financiële sectorontwikkeling (SME's, verzekeringen, sparen), onderzoek en innovatie op het gebied van landbouw en voedselzekerheid, bilaterale ambassadeprogramma's, innovatieve financieringsinstrumenten waarbij met overheidsgaranties en -leningen private investeringen voor ontwikkelingsdoelen worden gekatalyseerd.

Verticale Toelichting

Ondernemingsklimaatsubsidies

Dit betreft maatregel B3 uit het RA.

Onderwijs en Kennis

De verlaging van Onderwijs wordt grotendeels verklaard door de verschillende bezuinigingen die in de Basisbrief en Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking aangekondigd zijn. Het betreft de verlaging van de landenprogramma's die deels wordt ingevuld door de vermindering van het aantal partnerlanden. Ook worden de bijdrages aan het Education for All/Fast Track Initiative, UNICEF, en het budget van het internationaal onderwijsprogramma verlaagd.

Participatie civil society

De verhoging van het budget voor participatie civil society wordt veroorzaakt door een bijstelling van het budget voor Medefinancieringsstelsel (MFS), zowel I als II. Voor MFS I is een verhoging voorzien vanwege het betalen van nog lopende verplichtingen. Voor MFS II wordt de stijging veroorzaakt doordat betalingen voor latere jaren naar 2011 gebracht zijn om zodoende tegemoet te komen aan de wens van de organisaties de bezuinigingen op MFS geleidelijker te laten verlopen. Ten slotte worden vanuit de relevante artikelen bedragen overgeheveld om zodoende alle MFS uitgaven te bundelen binnen het artikel voor participatie civil society.

Private sector ontwikkeling

De verhoging van het budget voor private sector ontwikkeling wordt grotendeels verklaard door de intensiveringen die in de Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking aangekondigd zijn. Het kabinet investeert in een sterke private sector in ontwikkelingslanden om hen in staat te stellen minder afhankelijk te worden van hulp.

Ramingsbijstelling Clean Development Mechanism

Het instrument Clean Development Mechanism (CDM) loopt na 2012 af en naar verwachting treedt er onderuitputting op. Om die reden wordt de raming van dit instrument in 2013 met 65 mln. neerwaarts bijgesteld.

Ramingsbijstelling HGIS non-ODA

De non-ODA middelen op de begroting van BZ worden vanaf 2014 met 40 mln. per jaar verlaagd.

Ramingsbijstelling Joint Implementation

Het instrument Joint Implementation (JI) loopt na 2012 af en naar verwachting treedt er onderuitputting op. Om die reden wordt de raming van dit instrument met 23,5 mln. neerwaarts bijgesteld.

RA: HGIS vrijwillige afdrachten internationale organisaties

Dit betreft maatregel D3 uit het RA.

Verticale Toelichting

RA: OS gemiddeld op 0,7% bnp

Dit betreft maatregel D1 uit het RA.

RA: Taakstelling rijk, agentschappen en uitvoerende zbo's

Dit betreft maatregel A1 uit het RA.

RA: Toerekening conform ODA-criteria

Dit betreft maatregel D2 uit het RA.

Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten

In de Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking is aangekondigd dat seksuele en reproductieve gezondheid en rechten een van de speerpunten is binnen het OS-beleid, en om die reden wordt er geïntensiveerd.

Toegenomen voedselzekerheid

De verhoging van het budget voor voedselzekerheid wordt verklaard door de intensiveringen die in de Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking aangekondigd zijn.

Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde

Zoals in de Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking is opgenomen, zijn veiligheid en rechtsorde speerpunten in het OS-beleid. Zodoende wordt het budget hiervoor geïntensiveerd. Hiertegenover staat een bezuiniging op het thema goed bestuur.

Versterking van het maatschappelijk middenveld

Zoals uit de Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking volgt is het maatschappelijk middenveld geen prioriteit binnen het OS-beleid, en om die reden wordt hierop bezuinigd.

Verticale Toelichting

ALGEMEEN: UITGAVEN bedragen in miljoenen euro's						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stand Miljoenennota 2011 (excl. IS)	- 345,6	84	60,4	60,4	60,4	
Beleidsmatige mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
RA: Immigratie en integratie	51,4	66,4	94,4	99,4	55,4	
RA: Immigratie en integratie (kasschuif)	0	0	- 18	- 23	20,5	
RA: Immigratie en integratie (uitkering)	- 51,4	- 66,4	- 66,4	- 66,4	- 65,9	
RA: Infrastructuur	0	0	100	200	500	
RA: Infrastructuur (uitkering)	0	0	- 100	- 200	- 500	
RA: Kwaliteit onderwijs	0	540	980	1 100	1 340	
RA: Kwaliteit onderwijs (uitkering)	0	- 540	- 980	- 1 100	- 1 330	
RA: Natuur en leefomgeving	30	30	130	230	300	
RA: Natuur en leefomgeving (kasschuif pas)	- 25	9	9	7	0	
RA: Natuur en leefomgeving (uitkering pas)	- 5	- 39	- 39	- 37	0	
RA: Natuur en leefomgeving (uitkering sde+)	0	0	- 100	- 200	- 300	
RA: Veiligheid	490	460	440	460	470	
RA: Veiligheid (uitkering justitieketen)	- 100	- 100	- 100	- 100	- 100	
RA: Veiligheid (kasschuif nationale politie)	- 90	0	30	30	30	
RA: Veiligheid (uitkering politie)	- 300	- 320	- 340	- 360	- 370	
RA: Zorg	20	154	154	94	169	
RA: Zorg (uitkering)	- 20	- 154	- 149	- 99	- 94	
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 966,5	- 43,7	- 65,6	0	0	
Invulling in=uit-taakstelling	372	0	0	0	0	
Reserve Bestuursafspraken 2011-2015	0	0	0	150	180	
Reserve EL&I	60	0	0	0	0	
Reserve voorjaar	500	- 125	- 125	- 125	- 125	
Reserve voorjaar (inzet)	- 500	125	125	125	125	
Vrijval diversen	- 43,8	- 50	- 3	- 3	- 3	
Diversen	20,3	- 23,8	24,4	47	29	
Sociale zekerheid						
Diversen	- 19,1	- 12,5	- 12,5	- 12,5	- 12,5	
Zorg						
RA: Zorg	142	818	818	818	818	
RA: Zorg (uitkering)	- 142	- 818	- 818	- 818	- 818	
Diversen	- 1,8	- 9,8	- 9,8	- 9,8	- 9,7	
	- 578,9	- 99,9	- 21,6	206,7	308,8	
Technische mutaties						
Rijksbegroting in enge zin						
Diversen	3,4	11	18,8	22,3	29,9	
Zorg						
Diversen	1,7	9,7	9,7	9,7	9,6	
	5,1	20,7	28,5	32	39,5	
Extrapolatie						375,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2011	- 573,8	- 79,2	- 6,8	238,7	348,2	
Stand Miljoenennota 2012 (subtotaal)	- 919,5	4,8	67,3	299,1	408,6	375,1
Totaal Internationale Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Stand Miljoenennota 2012	- 919,5	4,8	67,3	299,1	408,6	375,1

Verticale Toelichting

RA: Immigratie en integratie

Dit betreft intensiveringen (C) voor immigratie en integratie uit het RA. Er heeft een kasschuif plaatsgevonden om het kasritme aan te passen. Aan BZK is 65 mln. als regisseur uitgekeerd. Daarnaast is de reeks C16 aan SZW uitgekeerd.

RA: Infrastructuur

Dit betreft intensiveringen (D) voor infrastructuur uit het RA.

RA: Kwaliteit onderwijs

Dit betreft intensiveringen (E) voor kwaliteit onderwijs uit het RA. De middelen zijn overgeheveld naar de OCW begroting.

RA: Natuur en leefomgeving

Dit betreft intensiveringen (F) voor natuur en leefomgeving uit het RA. Voor de reeks F1 heeft bij Voorjaarsnota een kasschuif plaatsgevonden om het kasritme aan te passen aan de behoefte. Alle middelen voor de PAS en de SDE+ zijn overgeheveld naar de EL&I begroting.

RA: Veiligheid

Dit betreft intensiveringen (B) voor veiligheid uit het RA. Reeks B1 is in zijn geheel overgeheveld naar de VenJ begroting. Reeks B2 is in zijn geheel overgeheveld naar de begroting van BZK (bij ISB) en naar VenJ (bij Voorjaarsnota). Daarnaast zijn de middelen behorend bij maatregel A2 voor de nationale politie, geschoven in de tijd.

RA: Zorg

Dit betreft intensiveringen (A) voor de zorg uit het RA (RBG-eng middelen). Reeksen A2 en A3 zijn overgeheveld naar de begroting van VWS; daarnaast zijn de middelen voor de reeks H4 voor 2011 overgeheveld.

Ramingstechnische veronderstelling in=uit

Bij Voorjaarsnota is de eindejaarsmarge uitgekeerd aan de departementale begrotingen. Als tegenhanger hiervan wordt de ramingstechnische veronderstelling in=uit op de Aanvullende Post verwerkt. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat de onderuitputting die zich in 2010 heeft voorgedaan ook in 2011 zal optreden. De eindejaarsmarge voor de HGIS middelen en daarmee de corresponderende in=uit wordt over drie jaren verspreid.

Invulling in=uit taakstelling

De in=uit taakstelling 2011 is deels ingevuld.

Reserve Bestuursafspraken 2011–2015

Het gemeentefonds is verlaagd vanwege de te realiseren efficiencywinst bij gemeenten door het oprichten van de regionale uitvoeringsdiensten (A29). Deze besparing wordt op de AP gereserveerd voor de hervorming

Verticale Toelichting

van de Sociale werkvoorziening (Sw)-sector. Indien uit de evaluatie van deze Sw-hervorming blijkt dat deze middelen op de AP noodzakelijk zijn kan deze reserve hiervoor worden ingezet. Als de reserve uiteindelijk niet (volledig) nodig blijkt te zijn voor de hervorming van de Sw-sector, kunnen uiterlijk in 2015 in bestuurlijk overleg met de VNG afspraken worden gemaakt over de bestemming van de reserve.

Reserve EL&I

Om EL&I in de gelegenheid te stellen een aantal (toekomstige) financiële correcties vanuit de EU op te kunnen vangen, is een reservering aangelegd. Het betreft correcties op Nederlandse declaraties bij Europese fondsen voor die gevallen, waarbij de uitvoering naar de mening van de Commissie niet conform Europese regelgeving heeft plaatsgevonden.

Reserve voorjaar + reserve voorjaar (inzet)

Bij Startnota is een reserve voor het voorjaar 2011 op de Aanvullende Post geboekt, hiervoor is voor de jaren 2012 t/m 2015 een taakstelling ingeboekt om het beeld intertemporeel te laten sluiten. Bij Voorjaarsnota en Miljoenennota is de reserve in zijn geheel ingezet voor problematiek.

Vrijval diversen

Op de Aanvullende Post worden middelen per definitie tijdelijk «geparkeerd». Zo is voor de herziening van de staatkundige verhoudingen binnen het Koninkrijk was op Aanvullende Post een reservering opgenomen om de schulden van de Antillen te saneren. Per 10 oktober 2010 is de schuldsanering Antillen afgerond en daarom vallen de hiervoor gereserveerde middelen in 2011 en 2012 vrij.

RA: Zorg

Dit betreft intensiveringen (A) voor de zorg uit het RA (zorg). Alle reeksen zijn overgeheveld naar het BKZ.

3 Toelichting op de belastingontvangsten

3.1 Inleiding

Deze internetbijlage behorende bij de Miljoenennota 2012 geeft een toelichting op de raming van de belastingontvangsten voor 2011 en 2012 en gaat vervolgens dieper in op de ontwikkeling van enkele grote belastingsoorten. Dit zijn achtereenvolgens de vennootschapsbelasting, de loon- en inkomstenbelasting en de omzetbelasting.

Zoals bepaald in de Comptabiliteitswet worden de belastingontvangsten op kasbasis gepresenteerd. De raming komt overeen met bijlage 3 van de Miljoenennota.

Voorheen was deze bijdrage opgenomen in de Rijksbegroting Financiën (Begroting IX B). Op verzoek van de Tweede Kamer is de toelichting op de belastingontvangsten sinds de Rijksbegroting 2005 gecentraliseerd in de Miljoenennota.

3.2 De belastingramingen voor 2011 en 2012

De volgende twee tabellen geven de opbouw weer van de belastingramingen. Tabel 1 toont de ontwikkeling van de realisaties in 2010 naar de Vermoedelijke Uitkomsten in 2011. Tabel 2 toont vervolgens de ontwikkeling van de Vermoedelijke Uitkomsten in 2011 naar de Ontwerpbegroting 2012. Per belastingsoort is hierbij een opsplitsing gemaakt van de verandering van de ontvangsten naar autonome mutatie en endogene mutatie. **Autonome mutaties** zijn mutaties van de belastingopbrengsten als gevolg van fiscale maatregelen of van overige maatregelen. **Endogene mutaties** zijn mutaties van de belastingopbrengsten als gevolg van de economische ontwikkeling.

Toelichting op de belastingontvangsten

Tabel 3.2.1 Raming belastingontvangsten 2011 op EMU-basis (x € miljoen)

	2010	Autonome mutaties	Endogene mutaties	Endogene mutatie in %	2011
Indirecte belastingen	69 532	- 180	- 252	- 0,4%	69 099
Invoerrechten	2 156	0	196	9,1%	2 352
Omzetbelasting	41 891	- 41	- 575	- 1,4%	41 275
Belasting op personenauto's en motorrijwielen	2 065	- 41	29	1,4%	2 054
Accijnzen	11 067	169	- 2	0,0%	11 234
- Accijns van lichte olie	4 092	0	- 25	- 0,6%	4 067
- Accijns van minerale oliën, anders dan lichte olie	3 571	2	114	3,2%	3 687
- Tabaksaccijns	2 407	167	- 44	- 1,8%	2 530
- Alcoholaccijns	316	0	- 16	- 5,0%	300
- Bieraccijns	385	0	- 4	- 1,1%	380
- Wijnaccijns	266	1	3	1,0%	269
Belastingen van rechtsverkeer	3 618	- 271	67	1,8%	3 415
- Overdrachtsbelasting	2 786	- 439	48	1,7%	2 395
- Assurantiebelasting	833	168	19	2,3%	1 020
- Kapitaalsbelasting	0	0	0	1,6%	0
Motorrijtuigenbelasting	3 608	- 4	- 8	- 0,2%	3 595
Belastingen op een milieugrondslag	4 521	7	48	1,1%	4 576
- Grondwaterbelasting	179	0	0	0,0%	179
- Afvalstoffenbelasting	42	1	0	0,0%	43
- Energiebelasting	4 174	6	55	1,3%	4 234
- Waterbelasting	126	0	0	0,0%	126
- Brandstoffenheffingen	1	0	0	0,0%	1
Verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken e.a.	155	0	0	0,0%	155
Belasting op zware motorrijtuigen	149	0	0	0,0%	149
Verpakkingenbelasting	302	0	0	0,0%	302
Bankbelasting	0	0	0	0,0%	0
Directe belastingen	64 922	- 3 349	3 454	5,3%	65 027
Loon- en inkomstenbelasting kas	47 542	- 2 919	2 104	4,4%	46 728
Dividendbelasting	2 400	0	- 83	- 3,4%	2 317
Kansspelbelasting	454	0	10	2,3%	464
Vennootschapsbelasting	12 782	- 248	1 354	10,6%	13 888
- Gassector kas	1 630	0	120	7,4%	1 750
- Niet-gassector kas	11 152	- 248	1 234	11,1%	12 138
Vermogensbelasting	23	0	0	0%	23
Successierechten	1 721	- 183	69	4,0%	1 607
Niet nader toe te rekenen belastingontvangsten	27	78	0	0,0%	104
Totaal belastingen op kasbasis	134 481	- 3 452	3 202	2,4%	134 231

Toelichting op de belastingontvangsten

Tabel 3.2.2 Raming belastingontvangsten 2012 op EMU-basis (x € miljoen)

Belastingopbrengsten op kasbasis	2011	Autonome mutaties	Endogene mutaties	Endogene mutatie in %	2012
Indirecte belastingen	69 099	377	1 424	2,1%	70 901
Invoerrechten	2 352	0	76	3,2%	2 427
Omzetbelasting	41 275	174	852	2,1%	42 301
Belasting op personenauto's en motorrijwielen	2 054	- 6	20	1,0%	2 068
Accijnzen	11 234	48	235	2,1%	11 517
- Accijns van lichte olie	4 067	0	107	2,6%	4 174
- Accijns van minerale oliën, anders dan lichte olie	3 687	0	147	4,0%	3 834
- Tabaksaccijns	2 530	48	- 4	- 0,1%	2 574
- Alcoholaccijns	300	0	- 15	- 5,1%	285
- Bieraccijns	380	0	- 4	- 1,0%	377
- Wijnaccijns	269	0	4	1,4%	273
Belastingen van rechtsverkeer	3 415	86	193	5,6%	3 693
- Overdrachtsbelasting	2 395	- 12	170	7,1%	2 553
- Assurantiebelasting	1 020	98	22	2,2%	1 141
Motorrijtuigenbelasting	3 595	- 4	8	0,2%	3 599
Belastingen op een milieugrondslag	4 576	- 221	38	0,8%	4 394
- Grondwaterbelasting	179	- 178	0	0,0%	0
- Afvalstoffenbelasting	43	- 43	0	0,0%	0
- Energiebelasting	4 234	0	38	0,9%	4 271
- Waterbelasting	126	0	0	0,2%	126
- Brandstoffenheffingen	1	0	0	0,2%	1
Verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken e.a.	155	0	0	0,2%	155
Belasting op zware motorrijtuigen	149	0	0	0,0%	149
Verpakkingenbelasting	302	0	1	0,0%	302
Bankbelasting	0	300	0	0,0%	300
Directe belastingen	65 027	98	3 514	5,4%	68 638
Loon- en inkomstenbelasting kas	46 728	- 558	1 925	4,1%	48 094
Dividendbelasting	2 317	- 50	269	11,6%	2 536
Kansspelbelasting	464	0	10	2,2%	474
Vennootschapsbelasting	13 888	706	1 274	9,2%	15 868
- Gassector kas	1 750	0	150	8,6%	1 900
- Niet-gassector kas	12 138	706	1 124	9,3%	13 968
Vermogensbelasting	23	0	0	0,0%	23
Successierechten	1 607	0	35	2,2%	1 643
Niet nader toe te rekenen belastingontvangsten	104	- 4	0	0,0%	100
Totaal belastingen	134 231	471	4 938	3,7%	139 640

3.3 Nadere toelichting

De raming voor de totale belastingontvangsten in 2011 komt 0,3 miljard euro lager uit dan de realisatie van de totale belastingontvangsten in 2010 (zie tabel 3.2.1). Deze daling is de resultante van de autonome mutatie van - 3,5 miljard euro en de endogene ontwikkeling van 3,2 miljard euro. Voor 2012 geldt een toename van de totale belastingontvangsten met 5,4 miljard euro ten opzichte van 2011. Dit is het saldo van een autonome mutatie van 0,5 miljard euro en een endogene ontwikkeling van 4,9 miljard euro. De hierna volgende paragrafen geven een nadere toelichting op deze autonome en endogene mutaties.

3.3.1 Autonome mutaties

De belastingontvangsten in 2011 nemen met 3,5 miljard euro af als gevolg van fiscale en overige maatregelen. In tabel 3 staat aangegeven welke wijzigingen sinds de Miljoenennota 2011 hebben plaatsgevonden.

Tabel 3.3.1 Effecten autonome maatregelen op belastingontvangsten in 2011 op kasbasis in mln euro

	Kas 2011
Totaal maatregelen, zoals gemeld in Miljoenennota 2011	- 7 815
waarvan nabetalingsen	4 525
waarvan beleid	- 162
Totaal maatregelen	- 3 452

Beleidsmatige wijzigingen vloeien voort uit het regeerakkoord 2011–2015 en de maatregelen die het huidige kabinet sindsdien heeft genomen. Daarnaast hebben er autonome mutaties plaatsgevonden als gevolg van nabetalingsen tussen het Rijk en de sociale fondsen. Deze nabetalingsen vinden plaats, omdat via de inkomensheffing en de loonheffing de belastingen en premies volksverzekeringen geïntegreerd worden geheven. De verdeling van deze ontvangsten tussen het Rijk en de sociale fondsen gebeurt op basis van voorlopige verdeelsleutels. Wanneer de Belastingdienst de gegevens over de feitelijke inkomens van mensen binnen heeft, kan nauwkeurig worden bepaald welk deel van de heffingen naar het Rijk had moeten en welk deel naar de sociale fondsen. Bij de loonheffing gebeurt dit na twee jaar, omdat dan het grootste deel van de aanslagen en aangiften is afgehandeld. Bij de inkomensheffing gebeurt dit om dezelfde reden pas na vier jaar. Hierdoor vinden er in de jaren nadat een transactiejaar is afgesloten nog nabetalingsen plaats tussen het Rijk en de sociale fondsen. Tabel 3.3.1 laat zien dat dit in 2011 tot 4,5 miljard euro meer belastingontvangsten voor het Rijk heeft geleid ten opzichte van wat in Miljoenennota 2011 werd verwacht. Omdat het hier onderlinge nabetalingsen betreft tussen premieontvangsten en belastingontvangsten, zijn deze verschuivingen niet relevant voor het EMU-saldo of het lastenbeeld.

Voor 2012 bedraagt de geraamde autonome mutatie van de belastingontvangsten van per saldo 0,5 miljard euro. Deze mutatie betreft voor enerzijds – 0,9 miljard onderlinge nabetalingsen tussen premieontvangsten en belastingontvangsten. Deze verschuivingen zijn niet relevant voor het EMU-saldo. Anderzijds betreft de mutatie 1,3 miljard als gevolg van beleidsmaatregelen. Een toelichting op de beleidsmatige mutatie van de totale belasting- en premieontvangsten is te vinden in bijlage 2 van de Miljoenennota 2012.

3.3.2 Endogene mutaties

De belastingontvangsten nemen in 2012 met 4,9 miljard euro toe als gevolg van de endogene ontwikkeling. Dit betekent een groei van 3,7 procent. Bijlage 3 van de Miljoenennota bevat een toelichting van de endogene ontwikkeling voor het totaal van de belasting- en premieontvangsten. Deze paragraaf geeft voor enkele specifieke belastingsoorten een nadere toelichting op de endogene ontwikkeling. De aandacht gaat hierbij uit naar de vennootschapsbelasting, de loon- en inkomstenbelasting en de omzetbelasting, die bij elkaar meer dan 70 procent van de totale belastingontvangsten vormen.

3.3.2.1 Vennootschapsbelasting

Bij de vennootschapsbelasting wordt onderscheid gemaakt in een deel dat afkomstig is van bedrijven uit de gasector en een deel dat afkomstig is van bedrijven uit de niet-gasector. Voor de vennootschapsbelasting afkomstig uit de gasector wordt een aparte raming opgesteld op basis van de winstontwikkeling in die sector, die in belangrijke mate afhangt van de olieprijs en de ontwikkeling van de dollarkoers. Voor een toelichting op de aardgasbatenraming, inclusief de VPB-afdracht uit de gasector, wordt verwezen naar de begroting van Economische Zaken (Begroting XIII). Deze internetbijlage bespreekt alleen de ontwikkeling van de VPB-opbrengst in de niet-gasector.

Voor een nader inzicht in de ontwikkeling van de kasontvangsten volgt een korte toelichting op het proces van aanslagoplegging. De heffing van de vennootschapsbelasting vindt in eerste instantie plaats via voorlopige aanslagen. In januari wordt een inschatting gemaakt van de winst voor dat jaar op basis van winsten uit de afgelopen twee jaren, eventueel gecorrigeerd voor verwachtingen betreffende de winsten van dat jaar zelf. Op basis hiervan worden voorlopige aanslagen verstuurd. Vervolgens geven bedrijven in juli of augustus van datzelfde jaar T een eerste voorlopige inschatting van de winstontwikkeling. Op basis van deze voorlopige schatting kan een bijstelling van de voorlopige aanslag plaatsvinden. In juli / augustus van het daaropvolgende jaar (T+1) vindt vervolgens de voorlopige aangifte plaats en dit kan wederom leiden tot een nadere voorlopige aanslag. Afhankelijk van de omvang van het bedrijf en de aard van de aangifte vindt in een van de daaropvolgende jaren de definitieve vaststelling van de winst plaats. Meestal wordt circa driekwart van de uiteindelijke aanslagopleggingen reeds in het eerste jaar via voorlopige aanslagen ontvangen, maar dit percentage fluctueert wel.

Voor het opstellen van de begroting zijn de kasontvangsten van de vennootschapsbelasting relevant. Daarom is het van belang hoe het verloop van aanslagoplegging zich vertaalt in kasontvangsten. Tabel 4 toont de ontwikkeling van de totale kasopbrengst per jaar met een opsplitsing naar transactiejaar. Hieruit blijkt duidelijk dat het grootste deel van de opbrengst in een bepaald jaar voortkomt uit de voorlopige aanslagen over dat jaar zelf. Deze opbrengst stijgt nog door bijstellingen in de voorlopige aanslagen over voorgaande jaren, maar als gevolg van verliesverrekening is de bijdrage van jaar T-3 en ouder over het algemeen negatief.

Tabel 3.3.2.1 Opbrengst en ontwikkeling van de vennootschapsbelasting (exclusief gas) op kasbasis naar transactiejaar (x € miljoen)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Jaar T	13 597	14 325	9 823	10 426	11 008	12 597
Jaar T-1	4 331	4 007	1 126	1 984	1 745	1 818
Jaar T-2	- 42	319	501	- 150	201	202
Jaar T-3	93	- 170	- 613	- 484	- 158	- 118
Jaar T-4 en ouder	- 1 265	- 1 868	- 1 083	- 624	- 658	- 531
Totaal kasopbrengst VPB niet-gas	16 714	16 614	9 754	11 152	12 138	13 968

Per saldo is de verwachte endogene mutatie van 2010 naar 2011 1,2 miljard euro voor de vennootschapsbelasting bij de niet-gasector. Beleidsmaatregelen zorgen in 2011 voor - 0,2 miljard lagere ontvangsten. Per saldo bedraagt de ontwikkeling van de Vpb-ontvangsten van de

niet-gassector 1,0 miljard in 2011. In 2012 bedraagt de endogene toename van de Vpb-ontvangsten bij de niet-gassector naar verwachting 1,1 miljard euro. Beleids maatregelen met betrekking tot de Vpb zoals die in het Belastingplan 2012 en andere fiscale wetgeving en eerdere belastingplannen zijn genomen leiden tot per saldo 0,7 miljard hogere ontvangsten in 2012. Per saldo bedraagt de totale toename in de Vpb-ontvangsten van de niet-gassector in 2012 afgerond 1,8 miljard euro.

3.3.2.2 Loon- en inkomstenheffing

De loonheffing is een voorheffing van de inkomstenheffing. In de eerste instantie dragen particulieren maandelijks loonbelasting af op basis van hun inkomen uit arbeid. Na het verstrijken van het kalenderjaar moet vervolgens voor 1 april van het volgende jaar belastingaangifte worden gedaan. Op basis hiervan wordt bepaald hoeveel belasting in totaal verschuldigd is (met inachtneming van andere bronnen van inkomen, belastingkortingen en aftrekposten). Wanneer dit bedrag hoger is dan de reeds betaalde loonheffing, moet men het resterende bedrag aan inkomstenheffing voldoen. Wanneer de verschuldigde belasting lager is, krijgt men geld terug van de Belastingdienst. Hierdoor zijn per saldo de opbrengsten van de inkomstenheffing negatief. In onderstaande analyse wordt gekeken naar de ontwikkeling van de loon- en inkomensheffing. Dit betreft naast de belasting tevens de ontvangsten premies volksverzekeringen welke geïntegreerd worden geheven. Voor analysedoeleinden zijn de ontvangsten op heffingsniveau beter bruikbaar, omdat deze eenvoudiger kunnen worden waargenomen. De premieontvangsten worden echter niet in deze internetbijlage verantwoord.

Loonheffing

De raming van de loonheffing vindt net als bij de vennootschapsbelasting op transactiebasis plaats. Het ontvangstpatroon van de transactieopbrengst in de kas is bij de loonheffing echter veel stabielier dan bij de VPB. Daarnaast geldt dat de transactieopbrengst ook aanzienlijk sneller wordt ontvangen en binnen drie maanden na afloop van het jaar bijna volledig gerealiseerd is. Hierdoor treden minder grote verschillen op tussen de ontwikkeling van de transactieopbrengst en de kasopbrengst dan bij de VPB.

Tabel 3.3.2.2 Ontwikkeling loonheffing op transactiebasis (x € miljoen)

	2010	2011	2012
Opbrengst op transactiebasis	88 377	89 503	93 179
Mutatie		1 125	3 676
wv endofoon		1 746	2 991
wv autonoom		- 621	686
Endogene groei (in %)		2,0%	3,3%

In tabel 3.3.2.2 is de (geraamde) endogene ontwikkeling van de loonheffing in 2011 en 2012 te zien. De verwachte endogene groei bedraagt in 2011 bedraagt 1,7 miljard. In 2012 wordt een ontwikkeling van 3,0 miljard verwacht. De ontwikkeling van de loonheffing is afhankelijk van de ontwikkeling van de totale belastbare loonsom. Dat wordt bepaald door de groei van de werkgelegenheid, de stijging van de contractlonen, de hoogte van verschillende premies en de ontwikkeling van uitkeringen

en pensioenen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van enkele gegevens uit de Macro Economische Verkenning van het CPB.

Tabel 3.3.2.3 Relevante economische indicatoren voor de loonheffing

	2011	2012
Arbeidsvolume in arbeidsjaren	- 0,3%	- 0,1%
Contractloonstijging bedrijven	1,5%	2,0%
Incidentele loonstijging	0,9%	0,8%
Tabelcorrectiefactor	0,6%	1,7%
Arbeidsinkomensquote marktsector	0,79	0,79

Uit de economische indicatoren kan de ontwikkeling van de loonheffing worden verklaard. In 2011 neemt het arbeidsvolume licht af met 0,3%. De incidentele loonontwikkeling (0,9%) en de contractloonstijging (1,5%) zijn echter positief en domineren het negatieve effect van de ontwikkeling van de werkgelegenheid: de endogene ontwikkeling van de loonheffing bedraagt in 2011 1,8 miljard. In 2012 is de ontwikkeling van het arbeidsvolume licht negatief. De de contractloonontwikkeling in 2012 is met 2,0% hoger dan in 2011. De incidentele loonstijging is in 2012 met 0,8% vrijwel gelijk aan die in 2011. Per saldo leidt dit in 2012 tot een endogene ontwikkeling van de loonheffing van 3,0 miljard euro.

Inkomensheffing

De ontvangsten bij de inkomensheffing zijn het saldo van de belastingontvangsten van particulieren en zelfstandige ondernemers. Voor de particulieren geldt de loonheffing als voorheffing. Bij de inkomensheffing voor particulieren hebben de ontvangsten dan ook betrekking op bijtel- en aftrekposten en heffingskortingen die niet via de loonheffing zijn verrekend. Bij de zelfstandigen wordt de ontwikkeling daarnaast ook bepaald door de winstontwikkeling.

De raming van de ontvangsten van de inkomensheffing is opgesteld op basis van de autonome maatregelen, de geraamde endogene ontwikkeling en de kasrealisaties tot en met juli.

Tabel 3.3.2.4 Ontwikkeling inkomensheffing op transactiebasis (x € miljoen)

	2010	2011	2012
Inkomensheffing op transactiebasis	- 5 840	- 5 552	- 4 906
mutatie		287	646
wv endogeen		92	16
wv autonoom		196	630

De endogene ontwikkeling van de ontvangsten inkomensheffing in respectievelijk 2011 en 2012 is positief maar zeer beperkt. De winsten van zelfstandigen trekken naar verwachting in bescheiden mate aan nadat deze in 2009 fors zijn afgenomen. Het effect op de inkomsten is navenant bescheiden. Tegelijkertijd is de ontwikkeling in de hypotheekrenteafrek zeer bescheiden als gevolg van de ontwikkeling op de woningmarkt. Dit heeft een eveneens zeer bescheiden negatief effect op de ontwikkeling van de inkomensheffing tot gevolg. Per saldo resteert een bescheiden positieve ontwikkeling.

3.3.2.3 Omzetbelasting

De omzetbelasting is de grootste belastingsoort en verantwoordelijk voor circa 30 procent van de totale belastingontvangsten. De endogene groei van de omzetbelasting wordt vooral bepaald door de waardeontwikkeling van de bestedingen waarop BTW rust, te weten de particuliere consumptie, de overheidsinvesteringen en de investeringen in woningen. De ramingen van het CPB voor deze bestedingscategorieën zijn samengevat in onderstaande tabel.

Tabel 3.3.2.5 Raming van de procentuele ontwikkeling van bestedingen in 2011 en 2012

	2011	2012
particuliere consumptie, waardemutatie	2,3%	2,2%
investeringen in woningen, waardemutatie	0,9%	3,5%
overheidsinvesteringen, waardemutatie	2,0%	-2,0%

Bij de particuliere consumptie speelt ook de samenstelling van de consumptie een rol, omdat er verschillende bestedingscategorieën zijn waarvoor een verschillend BTW-tarief geldt. Bij laagconjunctuur is het bijvoorbeeld geen ongebruikelijk verschijnsel dat er een verschuiving plaatsvindt van consumptie waarvoor een hoger tarief geldt («luxe goederen») naar consumptie waarvoor een laag BTW-tarief geldt. Hierdoor neemt het gemiddelde BTW-tarief over de totale particuliere consumptie af en daarmee de BTW-ontvangsten.

De endogene ontwikkeling van de BTW-ontvangsten op transactiebasis bedraagt naar verwachting - 0,7 miljard in 2011. In 2012 wordt een positieve ontwikkeling van 1,3 miljard verwacht.

Tabel 3.3.7 Raming van de omzetbelasting op transactiebasis (x € miljoen)

	2010	2011	2012
Omzetbelasting op transactiebasis	41 819	41 112	42 438
mutatie		- 707	1 327
wv endogeen		- 696	1 141
wv autonoom		- 11	186
Endogene mutatie in procent		- 1,7%	2,8%

De ontwikkeling van de BTW-ontvangsten wordt voor een groot deel bepaald door de waardeontwikkeling van de particuliere consumptie. Deze is in 2011 positief: 2,3%. De investeringen in woningen ontwikkelen zich in 2011 licht positief met 0,9%. De nominale ontwikkeling van de overheidsinvesteringen valt in 2011 positief uit. Ondanks de positieve ontwikkeling van relevante macro-economische indicatoren verwachten we een negatieve ontwikkeling van de BTW-ontvangsten op transactiebasis in 2011 op basis van de gerealiseerde ontvangsten in 2011 tot en met de maand juli. In 2012 neemt de particuliere consumptie toe met 2,2% en kennen de investeringen in woningen een positieve ontwikkeling van 3,5%. De overheidsinvesteringen kennen in 2012 een negatieve ontwikkeling. Per saldo leidt dit naar verwachting tot een positieve endogene ontwikkeling (1,1 miljard) van de BTW-ontvangsten op transactiebasis.

4 Toelichting op de belastinguitgaven

Toelichting op de belastinguitgaven

Deze bijlage bevat een toelichting op de verschillende belastinguitgaven. Deze toelichting bevat een korte beschrijving van de regeling, de doelstelling van de regeling en informatie over uitgevoerde of geplande beleidsevaluaties. Tevens is aangegeven welk ministerie in VBTB-termen verantwoordelijk is voor de desbetreffende belastinguitgave. Hoewel het ministerie van Financiën per definitie bij alle belastinguitgaven betrokken is, is uitgegaan van de systematiek dat dit departement alleen wordt vermeld bij belastinguitgaven die niet aan een ander beleidsdepartement kunnen worden toegerekend. Tenzij anders vermeld, hebben bedragen en tarieven betrekking op het belastingjaar 2011. Met ingang van de Miljoenennota 2005 is de paragraaf met toelichting op de belastinguitgaven alleen nog in de digitale versie van de Miljoenennota opgenomen.

Belastingen op inkomen, winst en vermogen

Verlaging lastendruk op ondernemingen

a) Algemeen

<i>Regeling:</i>	<i>Zelfstandigenaftrek</i>
<i>Beschrijving:</i>	De zelfstandigenaftrek geldt voor een ondernemer die voldoet aan het uren criterium (1 225 uur per kalenderjaar) en die aan het begin van het kalenderjaar nog geen 65 jaar is. De zelfstandigenaftrek bedraagt maximaal 9 484 euro bij een winst minder dan 14 045 euro en neemt geleidelijk af tot 4 602 euro bij een winst groter dan 59 810 euro. Met ingang van 2012 zullen de schijven verdwijnen en zal het bedrag worden vastgesteld op 7 280 euro. De regeling is sinds 2007 ook van toepassing op ondernemers die ouder zijn dan 65 jaar en bedraagt 50 procent van de zelfstandigenaftrek voor gelijkwaardige ondernemers jonger dan 65 jaar. Met ingang van 2010 kan de zelfstandigenaftrek voor ondernemers die niet in aanmerking komen voor de extra zelfstandigenaftrek voor starters niet langer in aftrek worden gebracht op niet-winstinkomen.
<i>Doelstelling:</i>	Het stimuleren van ondernemerschap.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ondernemen makkelijker én leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap</i> , EIM, 2005, Kamerstuk 29 949, nr. 56. Beoogd evaluatiejaar is 2012.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Extra zelfstandigenaftrek starters</i>
<i>Beschrijving:</i>	Startende ondernemers die in één of meer van de vijf voorgaande jaren geen ondernemer waren en bij wie in die periode niet meer dan tweemaal de zelfstandigenaftrek is toegepast, hebben recht op een extra zelfstandigenaftrek van 2 123 euro.
<i>Doelstelling:</i>	Het stimuleren van ondernemerschap en het bevorderen van de bereidheid om startersrisico te lopen.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ondernemen makkelijker én leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap</i> , EIM, 2005, Kamerstuk 29 949, nr. 56. Beoogd evaluatiejaar is 2012.
<i>Regeling:</i>	<i>Meewerkaftrek</i>
<i>Beschrijving:</i>	Indien de partner van een ondernemer meewerkt in diens onderneming zonder hiervoor een vergoeding te ontvangen, heeft de ondernemer die voldoet aan het urencriterium recht op de meewerkaftrek. Deze aftrek is afhankelijk van het aantal uren dat door de partner in de onderneming wordt gewerkt en bedraagt 1,25 procent van de winst indien ten minste 525 en maximaal 4 procent van de winst indien ten minste 1 750 uur wordt meegewerkt.
<i>Doelstelling:</i>	Fiscaal faciliteren van het verrichten van arbeid van de partner in de onderneming van de andere partner zonder de verplichting tot het aangaan van een arbeidsovereenkomst.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ondernemen makkelijker én leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap</i> , EIM, 2005, Kamerstuk 29 949, nr. 56. Beoogd evaluatiejaar is 2012.
<i>Regeling:</i>	<i>Startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid</i>
<i>Beschrijving:</i>	De startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid wordt geboden in de startfase van de onderneming ingeval niet aan het normale urencriterium van 1 225 uur wordt voldaan, maar wel aan een verlaagd urencriterium van 800 uur. De aftrekpost bedraagt 12 000 euro voor het eerste jaar, 8 000 euro voor het tweede jaar en 4 000 euro voor het derde jaar. De aftrek kan niet hoger zijn dan de genoten winst. Deze faciliteit is ingevoerd in 2007.
<i>Doelstelling:</i>	Stimulering van het starten van een onderneming vanuit een uitkering inzake arbeidsongeschiktheid.
<i>Ministerie:</i>	EL&I, SZW
<i>Evaluatie:</i>	Beoogd evaluatiejaar is 2012.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>FOR, niet omgezet in een lijfrente</i>
<i>Beschrijving:</i>	De fiscale oudedagsreserve biedt ondernemers de mogelijkheid binnen het ondernemingsvermogen een oudedagsvoorziening op te bouwen. Bij staking van de onderneming kan deze fiscale oudedagsreserve belastingvrij worden omgezet in een lijfrente. Voor zover dat niet gebeurt, omdat geen behoefte bestaat aan een dergelijke oudedagsvoorziening, heeft de regeling het karakter van een belastinguitgave.
<i>Doelstelling:</i>	De regeling beoogt een einde te maken aan ongelijkheid in behandeling tussen loontrekkenden en zelfstandigen op het gebied van de oudedagsvoorziening.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ondernemen makkelijker én leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap</i> , EIM, 2005, Kamerstuk 29 949, nr. 56. Beoogd evaluatiejaar is 2012.
<i>Regeling:</i>	<i>Stakingsaftrek</i>
<i>Beschrijving:</i>	Van met een gehele of gedeeltelijke staking van een onderneming behaalde winst is maximaal 3 630 euro vrijgesteld van belastingheffing. Op de in een kalenderjaar berekende stakingsaftrek wordt de in het verleden genoten stakingsaftrek in mindering gebracht.
<i>Doelstelling:</i>	De stakingsaftrek beoogt een verzachting van belastingheffing te geven over de stakingswinst. De stakingsaftrek is de voortzetting – zij het op een lager niveau – van de stakingsvrijstelling van de Wet IB 1964.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	Met betrekking tot de evaluatie van deze regeling is medio 2010 een brief verstuurd naar de Tweede Kamer met als strekking dat voorlopig wordt afgezien van een evaluatie (zie Kamerstuknummer 32 123-IXB, nr. 17).
<i>Regeling:</i>	<i>Doorschuiving stakingswinst</i>
<i>Beschrijving:</i>	Op verzoek is doorschuiving van stakingswinst zonder belastingheffing mogelijk in het kader van overdracht van (een deel van) de onderneming in geval van overlijden, echtscheiding, overdracht van de onderneming aan alle medeondernemers die gedurende drie jaar een gezamenlijke onderneming drijven of in geval van inbreng van de onderneming in een naamloze vennootschap of besloten vennootschap. De belastingplichtige voor wiens rekening de onderneming zal worden voortgezet, is verplicht de oude boekwaarden van de overgedragen vermogensbestanddelen over te nemen.
<i>Doelstelling:</i>	Het niet in gevaar brengen van de continuïteit van de onderneming indien door de afrekening van de belastingclaim als gevolg van de bedrijfsoverdracht liquiditeitsproblemen ontstaan.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	Met betrekking tot de evaluatie van deze regeling is medio 2010 een brief verstuurd naar de Tweede Kamer met als strekking dat voorlopig wordt afgezien van een evaluatie (zie Kamerstuknummer 32 123-IXB, nr. 17).

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Bedrijfsopvolgingsfaciliteit successiewet</i>
<i>Beschrijving:</i>	Indien de onderneming na het overlijden vijf jaar wordt voortgezet, wordt een voorwaardelijke vrijstelling verleend van 100% van de waarde going concern van de verkregen objectieve onderneming tot € 1 006 000 en van 83% over het meerdere.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen continuïteit van de onderneming.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	In de brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer van 22 juli 2010 inzake Evaluatie bedrijfsopvolgingsfaciliteiten is aangekondigd dat deze regeling over enkele jaren geëvalueerd zal worden (zie Kamerstuknummer 32 123-IXB, nr. 17).
<i>Regeling:</i>	<i>Doorschuiving winst uit aanmerkelijk belang bij aandelenfusie</i>
<i>Beschrijving:</i>	Over het voordeel uit de vervreemding van aandelen of winstbewijzen in het kader van een aandelenfusie hoeft bij aanmerkelijk-belanghouders niet te worden geheven. De bij de aandelenfusie verkregen aandelen of winstbewijzen worden geacht tot een aanmerkelijk belang te horen. Als verkrijgingsprijs van de verworven aandelen geldt de verkrijgingsprijs van de vervreemde aandelen. Voorkomen dat een uit economisch oogpunt wenselijke aandelenfusie door een heffing wordt bemoeilijkt.
<i>Doelstelling:</i>	FIN
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	In de brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer van 22 juli 2010 inzake Evaluatie bedrijfsopvolgingsfaciliteiten is aangekondigd dat deze regeling over enkele jaren geëvalueerd zal worden (zie Kamerstuknummer 32 123-XB, nr. 17).
<i>Regeling:</i>	<i>Landbouvvrijstelling in de inkomstenbelasting</i>
<i>Beschrijving:</i>	Op grond van deze regeling worden voordelen uit landbouwbedrijf die verband houden met de waardeverandering van de grond niet tot de fiscale winst gerekend, tenzij deze waardeverandering in de uitoefening van het bedrijf is ontstaan. Een waardevermindering van de grond die uitgaat boven de waarde van de grond in het kader van een landbouwbedrijf is belast. Deze regeling heeft een historische achtergrond.
<i>Doelstelling:</i>	EL&I
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid, januari 2002.</i> <i>Evaluatie landbouvvrijstelling, LEI, 2008, kamerstuk 31 727, nr. 1. Beoogd evaluatiejaar 2015.</i>

b) Investerings in het algemeen

<i>Regeling:</i>	<i>Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek</i>
<i>Beschrijving:</i>	De kleinschaligheidsinvesteringsaftrek vormt tezamen met de energie-investeringsaftrek en de milieu-investeringsaftrek de investeringsaftrek. De kleinschaligheidsinvesteringsaftrek is een extra aftrek van een gedeelte van het investeringsvolume. Het maximumniveau bedraagt 28 procent bij een investeringsvolume tussen 2 200 euro en 54 000 euro, geleidelijk afnemend tot nihil bij een investeringsvolume van meer dan 300 000 euro per jaar.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van investeringen van relatief geringe omvang, die in het algemeen gedaan zullen worden in het midden- en kleinbedrijf.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ondernemen makkelijker èn leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap</i> , EIM, 2005, Kamerstuk 29 949, nr. 56. Beoogd evaluatiejaar 2012.
<i>Regeling:</i>	<i>Willekeurige afschrijving starters</i>
<i>Beschrijving:</i>	Startende ondernemers kunnen op basis van deze regeling willekeurig afschrijven op bedrijfsmiddelen die zijn aangeschaft in een kalenderjaar waarover voor hen de extra zelfstandigenaftrek voor startende ondernemers van toepassing was.
<i>Doelstelling:</i>	Bevordering van de economische ontwikkeling en de economische structuur, daaronder begrepen de bevordering van het ondernemerschap.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ondernemen makkelijker èn leuker? Evaluatie zelfstandigenaftrek en enkele andere fiscale instrumenten gericht op ondernemerschap</i> , EIM, 2005, Kamerstuk 29 949, nr. 56. Beoogd evaluatiejaar 2012.
<i>Regeling:</i>	<i>Willekeurige afschrijving zeeschepen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Deze regeling biedt de mogelijkheid om vervroegd af te schrijven op zeeschepen. De regeling kan uitsluitend worden toegepast indien niet wordt gekozen voor de forfaitaire winstbepaling en bedraagt per jaar maximaal 20 procent van de af te schrijven aanschaffings- en voortbrengingskosten. De versnelde afschrijving is slechts mogelijk voor zover de berekening van de door de belastingplichtige behaalde winst uit zeescheepvaart zonder die afschrijving tot een positief bedrag leidt.
<i>Doelstelling:</i>	Bevordering van de economische ontwikkeling en de economische structuur, daaronder begrepen de bevordering van het ondernemerschap.
<i>Ministerie:</i>	I&M
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie van de fiscale maatregelen in het zeescheepvaartbeleid</i> , 2007, Kamerstuk 31 200 XII, nr. 4. Beoogd evaluatiejaar 2013.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Keuzeregime winst uit zeescheepvaart (tonnagebelasting)</i>
<i>Beschrijving:</i>	Op verzoek van de belastingplichtige wordt, in afwijking van het algemene systeem van winstbepaling, de winst uit zeescheepvaart op basis van deze regeling forfaitair bepaald aan de hand van de tonnage van de schepen waarmee die winst wordt behaald.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van de ontwikkeling van de zeescheepvaart in Nederland.
<i>Ministerie:</i>	I&M
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie van de fiscale maatregelen in het zeescheepvaartbeleid, 2007</i> , Kamerstuk 31 200 XII, nr. 4. Beoogd evaluatiejaar 2013.
<i>Regeling:</i>	<i>Aftrek speur- en ontwikkelingswerk (S&O)</i>
<i>Beschrijving:</i>	Ondernemers die voldoen aan het urencriterium en in het kalenderjaar tenminste 500 uur hebben besteed aan werk dat bij een zogenoemde S&O-verklaring kwalificeert als speur- en ontwikkelingswerk, hebben in 2010 recht op een aftrek van 12 031 euro. Voor starters wordt deze aftrek onder voorwaarden verhoogd met 6 017 euro.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van technologische vernieuwingen.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie WBSO 2001–2005</i> , EIM en MERIT, 2007, Kamerstuk 30 800 XIII, nr. 51. Beoogd evaluatiejaar 2014.
<i>Regeling:</i>	<i>Willekeurige afschrijving investeringen bedrijfsmiddelen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Als onderdeel van het Fiscaal stimuleringspakket heeft het kabinet voor investeringen in 2009 een tijdelijke willekeurige afschrijving ingevoerd. Voor het jaar 2010 is deze regeling verlengd.
<i>Doelstelling:</i>	De regeling heeft tot doel de investeringen in bedrijfsmiddelen te bevorderen.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	De willekeurige afschrijving investeringen bedrijfsmiddelen vormt onderdeel van de bredere evaluatie van het fiscaal stimuleringspakket. Deze evaluatie wordt in 2011 afgerond.

c) Investeringen ten behoeve van het milieu

<i>Regeling:</i>	<i>Vervroegde afschrijving milieu-investeringen (VAMIL).</i>
<i>Beschrijving:</i>	Op basis van deze regeling mag willekeurig worden afgeschreven op door de minister van I&M aangewezen milieu-investeringen. Deze regeling leidt, evenals de andere regelingen voor vervroegde afschrijving, voor de belastingplichtige tot een liquiditeits- en rente-voordeel.
<i>Doelstelling:</i>	Stimulering van investeringen die in het belang zijn van de bescherming van het milieu.
<i>Ministerie:</i>	I&M
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie MIA, Vamil en Groen Beleggen 2000–2004</i> , 2007, Kamerstuk 30 535, nr. 11. Beoogd evaluatiejaar 2011.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Energie-investeringsaftrek (EIA)</i>
<i>Beschrijving:</i>	De energie-investeringsaftrek behoort tot de investeringsaftrek. Op grond van deze regeling wordt een extra aftrek op de fiscale winst verleend voor aangewezen investeringen in nieuwe energiebesparende bedrijfsmiddelen en voor de kosten van advies over energiebesparende maatregelen in gebouwen of bij processen. Bij een bedrag aan energie-investeringen in een kalenderjaar van meer dan 2 200 euro bedraagt de energie-investeringsaftrek 44 procent. Het bedrag aan energie-investeringen dat ten hoogste in aanmerking wordt genomen bedraagt, indien de belastingplichtige geen onderdeel uitmaakt van een samenwerkingsverband, 115 000 000 euro.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van investeringen die in het belang zijn van een doelmatig energiegebruik.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Ex-post evaluatie Energie-investeringsaftrek</i> , SEO, 2007, Kamerstuk 31 492, nr. 8. Vergaderjaar 2008/2009. Beoogd evaluatiejaar 2012.
<i>Regeling:</i>	<i>Milieu-investeringsaftrek (MIA)</i>
<i>Beschrijving:</i>	De milieu-investeringsaftrek maakt onderdeel uit van de investeringsaftrek. De milieu-investeringsaftrek is een extra aftrek van het volume van milieu-investeringen die bij ministeriële regeling worden aangewezen. Bij een bedrag aan milieu-investeringen in een kalenderjaar van meer dan 2 200 euro bedraagt de milieu-investeringsaftrek 40 procent voor investeringen die behoren tot categorie I, 30 procent voor categorie II en 15 procent voor categorie III.
<i>Doelstelling:</i>	Stimulering van investeringen die in het belang zijn van de bescherming van het milieu.
<i>Ministerie:</i>	I&M
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie MIA, Vamil en Groen Beleggen 2000–2004</i> , 2007, Kamerstuk 30 535, nr. 11. Beoogd evaluatiejaar 2011.
<i>Regeling:</i>	<i>Bosbouwvrijstelling</i>
<i>Beschrijving:</i>	Deze regeling houdt in dat voor- en nadelen uit bosbouwbedrijf niet tot de winst worden gerekend. Er kan worden geopteerd voor het buiten toepassing laten van deze vrijstelling. Dit laatste is aantrekkelijk in jaren waarin bij deze activiteiten verliezen worden geleden. Indien gebruik wordt gemaakt van de optie geldt dit voor ten minste 10 jaar.
<i>Doelstelling:</i>	Ontwikkeling en instandhouding van bos en natuur.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid</i> , 2002. <i>Fiscale faciliteiten en knelpunten bij natuurontwikkeling door particulieren</i> , LEI, 2005. <i>Belastinguitgaven door fiscale faciliteiten voor natuurbeleid</i> , LEI, 2005. Beoogd evaluatiejaar 2014.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling vergoeding bos- en natuurbeheer</i>
<i>Beschrijving:</i>	Deze regeling voorziet in een (gedeeltelijke) vrijstelling voor aangewezen subsidieregelingen ten behoeve van de ontwikkeling en instandhouding van bos en natuur.
<i>Doelstelling:</i>	Ontwikkeling en instandhouding van bos en natuur.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid, 2002. Fiscale faciliteiten en knelpunten bij natuurontwikkeling door particulieren, LEI, 2005. Belastinguitgaven door fiscale faciliteiten voor natuurbeleid, LEI, 2005. Beoogd evaluatiejaar 2014.</i>

Verlaging lastendruk op arbeid

a) gericht op werkgevers

<i>Regeling:</i>	<i>Afdrachtvermindering onderwijs</i>
<i>Beschrijving:</i>	De afdrachtvermindering onderwijs (WVA-onderwijs) geldt voor leerlingen die de beroepspraktijkvorming van de beroepsbegeleidende leerweg volgen (vroeger: het leerlingwezen), bepaalde studenten in het hoger beroepsonderwijs met wie een leerwerkovereenkomst is gesloten en bepaalde categorieën assistenten en onderzoekers in opleiding. Verder geldt in het algemeen de voorwaarde dat het loon van deze werknemer niet meer bedraagt dan het toetsloon voor dat tijdvak. Het toetsloon voor de afdrachtvermindering onderwijs is op 23 507 euro (= 130 procent WML). De laatstgenoemde voorwaarde geldt niet voor werknemers van 25-jaar en ouder.
<i>Doelstelling:</i>	Het verruimen van het aantal leerarbeidsplaatsen door verlaging van de loonkosten met als doel het stimuleren van werkgelegenheid en vergroten van de arbeidsparticipatie van mensen met een lage productiviteit.
<i>Ministerie:</i>	OCW, SZW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie afdrachtvermindering onderwijs van de WVA, SEOR, 2007, Kamerstuk 29 282, nr. 42. Beoogd evaluatiejaar 2012.</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Afdrachtvermindering zeevaart</i>
<i>Beschrijving:</i>	Deze vermindering belooft met betrekking tot zeevarenden die aan de loonbelasting zijn onderworpen 40 procent van het in het loontijdvak verdiende loon.
<i>Doelstelling:</i>	Verlichten van de loonkosten van de Nederlandse zeescheepvaart en bijdragen aan het behoud van een vloot onder Nederlandse vlag met de daaraan verbonden werkgelegenheid.
<i>Ministerie:</i>	I&M
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie van de fiscale maatregelen in het zeescheepvaartbeleid, 2007, Kamerstuk 31 200 XII, nr. 4. Beoogd evaluatiejaar 2013.</i>

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk (S&O)</i>
<i>Beschrijving:</i>	De afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk is van toepassing op werknemers die direct betrokken zijn bij speur- en ontwikkelingswerk. De afdrachtvermindering bedraagt maximaal 45 procent van het S&O-loon van die werknemers. Voor zover het S&O-loon meer bedraagt dan 150 000 euro, bedraagt de vermindering 14 procent van het loon. Per inhoudingsplichtige mag de afdrachtvermindering maximaal 8 500 000 euro bedragen. Starters hebben onder voorwaarden recht op een verhoging van de afdrachtvermindering tot 60 procent in plaats van 42 procent.
<i>Doelstelling:</i>	Bevordering van speur- en ontwikkelingswerk in het bedrijfsleven.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie WBSO 2001–2005</i> , EIM en MERIT, 2007, Kamerstuk 30 800 XIII, nr. 51. Beoogd evaluatiejaar 2011.

b) gericht op werknemers

<i>Regeling:</i>	<i>Werknemersspaarregeling</i>
<i>Beschrijving:</i>	Met spaarloonregeling c.a. werd tot en met 2002 bedoeld op een samenstel van bedrijfsspaarregelingen ten behoeve van de werknemer. Tot de spaarloonregeling c.a. behoorden de spaarloonregeling, premiespaarregeling en de diverse winstdelingsregelingen. Met ingang van 1 januari 2003 zijn de premiespaarregeling en de winstdelingsregelingen afgeschaft en is de spaarloonregeling aangepast. Het bedrag dat maximaal belastingvrij kan worden gespaard bedraagt sinds 2003 613 euro. De spaarloonregeling wordt per 2012 afgeschaft. In 2013 wordt het nieuwe vitaliteitsparen ingevoerd.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van spaarzin onder werknemers en bijdragen aan een gematigde loonontwikkeling.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Belastingen en premies, Een verkenning naar nieuwe mogelijkheden vanuit het belastingstelsel 2001.</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Feestdagenregeling</i>
<i>Beschrijving:</i>	Geschenken in natura worden, voor zover de waarde in het economische verkeer daarvan in het kalenderjaar niet meer bedraagt dan 70 euro, in de eindheffing betrokken tegen een tarief van 20 procent.
<i>Doelstelling:</i>	Het onbelast verkrijgen van geschenken door werknemers van hun werkgever.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	Deze regeling gaat over in de werkkostenregeling.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Verlaging fiscale bijtelling (zeer) zuinige auto's</i>
<i>Beschrijving:</i>	(artikel 10.7A Inkomstenbelasting 2001) Indien door de werkgever een auto ter beschikking is gesteld, geldt er een fiscale bijtelling. Voor 2008 en 2009 bedraagt deze bijtelling 25 procent van de catalogusprijs. Vanaf 2008 geldt er voor zeer zuinige auto's (CO ₂ -uitstoot minder dan 95 gram voor dieselauto's en minder dan 110 gram voor alle andere auto's) een verlaagd tarief van 14 procent. Met ingang van 2009 geldt voor zuinige auto's een tarief van 20 procent. Dit zijn auto's met een CO ₂ -uitstoot tussen de 95 en 116 (diesel), dan wel tussen 110 en 140 gram (alle andere auto's). Vanaf 1 juli 2012 worden de CO ₂ -grenzen jaarlijks bijgesteld. Om het gebruik van elektrische auto's te stimuleren is met ingang van 2010 een nieuw tarief voor nulemissieauto's ingevoerd. In 2010 en 2011 geldt voor deze auto's een tarief van 0 procent en voor de jaren 2012 tot en met 2014 een tarief van 7 procent. Via een amendement tijdens de Kamerbehandeling in 2011 is dit percentage verlaagd naar 0%. Voorts wordt deze categorie nulemissieauto's met ingang van 1 januari 2012 uitgebreid tot auto's met een uitstoot van hooguit 50 gram per km. Deze tijdelijke uitbreiding geldt tot 1 januari 2016.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van het gebruik van milieuvriendelijke auto's.
<i>Ministerie:</i>	I&M
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Ouderschapsverlofkorting</i>
<i>Beschrijving:</i>	De ouderschapsverlofkorting is een tijdelijke fiscale tegemoetkoming aan werknemers bij gebruik van de levensloopregeling voor het financieren van (onbetaald) ouderschapsverlof. De tegemoetkoming biedt een beperkte basisvoorziening; de deelnemer houdt daarnaast een eigen verantwoordelijkheid voor het opvangen van de inkomensderving door middel van gebruik van de levensloopregeling. De fiscale tegemoetkoming bestaat uit een heffingskorting ter hoogte van 50 procent van het voor de werknemer geldende bruto wettelijk minimumloon (WML) per opgenomen verlofdag.
<i>Doelstelling:</i>	De regeling is bedoeld om werknemers die met ouderschapsverlof willen, te compenseren voor het feit dat zij door het korte bestaan van de levensloopregeling nog niet voldoende gespaard kunnen hebben in deze regeling.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Beoogd evaluatiejaar 2013.</i>

Toelichting op de belastinguitgaven

Regeling: *Arbeidskorting voor ouderen*
Beschrijving: In 2002 is ter bevordering van de arbeidsparticipatie van ouderen een gestaffelde extra arbeidskorting voor oudere werknemers ingevoerd. De extra arbeidskorting bedraagt in 2011 7848 euro voor werkenden van 62 jaar en ouder, 526 euro voor 60–61 jarigen en 264 euro voor 57–59 jarigen. De arbeidskorting voor ouderen wordt per 2012 afgeschaft en samengevoegd met de doorwerkbonus in de werkbonus voor ouderen

Doelstelling: Bevorderen arbeidsparticipatie van oudere werknemers, waardoor deze categorie werknemers langer aan het werk blijft.

Ministerie: SZW
Evaluatie: –

Regeling: *Levensloopverlofkorting*
Beschrijving: Om de aantrekkelijkheid van de levensloopregeling te vergroten als alternatieve mogelijkheid van het spaarloon ontvangen werknemers per gespaard jaar een tegemoetkoming in de vorm van een levensloopverlofkorting van maximaal 201 euro per gespaard jaar. Deze levensloopverlofkorting kan, als de belastingplichtige en/of zijn partner voldoende belasting betalen, worden geëffectueerd en kan in andere gevallen worden doorgeschoven naar latere jaren waarin het tegoed wordt opgenomen. In 2013 wordt het vitaliteitsparen ingevoerd en vervalt het recht op de levensloopverlofkorting behoudens de groep die in de overgangsregeling valt.

Doelstelling: Vergroten van de aantrekkelijkheid van de levensloopregeling als een gelijkwaardige keuzemogelijkheid naast het spaarloon.

Ministerie: SZW
Evaluatie: –

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Doorwerkbonus</i>
<i>Beschrijving:</i>	De (fiscale) doorwerkbonus is bedoeld om de arbeidsparticipatie van ouderen te bevorderen. De hoogte van de bonus loopt met de leeftijd en met het inkomen uit arbeid op. Zo krijgt een belastingplichtige die aan het begin van het kalenderjaar 62 jaar is een bonus van 5 procent van het inkomen over dat kalenderjaar verdiend met arbeid. Indien de belastingplichtige op dat moment 63 jaar is, wordt de bonus verhoogd naar 7 procent van het inkomen. Indien de belastingplichtige 64 jaar is, loopt de bonus nog verder op tot 10 procent van het inkomen. In de jaren waarin de belastingplichtige 65 of 66 jaar is, loopt de bonus af naar 2 procent van het inkomen. In de jaren waarin de belastingplichtige 67 jaar of ouder is, loopt de bonus nog verder terug naar 1 procent van het inkomen. In 2012 worden de genoemde percentages respectievelijk 0%, 5%, 7%, 2% en 1%. Teneinde een minimum aan arbeidsparticipatie te garanderen wordt de bonus berekend over het gedeelte van het inkomen dat in 2011 de 9 209 euro te boven gaat. Verder blijft het deel van het inkomen dat het bedrag van het einde van de derde schijf in 2009 (54 776 euro) te boven gaat buiten beschouwing bij de berekening van de hoogte van de bonus. Deze grens wordt jaarlijks geïndexeerd. De bonus wordt in 2011 dus berekend over maximaal het verschil tussen het bedrag van 56 280 euro en 9 209 euro. Per 2013 wordt de doorwerkbonus afgeschaft en samengevoegd met de arbeidskorting voor ouderen in de werkbonus.
<i>Doelstelling:</i>	Ouderen motiveren om na het bereiken van de 62-jarige leeftijd door te blijven werken.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	–

Verlaging lastendruk op inkomsten uit vermogen

<i>Regeling:</i>	<i>Kindertoeslag forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Het heffingsvrije vermogen van ouders die het gezag uitoefenen over een minderjarig kind wordt per minderjarig kind verhoogd met een kindertoeslag van 2 779 euro. In 2012 wordt de toeslag afgeschaft.
<i>Doelstelling:</i>	Een tegemoetkoming voor het draagkrachtverminderende effect van het hebben van kinderen
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport kindertoeslag in box 3, 2005, Kamerstuk 30 375, nr. 2, bijlage 10.</i>

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Ouderentoeslag forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor 65-plussers met een heffingsgrondslag na aftrek van het heffingsvrije vermogen van ten hoogste 275 032 euro geldt een ouderentoeslag. De hoogte hiervan is afhankelijk van de hoogte van het inkomen uit werk en woning, en varieert van maximaal 27 516 euro tot nihil bij een inkomen uit werk en woning van meer dan 19 562 euro. Partners kunnen elk afzonderlijk aanspraak maken op de ouderentoeslag, maar mogen er ook voor kiezen de totale vrijstelling waar ze samen recht op hebben bij één van de partners in aanmerking te laten nemen.
<i>Doelstelling:</i>	De ouderentoeslag biedt compensatie voor het feit dat ouderen met een laag arbeidsinkomen als gevolg van de Wet IB 2001 worden geconfronteerd met een belastingverhoging door het feit dat het tarief over de voordelen uit sparen en beleggen in box 3 is vastgesteld op 30 procent. Voorheen werden bij deze groep de inkomsten uit vermogen belast tegen het progressieve tarief, waarbij in de eerste twee schijven een lager tarief van toepassing was (geen premieplicht voor de AOW).
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport ouderentoeslag in box 3, 2005, Kamerstukken II 30 375, nr. 2, bijlage 10.</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling bos- en natuurterreinen en landgoederen forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Deze regeling houdt in dat van de grondslag voor de forfaitaire rendementsheffing de volgende bezittingen zijn uitgezonderd: bossen, bepaalde natuurterreinen, en als zodanig aangewezen landgoederen in de zin van de Natuurschoonwet met uitzondering van gebouwde eigendommen.
<i>Doelstelling:</i>	Ontwikkeling en instandhouding van bos en natuur.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Fiscale faciliteiten en knelpunten bij natuurontwikkeling door particulieren, LEI, 2005. Beoogd evaluatiejaar 2014.</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling voorwerpen van kunst en wetenschap forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voorwerpen van kunst en wetenschap zijn vrijgesteld van de grondslag van de forfaitaire rendementsheffing, tenzij zij hoofdzakelijk als belegging dienen.
<i>Doelstelling:</i>	Voorkomen dat de heffing over dit soort voorwerpen een negatieve invloed zou hebben op het koopgedrag van particulieren. Een uitzondering wordt gemaakt voor voorwerpen van kunst en wetenschap die hoofdzakelijk te belegging worden aangehouden, aangezien een vrijstelling hiervoor een ongerechtvaardigde bevoordeling zou zijn ten opzichte van andere beleggingen.
<i>Ministerie:</i>	OCW
<i>Evaluatie:</i>	–

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling groen beleggen forfaitair rendement. Heffingskorting groen beleggen</i>
<i>Beschrijving:</i>	De vrijstelling groen beleggen vormt tezamen met de vrijstelling sociaal-ethisch beleggen de vrijstelling maatschappelijk beleggen. Op grond van deze regeling is 55 476 euro aan groene en sociaal-ethische beleggingen vrijgesteld van box 3-heffing. De heffingskorting voor groene beleggingen bedraagt 1,0 procent van het gemiddelde bedrag van die beleggingen.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van investeringen en beleggingen in groene (milieuvriendelijke) projecten.
<i>Ministerie:</i>	I&M
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie MIA, Vamil en Groen Beleggen 2000–2004, 2007, Kamerstuk 30 535, nr. 11. Beoogd evaluatiejaar 2011.</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling sociaal-ethisch beleggen forfaitair rendement Heffingskorting sociaal-ethisch beleggen</i>
<i>Beschrijving:</i>	De vrijstelling sociaal-ethisch beleggen vormt tezamen met de vrijstelling groen beleggen de vrijstelling maatschappelijk beleggen. Op grond van deze regeling is 55 476 euro aan groene en sociaal-ethische beleggingen vrijgesteld van box 3-heffing. Sociaal-ethische beleggingen zijn beleggingen waarbij via sociaal-ethische fondsen wordt geïnvesteerd in specifieke aangewezen projecten in ontwikkelingslanden. De heffingskorting voor sociaal-ethische beleggingen bedraagt 1,0 procent van het gemiddelde bedrag van die beleggingen.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van investeringen in specifieke aangewezen sociaal-ethische projecten in ontwikkelingslanden.
<i>Ministerie:</i>	BUZA
<i>Evaluatie:</i>	Beoogd evaluatiejaar 2011.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling voor culturele beleggingen forfaitair rendement Heffingskorting cultureel beleggen</i>
<i>Beschrijving:</i>	De vrijstelling voor culturele beleggingen vormt samen met de directe en indirecte beleggingen in durfkapitaal de vrijstelling durfkapitaal. Op grond van deze regeling worden culturele beleggingen en durfkapitaal beleggingen tot een bedrag van 55 476 euro niet tot het bezit in box 3 gerekend. De heffingskorting voor culturele beleggingen bedraagt 1,0 procent van het gemiddelde bedrag van die beleggingen.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van investeringen in specifieke aangewezen cultuurfondsen.
<i>Ministerie:</i>	OCW
<i>Evaluatie:</i>	Beoogd evaluatiejaar 2011.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling voor directe en indirecte beleggingen in durfkapitaal forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	<i>Heffingskorting durfkapitaal</i> De vrijstelling voor directe en indirecte beleggingen in durfkapitaal vormt samen met de vrijstelling voor culturele beleggingen de vrijstelling durfkapitaal. Op grond van deze regeling worden culturele beleggingen en durfkapitaal beleggingen tot een bedrag van 55 476 euro niet tot het bezit in box 3 gerekend. De heffingskorting voor directe beleggingen in durfkapitaal bedraagt 1,0 procent van het gemiddelde bedrag van die beleggingen.
<i>Doelstelling:</i>	Het stimuleren van investeringen in bedrijven van startende ondernemers en het bevorderen van de ondernemingszin.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie van de durfkapitaalregeling</i> , Bureau Bartels B.V., 2005, Kamerstuk 30 300 XIII, nr. 57. Beoogd evaluatiejaar 2011.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling spaarloon- en premiespaarregeling forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Volgens deze regeling zijn (geblokkeerde) spaartegoeden, aandelenoptierechten, aandelen of winstbewijzen in het kader van een premiespaar- of spaarloonregeling (de eerste vier jaar na inhouding van de besparing) tot maximaal 17 025 euro vrijgesteld van heffing in box 3. Deze regeling wordt per 2012 afgeschaft waarbij de tegoeden gespreid over 4 jaar vrijvallen.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren van spaarzin.
<i>Ministerie:</i>	SZW
<i>Evaluatie:</i>	–
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling rechten op kapitaalsuitkering bij overlijden forfaitair rendement</i>
<i>Beschrijving:</i>	Rechten op prestaties uit levensverzekering in verband met het overlijden van de belastingplichtige zijn vrijgesteld van de rendementsgrondslag in box 3 tot een maximum van 6 744 euro. De prestaties kunnen de vorm hebben van een kapitaalsuitkering of een uitkering in natura (het verzorgen van de uitvaart van de verzekeringnemer).
<i>Doelstelling:</i>	Vanuit sociaal oogpunt en vanwege de geringe waarde in het economische verkeer de rechten op uitkeringen van kapitaalverzekeringen ten gevolge van overlijden tot een maximum vrijstellen voor box 3.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Vrijstelling rechten op kapitaalsuitkeringen bij overlijden in box 3</i> , 2005, Kamerstuk 30 375, nr. 2, bijlage 11.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling rechten op bepaalde kapitaalsuitkeringen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Rente begrepen in een kapitaalsuitkering eigen woning is vrijgesteld van heffing in box 1 als de kapitaalsuitkering niet meer bedraagt dan 151 000 euro per persoon en gedurende tenminste 20 jaar jaarlijks premie wordt betaald. Wordt gedurende tenminste 15 jaar premie betaald, dan zijn de kapitaalsuitkeringen tot 34 300 euro per persoon vrijgesteld. De maxima van de vrijstellingen worden jaarlijks geïndexeerd. Kapitaalverzekeringen die niet zijn gekoppeld aan de eigen woning en uiterlijk 14 september 1999 zijn afgesloten, zijn vrijgesteld van heffing in box 3 tot een bedrag van maximaal 123 428 euro per persoon. Dit maximum wordt niet geïndexeerd. De belastingplichtige mag er voor kiezen de kapitaalverzekering alsnog aan de eigen woning te koppelen. In dat geval geldt de vrijstelling in box 1 (met een jaarlijks geïndexeerd maximum). Kapitaalverzekeringen die niet zijn gekoppeld aan de eigen woning en die na 14 september 1999 zijn afgesloten, worden in beginsel belast in box 3.
<i>Doelstelling:</i>	Continuering van de stimulering van het sparen voor de opbouw van vermogen in de vorm van een eigen woning waar het gaat om de kapitaalverzekering eigen woning. De kapitaalverzekering anders dan voor de eigen woning, waarvoor een overgangsregeling geldt, had als doel het stimuleren van sparen.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	De aanpassing van deze belastinguitgave aan de systematiek van de Wet inkomstenbelasting 2001 is geëvalueerd in het <i>Evaluatierapport Breder, lager, eenvoudiger? Een evaluatie van de belastingherziening 2001</i> , 2005, Kamerstuk 30 375, nr. 2.
<i>Regeling:</i>	<i>Aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld</i>
<i>Beschrijving:</i>	Aan eigenaar-bewoners zonder schuld of met een lage schuld wordt een aftrek toegekend ter hoogte van het verschil tussen het eigenwoningforfait en de betaalde rente over de eigenwoningschuld. Hierdoor hoeven eigenaar-bewoners met geen of een lage schuld per saldo geen belasting te betalen over de inkomsten uit eigen woning.
<i>Doelstelling:</i>	Bevordering aflossing eigenwoningschuld en lastenverlichting eigenaar-bewoners met geen of een lage hypotheekschuld.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>In uitvoering.</i>

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Gedeeltelijke vrijstelling inkomsten uit kamerverhuur</i>
<i>Beschrijving:</i>	Inkomsten uit verhuur van woonruimte, die geen zelfstandige woonruimte vormt en onderdeel is van het hoofdverblijf van de verhuurder, zijn vrijgesteld tot een bedrag van 4 333 euro per jaar. Voor toepassing is vereist dat zowel de huurder als de verhuurder op het woonadres staan ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie. Het vrijgestelde bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met de huurontwikkeling.
<i>Doelstelling:</i>	Het vergroten van het particuliere kameraanbod, met name voor studenten.
<i>Ministerie:</i>	BZK
<i>Evaluatie:</i>	Uitgesteld.
<i>Regeling:</i>	<i>Aftrek kosten monumentenwoning</i>
<i>Beschrijving:</i>	In de Wet IB 2001 is een bijzondere regeling voor monumentenwoningen bij de persoonsgebonden aftrek (hoofdstuk 6) opgenomen. <ul style="list-style-type: none">• indien het een eigen woning betreft, kunnen de kosten, lasten en afschrijvingen van monumentenwoningen (niet zijnde renten van schulden, kosten van geldleningen en periodieke betalingen ingevolge de rechten van erfpacht, opstal of beklemming) in aftrek worden gebracht voor zover ze een bepaalde drempel overschrijden. Deze drempel bedraagt 0,75 procent van de waarde van de woning.• indien het een onroerende zaak betreft die in de heffingsgrondslag bij sparen en beleggen wordt betrokken, kunnen de onderhoudskosten in aftrek worden gebracht, verminderd met 4 procent van de waarde van de onroerende zaak in het economisch verkeer.• De woning dient te zijn ingeschreven in de registers zoals bedoeld in de artikelen 6 en 7 van de Monumentenwet 1988.
<i>Doelstelling:</i>	Behoud van het culturele erfgoed.
<i>Ministerie:</i>	OCW
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie fiscale regelingen monumentenzorg</i> , PricewaterhouseCoopers Advisory N.V., 2009. Kamerstuk 32 156, nr. 2. Beoogd evaluatie jaar 2015.
<i>Regeling:</i>	<i>Persoonsgebonden aftrekpost durfkapitaal</i>
<i>Beschrijving:</i>	De persoonsgebonden aftrekpost geeft de mogelijkheid verliezen geleden op beleggingen in durfkapitaal in aftrek te brengen op respectievelijk inkomsten uit werk en woning, inkomsten uit box 3 en inkomsten uit aanmerkelijk belang (in die volgorde). Deze faciliteit is vervallen per 1 januari 2011 met inachtneming van een overgangsbepaling.
<i>Doelstelling:</i>	Het stimuleren van investeringen in bedrijven van startende ondernemers en het bevorderen van de ondernemingszin.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatie van de durfkapitaalregeling</i> , Bureau Bartels B.V., 2005, Kamerstuk 30 300 XIII, nr. 57.

Overige regelingen

- Regeling:* *Aftrek voor scholingsuitgaven (tot 2001 studiekosten)*
Beschrijving: Uitgaven ter zake van de opleiding of studie voor een beroep zijn onder voorwaarden aftrekbaar als persoonsgebonden aftrekpost voor zover het gezamenlijke bedrag hoger is dan 500 euro met een maximum van 15 000 euro. Per 2013 wordt de aftrekdrempel verlaagd.
- Doelstelling:* Vergroting Nederlandse kennisinfrastructuur.
Ministerie: OCW
Evaluatie: *Gebruik en effectiviteit van de aftrek scholingsuitgaven*, SEO en Scholar (UvA), 2005, Kamerstuk 30 012, nr. 6. Een evaluatie zal plaatsvinden wanneer een nieuwe beleidsafweging aan de orde is.
- Regeling:* *Giftenaftrek*
Beschrijving: Met schriftelijke bescheiden gestaafde giften aan binnen het Rijk gevestigde kerkelijke, charitatieve, culturele, wetenschappelijke en het algemeen nut beogende instellingen zijn aftrekbaar. De aftrek bedraagt maximaal 10 procent van het verzamelinkomen vóór toepassing van de persoonsgebonden aftrek (IB) of 10 procent van de winst (Vpb). Voor giften in de vorm van lijfrenten geldt geen maximum (IB). Hierbij is echter vereist dat de gift geschiedt op basis van een bij notariële akte vastgelegde verplichting om gedurende ten minste 5 jaren schenkingen te doen.
- Doelstelling:* Bevorderen van schenkingen aan charitatieve, kerkelijke, levensbeschouwelijke, culturele, wetenschappelijke en het algemeen nut beogende instellingen.
Ministerie: FIN
Evaluatie: *Evaluatie giftenaftrek 1996–2006*, Ministerie van Financiën, 2009, Kamerstuk 32 123 IXB, nr. 9.
- Regeling:* *Faciliteiten successiewet algemeen nut beogende instellingen en sociaal belang behartigende instellingen*
Beschrijving: Algemeen nut beogende instellingen zijn per 2006 en sociaal belang behartigende instellingen per 2010 geheel vrijgesteld van schenk- en erfbelasting.
- Doelstelling:* Bevorderen van schenken en nalaten aan algemeen nut beogende instellingen en sociaal belang behartigende instellingen.
Ministerie: FIN
Evaluatie: Beoogd evaluatiejaar 2015

Afvalstoffenbelasting (ASB)

<i>Regeling</i>	<i>Fiscale stimulering sanering oude stortplaatsen</i>
<i>Beschrijving</i>	Op vergunning kan het lage ASB-tarief worden toegepast op afvalstoffen die afkomstig zijn uit de afgraving van een oude stortplaats. Deze regeling is gebudgetteerd, hieraan wordt invulling gegeven door het aantal af te geven vergunningen per jaar te beperken.
<i>Doelstelling</i>	Het stimuleren van de herontwikkeling van oude stortplaatsen door middel van afgraving. Herontwikkeling van oude stortplaatsen is wenselijk vanuit een oogpunt van risicobeheersing (milieu, gezondheid) en/of ruimtelijke ordening (ruimtegebrek, natuurlandschap). Herontwikkeling van oude stortplaatsen door middel van afgraving heeft als voordeel dat eeuwigdurende monitoring en nazorg van die stortplaats niet langer noodzakelijk is en meer hoogwaardige herontwikkeling kan plaatsvinden dan bij andere methoden.
<i>Ministerie</i>	I&M
<i>Evaluatie</i>	Beoogd evaluatiejaar 2014.

Kostprijsverhogende belastingen

Energiebelasting (EB)

<i>Regeling:</i>	<i>Verlaagd tarief glastuinbouw</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor verbruik van aardgas in de glastuinbouw geldt een lager tarief van de EB dan voor het overige gasverbruik.
<i>Doelstelling:</i>	De glastuinbouwsector vrijwaren van onevenredig hoge energielasten, gegeven de bijzondere concurrentiepositie van de sector en de moeilijkheden met de terugsluis naar de sector, waardoor ook na terugsluis een in vergelijking met andere sectoren substantiële lastenverzwaring resteert. Deze lastenverzwaring kan niet of moeilijk in de afzetprijzen worden verdisconteerd, omdat deze sector zich grotendeels op de export richt.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid, 2002, Kamerstuk 28 207, nr. 1. Ook is deze faciliteit geëvalueerd in de Heroverwegingsgroep Energie en Klimaat.</i>
<i>Regeling:</i>	<i>Teruggaaf gebouwen voor openbare erediensten</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor gebouwen die actief voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningsbijeenkomsten van levensbeschouwelijke aard worden gebruikt kan de helft van de betaalde EB worden teruggevraagd.
<i>Doelstelling:</i>	Het doel is de beheerders van deze gebouwen gedeeltelijk te compenseren voor de door de energiebelasting verhoogde energielasten. De reden is dat kerken e.d. weinig betaald personeel hebben en geen vennootschapsbelasting betalen. Zij kunnen dus nauwelijks profiteren van de terugsluis van de energiebelasting in de vorm van verlaging van de lasten op arbeid en de vennootschapsbelasting.
<i>Ministerie:</i>	I&M

Toelichting op de belastinguitgaven

Evaluatie: *Evaluatie van de teruggaafregeling energiebelasting voor kerken en non-profit organisaties, 2005, Kamerstuk 30 375, nr. 2, bijlage 12. Ook geëvalueerd in de Heroverwegingsgroep Energie en Klimaat.*

Regeling: *Teruggaaf non-profitinstellingen*
Beschrijving: *Non-profitinstellingen kunnen de helft van de betaalde EB terugvragen.*

Doelstelling: *Het doel is deze instellingen gedeeltelijk te compenseren voor de door de energiebelasting verhoogde energielasten. De reden is dat deze instellingen weinig betaald personeel hebben en geen vennootschapsbelasting betalen. Zij kunnen dus nauwelijks profiteren van de terugsluis van de energiebelasting in de vorm van verlaging van de lasten op arbeid en de vennootschapsbelasting.*

Ministerie: *I&M*
Evaluatie: *Evaluatie van de teruggaafregeling energiebelasting voor kerken en non-profit organisaties, 2005, Kamerstuk 30 375, nr. 2, bijlage 12. Ook geëvalueerd in de Heroverwegingsgroep Energie en Klimaat.*

Regeling: *Vrijstellingen grootverbruik in de energiebelasting*
Beschrijving: *Dit is een vrijstelling van energiebelasting voor het elektriciteitsgebruik boven de 10 miljoen kWh voor energie-intensieve bedrijven die deelnemen aan een convenant ter verbetering van de energie-efficiëntie. Primair maakte de regeling deel uit van de beleidsarme implementatie van de Richtlijn Energiebelastingen per 1-1-2004. Secundair wordt deelname aan een convenant ter verbetering van de energie-efficiëntie bevorderd.*

Ministerie: *EL&I en FIN.*
Evaluatie: *–*

Omzetbelasting – verlaagd tarief

Regeling *Verlaagd tarief boeken, tijdschriften, week- en dagbladen.*
Verlaagd tarief bibliotheken (verhuur boeken), musea e.d. Verlaagd tarief digitale educatieve informatie op fysieke dragers
Verlaagd tarief kermissen, attractieparken, sportwedstrijden en -accommodatie
Verlaagd tarief circussen, bioscopen, theaters en concerten

Beschrijving: *In plaats van het normale BTW-tarief van 19 procent geldt voor leveringen van deze goederen of diensten het verlaagde tarief van 6 procent.*

Doelstelling: *Bevorderen van cultuur, kennisvermeerdering, recreatie en sport c.q. ondersteuning van de desbetreffende sectoren.*

Ministerie: *OC&W, VWS*

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Evaluatie:</i>	<i>De evaluatie van BTW-regelingen op het gebied van cultuur, 2009, Kamerstuk 31 700 VIII, nr. 147. Bij invoering van het normale BTW-tarief op de podiumkunsten zal na verloop van tijd een evaluatie plaatsvinden naar de effecten op de sector. Vanaf 1 juli 2011 worden podiumkunsten onder het algemene btw-tarief van 19% gebracht. Alleen indien de vergoedingen voor podiumkunsten die op of na 1 juli 2011 plaatsvinden vóór 1 januari 2011 ontvangen worden, geldt op grond van overgangsrecht op deze vergoedingen het verlaagde btw-tarief. De maatregel levert structureel € 90 miljoen op. Als gevolg van uitstel van de regeling tot 1 juli is in het Belastingplan 2012 een derving van € 10 mln. opgenomen.</i>
<i>Regeling Beschrijving:</i>	<i>Verlaagd tarief sierteelt</i> In plaats van het normale BTW-tarief van 19 procent geldt voor leveringen van deze goederen het verlaagde tarief van 6 procent.
<i>Doelstelling:</i>	<i>Stimuleren van binnenlandse vraag naar sierteeltproducten c.q. ondersteunen van desbetreffende sector.</i>
<i>Ministerie:</i>	<i>EL&I</i>
<i>Evaluatie:</i>	<i>Beleidsevaluatie btw-regeling sierteeltproducten, LEI, 2007, Kamerstuk 31 200 XIV, nr. 157. Beoogd evaluatiejaar 2015.</i>
<i>Regeling Beschrijving:</i>	<i>Verlaagd tarief arbeidsintensieve diensten</i> Verlaagd BTW-tarief van 6 procent voor diensten van: kappers, fietsenmakers, schoenmakers, kleermakers en schilders/stukadoors met betrekking tot woningen ouder dan 2 jaar, aannemers/bouwbedrijven m.b.t. bepaalde isolatiewerkzaamheden en het schoonmaken van het interieur van woningen. In het Belastingplan 2011 wordt voorgesteld om het verlaagde BTW-tarief tijdelijk van toepassing te laten zijn op arbeidskosten bij renovatie van woningen. Het verlaagd BTW-tarief op arbeidskosten bij de renovatie van woningen geldt in principe voor projecten die opgeleverd worden voor 1 juli 2011. Bij beleidsbesluit is goedgekeurd dat op arbeidskosten van renovatieprojecten die gestart zijn voor 1 juli 2011 en opgeleverd zijn voor 1 september 2011 ook het verlaagde BTW-tarief van toepassing is. Deze goedkeuring kost 37 miljoen euro.
<i>Doelstelling:</i>	<i>Bevorderen van werkgelegenheid in de desbetreffende sectoren en ter bestrijding van het zwarte circuit.</i>
<i>Ministerie:</i>	<i>SZW</i>
<i>Evaluatie:</i>	<i>Research voor Beleid (2000–2002), Centraal Planbureau (2003), Europese Commissie (2003).</i>
<i>Regeling Beschrijving:</i>	<i>Verlaagd tarief vervoer van personen (w.o. openbaar vervoer)</i> In plaats van het normale BTW-tarief van 19 procent geldt voor leveringen van deze goederen of diensten het verlaagde tarief van 6 procent.
<i>Doelstelling:</i>	<i>Stimuleren en ondersteunen van het openbaar vervoer.</i>
<i>Ministerie:</i>	<i>I&M</i>

Toelichting op de belastinguitgaven

Evaluatie: De voor 2011 geplande beleidsevaluaties op het terrein van de BTW zijn ondergebracht in de Fiscale Agenda.

Regeling: *Verlaagd tarief logiesverstrekking (incl. kamperen)*

Beschrijving: *Verlaagd tarief voedingsmiddelen horeca*
In plaats van het normale BTW-tarief van 19 procent geldt voor leveringen van deze goederen of diensten het verlaagde tarief van 6 procent.

Doelstelling: Stimuleren van (internationale) toerisme c.q. ondersteunen van de desbetreffende sector en voorkomen administratieve moeilijkheden.

Ministerie: EL&I

Evaluatie: De voor 2011 geplande beleidsevaluaties op het terrein van de BTW zijn ondergebracht in de Fiscale Agenda.

Omzetbelasting – vrijstellingen

Regeling *Vrijstelling sportclubs*

Beschrijving: Vrijgesteld zijn de diensten door niet winstbeogende organisaties die zich de beoefening van sport of de bevordering daarvan ten doel stellen aan hun leden. Het gaat vooral om contributie- en lesgelden. Deze vrijstelling is binnen de EU verplicht.

Doelstelling: Stimuleren of ondersteunen van sportclubs, verminderen van administratieve lasten.

Ministerie: VWS

Evaluatie: De voor 2011 geplande beleidsevaluaties op het terrein van de BTW zijn ondergebracht in de Fiscale Agenda.

Regeling: *Vrijstelling post*

Beschrijving: Vrijgesteld zijn diensten, bestaande uit brieven tot een bepaald gewicht en de daarmee gepaard gaande leveringen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de Postwet die worden verricht door TPG. Door de jaren heen is de vrijstelling steeds verder beperkt. Op Europees niveau bestaat het streven deze diensten in de toekomst geheel te liberaliseren. De vrijstelling geldt alleen voor een verlener van de universele postdienst. Op 5 juni 2007 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het wetsvoorstel Postwet. Dit wetsvoorstel voorziet in een volledige liberalisatie van de Nederlandse postmarkt.

Doelstelling: Het voorkomen van administratieve lasten.

Ministerie: EL&I

Evaluatie: De voor 2011 geplande beleidsevaluaties op het terrein van de BTW zijn ondergebracht in de Fiscale Agenda.

Regeling: *Vrijstelling vakbonden, werkgeversorganisaties, politieke partijen en kerken*

Beschrijving: Vrijgesteld zijn de diensten en daarmee nauw samenhangende leveringen door werkgevers- en werknemersorganisaties, alsmede door organisaties van politieke, godsdienstige, vaderlandslievende, levensbeschouwelijke of liefdadige aard aan hun leden tegen een statutair vastgestelde contributie. Deze vrijstelling is binnen de Europese Unie verplicht.

Toelichting op de belastinguitgaven

Doelstelling: Stimuleren of ondersteunen van bedoelde organisaties en instellingen en verminderen van administratieve lasten.

Ministerie: FIN

Evaluatie: De voor 2011 geplande beleidsevaluaties op het terrein van de BTW zijn ondergebracht in de Fiscale Agenda.

Regeling: *Vrijstelling fondswerving*

Beschrijving: Vrijstelling van bijkomstige activiteiten van vrijgestelde organisaties en instellingen, die zij ontplooiën ter verwerving van de voor hun vrijgestelde doelstelling benodigde middelen. Om te waarborgen dat deze prestaties geen ernstige verstoring van concurrentieverhoudingen veroorzaken, is de vrijstelling beperkt tot omzetgrenzen van 68 067 euro per jaar voor leveringen en 22 689 euro per jaar voor diensten (31 765 euro voor sportclubs).

Doelstelling: Stimuleren of ondersteunen van bedoelde organisatie en instellingen en verminderen van administratieve lasten.

Ministerie: FIN

Evaluatie: De voor 2011 geplande beleidsevaluaties op het terrein van de BTW zijn ondergebracht in de Fiscale Agenda.

Omzetbelasting – Speciale regelingen

Regeling: *Kleine-ondernemersregeling*

Beschrijving: Ingeval de jaarlijks af te dragen BTW een bepaald bedrag niet te boven gaat, kan afdracht achterwege blijven. Voorts kunnen ondernemers die onder de regeling vallen ook geheel van hun administratieve verplichtingen worden ontheven. In dat geval mogen zij de omzetbelasting niet als afzonderlijke post op de facturen aan hun afnemers vermelden.

Doelstelling: Stimuleren en ondersteunen van kleine ondernemers en verminderen van administratieve lasten.

Ministerie: EL&I

Evaluatie: –

Regeling: *Landbouwregeling in de BTW*

Beschrijving: Landbouwers die gebruik maken van de landbouwregeling worden buiten de normale BTW-heffing gehouden. Zij brengen hun afnemers geen BTW in rekening over hun landbouwprestaties, maar hebben ook geen recht op aftrek van BTW over hun inkopen. De zakelijke afnemers van deze landbouwers hebben niettemin recht op aftrek van een forfaitair BTW-bedrag (landbouwforfait) als compensatie voor de in de verkoopprijs verdisconteerde niet aftrekbare BTW, die de landbouwer over zijn inkopen heeft betaald. De landbouwregeling is facultatief; de keuze om de regeling wel of niet toe te passen geldt telkens voor 5 jaar. Deze regeling heeft een historische achtergrond.

Doelstelling: Voorkomen van het moeten voeren van een BTW-administratie.

Ministerie: EL&I

Toelichting op de belastinguitgaven

Evaluatie: *Notitie fiscaliteit, landbouw- en natuurbeleid, januari 2002.*
De evaluatie van de regelingen voor de landbouw, Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 727, nr. 1. Beoogd evaluatiejaar 2015.

Accijnzen

Regeling: *Verlaagd tarief kleine brouwerijen*
Beschrijving: Bier afkomstig van kleine brouwerijen – productie niet meer dan 200 000 hectoliter bier per jaar – heeft een vermindering op het tarief van 7,5 procent.
Doelstelling: De kortingsregeling had tot 1992 in de toen geldende heffingsystematiek als doel het nadeel van een effectief hogere accijnsdruk voor kleine brouwerijen te voorkomen. In de met ingang van 1992 geldende heffingsystematiek is zonder kortingsregeling sprake van een gelijke accijnsdruk voor grote en kleine brouwerijen. Om de overgang van de oude naar de huidige structuur zo soepel mogelijk te laten verlopen, is destijds besloten de regeling in stand te houden. Toepassing van de korting maakt ongeveer 1,1 procent van de kostprijs uit.
Ministerie: EL&I
Evaluatie: Evaluatierapport Belastinguitgaven op het terrein van de accijnzen, Ministerie van Financiën, 2008, Kamerstuk 31 200 IXB, nr. 18.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling communautaire wateren</i>
<i>Beschrijving:</i>	<p>Op grond van artikel 14, eerste lid, onderdeel c, van Richtlijn 2003/96/EG van de Raad alsmede internationale afspraken (Akte van Mannheim) wordt voor leveringen van motorbrandstof aan de commerciële scheepvaart vrijstelling van accijns verleend. Wel kan de vrijstelling worden opgeschort middels een bilaterale overeenkomst met een andere lidstaat. Hiervan is tot op heden geen gebruik gemaakt. Ook kan de vrijstelling worden beperkt tot het internationale en intracommunautaire vervoer. De budgettaire derving aan belastinginkomsten ten gevolge van de vrijstelling communautaire wateren is niet gelijk aan de opbrengst in het geval dat deze vrijstelling zou worden opgeheven. Accijns wordt alleen geheven voor zover het verbruik in Nederland plaatsvindt. De budgettaire derving bestaat dan met name uit de accijns over de motorbrandstof die wordt gebruikt voor het varen op Nederlandse wateren.</p> <p>Onder de vrijstelling communautaire wateren zijn ook de leveringen begrepen van motorbrandstof voor de internationale zeescheepvaart. Deze kunnen worden beschouwd als uitvoer. Omdat deze motorbrandstof niet wordt verbruikt in Nederland is geen accijns verschuldigd. Zou wel accijns zijn betaald, dan kan op verzoek teruggaaf hiervan worden verleend.</p> <p>Niettegenstaande het voorgaande is om praktische redenen als grondslag voor de raming van de budgettaire derving ten gevolge van de vrijstelling communautaire wateren uitgegaan van het totaal aantal liters gasolie en het totaal aantal kilogrammen stookolie dat is gebunkerd in Nederland.</p>
<i>Doelstelling:</i>	Voorkoming van verstoring internationale concurrentieverhoudingen.
<i>Ministerie:</i>	I&M
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Belastinguitgaven op het terrein van de accijnzen</i> , Ministerie van Financiën, 2008, Kamerstuk 31 200 IXB, nr. 18.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling luchtvaartuigen</i>
<i>Beschrijving:</i>	<p>Vrijgesteld zijn minerale oliën die worden gebruikt voor de aandrijving van luchtvaartuigen. De vrijstelling is vanaf 1 januari 1993 gegrond op artikel 8, eerste lid, onderdeel b, van richtlijn 92/81/EEG (de zogenoemde structuurrichtlijn minerale oliën) en sinds 1 januari 2004 op artikel 14, eerste lid, onderdeel b, van richtlijn 2003/96/EG (de richtlijn belasting op energieproducten). Het gaat om een verplichte vrijstelling. Op grond van internationale verdragen is het commerciële luchtverkeer vrijgesteld. Binnenlandse vluchten kunnen en worden belast. Intracommunautaire vluchten kunnen alleen worden belast voor zover de lidstaten tussen welke de vlucht plaatsvindt daartoe een bilaterale overeenkomst sluiten. Hiervan is tot op heden geen gebruik gemaakt. Ook kan de vrijstelling worden beperkt tot het internationale en intracommunautaire vervoer. Nederland heeft hiervoor gekozen door het gebruik van motorbrandstof voor binnenlandse vluchten (andere dan militaire vluchten) te belasten.</p> <p>De budgettaire derving aan belastinginkomsten ten gevolge van de vrijstelling luchtvaart is niet gelijk aan de opbrengst in het geval dat deze vrijstelling zou worden opgeheven. Onder de vrijstelling luchtvaart zijn ook de leveringen begrepen van motorbrandstof voor de internationale luchtvaart. Deze kunnen worden beschouwd als uitvoer. Omdat deze motorbrandstof niet wordt verbruikt in Nederland is geen accijns verschuldigd. Zou wel accijns zijn betaald, dan kan op verzoek teruggaaf hiervan worden verleend.</p> <p>Accijns wordt alleen geheven voor zover het verbruik in Nederland plaatsvindt. Als budgettaire derving zou daarom kunnen worden gezien de accijns over de motorbrandstof die wordt gebruikt voor het vliegen in het Nederlandse luchtruim ten behoeve van een internationale of intracommunautaire vlucht. Niettegenstaande het voorgaande is om praktische redenen als grondslag voor de raming van de budgettaire derving ten gevolge van de vrijstelling luchtvaart uitgegaan van het totaal aantal liters halfzware olie (Jet fuel) dat is gebunkerd in Nederland.</p>
<i>Doelstelling:</i>	Voorkoming van verstoring internationale concurrentieverhoudingen (verplichte vrijstelling op grond van internationale verdragen).
<i>Ministerie:</i>	I&M
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Belastinguitgaven op het terrein van de accijnzen</i> , Ministerie van Financiën, 2008, Kamerstuk 31 200 IXB, nr. 18.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Tariefdifferentiatie tractoren en mobiele werktuigen</i>
<i>Beschrijving:</i>	Voor dieselolie geldt een tariefdifferentiatie naar gelang het gebruik als motorbrandstof door het wegverkeer (de zogenoemde blanke dieselolie) en het gebruik anders dan door het wegverkeer (verwarming en gebruik buiten de weg; de zogenoemde rode dieselolie).
<i>Doelstelling:</i>	De tariefdifferentiatie is terug te voeren op het onderscheid dat al in 1962 werd gemaakt tussen gasolie gebruikt voor het wegverkeer (blanke diesel) en gasolie gebruikt in particuliere huishoudens voor verwarmingsdoeleinden (zogenoemde huisbrandolie, ook aangeduid als rode diesel). Voor laatstbedoeld gebruik bestond een vrijstelling. In 1972 werd de accijns voor blanke diesel verhoogd. De accijns op rode diesel werd op een lager niveau vastgesteld. Het toepassingsgebied van dit verlaagde tarief werd aanvankelijk uitgebreid tot voertuigen die geen gebruik maken van de openbare weg en landbouwtractoren, die slechts bijkomstig gebruik maken van de openbare weg. Later vond een uitbreiding plaats naar andere voertuigen die slechts bijkomstig van de openbare weg gebruik maken.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Belastinguitgaven op het terrein van de accijnzen</i> , Ministerie van Financiën, 2008, Kamerstuk 31 200 IXB, nr. 18. <i>Gebruik van Rode Diesel, tariefdifferentiatie tractoren en mobiele werktuigen</i> , Ecorys Nederland BV, 2010, 31 492, nr. 20.

Belasting op personenauto's en motorrijwielen

<i>Regeling:</i>	<i>Teruggaaf ambulances</i>
<i>Beschrijving:</i>	Houders van personenauto's, motorrijwielen en bestelauto's die uitsluitend worden gebruikt voor het vervoer van zieken en ongevalslachtoffers in het kader van de uitoefening van de ambulancetaak, krijgen de betaalde BPM terug. De motorrijtuigen dienen uiterlijk als zodanig herkenbaar te zijn.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemene belang.
<i>Ministerie:</i>	VWS
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM</i> , 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.
<i>Regeling:</i>	<i>Teruggaaf taxi's</i>
<i>Beschrijving:</i>	Houders van personenauto's die geheel of nagenoeg geheel worden gebruikt voor taxivervoer of openbaar vervoer en waarvoor een taxi of openbaar vervoervergunning is afgegeven, krijgen de betaalde BPM terug.
<i>Doelstelling:</i>	Stimuleren openbaar vervoer
<i>Ministerie:</i>	I&M
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Openbaar vervoer en taxivervoer in de MRB en BPM</i> , 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.

Toelichting op de belastinguitgaven

Regeling: *Uitbreiding bonus zuinige auto's*
Beschrijving: De bestaande BPM-korting van 500 euro voor zuinige auto's zijn in 2010 verhoogd tot 700 euro. Een verdere verhoging naar € 750 in 2010 en een uitbreiding van de definitie van zuinige auto's (alle auto's met een CO₂-uitstoot van maximaal 120 g/km) is bekostigd door verhoging van de CO₂-tarieven.
Doelstelling: De regeling heeft tot doel om de aanschaf van zuinige auto's te bevorderen.
Ministerie: I&M
Evaluatie: Beoogd evaluatiejaar 2012.

Regeling: *Stimulans Euro-6 dieselpersonenauto's*
Beschrijving: Voor dieselauto's die aan de Euro-6 norm voldoen wordt een korting op de BPM gegeven, € 1 500 in 2011, € 1 000 in 2012 en € 500 in 2013.
Doelstelling: Stimuleren van de verkoop van Euro-6 dieselauto's.
Ministerie: I&M
Evaluatie: Beoogd evaluatiejaar 2012.

Motorrijtuigenbelasting

Regeling: *Nihiltarief OV-bussen op LPG*
Beschrijving: Voor autobussen die hoofdzakelijk worden gebruikt voor het openbaar vervoer en rijden op LPG geldt een nihiltarief MRB.
Doelstelling: Bevordering milieuvriendelijke vervoerswijzen.
Ministerie: I&M
Evaluatie: *Evaluatierapport Openbaar vervoer en taxivervoer in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.*

Regeling *Vrijstelling motorrijtuigen van 25 jaar of ouder*
Beschrijving: Voor motorrijtuigen van 25 jaar en ouder wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend. Als gevolg van de motie Cramer geldt deze vrijstelling niet meer voor auto's die na 1 januari 2012 ouder worden dan 25 jaar.
Doelstelling: Samenhangend met ingevoerde houderschapstelsel.
Ministerie: FIN
Evaluatie: *Het beperkte en ondergeschikte gebruik van de weg in de MRB, 2007, Kamerstuk 30 800 IXB, nr. 17 en 39.*

Regeling *Vrijstelling taxi's en openbaar vervoer*
Beschrijving: Voor personenauto's die geheel of nagenoeg geheel worden gebruikt voor taxivervoer of openbaar vervoer en waarvoor een taxi- of openbaar vervoervergunning is afgegeven, wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
Doelstelling: Bevorderen van openbaar vervoer.
Ministerie: I&M
Evaluatie: *Evaluatierapport «Openbaar vervoer en taxivervoer in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.*

Regeling *Vrijstelling reinigingsdiensten*
Beschrijving: Voor motorrijtuigen die uitsluitend worden gebruikt als vuilniswagens, kolkenzuigers en straatveegwagens wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
Doelstelling: Dienen van het algemene belang.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.</i>
<i>Regeling</i> <i>Beschrijving:</i>	<i>Vrijstelling wegenbouw</i> Voor motorrijtuigen die uitsluitend worden gebruikt voor de aanleg en onderhoud van wegen, wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemene belang.
<i>Ministerie:</i>	I&M
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.</i>
<i>Regeling</i> <i>Beschrijving:</i>	<i>Vrijstelling ambulances</i> Voor ambulances en voor andere motorrijtuigen, die uitsluitend worden gebruikt in het kader van de uitoefening van de ambulancetaak, wordt vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemene belang.
<i>Ministerie:</i>	VWS
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.</i>
<i>Regeling</i> <i>Beschrijving:</i>	<i>Nihiltarief zeer zuinige auto's</i> In de motorrijtuigenbelasting geldt in 2009 voor zeer zuinige auto's (CO ₂ -uitstoot dieselauto's maximaal 95 gram en CO ₂ -uitstoot overige auto's maximaal 110 gram) een kwarttarief. Vanaf 1 januari 2010 geldt voor deze auto's een nihiltarief. Dit nihiltarief vervalt per 1 januari 2014. Per 1 januari 2012 geldt er voor auto's met een CO ₂ -uitstoot die niet hoger is dan 50 gram per km een nihiltarief. Deze tijdelijke maatregel loopt tot 1 januari 2016.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen van het gebruik van milieuvriendelijker motorrijtuigen.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	Beoogd evaluatiejaar 2012.
<i>Regeling</i> <i>Beschrijving:</i>	<i>Overige vrijstellingen</i> Diverse vrijstellingen van motorrijtuigenbelasting, onder meer voor lijkwagens en dierenambulances.
<i>Doelstelling:</i>	Dienen van het algemeen belang of gering gebruik van de weg.
<i>Ministerie:</i>	FIN
<i>Evaluatie:</i>	<i>Evaluatierapport Het dienen van het algemene nut in de MRB en BPM, 2006, Kamerstuk 30 300 IXB, nr. 32.</i> <i>Het beperkte en ondergeschikte gebruik van de weg in de MRB, 2007, Kamerstuk 30 800 IXB, nr. 17.</i>

Belasting op zware motorrijtuigen (eurovignet)

<i>Regeling:</i>	<i>Teruggaaf internationaal gecombineerd vervoer</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrachtauto's met een toegestane maximum massa van 12 ton of meer die het grootste deel van de route per trein afleggen, kunnen op verzoek (een deel van) het betaalde eurovignetbedrag terugkrijgen. De teruggaaf is gebaseerd op een Europese richtlijn. Het voornemen is om het Eurovignet per 1 januari 2013 af te schaffen en het grootste deel van de derving te compenseren door tariefsverhoging van de MRB bij vrachtauto's.
<i>Doelstelling:</i>	Stimulering van het goederenvervoer per spoor.
<i>Ministerie:</i>	I&M
<i>Evaluatie:</i>	–

Overdrachtsbelasting

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling bedrijfsoverdracht aan de volgende generatie</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld van overdrachtsbelasting is de verkrijging door een of meer (pleeg)kinderen, kleinkinderen, (half- en pleeg)broers, (half- en pleeg)zusters, of hun echtgenoten, van goederen die behoren tot en dienstbaar zijn aan een onderneming van de ouder of de grootouder, welke wat de bedrijfsvoering betreft, in haar geheel (al dan niet in fasen) door dat kind of die kinderen wordt voortgezet.
<i>Doelstelling:</i>	Niet belemmeren (stimuleren) van overdracht onderneming aan de volgende generatie.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	In de brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer van 22 juli 2010 inzake <i>Evaluatie bedrijfsopvolgingsfaciliteiten</i> is aangekondigd dat deze regeling over enkele jaren geëvalueerd zal worden.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling overdrachtsbelasting stedelijke herstructurering</i>
<i>Beschrijving:</i>	De vrijstelling stedelijke herstructurering bestaat uit drie regelingen, te weten: de per 1 januari 2003 ingevoerde vrijstelling in de overdrachtsbelasting die het mogelijk maakt voor wijkontwikkelingsmaatschappijen huizen te verkrijgen zonder overdrachtsbelasting; de per 1 januari 2005 ingevoerde vrijstelling in de overdrachtsbelasting die het voor woningcorporaties mogelijk maakt om ter financiering van stedelijk herstructurering huizen zonder overdrachtsbelasting over te dragen aan een landelijk werkende toegelaten instelling en de per 1 januari 2006 ingevoerde vrijstelling in de overdrachtsbelasting die ertoe strekt de verkrijging van onroerende zaken van wijkontwikkelingsmaatschappijen door de deelnemers in zo'n wijkontwikkelingsmaatschappij in bepaalde situaties vrij te stellen van overdrachtsbelasting.
<i>Doelstelling:</i>	Stimulering stedelijke herstructurering.
<i>Ministerie:</i>	BZK
<i>Evaluatie:</i>	Beoogd evaluatiejaar 2011/2012.

Toelichting op de belastinguitgaven

<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling landinrichting</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld is de verkrijging krachtens de Ruilverkavelingswet 1954, de Wet inrichting landelijk gebied en enkele andere vergelijkbare wetten.
<i>Doelstelling:</i>	Het versterken van de economische structuur van de land- en tuinbouwsector.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>De evaluatie van de regelingen voor de landbouw</i> , Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 727, nr. 1. Beoogd evaluatiejaar 2011.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling Bureau Beheer Landbouwgronden</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijstelling bij verkrijging door het Bureau Beheer Landbouwgronden.
<i>Doelstelling:</i>	Het versterken van de economische structuur van de land- en tuinbouwsector.
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>De evaluatie van de regelingen voor de landbouw</i> , Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 727, nr. 1. Beoogd evaluatiejaar 2011.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling cultuurgrond</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld is de verkrijging van cultuurgrond die ten behoeve van de landbouw bedrijfsmatig wordt geëxploiteerd. Onder cultuurgrond wordt mede begrepen de ondergrond van glasopstanden. Voorwaarde is dat de exploitatie van de cultuurgrond tien jaar wordt voortgezet.
<i>Doelstelling:</i>	Versterking economische structuur van de land- en tuinbouwsector
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	<i>De evaluatie van de regelingen voor de landbouw</i> , Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 727, nr. 1. Beoogd evaluatiejaar 2011.
<i>Regeling:</i>	<i>Vrijstelling natuurgrond</i>
<i>Beschrijving:</i>	Vrijgesteld is de verkrijging van natuurgrond.
<i>Doelstelling:</i>	Bevorderen en behoud van natuurschoon
<i>Ministerie:</i>	EL&I
<i>Evaluatie:</i>	Beoogd evaluatiejaar 2014.